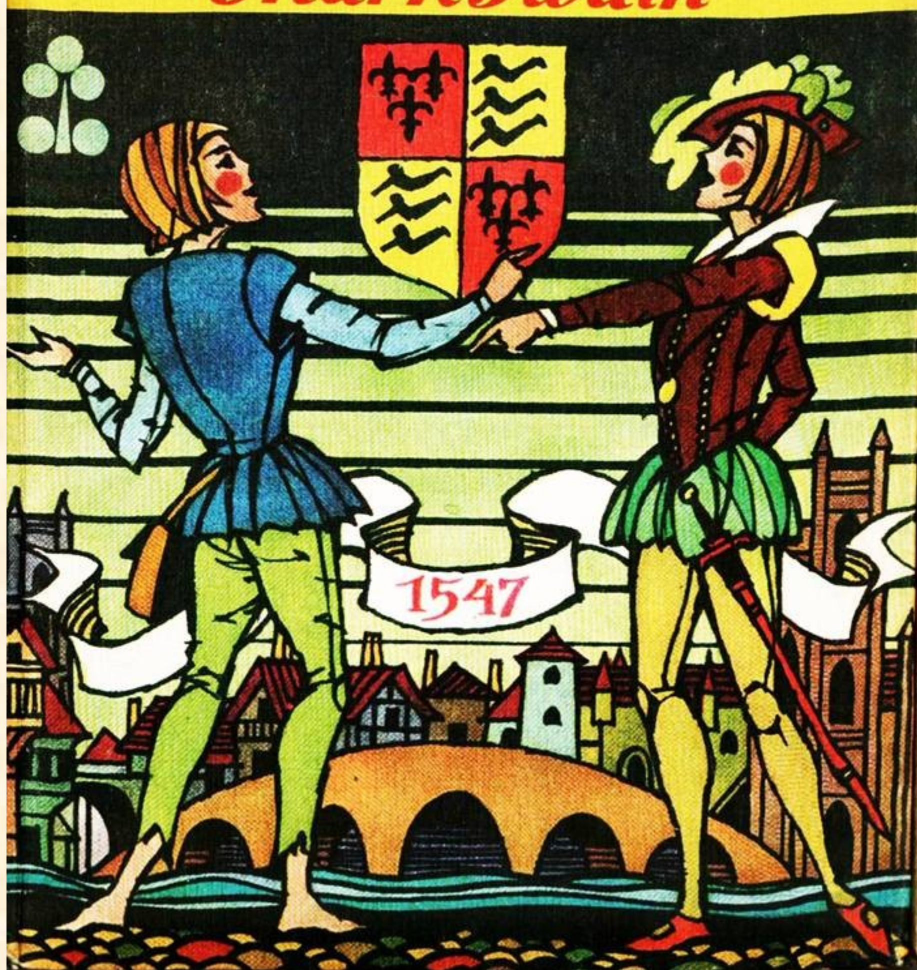
BIBLIOTECA PENTRU TOȚI COPIII

PRINȚ ȘI CERȘETOR

Mark Twain

Coperta şi ilustraţiile de
VAL MUNTEANU

MARK TWAIN
The Prince and the Pauper
Tauchnitz Edition

PRINŢ ŞI CERŞETOR

Mark Twain

— ediţia a Il-a —

În româneşte de
EUGEN B. MARIAN

Cuvînt înainte de
PETRE SOLOMON

EDITURA ION CREANGĂ – BUCUREŞTI
1986

CUVÎNT ÎNAINTE

La apariţia ei în decembrie 1831, povestirea „Prinţ şi cerşetor” a fost salutată de public, ca şi de critica literară, drept o operă serioasă, prima operă serioasă a unui scriitor care, pînă atunci, fusese cunoscut şi apreciat exclusiv ca „umorist”. Într-o recenzie publicată în revista *Atlantic Monthly* sub titlul „Noul debut al lui Mark Twain”, un critic afirma de pildă că povestirea „nu-i aparţine desigur acelui Twain pe care-l cunoaştem de vreo doisprezece ani încoace ca pe-un umorist exuberant şi extravagant, a cărui principală funcţie era de a răspîndi veselia şi hazul, în formele lor cele mai demonstrative”.

Deşi criticul de la prestigioasa revistă bostoniană exagera şi simplifica lucrurile, el atingea una din problemele fundamentale pe care le ridică opera lui Mark Twain, şi de care însuşi Twain a fost preocupat, pînă la obsesie, de-a lungul întregii sale cariere literare. Debutînd pe la sfîrşitul celui de-al şaptelea deceniu al veacului trecut, într-o Americă încă traumatizată de Războiul de Secesiune, dar dornică să-şi vindece grabnic rănile, chiar şi cu ajutorul unor „deconectante”, Samuel Clemens, alias Mark Twain, s-a impus la început ca un

şugubăţ fără pereche, deşi glumele lui aveau, pe lîngă sare, şi alte ingrediente. Pe măsură ce faima lui de umorist creştea, scriitorul devenea prizonierul ei, dar, fiind înzestrat cu o fire independentă şi cu un temperament aprig, se răzvrătea din ce în ce mai făţiş împotriva... propriei sale faime.

„Prinţ şi cerşetor” a fost unul dintre primele acte de revoltă ale marelui umorist, dar faima despre care vorbim i-a supravieţuit, şi avea să supravieţuiască, tenace, chiar unor opere atît de serioase ca „Ioana d’Arc”, sau de-a dreptul sumbre, ca „Străinul Misterios”.

Întregul destin literar al scriitorului stă sub semnul acestui conflict, care e deopotrivă interior şi exterior — interior, pentru că avea la temelie o dublă vocaţie (de a amuza şi de a instrui), şi exterior, pentru că îl opunea pe Twain societăţii americane în mijlocul căreia trăia şi ale cărei norme le respingea, chiar cînd părea atras de ele.

Povestirea *„Prinţ şi cerşetor”* a fost scrisă într-o perioadă cînd Mark Twain era, aparent, perfect integrat acestei societăţi. Stabilit de cîţiva ani încoace la Hartford, în statul Connecticut, împreună cu soţia şi cu fiicele sale, fostul pilot de pe Mississippi şi fostul aventurier din Nevada (pentru biografia lui Twain îl trimit pe cititor la prefeţele altor două cărţi ale sale apărute în această colecţie) ducea o viaţă tihnită, burgheză, în somptuoasa, deşi cam extravaganta casă pe care şi-o

construise acolo — casă deschisă pentru vecinii puţini, dar distinşi, dintr-un cartier rezidenţial al oraşului numit „Nook Farm”. Printre aceşti vecini se număra scriitoarea Harriet Beecher Stowe, autoarea celebrului roman anti-sclavagist „Coliba Unchiului Tom”, dar şi a unor cărţi cam siropoase pentru şi despre copii şi tineret. Se număra, de asemenea, şi pastorul Edwin Pond Parker, un predicator cu mare influenţă printre enoriaşi, ca şi Joseph Twichell, pastor şi el, şi prieten cu Twain, vreme îndelungată. Instalat în sînul acestei comunităţi distinse (şi prospere), scriitorul era fireşte supus anumitor presiuni, care mergeau pînă la un punct în sensul propriei sale dorinţe de a se „civiliza”, de a deveni un „cetăţean respectabil”, aşa cum îi cerea şi soţia sa, Olivia, fiica unui negustor bogat

din Elmira. Pentru a ne rezuma la un singur exemplu, iată ce-i scria, pe la sfîrşitul anului 1880, pastorul Parker lui Mark Twain:

„Rangul dumitale ca scriitor de literatură umoristică este destul de înalt, dar să ştii, Clemens, că ai posibilitatea de a creea o operă serioasă sau sobră, de prima clasă. Dă-mi voie să-ţi spun ceea ce am spus în repetate rînduri despre dumneata, şi anume că nu ştiu să existe în generaţia dumitale un scriitor american mai capabil să scrie într-o englezească atît de viguroasă şi de muşchiuloasă, ca aceea a dumitale. Ai din belşug capacitatea de a scrie o operă care să poarte pecetea clară a personalităţii dumitale şi care să aibă în acelaşi timp un caracter sobru şi o valoare solidă şi permanentă. S-ar putea ca ea să nu-ţi aducă mulţi «şekeli», dar ţi-ar face în schimb multă cinste, şi le-ar prilejui prietenilor dumitale o enormă satisfacţie.”

La ora cînd primea această scrisoare, Twain îşi încheia munca la *„Prinţ şi cerşetor”* o muncă începută încă în vara anului 1877, dar abandonată curînd după aceea, şi reluată, potrivit unui vechi obicei al său, în diferite perioade: de aceea, îi putea răspunde grijuliului pastor:

„Îţi mulţumesc sincer pentru agreabilele dumitale cuvinte. Ele au fost foarte oportune, căci mi-au parvenit într-o vreme cînd şovăiam între lansarea sub semnătură proprie a unei cărţi de felul celei sugerate de dumneata, şi difuzarea ei fără numele meu. Ei bine,

mi-am pus numele pe ea, şi fie ca asta să-mi folosească ori să-mi dăuneze, după cum va hotărî soarta.

Nu este o carte voluminoasă, aşa că nu m-am sfiit să-i rog pe Howells şi pe Twichell să-şi arunce privirea asupra manuscrisului şi să mă sfătuiască ce anume să modific şi ce anume să scot. Trebuie să fiu

cu băgare de seamă, avînd în vedere că e o lucrare atît de diferită de modalitatea mea obişnuită…”

În încheiere, Twain îl ruga pe Parker să-i citească şi el manuscrisul, pentru a-l ajuta să elimine ceea ce va fi putut scăpa vigilenţei lectorilor pomeniţi. Cu nici o altă carte a sa nu s-a arătat Twain mai dispus să primească sugestii şi să facă modificări, pentru a-i înlesni accesul la public şi succesul dorit. Mai ales Howells, mentorul său literar din această perioadă — el însuşi scriitor de valoare, şi, în calitatea lui de director al revistei *Atlantic Monthly,* critic temut şi ascultat — a contribuit la forma definitivă a povestirii. Un rol important l-a jucat în acest sens şi familia scriitorului, fetiţele sale constituind şi cel dintîi „public” al cărţii. Nu întîmplător aceasta este dedicată „Bine-crescuţilor şi drăguţilor copii, Susy şi Clara Clemens”…

Dar în ciuda concesiilor făcute de scriitor familiei şi mediului ambiant, povestirea *„Prinţ şi cerşetor”* poartă în mod evident pecetea personalităţii sale. Ideea de a o scrie i-a venit, după cum am mai spus, în vara anului 1877. În acea vară, Twain a fost, se pare, absorbit de lectura unor cărţi despre istoria Angliei — ţară pentru care începuse să nutrească o vie admiraţie, amestecată însă cu vechiul şi statornicul său dezgust faţă de rămăşiţele feudale, încă prezente în societatea engleză. Printre sursele folosite de el la scrierea povestirii se numără o „Istorie a Angliei” de David Hume, celebrul filosof

englez din veacul al XVIII-lea — lucrare bogată în detalii caracteristice pentru viaţa de toate zilele a oamenilor din Anglia evului mediu. Un roman al scriitoarei engleze Charlotte M. Yonge, intitulat „Prinţul şi Pajul” şi publicat în 1865, i-a furnizat lui Twain însăşi ideea povestirii sale — aceea de a subtitui unui rege pe-un om sărac şi de a-i pune pe amîndoi să descopere realitatea, din perspectiva fiecăruia dintre ei, perspectivă determinată de condiţia lor socială

atît de diferită. În *„Prinţ şi cerşetor”*, prinţul este Edward, din dinastia Tudor, care avea să domnească vreme de cîţiva ani, sub numele de Edward al VI-lea, în cea de-a doua jumătate a secolului al XVI-lea; dar cerşetorul, Tom Canty, este un personaj creat anume de Twain, deşi nu fără a se fi inspirat din romanul Charlottei Yonge.

S-ar putea ridica întrebarea: în ce constă originalitatea unei povestiri care, pe lîngă că are la bază asemenea surse (şi altele, unele din ele indicate chiar de autor într-o „addendă” a primei ediţii), a suferit şi modificările pomenite, sugerate de diverşi lectori? Fără să fie o capodoperă, de nivelul şi de valoarea romanului satiric „Un Iankeu la curtea regelui Arthur”, povestirea *„Prinţ şi cerşetor”* este o operă literară importantă în creaţia lui Twain, şi cu merite certe, care-i compensează scăderile, evidente şi ele.

Principalul merit al povestirii mi se pare a fi modul cum tratează istoria — un mod realist, lipsit în genere de complezenţă, şi care-l face pe cititor să perceapă şi să priceapă sensul concret al unor evenimente depărtate. Tabloul social al Angliei de la jumătatea secolului al XVI-lea este zugrăvit în detalii sugestive, cu un remarcabil simţ al culorii şi cu o iscusită ştiinţă a sublinierii contrastelor. Fastul de la curtea regală, ca şi mizeria din mahalalele Londrei sînt evocate pregnant, de o mînă de maestru. Un alt merit al povestirii este dramatismul ei; acţiunea este condusă într-un ritm alert,

pe ambele ei planuri, care se unesc în final într-un chip firesc, după ce „încurcătura” situaţiei de bază a fost limpezită şi după ce eroii ei şi-au reluat locurile şi rolurile „normale”.

La capătul tribulaţiilor sale, micul prinţ — pe care viaţa reală, în mijlocul supuşilor săi, l-a călit şi l-a îmbogăţit sufleteşte — va fi un monarh plin de înţelepciune. Deşi întemeiată pe unele date ale isto

riei, această „schimbare la faţă” a prinţului Edward nu este pe deplin convingătoare în cartea lui Twain. Un anumit idealism în tratarea istoriei se face simţit aici, mai mult decît în alte scrieri ale sale, cu subiecte din trecut. Aşa cum subliniază Albert E. Stone jr. în studiul său „Privirea inocentă, sau Copilăria în imaginaţia lui Mark Twain” (New Haven, Yale University Press. 1961), imaginea finală care se desprinde din lectura povestirii este „aceea a copilului ca un conducător înţelept”. Autorul studiului scoate în relief şi un alt aspect important al povestirii lui Twain, şi anume relativa ei „cuminţenie” — rezultat al adaptării lui Twain la un mediu pătruns de ideile „respectabilităţii” burgheze. El arată că povestirea a apărut în toiul unei controverse iscate pe scară naţională, în legătură cu literatura pentru copii şi tineret, controversă aprigă, nu lipsită de oarecare asemănare cu polemicile purtate mai acum cîţiva ani în jurul faimoaselor „comics”. Echivalentul, sau mai bine-zis prototipul acestor „comics”, îl constituiau „romanele de un gologan” *(dime novels),* romane ieftine din toate punctele de vedere şi dăunătoare în cel mai înalt grad. Alarmate de succesul de librărie obţinut de cărţile scoase în serie de editura „Beadle and Adams” şi de alte edituri specializate în acest gen de subliteratură, numeroase instituţii şi personalităţi americane din diferite domenii de activitate au pornit o adevărată campanie pentru salvarea morală a tineretului din Statele Unite.

Povestirea lui Twain a fost la un pas să apară în revista „The Saint Nicholas”, una din numeroasele publicaţii pentru copii şi tineret, care promovau o literatură pioasă, pilduitoare, de un gen contrar „romanelor de un gologan”, însă din păcate foarte artificial şi neconvingător.

În acest context,, povestirea lui Twain se încarcă, fireşte, cu o semnificaţie în plus. Situîndu-se la egală distanţă între „romanele de un gologan” şi

cărţile pioase, populate cu „băieţi buni”, *„Prinţ şi cerşetor”* este, în felul ei, o povestire exemplară, cu toate scăderile amintite. Exemplară, în primul rînd, ca literatură pentru copii, deşi — aidoma altor cărţi ale lui Twain — se citeşte cu interes la orice vîrstă. Îmbinînd realismul cu fantezia şi punîndu-le pe amîndouă în slujba unor idei generoase, marele umorist american îi face să înţeleagă, mai ales pe cei mici, mecanismul complicat al istoriei.

Twain era fascinat de istorie şi căuta în ea explicaţii şi soluţii pentru stările de lucruri din propria lui epocă. Deziluzionat de întorsătura luată de evenimente în Statele Unite şi în întreaga lume, în acel sfîrşit de veac, dominat de imperialism, el se apleca din ce în ce mai mult asupra trecutului — atît asupra propriului său trecut, cît şi asupra celui care face obiectul istoriei. Şi într-o direcţie, şi în cealaltă, scriitorul american căuta, instinctiv, o imagine pe care s-o poată contrapune prezentului, şi o găsea de fiecare dată în aceeaşi imagine a copilului despre care vorbeşte Albert Stone în studiul amintit. Trebuie spus însă că, pe terenul propriei sale copilării, Twain se simţea mult mai „la el acasă” de- cît se putea simţi pe terenul istoriei. Dacă „Aven-turile lui Tom Sawyer” şi mai ales „Aventurile lui Huckleberry Finn” sînt opere evident superioare povestirii *„Prinţ şi cerşetor”*, această superioritate se explică tocmai prin faptul că au la temelie o experienţă personală, nemijlocită. Ea se traduce printre altele

şi printr-o expresie literară mai adecvată, mai firească, printr-un stil „oral” care, îndeosebi în cazul „Aventurilor lui Huckleberry Finn”, atinge nu arareori perfecţiunea. În „Prinţ şi cerşetor” acest stil este abandonat de autor în favoarea unuia ceva mai factice, mai puţin bogat în substanţele grase care nutresc solul şi subsolul paginilor despre Huck.

În aceste limite, *„Prinţ şi cerşetor”* rămîne totuşi o povestire nu numai instructivă, dar şi — pe alocuri

— fermecătoare. În acelaşi timp, ea reprezintă o treaptă importantă în evoluţia scriitorului, deoarece, în ciuda concesiilor făcute şi a formulei oarecum noi folosite, povestirea lui Twain se leagă organic de creaţia lui anterioară, ca şi de cea care avea să-i urmeze de-a lungul a încă trei decenii. Mai mult încă, *„Prinţ şi cerşetor”* reprezintă, în evoluţia lui Twain, un moment de relativ echilibru — între optimismul debordant din tinereţe şi pesimismul sumbru de mai tîrziu. Căci, oricît de paradoxal ar putea să pară, marele umorist american era literalmente sfîşiat, în forul lui interior, de aceste două tendinţe ale spiritului său, tendinţe influenţate de evenimentele trăite de el.

„Prinţ şi cerşetor” este o operă profund twai- niană şi prin faptul că exprimă unul din elementele fundamentale ale crezului după care scriitorul s-a călăuzit toată viaţa, şi anume, încrederea lui în ceea ce s-ar putea numi „primatul inimii asupra conştiinţei”. În „Aventurile lui Huckleberry Finn” Twain a dat o expresie supremă acestei încrederi, care nu înseamnă neapărat o desconsiderare a „conştiinţei”, ci în primul rînd o afirmare a omeniei. Vagabondul Huck se poartă omeneşte cu sclavul negru Jim, ori de cîte ori izbuteşte să-şi învingă prejudecăţile rasiste, supte odată cu laptele matern şi devenite însăşi „conştiinţa” lui. În *„Prinţ şi cerşetor”*, lupta dintre inima bună a prinţului Edward şi ideile proprii rangului său ocupă un loc central şi e

rezolvată într-un mod asemănător, prin triumful celei dintîi. Mark Twain a exprimat nu o dată această idee, şi a ilustrat-o în mai toate scrierile sale. Într-un şir de însemnări făcute în 1895 pentru o conferinţă publică, pe care urma s-o ţină în Statele Unite şi în Canada, întîlnim aceeaşi idee:

„Trebuie să insist asupra faptului că, într-un moment de criză morală, o inimă sănătoasă constituie un ghid mai sigur decît o conştiinţă rău educată”...

Numai un scriitor înzestrat cu o conştiinţă adevărată, nu cu una căreia îi şade bine între ghilimele, putea exalta, cu atîta statornicie, în întreaga sa operă, valorile şi virtuţile umanismului, astfel înţelese, dar de fapt mult mai cuprinzătoare decît s-ar putea deduce din formula citată mai înainte.

Cititorii povestirii *„Prinţ şi cerşetor”* — mai ales cei mici — au fost mai generoşi decît criticii de specialitate, sesizînd tocmai această latură a ei. Într-un „Jurnal” ţinut pe ascuns, fetiţa lui Twain, Susy, nota următoarele în legătură cu povestirea tatălui ei:

„Una din ultimele cărţi ale tatei e *«Prinţ şi cerşetor»* şi-i fără îndoială cea mai bună carte pe care-a scris-o vreodată; unii ar vrea ca el să rămînă la vechiul stil — un domn i-a şi scris: «Aventurile lui Huckleberry Finn mi-au plăcut enorm şi mă bucur să constat că te-ai întors la vechiul stil». Mă doare-n suflet să văd că atît de puţini oameni îl cunosc bine pe tata, mai toţi cred că Mark Twain e un umorist care-şi rîde de toţi şi de toate... Încît tare-aş fi vrut ca

tata să scrie o carte care să-i scoată la iveală firea bună şi inimoasă, iar *«Prinţ şi cerşetor»* o face, într-o oarecare măsură. Cartea e plină de idei frumoase, încîntătoare. Şi apoi, ce limbă! O limbă *perfectă!*... N-am întîlnit niciodată un om înzestrat cu o simţire atît de bogată ca tata. *«Prinţ şi cerşetor»* e o carte plină de scene mişcătoare, dar aproape întotdeauna există pe undeva o undă de umor... Tata scrie rareori pagini lipsite de umor, şi cred că niciodată nu va scrie altfel”...

Susy Clemens greşea, desigur, preferind *„Prinţ şi cerşetor”* „Aventurilor lui Huckleberry Finn”, dar nu se înşela în privinţa calităţilor primei şi nici în privinţa permanenţei umorului în opera tatălui ei, inclusiv în această povestire istorică, relativ mai sobră decît alte scrieri ale sale.

„N-am scris niciodată o carte pentru băieţi, mărturisea Twain într-o însemnare din 1902. Eu scriu

doar pentru oamenii maturi, care au fost cîndva băieţi”... Sau, după cum se vede din cazul fiicei sale — fetiţe.

Oricum, numai un scriitor ca Twain, despre care prietenul său Howells spunea că „are inima unui băiat şi mintea unui înţelept”, putea să dăruiască lumii atîtea opere valoroase, printre care *„Prinţ şi cerşetor”*, fără a fi cea dintîi, nu este desigur nici cea din urmă.

PETRE SOLOMON

De două ori binecuvîntă mila:
Pe cel ce dă, pe cel care primeşte;
Puternică-ntru toate, stă mai bine
Monarhului pe tron decît coroana.

Voi aşterne pe hîrtie o poveste, aşa cum mi-a fost spusă de către cineva care-o auzise de la taică-său, care la rîndul său o ştia de la tătîne-său, iar acesta, la rîndu-i, o aflase de la taică-său şi aşa mai departe, cufundîndu-se tot mai adînc în vremile trecute, cu trei sute de ani şi mai bine în urmă, părinţii încredinţînd-o feciorilor şi astfel fiind păstrată pînă în zilele noastre. Se prea poate ca povestea aceasta să fie o filă de istorie adevărată, se poate să fie doar o legendă, o tradiţie. Se poate iarăşi să se fi petrecut aidoma, se poate să nu se fi întîmplat defel — dar nici vorbă că s-ar fi putut întîmpla.

Se prea poate ca în vremile cele vechi să fi crezut în adevărul ei cei

înţelepţi şi învăţaţi; se prea poate ca numai cei neînvăţaţi şi fără de minte s-o fi îndrăgit şi să-i fi dat crezare.

Capitolul 1
NAŞTEREA PRINŢULUI ŞI-A CERŞETORULUI

ÎN STRAVECHEA CETATE A LONDREI, într-o zi de toamnă ca toate celelalte, din al doilea pătrar al celui de-al paisprezecelea veac. a venit pe lume un băieţaş, într-o familie săracă — pe nume Canty — care nu-i dorise naşterea.

În aceeaşi zi s-a născut alt copil englez, al unei familii bogate — pe nume Tudor — care dorea din tot sufletul venirea lui pe lume. Întreaga Anglie dorea acelaşi lucru. Poporul englez îi dusese atît de mult dorul şi-şi pusese atîta nădejde în naşterea lui, încît acum — că se născuse cu-adevărat — mulţimea aproape-şi pierduse minţile de fericire. Oameni care abia dacă se văzuseră vreodată se îmbrăţişau, se sărutau şi vărsau lacrimi de bucurie. Toată lumea era în sărbătoare: mărimile, ca şi cei umili, bogaţii, ca şi săracii, petrecură, dănţuiră şi cîntară, se înduioşară şi-aşa o ţinură strună, zile şi nopţi în şir. În timpul zilei îţi bucura ochii priveliştea Londrei, cu steagurile-i voioase fluturînd pe fiecare balcon şi pe creasta fiecărui acoperiş, şi cu alaiurile strălucite, care străbăteau străzile. Noaptea era de asemeni o desfătare să priveşti oraşul, cu focuri mari, sărbătoreşti, aprinse la fiecare răspîntie şi cu cetele de oameni ce se veseleau în jurul lor.

În întreaga Anglie nu se mai vorbea de altceva decît despre noul-născut, Eduard Tudor, prinţ de Wales, care dormea înfăşat în scutece de mătase şi atlaz, fără s-aibă habar de toată

zarva şi hărmălaia din juru-i, fără să ştie că semeţii lorzi şi trufaşele lor doamne îl dădăcesc şi veghează asupra-i, şi fără să-i pese cîtuşi de puţin de asta.

Dar nimeni nu sufla nici un cuvinţel despre celălalt prunc, Tom Canty, învelit în bietele lui zdrenţe — nimeni, afară de familia de cerşetori al cărei trai tocmai îl tulburase cu venirea sa pe lume

Capitolul 2
COPILĂRIA LUI TOM

SĂ SĂRIM CU GÎNDUL peste cîţiva ani.

Londra era bătrînă de cincisprezece veacuri şi era un oraş mare — pentru vremea aceea. Avea o sută de mii de locuitori — unii socotesc că avea poate şi de două ori pe-atît. Uliţele erau foarte strîmte, întortocheate şi murdare, mai cu seamă prin partea unde locuia Tom Canty, nu departe de Podul Londrei. Casele erau de lemn, cu primul cat ieşit în afară şi al doilea parcă scoţîndu-şi coatele peste primul. Cu cît se înălţau mai sus casele, cu atît creşteau mai mult şi în lăţime. Aveau schelărie din bîrne tari, încrucişate, cu zidărie temeinică între ele, acoperită cu tencuială.

Bîrnele erau date cu roşu, cu albastru sau cu negru, după cheful stăpînului casei, ceea ce le dădea o înfăţişare foarte pitorească. Ferestrele pricăjite, cu ochiuri mărunte de geam, în formă de romb, se deschideau în afară, pe ţîţîni, ca uşile.

Casa în care locuia tatăl lui Tom se afla la capătul unei mici fundături murdare, numită Curtea Gunoaielor, dincolo de Pudding Lane. Era o şandrama prăpădită, dărăpănată şi înţesată cu o droaie de familii care n-aveau nici după ce bea apă. Liota lui Canty se îngrămădea într-o odaie, la al treilea cat. Mama şi cu tatăl aveau un soi de laviţă într-un ungher, dar Tom cu bunică-sa şi cu cele două surori ale lui, Bet şi Nan, nu se aflau la strîmtoare — stăpîneau toată podeaua şi puteau să doarmă pe jos oriunde pofteau. Mai erau pe-acolo şi rămăşiţele a vreo două pături şi cîteva ghemotoace de paie vechi şi murdare, însă ele nu meritau numele de

paturi, căci nu erau strînse în orînduială, ci doar trîntite de-a valma într-un morman, în fiece dimineaţă, iar seara fiecare îşi alegea din grămadă ce socotea mai de folos.

Bet şi Nan erau gemene şi aveau cincisprezece ani. Erau fete cu inimă bună, dar soioase şi lăţoase, îmbrăcate în zdrenţe şi cufundate în bezna neştiinţei. Mama lor semăna leit cu ele. Dar tatăl şi cu bunica erau o pereche de diavoli cu chip de om. Se îmbătau ori de cîte ori aveau prilejul, apoi se încăierau între ei sau se luau la harţă cu oricine le pica în cale, blestemau şi înjurau, fie că erau beţi sau treji; John Canty era un tîlhar, şi maică-sa, o cerşetoare. Făcuseră nişte cerşetori şi din copii, însă nu izbutiseră să-i deprindă şi cu năravul hoţiei.

Printre lepădăturile care locuiau în casa aceea, se afla — dar fără a se înhăita cu ele — şi un bătrîn preot, bun la inimă, pe care regele îl alungase din casa şi căminul lui, dîndu-i drept pensie doar cîţiva gologani. Preotul acesta îi lua adesea deoparte pe copii şi-i povăţuia de bine în taină. Părintele Andrew îl mai învăţa pe Tom şi din puţina latină pe care o ştia; îl învăţa să citească şi să scrie — le-ar fi învăţat şi pe fete, dar ele se temeau de batjocurile prietenelor, care n-ar fi răbdat să le vadă căpătînd o asemenea ciudată poleială.

Toată Curtea Gunoaielor era un viespar la fel de păcătos ca şi vizuina lui Canty. Beţia şi harţa în fiece noapte, aproape pînă la ziuă, erau lege acolo. Capetele sparte erau ceva la fel de obişnuit ca şi foamea, în aceste locuri. Totuşi micul Tom nu era nefericit. O ducea greu de tot, însă nu-şi dădea seama de mizeria lui. Acelaşi trai amar îl duceau toţi băieţii din Curtea Gunoaielor, încît el îşi închipuia că aşa se şi cuvine să fie şi mai bine nici nu se poate. Cînd

venea acasă cu mîna goală, în asfinţit, ştia că mai întîi o să-l blesteme şi-o să-l stîlcească în bătăi taică-său, iar după ce va isprăvi el, o s-o ia de la cap bu- nică-sa cea cumplită, arătîndu-se şi mai iscusită în această îndeletnicire. Ştia la fel de bine că, în inima nopţii, maică-sa — înfometată cum era — se va strecura tiptil pînă la el, cu vreo firimitură sau vreo coajă uscată de pîine, pe care izbutise s-o păstreze, rămînînd ea însăşi lihnită — cu toate că adesea era prinsă tocmai cînd făptuia asemenea trădare şi era scărmănată zdravăn din pricina aceasta, de către bărbatul ei.

Dar lui Tom i se părea că o duce de ajuns de bine, mai cu seamă vara. Cerşea doar atît cît să nu-şi pună pielea în joc, căci legile împotriva cerşetoriei erau aspre şi pedepsele grele, aşa că-i rămînea vreme destulă ca să asculte încîntătoarele basme şi legende pe care i le povestea bunul părinte Andrew – despre uriaşi şi zîne, despre pitici şi duhuri puternice, despre castele fermecate şi crai şi despre prinţi a căror strălucire îţi ia ochii. Tot ascultîndu-le, aceste poveşti minunate îl înaripaseră, şi

nopţi de-a rîndul, culcat pe mîna de paie scîrboase, sleit de oboseală, mort de foame şi-abia scăpat din vreo snopeală, băiatul îşi descătuşa închipuirea în întuneric şi uita curînd de durerile şi suferinţele sale, zugrăvindu-şi tablourile pline de desfătare ale vieţii fermecătoare pe care o ducea un prinţişor răsfăţat, în vreun palat regal. Cu vremea, o dorinţă arzătoare începu să nu-i dea pace zi şi noapte: să vadă cu ochii lui un prinţ adevărat. Pomenise odată despre asta tovarăşilor lui de joacă din Curtea Gunoaielor, dar ei îl luaseră peste picior şi-l batjocoriseră atît de nemilos, încît după aceea fu bucuros să-şi păstreze visul pentru el.

Deseori citea cărţile cele vechi ale preotului şi-i cerea să-i lămurească cuprinsul lor şi să-l ajute să le înţeleagă. Încetul cu încetul, visele şi cititul aduseră unele schimbări în viaţa lui. Făpturile din visele sale erau atît de alese, încît Tom începu să se scîrbească de straiele sale ferfeniţate şi de murdăria în care trăia şi să-şi dorească a fi curat şi a avea straie mai bune. Se juca mai departe în noroi, ca şi pîn-atunci, şi chiar cu plăcere, dar în loc să se bălăcească în Tamisa doar de haz, începu să preţuiască mai mult îndeletnicirea aceasta, fiindcă aşa putea totodată să se spele şi să se cureţe.

Tom găsea totdeauna cîte ceva la care să caşte gura prin împrejurimi, prin Maypole şi Cheapside şi pe la iarmaroace, iar din cînd în cînd, ca şi ceilalţi locuitori ai Londrei, avea norocul să vadă o paradă militară, cînd vreun năpăstuit de neam mare era dus în lanţuri la închisoarea din Turnul Londrei — pe jos sau cu o barcă. Într-o frumoasă zi de vară o văzu pe sărmana Ana Askezo laolaltă cu trei bărbaţi, urcînd treptele rugului din Smithfield şi auzi pe un fost episcop rostindu-le o predică, ce nu-l

interesă cîtuşi de puţin. Da, la urma urmei, viaţa lui Tom se scurgea destul de interesant şi de plăcut.

Treptat, tot citind şi visînd întruna la viaţa prinţilor, Tom fu atît de puternic înrîurit, încît — fără să-şi dea seama — începu să facă pe prinţul. Graiul şi purtările sale deveniră ciudat de simandicoase, potrivite cu ceremonialul curţii regale, spre neţărmurita înveselire a prietenilor săi apropiaţi. Dar, zi cu zi, influenţa lui Tom asupra băieţilor creştea şi cu timpul ei ajunseră să-l socotească, cu un fel de respect amestecat cu teamă, drept o fiinţă deosebită. Părea că ştie atît de multe şi putea să spună şi să facă lucruri atît de minunate.

Şi după toate, avea atîta înţelepciune, o minte atît de pătrunzătoare! Spusele lui Tom şi isprăvile lui erau povestite de băieţi celor mai în vîrstă şi curînd începură şi aceştia să vorbească despre Tom Canty şi să-l socotească drept o făptură neobişnuită şi nespus de înzestrată. Oameni în toată firea veneau de multe ori la Tom după o povaţă şi rămîneau adesea uimiţi, văzînd cît de plină de miez şi bine cumpănită era judecata lui. Într-un cuvînt, devenise un adevărat erou pentru toţi cei care-l cunoşteau, afară de familia sa, căci numai ei nu vedeau nimic de soi într-însul.

După o bucată de vreme, Tom îşi înjghebă în taină o curte regală. El însuşi era prinţul, tovarăşii săi de joacă preferaţi erau străjerii, şambelanii, scutierii, sfetnicii, lorzii şi doamnele din suită, şi familia regală. În fiecare zi, aşa-zisul prinţ era primit de prietenii săi cu un întreg ceremonial complicat, învăţat de Tom din lecturile sale romanţioase. În fiecare zi, treburile însemnate ale maimuţărelii aceleia de regat erau dezbătute în consiliul regal, şi în fiecare zi „Înălţimea Sa” trîmbiţa decrete către

închipuitele sale oştiri, flotile şi către viceregii ţinuturilor stăpînite de el.

După care, se ducea în zdrenţe să cerşească vreo cîţiva gologani, să roadă o biată coajă de pîine, să-şi primească tainul de scatoalce şi sudălmi şi apoi să se trîntească pe maldărul de paie puturoase, spre a-şi lua de la capăt deşarta-i măreţie, în vis.

Şi totuşi dorinţa de a vedea măcar o dată un prinţ adevărat, în carne şi oase, creştea zi de zi, săptămînă de săptămînă, tot mai aprinsă, pînă ce în cele din urmă absorbi toate celelalte dorinţe, ea devenind singura patimă a vieţii sale.

Într-o zi de ianuarie, umblînd ca de obicei cu cerşitul, hoinărea amărît în sus şi-n jos pe uliţele din preajma lui Mincing Lane[1] şi a ulicioarei East Cheap. Ceasuri în şir, desculţ şi rebegit, privea la geamurile prăvăliilor cu de-ale gurii, poftind amarnic la îmbietoarele plăcinte cu carne de porc şi la celelalte
născociri ucigătoare, rînduite acolo spre a fi privite — căci pentru el erau bucate alese, bune pentru îngeri — cel puţin aşa păreau, judecînd după miros, fiindcă norocul nu-i hărăzise să se înfrupte vreodată cu asemenea bunătăţi. Cădea o burniţă rece, văzduhul se întunecase: era o zi posomorîtă.

Seara, Tom ajunse acasă, pătruns de ploaie pînă la oase, şi atît de sleit de oboseală şi de lihnit, încît pînă şi tatăl şi bunica lui îşi dădură seama în ce hal jalnic era şi fură mişcaţi — în felul lor. De aceea îi traseră un toc de bătaie şi-l trimiseră pe dată la culcare. O bună bucată de vreme, durerea şi foamea, înjurăturile şi zarva încăierărilor care nu mai conteneau în casă nu-l lăsară să închidă ochii. Dar, în cele din urmă,

---

[1] Mincing Lane — veche stradă din Londra, unde se aflau prăvăliile marilor negustori de ceai. (N. T.)

gîndurile sale plutiră alene către îndepărtate şi romantice meleaguri şi adormi în tovărăşia unor vlăstare princiare, care trăiau în vaste palate şi aveau cete de slujitori, ce făceau plecăciuni la picioarele lor sau zburau să le împlinească poruncile. Apoi, ca de obicei, visă că el însuşi era odraslă de viţă regească.

Toată noaptea slava şi măreţia rangului său regal scîn- teiară în juru-i. Păşea printre şiruri de lorzi şi înalte doamne, într-o învăpăiere de lumină, trăgînd în piept miresme dulci, sorbind o muzică desfătătoare şi răspunzînd ici cu un zîmbet, colo cu o uşoară aplecare a capului său princiar, respectuoaselor plecăciuni supuse ale acelei mulţimi sclipitoare, ce se dădea în lături ca să-i facă loc.

Iar în zori, cînd se trezi şi privi sărăcia lucie din juru-i, visul său avu urmarea obişnuită: tot ce-l înconjura îi păru de o mie de ori mai bicisnic. Atunci îl copleşi amărăciunea, i se frinse inima şi-l podidiră lacrimile.

Capitolul 3
ÎNTÎLNIREA LUI TOM CU PRINŢUL

TOM SE SCULĂ lihnit şi, mînat de foame, porni să bată uliţele, dar gîndurile-i erau încă stăpînite de splendorile învăluite ca-ntr-o negură ce împodobiseră visele sale din noaptea

trecută. Umblă razna prin oraş, abia luînd seama încotro-l duceau picioarele sau ce se petrecea în juru-i. Oamenii îl îm- brînceau, unii-i aruncau vorbe aspre, dar băiatul — pierdut în gînduri — habar n-avea de ei. Tot mergînd în neştire, se trezi la Temple Bar, locul cel mai îndepărtat de casă unde ajunsese vreodată în direcţia aceea. Se opri şi cercetă o clipă cu privirea locul, apoi se cufundă iar în închipuirile sale şi trecu de zidurile Londrei. Pe vremea aceea Strandul nu mai era un drum de ţară şi începuse să-şi dea ifose de stradă, însă avea o alcătuire cam chinuită. Căci, deşi pe o latură casele se înşiruiau destul de des, de cealaltă se zăreau doar ici, colo, cîteva clădiri mari — palatele nobililor bogaţi, cu grădini largi şi frumoase ce se întindeau pînă la fluviu şi care astăzi sînt pavate cu cărămizi şi piatră mohorîtă.

Tom descoperi curînd Charing village şi se odihni oleacă lîngă frumoasa cruce înălţată acolo de către un rege din timpurile străvechi, căruia moartea îi răpise pe toţi cei dragi. Apoi hoinări agale în josul unui drum tihnit, îmbietor, dincolo de marele şi arătosul palat al cardinalului, către un palat cu mult mai falnic şi majestuos, care se arăta în zare — Westminster. Tom privi uimit şi cu bucurie la vasta întindere de zidărie, la aripile care se desfăceau larg, la bastioanele şi turnuleţele ameninţătoare, la uriaşul portal de piatră, la zăbrelele aurite, la măreţul şir de colosali lei de granit şi la celelalte semne şi simboluri ale regalităţii engleze. Avea să fie în sfîrşit împlinită dorinţa cea mai arzătoare a sufletului său? Acolo, în faţa lui, se afla cu adevărat palatul unui rege. Nu-i era cumva îngăduită nădejdea de a vedea acum un prinţ în carne şi oase, dacă pronia era îndurătoare?

De fiece latură a porţii aurite străjuia cîte o statuie vie — adică un oştean, ce stătea drept, falnic şi nemişcat, acoperit din creştet pînă-n tălpi de o sclipitoare armură de oţel. La o depărtare respectuoasă se aflau ţărani şi tîrgoveţi, aşteptînd vreun prilej norocos de a arunca măcar în treacăt o ochire asupra familiei regale. Căleşti strălucitoare, cu oameni strălucitori în ele şi slujitori strălucitori pe scările şi la spatele lor, soseau şi plecau pe alte cîteva porţi impunătoare, care se deschideau în grilajul palatului regal.

Micul şi sărmanul Tom, în zdrenţele lui, se apropie şi tocmai trecea de santinele — cu pas încet şi sfios — în vreme ce în piept inima îi bătea tare şi nădejdea-i creştea, cînd deodată zări printre zăbrelele de aur o privelişte care aproape îl făcu să ţipe de bucurie. În parc, îndărătul zăbrelelor, era un băiat frumuşel la chip, cu obrazul ars şi bronzat de jocuri şi sport în aer liber. Îmbrăcămintea lui era numai mătăsuri şi atlazuri fermecătoare, scînteind de giuvaeruri; la şold, purta o mică spadă încrustată cu nestemate şi un jungher; în picioare, gingaşe ciz- muliţe lungi pînă la genunchi, cu tocuri roşii, iar pe cap o tocă stacojie, pusă ştrengăreşte, cu pene ce-i atîrnau într-o parte, prinse cu o piatră rară, mare şi scăpărătoare. Cîţiva nobili, în straie ca-n basme, stăteau în preajma sa — nici vorbă, slujitorii lui. Ah! Era un prinţ — un prinţ, un prinţ viu, un prinţ adevărat, fără nici o umbră de îndoială. Ruga fierbinte, izvorîtă din inima băieţaşului cerşetor, fusese în sfîrşit ascultată.

De tulburare, lui Tom i se tăie răsuflarea, iar ochii i se măriră de uimire şi încîntare. Toate gîndurile pieriră pe dată din mintea sa şi-o singură dorinţă puse stăpînire pe el: să se apropie de prinţ şi să-l privească îndelung, să-l

soarbă din ochi. Pînă să se dumirească bine ce-i cu el, îşi şi lipise faţa de zăbrelele porţii. În clipa următoare unul din ostaşi îl smulse şi-l îmbrînci cu asprime, de se duse învîrtindu-se pînă-n mijlocul cetei de gură-cască de la ţară şi trîntori de oraş care căscau gura. Ostaşul zise:

— Hei, cerşetorule, ia seama cum te porţi!

Gloata rîse şi-şi bătu joc de Tom, dar tînărul prinţ se repezi ca o săgeată la poartă, cu obrajii îmbujoraţi şi ochii scînteind de indignare, şi strigă:

— Cum de-ai cutezat să te porţi în chipul acesta cu un băiat sărman? Cum de-ai cutezat a năpăstui astfel pe cel mai umil supus al tatălui meu, regele? Deschide porţile şi dă-i voie înăuntru!

Să fi văzut atunci cum şi-a mai azvîrlit gloata aceea nestatornică pălăriile în văzduh. Să-i îi văzut ce urale scoteau şi cum mai ţipau:

— Trăiască ani mulţi şi îndelungaţi prinţul de Wales!

Ostaşii dădură onorul, cu halebardele întinse, deschiseră porţile şi dădură iar onorul, în timp ce Prinţul Sărăciei intra în parc cu zdrenţele-i fluturînde, ca să dea mîna cu prinţul belşugului neţărmurit

Eduard Tudor zise:

— Arăţi obosit şi înfometat, după chip. Te-au năpăstuit. Vino cu mine!

Vreo duzină de aghiotanţi săriră să facă nici ei nu ştiau ce — să-şi vîre coada, fireşte. Dar fură măturaţi la o parte de un gest cu adevărat regal şi rămaseră încremeniţi locului, aidoma unor statui. Eduard îl duse pe Tom într-o încăpere bogată din palat, căreia îi spunea iatacul său. Dădu poruncă să i se aducă lui Tom bunătăţi cum nu mai întîlnise el decît prin cărţi.

Prinţul, cu delicateţea şi buna sa creştere princiară, trimise la plimbare pe toţi slujitorii, pentru ca umilul său oaspete să nu fie cumva stînjenit de prezenţa lor iscoditoare. Apoi se aşeză alături de Tom şi începu să-i pună întrebări, în vreme ce băiatul mînca.

— Care-ţi e numele, băiete?

— Tom Canty, de nu vă e cu supărare, Înălţimea Voastră.

— Un nume cum rar întîlneşti. Unde locuieşti?

— În oraşul vechi, de nu vă e cu supărare, Înălţimea Voastră. În Curtea Gunoaielor, cum ieşi din Pudding Lane.

— Curtea Gunoaielor! Nu zău, alt nume năstruşnic! Părinţii tăi sînt în viaţă?

— Trăiesc, înălţimea Voastră, şi mai am aşijderi şi-o maică- mare vitregă pentru inima mea — dumnezeu să mă ierte, de-i un păcat să spun aceasta — şi două surori gemene, pe Nan şi pe Bet.

— Atunci socot că bunica ta nu e prea bună cu tine.

— Cu nimeni pe lume nu-i bună, nu-i fie cu supărare Înălţimii Voastre. Are inimă neagră, şi doar rele şi blestemăţii a urzit în toate zilele vieţii sale.

— Nu se poartă oare cu tine cum se cuvine?

— Îşi mai înfrînează pumnul şi-mi dă răgaz doar cînd doarme ori cînd e beată; dar cînd mintea i se limpezeşte iarăşi, se învredniceşte a mi-o arăta bătîndu-mă în lege.

Micului prinţ îi scăpărară ochii de mînie şi el dădu un strigăt:

— Ce-mi aud urechile?! Te bate?

— O, într-adevăr, da, să nu vă fie cu supărare, Sire.

— Te bate şi pe tine, atît de mic şi de plăpînd! Ia seama la vorbele mele: înainte de căderea nopţii va fi zvîrlită în Turn. Tatăl meu, regele…

— Drept îi, dar daţi uitării, Înălţimea Voastră, ce obîrşie josnică are? Turnul e hărăzit mărimilor — lor şi numai lor.

— Aşa e, precum spui. La aceasta n-am chibzuit defel. Voi cîntări mai îndelung ce pedeapsă să-i dau. Tatăl tău este bun cu tine?

— Întru nimica mai bun decît mam'mare Canty, înălţimea Ta.

— Pesemne că taţii sînt deopotrivă pretutindeni. Nu, nici al meu nu-i prea blînd din fire. Are mîna grea, dar cu mine-i îngăduitor, măcar că, la drept vorbind, nu totdeauna. Dar maică-ta cum se poartă cu tine?

— E bună şi nu-mi căşunează nici un fel de necazuri sau suferinţe. Iar Nan şi Bet îi seamănă întru totul.

— Cîţi ani au surorile tale?

— Cincisprezece ani, nu-ţi fie cu supărare, Înălţimea Ta.

— Prinţesa Elisabeth, sora mea, are paisprezece ani, iar prinţesa Jane Gray, vara mea, e deopotrivă în ani cu mine şi plină de farmec şi drăgălăşenie; în schimb, sora mea lady Mary, cu înfăţişarea-i posomorîtă şi… spune-mi oare nici surorile tale nu îngăduie slujitorilor lor a zîmbi, ca nu cumva păcatul să le piardă sufletele?

— Dînsele? Nu cumva Luminăţia Ta gîndeşte că ele au slujitori?

Micul prinţ îl măsură o clipă cu gravitate pe micul cerşetor şi apoi spuse:

— Şi oare de ce nu? Cine le ajută să-şi lepede veşmintele, seara? Cine le găteşte, cînd se trezesc, dimineaţa?

— Nimenea, Alteţă. Ar fi cu putinţă să-şi lepede veşmîntul şi să doarmă fără el, ca fiarele?

— Veşmîntul? Au unul singur?

— O, slăvite, la ce le-ar sluji mai multe? Nu au cîte două trupuri fiecare.

— Gîndul acesta este neasemuit şi minunat. Nu am voit a face haz. Dar bunele tale Nan şi Bet vor avea veşminte şi paji îndeajuns, şi aceasta cît se poate de curînd; se va îngriji vistiernicul meu de ele. Nu, nu-mi mulţumi, nu-i nimic de seamă. Ai vorbit cum se cuvine, grăieşti curgător şi cu farmec. Ai învăţat carte?

— Nu ştiu de-am învăţat au ba, înălţimea Ta. Bunul preot, care se numeşte părintele Andrew, m-a învăţat, în bunătatea-i fără margini, cîte ceva din cărţile sale.

— Ştii a citi pe limba latinească?

— Cu greu, Luminăţia Ta.

— Învaţ-o, băiete, doar începutul e anevoios. Limba eli- nească-i încă mai anevoioasă, dar pentru prinţesa Elisabeth şi pentru vara mea, nici acestea, nici vreo altă limbă nu sînt în-văţătură grea. De le-ai auzi pe amîndouă prinţesele grăind în limbile acestea! Dar mai bine spune-mi cîte ceva despre Curtea Gunoaielor în care stai. Acolo viaţa ţi se scurge plăcut?

— Da, cu adevărat, nu-ţi fie cu supărare, înălţimea Ta, fără doară cînd te încearcă foamea. Vin pe la noi păpuşari şi saltimbanci cu maimuţoi — să vezi ce făpturi năstruşnice mai sînt, şi mai sînt şi comedii în care cei ce le joacă strigă şi se luptă straşnic între dînşii, pînă cad toţi la pămînt şi-i o minunăţie să-i vezi, şi costă

numai un gologan — doar că tare trudnic este să-l capeţi, nu-ţi fie cu supărare, înălţimea Ta.

— Spune-mi mai departe.

— Uneori, noi, băieţii din Curtea Gunoaielor, ne luptăm între noi cu bîtele.

Prinţului îi scăpărară ochii. Zise:

— Pe legea mea, aşa ceva mi-ar fi pe plac. Spune mai departe.

— Ne luăm la întrecere, Alteţă, să vedem care din noi e mai iute de picior.

— Tare mult mi-ar place şi mie. Urmează-ţi vorba.

— Vara, Înălţimea Ta, ne bălăcim şi înotăm prin canale şi prin rîu şi fiecare îşi viră vecinul cu capu’ sub apă şi-l împroaşcă cu stropi şi se cufundă şi ţipă şi se dă peste cap...

— Ar preţui cît regatul tatălui meu, să mă bucur de toate acestea măcar o singură dată! Rogu-te, mai departe.

— Jucăm hora şi cîntăm în jurul Pomului de mai, în Cheap- side! Ne zbenguim în nisip! Fiecare-şi acoperă vecinul pînă la gît şi uneori face turte de noroi, tii, că frumos mai e noroiul, n-are seamăn pe lume! Şi zburdăm prin noroi, curat ca porcii, înălţimea Ta, iertate fie-mi cuvintele.

— O, te rog, pune capăt vorbelor tale, îmi stîrneşti cheful de joacă! De m-aş putea înveşmînta în straie asemenea alor tale şi picioarele să-mi descalţ şi să mă tăvălesc prin noroi o dată, o dată numai, fără ca nimenea să mă mustre ori să mă oprească, mai că aş uita cu totul de coroană.

— Iar eu, de m-aş putea înveşmînta o dată, mărite prinţ, precum eşti Luminăţia Ta înveşmîntat — doar o dată...

— Oho, te-ai învoi la aceasta? Atunci aşa vom face. Az- vîrle-ţi zdrenţele şi îmbracă minunăţiile acestea, băiete. Fericirea ne va fi scurtă, dar cu atît mai plăcută. Hai să petrecem cîtă vreme ni-i îngăduit şi să ne schimbăm iară, pînă nu vin să ne tulbure.

Peste cîteva minute, micul prinţ de Wales era dichisit cu zdrenţele fîlfîitoare ale lui Tom, iar micul Prinţ al Sărăciei era împopoţonat cu penajul fălos al regalităţii. Se duseră amîndoi şi se priviră alături într-o oglindă mare şi, ce să vezi? Parcă nu s-ar fi făcut nici o schimbare! Se cercetară din ochi, se uitară la oglindă, apoi iar unul la altul. În cele din urmă, încurcat, vlăstarul regesc zise:

— Ce înţeles desprinzi tu din asta?

— O, prea bună Alteţă, nu-mi cere a-ţi da răspuns. Nu se cade cuiva cu obîrşia mea a rosti asemenea lucruri.

— Atunci, le voi rosti eu. Eşti aidoma la păr, la glas şi la port, ai aceleaşi trăsături şi deopotrivă eşti cu mine la stat, la înfăţişare. De-am sta amîndoi despuiaţi, nimenea nu ar fi în stare a spune care din noi eşti tu, şi care prinţul de Wales. Şi-acu’, că-s înveşmîntat în straiele tale, îmi pare că şi pricep mai bine ce-ai simţit tu cînd ostaşul acela silnic... Ascultă, parcă ai o vînătaie pe mînă?

— Da, dară-i nimica toată, şi Alteţa Sa ştie că bietul străjer...

— Tăcere! E o faptă ruşinoasă şi crudă! strigă micul prinţ, bătînd în podea cu piciorul său desculţ. De-ar afla regele! Să nu te clinteşti de-aici, pînă mă întorc! Aşa mi-i porunca!

Într-o clipită luă şi ascunse bine un obiect de însemnătate naţională, care zăcea pe-o masă, şi ieşi valvîrtej pe uşă, gonind prin curţile palatului, în zdrenţele sale pestriţe, cu fala aprinsă şi ochii scînteietori. De-ndată ce ajunse la poarta mare, apucă zăbrelele şi încercă să le scuture, ţipînd:

— Deschideţi! Desfaceţi zăvoarele porţilor!

Soldatul care-l maltratase pe Tom se supuse numaidecît; iar cînd prinţul ţîşni pe sub portal, aproape gîtuit de mînia sa regală, soldatul îi trase peste ureche o palmă răsunătoare, care-l azvîrli ca pe-un titirez drept în mijlocul dramului, şi-i strigă:

— Na, pui de cerşetor, pentru ocara ce-am căpătat de la prinţ!

Gloata izbucni în rîs. Prinţul se ridică din noroi şi se repezi sălbatic la santinelă, strigînd:

— Sînt prinţul de Wales, făptura mea-i sfinţită: iar tu vei atîrna în furcile spînzurătorii, pentru că ai cutezat să ridici mîna asupră-mi!

Soldatul ridică halebarda pentru onor şi zise batjocoritor:

— Salut pe Sfinţia Voastră, Alteţă! Apoi adăugă mîniat: Ia-ţi tălpăşiţa, lepădătură bezmetică!

Gloata rîse cu răutate, strînsă roată în jurul bietului prinţ şi-l duse în ghionţi o bucată bună de drum, batjocorindu-l şi strigînd:

— Faceţi loc să treacă înălţimea Sa Regală! Faceţi loc să treacă prinţul de Wales!

Capitolul 4
ÎNCEP NECAZURILE PRINŢULUI

DUPA CEASURI DE HĂRŢUIRE şi prigoană neînduplecată, micul prinţ fu într-un tîrziu părăsit de adunătura din juru-i şi lăsat în pace. Cîtă vreme fusese în stare să spumege împotriva haitei, s-o ameninţe în chip regal şi să rostească cu demnitate regală porunci, avusese mare haz, dar cînd, în cele din urmă, istovirea îl sili să fie tăcut, nu mai prilejui nici o distracţie chinuitorilor săi, care-şi căutară petrecere în altă parte. Atunci prinţul se uită în juru-i, dar nu-şi putu da seama unde se află. Doar atît ştia, că se află între zidurile oraşului Londra. Umbla aşa în neştire, şi curînd casele se răriră şi începură să se ivească tot mai puţini trecători. Îşi scăldă picioarele sîngerînde în pîrîul ce curgea pe-atunci pe locul unde azi e strada Farrington. Se odihni puţin, apoi o porni mai departe, şi în scurtă vreme dădu peste un loc întins, pe care se zăreau doar cîteva case risipite şi o biserică minunată. Recunoscu biserica. Jur împrejurul ei se ridicau schele şi roiau muncitori, căci biserica tocmai era reparată temeinic. Prinţul se îmbărbătă pe dată — simţea că acum necazurile sale luaseră sfîrşit. Îşi spuse: „E străvechea

biserică a călugărilor franciscani, pe care regele, tatăl meu, a luat-o din mîinile lor şi a dăruit-o pe vecie drept azil şi adăpost copiilor sărmani şi părăsiţi, şi i-a dat nume nou. Cu mare bucurie vor sluji ei pe feciorul celui ce-a fost atît de mărinimos cu dînşii; şi mai vîrtos cînd acest fecior îi şi dînsul deopotrivă de sărac şi de abătut ca fiecare dintre cei adăpostiţi aci astăzi, sau dintre cei ce se vor mai perinda pe-aci”.

Curînd se afla în mijlocul unei cete de băieţi care alergau, săreau, se jucau cu mingea, de-a capra, şi petreceau în fel şi chip, cu multă larmă. Erau îmbrăcaţi toţi la fel, după portul slujitorilor şi ucenicilor din vremea aceea, adică purtau pe creştetul capului o tichie neagră, plată, cam de mărimea unei farfurioare, care nu le slujea nici de acoperămînt — fiind prea mititică — nici de podoabă, căci de sub ea părul le cădea otova pînă la mijlocul frunţii şi era retezat scurt în jurul capului. La gît purtau cîte un guleraş preoţesc; o bluză albastră, strînsă pe trup, cu mîneci bogate, le atîrna pînă la genunchi, sau mai jos; aveau o cingătoare roşie, lată, ciorapi de-un galben ţipător, prinşi cu jartiere deasupra genunchilor; pantofi cu toc jos, încheiaţi cu catarame largi de metal. Era o îmbrăcăminte de ajuns de urîtă.

Băieţii se opriră din joacă, se strînseră buluc în jurul prinţului, care spuse, cu demnitatea lui firească:

— Bunii mei băieţi, duceţi-vă de spuneţi învăţătorului vostru că Eduard, prinţ de Wales, doreşte a-i vorbi.

La auzul cuvintelor sale ţîşni un strigăt puternic şi un băiat mai necioplit zise:

— Ia zi, nu eşti cumva solul Alteţei Sale, cerşetorule?

Prinţul roşi de mînie şi mîna-i zbură pe dată la şold, dar nu găsi nimic acolo. Se porni o furtună de rîsete şi unul din băieţi zise:

— Aţi văzut? Îşi închipuie că are paloş, te pomeneşti c-o fi chiar prinţul cel adevărat!

Gluma aceasta stîrni şi mai multe rîsete. Bietul Eduard înălţă capul cu trufie şi zise:

— Chiar prinţul sînt şi rău vă şade a mă întîmpina astfel, vouă, care vă hrăniţi din dărnicia regelui, tatăl meu.

Cuvintele acestea părură grozav de hazlii băieţilor, după cum dovedi rîsul lor. Băiatul care vorbise primul strigă tovarăşilor săi de joacă:

— Hei, ticăloşilor, robilor, miluiţi ai părintelui regesc, ai Înălţimii Sale, unde v-a pierit cuviinţa? În genunchi cu toţii şi cinstiţi-i portul crăiesc şi zdrenţele-i crăieşti!

Cu o larmă veselă, neînfrînată, îngenunchează toţi ca unul şi se prefăcură că-şi cinstesc victima. Prinţul îl împinse cu piciorul pe băiatul cel mai apropiat şi spuse cu aprinsă pornire:

— Primeşte asta acuma, pînă ce va răsări ziua de mîine şi-ţi voi înălţa o spînzurătoare!

A, dar nu mai era de şagă — asta întrecea măsura. Rîsul încetă pe dată şi furia îi luă locul. O grămadă de băieţi strigară într-un glas:

— Tîrîţi-l încoace! La adăpătoare cu el, la adăpătoare! Unde-s dulăii? Aici, Leu, aici Colţosu!

Şi-apoi urmă un fapt pe care Anglia nu-l mai văzuse niciodată — persoana sfinţită a moştenitorului tronului fu zvîntată în bătaie de mîini plebeiene, fugărită, iar carnea-i fu sfîrtecată de colţii cîinilor.

Cînd noaptea puse capăt acelei zile, prinţul se trezi hăt-toc- mai în partea mai înţesată de clădiri a oraşului. Trupul îi era învineţit, mîinile-i sîngerau şi zdrenţele-i erau mînjite de sus pînă

jos cu noroi. Rătăcea de colo-colo, tot mai deznădăjduit,

şi-atît de sleit de oboseală şi de istovit, încît abia îl mai ţineau picioarele. Se săturase să mai pună întrebări, căci căpăta numai insulte în loc de îndrumare. Murmura întruna: „Curtea Gunoaielor — acesta-i numele; de-aş putea-o găsi, înainte ca puterile-mi toate să se fi stins şi să cad în drum, atunci aş fi mîntuit; neamurile sale mă vor duce la palat şi voi face dovadă că nu sînt de-un sînge cu ei, ci prinţul cel adevărat, şi-mi voi dobîndi iar drepturile”. Din cînd în cînd gîndurile i se întorceau la primirea ce i-o făcuseră neciopliţii băieţi de la mînăstire şi-şi spunea:

„Cînd voi fi rege, nu vor avea doar pîine şi adăpost, ci şi învăţătură luată din cărţi, căci un pîntec sătul nu preţuieşte mult, cîtă vreme mintea-i înfometată, iar inima aşijderi. Cu străşnicie voi păstra totul în amintire, ca învăţătura acestei zile să nu se piardă şi norodul meu din această pricină să sufere. Fiindcă ştiinţa de carte îmblînzeşte inima şi sădeşte bunătate şi milostenie”.

Luminile începură să pîlpîie, se porni ploaia, se stîrni vînt şi se lăsă o noapte rece. Prinţul lipsit de cămin, moştenitorul fără adăpost al tronului Angliei, mergea întruna, cufundîndu-se tot mai adînc în vălmăşagul ulicioarelor murdare, unde se îngrămădeau mizeria şi sărăcia ca roiul de muşte.

Deodată, o namilă de bădăran beat îl luă de guler şi-i spuse:

— Pe drumuri la ora asta, şi-acasă mă prind că barem un gologan n-aduci. Ei, las’ de nu ţi-oi fringe eu oscior de oscior, sfrijitule, să nu-mi mai zică mie lumea John Canty!

Prinţul se smuci, îşi şterse — cu un gest instinctiv — umărul pîngărit, şi zise cu aprindere:

— A, eşti tatăl lui, adevărat grăieşti? Cerule îndurător, fă să fie astfel — atunci îl vei lua pe el de acolo, iar pe mine mă vei duce îndărăt!

— Tatăl lui? Ce tot îndrugi acolo? Atîta ştiu, că eu ţi-s tată, cum o s-o simţi acuşi pe pielea ta.

— O, nu glumi, nu tărăgăna, nu zăbovi! Sînt istovit, sînt rănit, sînt la capătul puterilor. Du-mă la rege, tatăl meu, şi îţi va dărui avuţii mai multe decît în cele mai nesăbuite vise ale tale. Dă-mi crezare, omule, dă-mi crezare! Nu rostesc minciuni

deşarte, ci numai şi numai adevărul! Întinde mîna şi mîntu- ie-mă! Adevăr îţi zic, sînt prinţul de Wales!

Omul se holbă buimăcit la băiat, apoi clătină din cap şi mormăi:

— S-a smintit de tot, de parc-ar fi chiriaş al balamucului Bedlam! Apoi îl luă iar de guler şi zise, cu un rîs răguşit şi-o sudalmă: Dar, smintit au ba, eu şi cu mam'mare Canty laolaltă îţi vom tăbăci spinarea.

Şi zicînd acestea îl tîrî după el pe prinţul care se zbătea şi se lupta din răsputeri şi pieri într-o curte, urmat de-o droaie gălăgioasă de lepădături omeneşti, încîntate de întîmplare.

Capitolul 5
TOM INALŢAT LA RANG MARE

RĂMAS SINGUR în cabinetul prinţului, Tom Canty se folosi cu prisosinţă de acest prilej. Se suci şi se-nvîrti în faţa oglinzii celei mari, admirîndu-şi găteala, apoi se plimbă prin odaie, imitînd portul ales al prinţului şi urmărind mai departe rezultatele în oglindă. Apoi trase din teacă spada cea frumoasă, făcu o plecăciune şi sărută tăişul, punîndu-l de-a curmezişul pieptului. Cu cinci-şase săptămîni mai-nainte văzuse pe un nobil cavaler salutîndu-l în felul acesta pe locotenentul închisorii Turnului, în timp ce-i încredinţa, spre întemniţare, pe prea puternicii duci de Norfolk şi Surrey. Tom se jucă cu jungherul încrustat cu pietre scumpe, care-i atîrna la şold, cercetă preţioasele şi neasemuitele podoabe din odaie, încercă pe rînd jilţurile somptuoase şi se gîndi cum s-ar mai împăuna dacă droaia de băieţi din Curtea

Gunoaielor ar putea s-arunce măcar o privire să-l vadă aşa, în culmea măreţiei. Se întrebă dacă vor crede uimitoarea poveste pe care avea să le-o spună cînd se va întoarce acasă, sau dacă vor clătina din cap şi vor zice că închipuirea sa prea înfierbîntată i-a tulburat pînă la urmă minţile.

După vreo jumătate de ceas îi trecu deodată prin cap că prinţul plecase de multă vreme: îndată începu să nu se mai

simtă la largul său; trase cu urechca, arzînd de nerăbdare, şi încetă să se mai joace cu frumoasele lucruri din jurul său. Se simţi pe rînd stînjenit, apoi neliniştit, iar la urmă îşi pierdu de-a binelea nădejdea. Dacă vine cineva şi-l surprinde îmbrăcat cu veşmintele prinţului, fără ca prinţul să fie de faţă şi să lămurească cum stau lucrurile? Nu cumva îl vor spînzura pe loc, şi abia după aceea or să cerceteze pricina? Auzise că mărimile se pripesc grozav la aşa ceva. Teama-i sporea mereu şi, tremurînd ca varga, deschise încetişor uşa anticamerei, hotărît să fugă să-l caute pe prinţ, dobîndind astfel de la el ocrotire şi îngăduinţa de-a pleca. Şase nobili din suita sa, în veşminte strălucitoare, şi doi tineri paji de neam mare, îmbrăcaţi ca nişte fluturi, săriră în picioare şi se plecară pînă la pămînt în faţa lui. Se duse iute înapoi şi încuie uşa, spunînd:

— Vai, îşi bat joc de mine! Se vor duce să mă pîrască! O, de ce-am venit aici, să-mi pierd viaţa?

Se învîrti prin odaie, plin de spaime, ascultînd, tresărind la cel mai mic zgomot. Nu trecu mult şi uşa fu dată de perete şi un paj acoperit cu mătăsuri de sus pînă jos vesti:

— Lady Jane Gray.

Uşa se deschise şi o fetiţă drăgălaşă, purtînd veşmînt bogat, se repezi spre el. Dar se opri brusc, şi spuse cu glas mîhnit:

— O, ce durere vă stăpîneşte, milord?

Tom aproape că-şi pierdu răsuflarea, dar se strădui să bîi- guie:

— Vai mie, fii îndurătoare. Dau mărturie că nu sînt lord, ci numai sărmanul Tom Canty, din Curtea Gunoaielor, din oraş. Rogu-te, îngăduie-mi a-l vedea pe prinţ, iar el se va milostivi să-mi dea zdrenţele înapoi şi mă va lăsa să plec de-aci nevătămat. Vai mie, fii îndurătoare şi scapă-mi

viaţa! Zicînd acestea, băiatul îngenunchease şi implora cu ochii, cu mîinile ridicate, cu vorba.

Fata părea încremenită de groază şi strigă:

— O, milord, în genunchi? Şi în faţa mea!

Apoi fugi, cuprinsă de spaimă, iar Tom, zdrobit de desperare, se prăbuşi murmurind:

— Nu mai pot afla ajutoare, nici nădejde. Acum vor veni să mă zvîrle-n lanţuri.

În timp ce zăcea acolo pironit de groază, prin palat alergau cu iuţeala fulgerului veşti înfricoşătoare. Şoaptele — căci veştile nu erau spuse decît în şoapte — zburau de la un curtean la altul, de la un lord la o doamnă de onoare, coborînd de-a lungul tuturor coridoarelor, de la un etaj la altul, de la un salon la altul: „Prinţul şi-a pierdut minţile! Prinţul şi-a pierdut minţile!” Curînd, în fiecare salon, în fiecare galerie de marmură, se strînseră grupuri scînteietoare de lorzi şi doamne, şi alte grupuri de curteni, îmbrăcaţi mai modest, sporovăind de zor, în şoaptă, şi pe fiecare chip se citea jalea. Deodată se ivi un înalt demnitar şi trecu pe lîngă aceste grupuri, dînd glas unei solemne proclamaţii:

În numele Regelui!

Nimenea să nu ia seama la aceste zise amăgitoare şi fără de minte, necum să stea a le judeca sau să poarte mai departe vorbele, altminteri cu moartea va fi pedepsit. În numele Regelui.

Şoaptele se curmară atît de brusc, de parcă pe curteni i-ar fi pălit muţenia.

Curînd se auzi un zumzet de-a lungul coridoarelor: „Prinţul! Iată, soseşte prinţul!”

Bietul Tom trecu prin dreptul grupurilor ce se închinau inainte-i, încercînd să răspundă şi dînsul la plecăciuni şi privind cu sfială spre ciudata lume din juru-i, cu ochii speriaţi şi rugători. De o parte şi de alta îl însoţeau doi nobili de rang înalt, sprijinindu-l. În urma lui veneau doctorii curţii şi cîţiva slujitori.

Tom se trezi într-un apartament impunător al palatului şi auzi cum sc închide uşa îndărătul lui. În jurul său stăteau cei care-l însoţiseră. În

faţă, la o mică depărtare, stătea întins pe pat un om spătos şi foarte gras, cu faţa lată şi buhăită, cu o înfăţişare severă. Capul său mare era cărunt de-a binelea, iar favoriţii — pe care-i purta în jurul obrazului ca un chenar — erau ce asemenea cărunţi. Îmbrăcămintea-i, lucrată din ţesături scumpe, era însă veche şi puţin roasă pe-alocuri. Îşi rezema pe

o pernă un picior înfăşurat în bandaje. Acum, în încăpere domnea tăcere şi toţi, afară de omul acela, stăteau cu capetele plecate pînă în pămînt. Acest om beteag, cu înfăţişare aspră, era temutul Henric al VIII-lea. El spuse, şi chipul i se îmblînzi cînd începu să vorbească:

— Ce-i cu tine, milord Eduard, prinţul meu? Ţi-ai pus oare în gînd a-l amăgi pe bunul rege, părintele tău, care te iubeşte şi-ţi arată bunătatea lui, cu o glumă menită să-l mîhnească?

Bietul Tom, care se pierdea cu totul, ascultă pe cît îi îngăduia mintea lui buimăcită, dar cînd îi ajunseră la ureche vorbele „bunului rege”, păli cumplit şi căzu în genunchi, ca doborît de-un glonte. Înălţîndu-şi mîinile, exclamă:

— Sinteţi regele? Atunci cu-adevărat s-a isprăvit cu mine!

Aceste cuvinte părură că-l înmărmuresc pe rege. Ochii săi rătăciră fără ţintă de pe un chip pe altul, apoi se opriră neliniştiţi asupra copilului căzut în genunchi. După aceea spuse, adine îndurerat:

— Vai mie! Am socotit vorbele deşarte şi peste măsură de mincinoase, dar teamă mi-e că nu-i aşa. Oftă din greu şi spuse cu blîndeţe: Vino la tatăl tău, copile; eşti bolnav.

Tom fu ajutat să se ridice şi se apropie, umil şi tremurător, de regele Angliei. Regele cuprinse în palmele sale chipul speriat şi-l privi o clipă-n ochi cu iubire, adînc şi afectuos, ca şi cum ar fi căutat acolo vreun semn îmbucurător că i-au venit băiatului minţile la loc, apoi strînse la pieptul lui căpşorul cîrlionţat şi-l dezmierdă cu duioşie. După aceea zise:

— Nu-ţi mai recunoşti tatăl, fiule? Nu fărîma inima-mi bătrînă; spune-mi că mă cunoşti. Nu-i aşa că mă cunoşti?

— Aşa-i, sînteţi temutul meu stăpîn, regele, dumnezeu să-i păzească zilele!

— Adevărat, adevărat — aceasta-i bine, prinde inimă, nu tremura aşa din toate mădularele; aci nimenea nu-ţi vrea răul: toţi te împresoară cu dragostea lor. Ţi-e mai bine acum; visul cel rău a plecat, nu-i aşa? Şi acum ştii şi cine eşti — au ba? Nu te vei mai socoti drept altul, precum zice-se că ai făcut mai adineauri?

— Rogu-vă din suflet să-mi daţi crezare, nu am rostit decît adevărul, Prea Temute Stăpîne, căci eu sînt dintre cei mai nevolnici supuşi ai înălţimii Tale, cerşetor din născut şi doar din nenoroc şi potrivnică întîmplare mă aflu aci, cu toate că nu-s întru nimica vinovat de aceasta. Prea tînăr sînt să fiu sortit morţii şi-mi puteţi mîntui viaţa cu un singur cuvint. O, rostiţi-l, Majestatea Voastră!

— Să mori? Nu rosti asemenea vorbe, dulcele meu prinţ; pacea, pacea să se pogoare în inima ta tulburată — nu vei muri!

Tom căzu în genunchi, cu un strigăt de bucurie:

— Domnul să-ţi răsplătească îndurarea, bunul meu rege, şi să-ţi păzească îndelung viaţa, ca să-ţi fcriceşti ţara! Apoi sări în picioare şi, întorcîndu-şi faţa plină de voioşie spre cei doi gentilomi din suită, cxclamă: Aţi auzit cu urechile voastre! Nu voi fi dat morţii — aşa a glăsuit Regele!

Nimeni nu se clinti, nimeni nu suflă o vorbă, doar se plecară toţi pînă la pămînt, pătrunşi de veneraţie.

Băiatul şovăi, cam încurcat, apoi se întoarse cu sfială spre rege, spunînd:

— Acum pot să plec?

— Să pleci? De bună seamă, dacă aceasta ţi-i dorinţa. Dar de ce nu mai zăboveşti puţin? Încotro doreşti să mergi?

Tom plecă ochii şi răspunse umil:

— Se prea poate să fi înţeles greşit, dar mă socoteam slobod a pleca şi astfel am fost îmboldit să mă îndrept iarăşi către bordeiul unde m-am născut şi am fost crescut, în lipsuri şi grele nevoi, însă care dă adăpost mamei şi surorilor mele, şi astfel mi-e şi mie cămin; pe cîtă vreme măreţia şi strălucirea aceasta cu care

nu sînt deprins... ah, rogu-te, Luminăţia Ta, îngăduie-mi să plec!

Un răstimp regele rămase tăcut şi gînditor şi chipul său trăda o nelinişte şi o deznădejde crescînde. După aceea spuse, cu o urmă de speranţă în glas:

— Poate că mintea i s-a întunecat numai în această singură privinţă şi are judecata limpede în tot ce priveşte alte lucruri. Deie domnul să fie pe gîndul meu! Să facem încercarea.

Apoi îi puse lui Tom o întrebare pe latineşte şi Tom îi răspunse cu chiu-cu vai pe aceeaşi limbă. Regele era încîntat şi-şi vădi mulţumirea. Curtenii şi doctorii se arătară şi ei bucuroşi. Regele zise:

— Nu este pe potriva învăţăturii şi priceperii sale, dar ară- tatu-mi-a că mintea îi e doar vătămată, şi nu sortită pierzaniei. Ce spune domnia ta?

Doctorul căruia i se adresase făcu o temenea pînă-n pămînt şi răspunse:

— Gîndul meu se potriveşte cu al Luminăţiei Tale şi zic că drept aţi ghicit.

Regele păru fericit de această încurajare, primită din partea unui om atît de ştiutor, şi urmă cu voie bună:

— Acum, luaţi aminte cu toţii: îl vom pune şi la alte încercări.

Îl întrebă pe Tom ceva pe franţuzeşte. Tom rămase o clipă mut, stingherit că era ţinta atîtor priviri, apoi zise cu glas stins:

— Nu am cunoştinţă de limba aceasta, nu vă fie cu supărare, Sire.

Regele căzu iar pe perne. Cei de faţă se repeziră să-l ajute, dar el îi dădu la o parte, şi zise:

— Daţi-mi pace — nu-i decît o slăbiciune de nimica. Ridi- caţi-mă! Aşa, de ajuns. Vino mai aproape, copile; aşa, odih- neşte-ţi bietul cap

chinuit lîngă inima tatălui tău şi fii fără grijă, în curînd te vei înzdrăveni. Nu-i decît o închipuire trecătoare. Nu-ţi fie teamă, te vei însănătoşi.

Apoi se întoarse către suită; blîndeţea îi pieri şi în ochi începură să-i joace fulgere cumplite. Zise:

— Ascultaţi toţi cu luare-aminte! Fiul meu, aci de faţă, e nebun; dar sminteala lui nu va ţine. Vătămarea se trage din prea multă învăţătură şi prea mult stat între zidurile palatului. Să lase în plata domnului cărţile şi învăţăturile! Îmbiaţi-l cu jocuri sub cerul liber, înveseliţi-l în vreun chip, astfel ca să-şi dobîndească iară sănătatea. Se ridică şi mai sus şi urmă cu ho- tărîre: Este nebun, dară-i fiul meu şi moştenitorul tronului Engliterei, şi, smintit sau în toate minţile, tot el va fi rege. Şi ascultaţi bine ce vă spun: daţi de veste pretutindeni că cine poartă vorbe despre boala sa unelteşte împotriva liniştii şi bunei orînduiri a acestor regate şi va merge la spînzurătoare! Daţi-mi de băut, mă arde! Durerea îmi sapă puterile… Luaţi cupa…

Sprijiniţi-mă. Aşa, acum e bine. Este nebun? De-ar fi de o mie de ori nebun, rămîne prinţul de Wales, şi eu, regele, voi întări aceasta. Încă astăzi va fi înălţat la rangul său princiar, după vechea şi cuvenita rînduială. Pe dată să dai porunci pentru împlinire, milord Hertford.

Unul din nobili îngenunche în faţa patului regal şi zise:

— Majestatea Sa ştie că marele mareşal ereditar al Angliei zace în lanţuri, în Turn. Nu ar fi potrivit ca un osîndit...

— Tăcere! Nu-mi spurca urechile cu numele lui mult urît Au omul acesta are viaţă veşnică, trebuie să-mi fie stăvilită voinţa? Va zăbovi oare prinţul neuns, fiindcă regatul e lipsit de un conte mareşal nepătat de trădare, care să-l învestească? Nu, pe toată slava domnului! Dă de ştire Parlamentului să hotărască pieirea lui Norfolk înainte de răsăritul soarelui, altminterea îmi va da socoteală amarnic!

Lord Hertford zise:

— Voinţa regelui este lege — şi ridicîndu-se se întoarse la locul său.

Treptat, mînia se şterse de pe chipul bătrînului rege şi el spuse:

— Sărută-mă, prinţul meu. Aşa....de ce te temi? Nu sînt eu tatăl tău iubitor?

— Sînteţi prea bun cu mine, nevrednicul, o, prea puternice şi milostive stăpîn — aceasta o ştiu cu adevărat. Dar... dar... mă doare sufletul gîndind la cel sortit să moară, şi...

— A, îţi recunosc, îţi recunosc firea! ştiu că inima ţi-a rămas aceeaşi, chiar dacă mintea ţi-e bolnavă, căci totdeauna ai fost blînd la suflet. Dar ducele acesta stă stavilă între tine şi mărirea ta; voi pune altul în locu-i, carele să nu păteze înalta sa dregătorie. Mîngîie-ţi inima, prinţul meu; nu-ţi frămînta biata minte cu treaba aceasta!

— Oare nu din vina mea i se grăbeşte pieirea, Luminăţia Ta? Cîţi ani ar mai trăi de n-aş fi eu în cumpănă?

— Nu te gîndi la el, prinţul meu, nu-i vrednic. Sărută-mă încă o dată şi du-te la nimicurile şi petrecerile tale, căci boala mea mă face să sufăr. Sînt ostenit şi vreau să mă odihnesc. Du-te cu unchiul tău Hertford şi curtenii tăi şi vino iar cînd trupul meu va fi întremat.

Tom se lăsă dus din încăpere, cu inima grea, fiindcă ultimele vorbe ale regelui dăduseră o lovitură de moarte nădejdii pe care o nutrise că acum i se va da drumul. Auzi iarăşi şuşotitul glasurilor care exclamau: „Vine prinţul, vine prinţul!”

Curajul îl părăsea din ce în ce, pe cînd trecea printre şirurile sclipitoare de curteni ce se plecau înainte-i, pentru că acum îşi dădea seama că era cu adevărat prizonier şi că putea să rămînă pe vecie închis în colivia aceasta aurită; un prinţ părăsit şi fără nici un prieten.

Şi oriîncotro se întorcea, i se părea că vede plutind în văzduh capul retezat şi faţa de care-şi amintea bine, a puternicului duce de Norfolk, cu ochii aţintiţi asupră-i, plini de mustrare.

Visele lui de odinioară fuseseră atît de plăcute, dar realitatea aceasta era atît de mohorîtă!

Capitolul 6
TOM ÎNVAŢĂ

TOM FU DUS ÎN ÎNCĂPEREA PRINCIPALA a unui impunător apartament şi pus să stea jos — lucru care-i venea cam peste mînă, pentru că în jurul lui se aflau oameni vîrstnici sau de rang

înalt. Îi rugă să se aşeze şi dînşii, dar ei se mărginiră să-i facă o plecăciune sau să murmure mulţumiri şi rămaseră în picioare. Ar fi stăruit, dar „unchiul” său, contele de Hertford, îi şopti la ureche:

— Vă rog nu stăruiţi, milord; nu li se cuvine a şedea de faţă cu Alteţa Voastră.

Fu anunţat lordul St. John, care, după ce se ploconi înaintea lui Tom, zise:

— Vin din partea regelui pentru o treabă însemnată, care se cade a fi tainică. Binevoieşte înălţimea Voastră să nu păstreze în preajmă-i, din toată suita, decît pe milordul conte Hertford?

Băgînd de seamă că Tom nu prea ştia cum să se descurce, Hertford îi şopti să facă un semn cu mîna şi să nu se obosească

să vorbească, decît dacă vrea. După ce nobilii din suită ieşiră din odaie, lordul St. John zise:

— Majestatea Sa porunceşte ca din înalte temeiuri de stat, ce cîntăresc greu, Luminăţia Sa prinţul să-şi ascundă beteşugul în toate chipurile ce-i stau în putere, pînă ce boala îi va trece şi va fi iar ca mai înainte. Adică să nu tăgăduiască în faţa nimănui că-i adevăratul prinţ şi moştenitor al slavei Engliterei; să-şi păstreze rangul de prinţ şi să primească fără cuvînt sau semn de împotrivire cinstirea şi supunerea ce i se cuvin după dreptele şi străvechile datini; să nu mai vorbească nimănui despre acea josnică obîrşie şi vieţuire pe care boala sa le-a plăsmuit din închipuirile deşarte ale unei minţi prea trudite; să se străduie sîrguincios spre a-şi aminti iarăşi chipurile ce le-a cunoscut mai-nainte — iar cînd va da greş, să-şi păstreze cumpătul şi să nu trădeze, prin mirare sau alt semn, că le-a dat uitării. Iar în timpul ceremoniilor, de fiece dată cînd va sta la îndoială, neştiind ce anume trebuie să facă ori

să rostească, să nu-şi arate cu nimic neliniştea faţă de cei din preajmă, ci să ceară povaţă lordului Hertford sau mie, preaplecatul vostru supus, cărora regele le-a poruncit să aibă slujba aceasta şi să stea gata la orice chemare, pînă ce îşi va schimba voia. Acestea toate sînt spusele Majestăţii Sale Regale, care i-a trimis Înălţimii Voastre urările sale şi se roagă ca domnul, în mila sa, grabnic să vă tămăduiască şi să vă aibă în sfînta lui pază acuma şi în vecii vecilor.

Lordul St. John făcu o plecăciune şi se dădu la o parte. Tom răspunse resemnat:

— Aşa a spus regele. Nimeni nu poate cîrti împotriva poruncii regelui, nimeni nu o poate împlini potrivit cu voia lui prin fereli şirete, chiar de nu-i este pe plac. Regelui i se va arăta supunerea datorată.

Lord Hertford zise:

— Spre a împlini porunca Majestăţii Sale Regele cu privire la cărţi şi la celelalte lucruri de-o seamă cu ele, poate că Înălţimii Voastre i-ar fi pe plac a-şi petrece vremea cu jocuri ce uşurează sufletul, ca să nu se ducă la ospăţ obosit şi din această pricină să sufere vreun rău.

Pe faţa lui Tom se aşternu mirarea. Îi cercetă din ochi pe cei doi nobili şi roşi cînd văzu cît de mîhnit îl priveşte lordul St. John, care-i spuse:

— Amintirea încă vă amăgeşte, de v-aţi arătat mirarea — însă nu vă lăsaţi tulburat, căci nu va dăinui şi veţi scăpa de asemenea rele, cînd sănătatea vi se va îndrepta. Milord Hertford a pomenit de ospăţul dat de tîrgoveţii din cetate, la care Majes- tatea Sa Regele a făgăduit cu două luni în urmă că va lua parte înălţimea Voastră. Acum vă aduceţi aminte?

— Cu mîhnire în suflet trebuie să mărturisesc că într-adevăr îmi fugise din minte, spuse Tom cu glas şovăitor, şi roşi iarăşi.

În clipa aceea fură anunţate lady Elisabeth şi lady Jane Gray. Cei doi lorzi schimbară priviri pline de înţeles şi Hertford păşi grăbit spre uşă. Cînd fetele trecură pe lîngă el, le şopti:

— Vă rog să nu daţi semne că-i luaţi în seamă ciudăţeniile, sau să vă arătaţi uimirea cînd amintirea îl trădează — veţi fi îndurerate văzînd cum se încurcă la te miri ce nimic.

Între timp lordul St. John îi şuşotea la ureche lui Tom:

— Alteţa Voastră, vă rog, păstraţi cu străşnicie în minte dorinţa Majestăţii Sale. Amintiţi-vă tot ce vă stă în putinţă — ce nu, prefaceţi-vă a vă aminti. Nu lăsaţi să se bage de seamă cît de mult v-aţi schimbat, căci ştiţi prea bine cîtă dragoste duioasă şi statornică vă poartă în inimile lor tovarăşele voastre de joacă şi cît de mîhnite ar fi. Doriţi să rămîn, Alteţa Voastră? Să rămînă şi unchiul vostru?

Tom încuviinţă cu un gest şi un murmur, fiindcă şi începuse să deprindă obiceiurile curţii, iar în inima sa curată hotărîse să îndeplinească — pe cît putea mai bine — porunca regelui.

În ciuda tuturor precauţiunilor, conversaţia copiilor se cam poticnea pe-alocuri. De fapt, în mai multe rînduri Tom fu cît pe-aci să se dea bătut, mărturisind că rolul său împovărător îl copleşea. Dar îl scăpa cînd tactul prinţesei Elisabeth, cînd un cuvînt aruncat — chipurile întîmplător şi cu acelaşi rezultat fe- risit — de vreunul din cei doi lorzi care vegheau. Odată, mica lady Jane se întoarse spre Tom şi-l descumpăni cu întrebarea ei:

— V-aţi îndeplinit astăzi datoria de a o saluta pe Majestatea Sa regina, milord?

Tom şovăi, păru desperat şi era gata să bîiguie ceva la noroc, cînd lordul St. John luă cuvîntul şi răspunse în locul lui, cu graţia şi dezinvoltura unui curtean obişnuit să întîlnească hopuri grele şi pregătit să treacă peste ele:

— Într-adevăr, şi-a îndeplinit-o, milady, iar dînsa l-a îmbărbătat nespus cu privire la starea sănătăţii Majestăţii Sale; nu-i aşa, înălţimea Voastră?

Tom mormăi ceva, care trecu drept încuviinţare, dar simţi că păşea pe un teren lunecos. Ceva mai tîrziu se pomeni în treacăt că Tom n-avea să mai înveţe deocamdată şi, la auzul acestor veşti, mica prinţesă izbucni:

— E păcat, e mai mare păcatul! Învăţaseşi multe, cu sîrgu- inţă. Dar aibi răbdare: nu va ţine multă vreme. Domniei Tale ţi-i hărăzit să pătrunzi în tainele învăţăturii, ca şi tatălui Alteţei Tale, şi limba îţi va fi stăpînă pe tot atît de multe graiuri cîte ştie el, bunul meu prinţ.

— Tatăl meu! strigă Tom, uitîndu-şi pentru o clipă rolul. Mă prind că nu-i în stare să vorbească nici limba lui de baştină, altfel decît doar pe înţelesul porcilor ce stau tolăniţi prin cocini, iar cît despre învăţătură de orice soi...

Înălţă privirea şi întîlni un avertisment solemn în ochii lordului St. John.

Se opri, roşi, apoi sfîrşi vorba cu glas scăzut şi întristat:

— Vai, iar nu-mi dă pace boala şi mintea îmi rătăceşte. Nu am avut în gînd vreo necuviinţă împotriva Luminăţiei Sale.

— Ştim asta prea bine, Alteţă — zise prinţesa Elisabeth, luînd mîna „fratelui” său într-a ei şi mîngîind-o însă cu respect — nu te tulbura pentru atîta lucru. Vina nu e defel a Alteţei Voastre, ci a bolii.

— Mă alini cu blîndeţe, drăgălaşă milady — îi spuse Tom recunoscător — şi inima-mi dă ghes să-ţi mulţumesc, de-aş cuteza.

În cursul conversaţiei, mica şi fluşturateca lady Jane îl ţinti pe Tom cu o frază simplă, în greceşte. Ochii ageri ai prinţesei

Elisabeth văzură numaidecît, după nevinovăţia senină a celui ochit, că glontele trecuse dincolo de ţintă, aşa că ripostă ea, liniştită, în locul lui Tom, cu o rafală de cuvinte greceşti răsunătoare, şi schimbă vorba pe dată.

Pînă la urmă vremea se scurse destul de plăcut şi fără prea multe poticniri. Colţurile de stînci şi bancurile de nisip se răreau tot mai mult şi Tom se simţea tot mai la largul lui, văzînd cum fiecare se străduia cu atîta drag să-l ajute şi să-i treacă cu vederea greşelile. Cînd ieşi la iveală că micile prinţese urmau să-l însoţească seara la ospăţul dat de primarul Londrei, inima, uşurată, îi tresăltă de incintare, căci simţea că nu va mai fi lipsit de prieteni, în mijlocul mulţimii aceleia de necunoscuţi, cîtă vreme, cu un ceas mai-nainte, gîndul de a merge împreună cu prinţesele i-ar fi pricinuit o spaimă de neîndurat.

Îngerii păzitori ai lui Tom — cei doi lorzi — se bucuraseră mai puţin dccît copiii de conversaţia aceea. Lor li se păruse ca şi cum ar fi cirmuit o corabie mare printr-o strîmtoare primejdioasă, stătuseră mereu de veghe şi-şi dăduseră seama că misiunea lor nu era o joacă. De aceea, cînd în cele din urmă vizita prinţeselor se apropie de sfîrşit şi fu anunţat lordul Guilford Dudley, socotiră nu numai că deocamdată îşi făcuseră cu prisosinţă datoria, ci şi că nu prea mai erau în stare să-şi urmeze, în ziua aceea, greaua însărcinare pe care o primiseră. Aşa că-l sfătuiră respectuoşi pe Tom să se scuze, ceea ce el făcu foarte bucuros, deşi pe chipul lady-ei Jane se putu zări o uşoară umbră de dezamăgire, cînd auzi că strălucitul vlăstar nu e primit în audienţă.

Urmă apoi o pauză, un fel de tăcere plină de aşteptare, pe care Tom n-o putea pricepe. Aruncă o privire spre lordul Hertford, care-i făcu

un semn discret — însă nu pricepu nici semnul. Prinţesa Elisabeth, pătrunzătoare, îl salvă, cu obişnuita-i graţie, făcînd o plecăciune şi zicînd:

— Cu voia înălţimii Sale, fratele meu, putem pleca?

Tom răspunse:

— Într-adevăr, domniile voastre pot cere de la mine orişice vor; mai curînd le-aş dărui însă orice alt lucru ce stă în slaba mea putere, decît să le îngădui a mă lipsi de lumina şi binecu-

vîntarea ce-o aduc cu ele aci. Rămas bun şi norocul fie cu voi! Apoi zîmbi în sinea lui, gîndind: „Nu în zadar am locuit printre prinţi, în cărţile citite, deprinzîndu-mi astfel limba cu întorsături iscusite din vorbirea lor înflorită şi aleasă”.

După plecarea ilustrelor prinţese, Tom se întoarse obosit spre străjerii săi şi zise:

— Binevoiesc domniile voastre să-mi îngăduie a mă aşeza în vreun ungher ca să mă odihnesc?

Lordul Hertford zise:

— După placul Înălţimii Voastre, căci Domniei Voastre îi este dat a porunci precum nouă ni-i dat a ne supune. Iar odihna e cu adevărat de trebuinţă, deoarece curînd veţi fi nevoit a purcede la drum către oraş.

Atinse un clopot şi apăru un paj căruia îi dădu ordin să-l cheme pe sir William Herbert. Nobilul acosta se ivi pe dată şi-l duse pe Tom într-o încăpere din inima palatului. Cel dintîi imbold al lui Tom, cînd ajunse acolo, fu să întindă mîna după o cupă cu apă; dar un slujitor muiat în mătase şi catifea luă cupa, puse un genunchi la pămînt şi i-o întinse pe-o tavă de argint.

După aceea prizonierul, obosit, se aşeză şi vru să-şi scoată cizmuliţele, cerînd îngăduinţă cu o privire sfioasă, însă alt sîcîitor, muiat în mătase şi catifea, îngenunche şi-l scuti de această treabă. Mai făcu vreo două-trei încercări de a se servi singur, însă cum de fiecare dată altcineva se grăbea să i-o ia-nainte, în cele din urmă se dădu bătut şi murmură cu un suspin de resemnare:

— Naiba să mă ia, tare mă minunez că nu vor să şi răsufle în locul meu!

Pin’ la urmă, cu papuci în picioare şi înveşmîntat într-un halat strălucitor, se întinse să se odihnească; de dormit însă, nici vorbă, capul îi era prea plin de gînduri şi odaia prea

înţesată de oameni. Nu izbutea să-şi alunge gîndurile, aşa că ele îi rămaseră în minte; nu era de ajuns de priceput ca să scape de slujitori, aşa că rămaseră şi ei, spre marea sa părere de rău, şi a lor.

După plecarea lui Tom, cei doi nobili paznici ai săi se treziră singuri. Chibzuiră o vreme în sinea lor, clătinînd din cap ades şi umblînd de colo-colo prin încăpere, apoi lordul St. John zise:

— Vorbind fără ocoluri, cum judeci acestea toate?

— Iată ce socot, vorbind fără ocoluri: regelui i se apropie ceasul din urmă; nepotul meu e smintit, smintit va fi înscăunat pe tron şi smintit va rămîne. Dumnezeu să ocrotească Englitera, căci tare va mai avea nevoie de ocrotirea sa.

— Cu-adevărat, astfel se arată lucrurile. Dar nu cumva aveţi vreo bănuială cu privire la... cu privire...

Nobilul şovăi şi apoi tăcu. De bună seamă, simţea că păşeşte pe un teren primejdios. Lordul Hertford se opri înaintea lui, îl cercetă drept în ochi, cu o privire limpede, deschisă, şi zise:

— Urmează-ţi gîndul — nu te-aude nimenea, afară de mine. Bănuieli cu privire la ce?

— Plin de ură sînt pentru gîndul ce-mi stăruie în minte, mai ales că-i sînteţi atît de apropiat prin legături de sînge. Dar cerînd iertare de cumva vă jignesc, au nu pare de necrezut ca nebunia să-i poată pînă-ntr-atît schimba firea şi felul de a fi — căci purtarea şi vorbirea îi sînt încă princiare, însă prin oarecare vorbe şi fapte fără de însemnătate se deosebesc de ceea ce erau mai-nainte! Nu-i de mirare ca nebunia să-i şteargă din amintire înseşi trăsăturile tatălui său, îndatoririle şi respectul ce i se cuvin din partea suitei sale, şi lăsîndu-l stăpîn pe limba latinească, să-i răpească amintirea limbii elineşti şi a celei franţuzeşti? Milord, nu-ţi fie cu supărare, uşurează-mi sufletul de povara neliniştii şi-ţi voi purta recunoştinţă. Nu-mi pier din minte spusele sale, cum că n-ar fi prinţul — şi astfel...

— De ajuns, milord, ai rostit vorbe de trădare! Uitat-ai porunca regelui? Ia seama, e de ajuns să-ţi dau ascultare, ca să-ţi fiu părtaş la nelegiuire.

St. John păli şi se zori să spună:

— Am fost nespus de vinovat, mărturisesc. Nu mă da în vileag, dăruieşte-mi această iertare din bunătatea Domniei Tale şi nu voi mai vorbi astfel, nici nu voi mai gîndi la aceasta. Nu te arăta aspru cu mine, milord, altminteri sînt sortit pieirii.

— Sînt mulţumit, milord. De vreme ce făgăduieşti a nu mai aduce asemenea jignire, aci sau în auzul altora, va fi ca şi cum nu ai rostit nimic. Dar nu-i nevoie să nutreşti bănuieli. Prinţul este fiul surorii mele; oare nu cunosc eu prea bine, încă de pe cînd era în leagăn, glasul lui, chipul, trupul său? Nebunia-i în stare a pricinui toate nemaiîntîlnitele nesocotinţe ce le-ai văzut la el şi încă altele. Nu-ţi aminteşti cum bătrînul baron Marley, ţicnit fiind, a uitat de însăşi fiinţa lui, ce-i era cunoscută de şaizeci de ani şi ţinea morţiş că-i altcineva? Ba chiar striga cu glas tare că-i feciorul Mariei Magdalena şi capul său este făcut din sticlă; drept care nu îngăduia nimănui să-l atingă, de teamă ca nu cumva vreun nepriceput să i-l facă ţăndări! Alungă-ţi bănuielile, bunule milord. E prinţul cel adevărat — îl ştiu prea bine şi în curînd va fi rege; îţi va fi de folos să-ţi intre fapta aceasta în cap şi să n-o mai uiţi.

După ce mai schimbară cîteva cuvinte, prin care lordul St. John îşi acoperi pe cît putu greşeala, încredinţîndu-l pe milord Hertford de mai multe ori cît de temeinic era înrădăcinat acum devotamentul său, şi că nu mai putea fi împresurat iarăşi de bănuieli, lordul Hertford îşi eliberă tovarăşul de strajă şi rămase să vegheze singur. Curînd se cufundă în gînduri şi era vădit că, cu cît chibzuia mai mult, ca atît era mai îngrijat. Nu trecu mult şi începu să străbată odaia de la un cap la altul, murmurînd: „Pe toţi diavolii, trebuie să fie prinţul! Oare e cineva în toată ţara în stare să spună că pot vieţui două fiinţe care n-au acelaşi sînge şi aceeaşi obîrşie, atît de uimitor îngemănate? Şi chiar de s-ar putea, ar fi o minune încă şi mai mare ca întîmplarea să-i arunce unul în locul celuilalt. Nu, nu, este o nebunie, nebunie curată!”

După aceea urmă: ,,De-ar fi un înşelător ce s-ar da drept prinţ, ar fi lucru firesc, ar fi de înţeles. Dar unde s-a aflat vreodată un şarlatan care, luat drept prinţ de către rege, de către curteni, de către toţi, să-şi tăgăduiască rangul şi să lupte din răsputeri împotriva înălţării sale? Nu! Pe sufletul sfîntului Swithin, nu! Acesta-i prinţul cel adevărat, căruia sminteala i-a răpit minţile!”

Capitolul 7
CEL DINTÎI OSPĂŢ REGAL AL LUI TOM

CAM DUPA ÎNTÎIUL CEAS al amiezii, Tom îndură cu resemnare încercarea de a fi îmbrăcat pentru prînz. Se trezi dichisit în veşminte la fel de alese ca şi mai-nainte, însă cu totul altele, schimbate din cap pînă-n picioare. Apoi fu condus, cu mare pompă, într-o încăpere vastă şi împodobită toată, unde era pusă masa pentru o singură persoană. Tacîmurile erau din aur masiv, înfrumuseţate cu desene care le făceau aproape de nepreţuit, fiindcă erau opera lui Benvenuto Cellini. Încăperea era pe jumătate plină de slujitori nobili. Un duhovnic rosti rugăciunea de mulţumire şi Tom era să înceapă a înfuleca, deoarece de multă vreme foamea îi rodea necontenit din trup, însă fu întrerupt de milordul conte de Berkeley, care-i legă un şervet în jurul gîtului; însemnata dregătorie de mare gentilom al rufăriei prinţilor de Wales se moştenea din tată-n fiu în familia acestui nobil. Era de faţă şi paharnicul lui Tom, care i-o lua înainte de cîte ori încerca să-şi toarne singur vin. Gustătorul Înălţimii Sale prinţul de Wales era şi el de faţă, pregătit să guste — la cerere — orice mîncare suspectă, cu riscul de a muri otrăvit. În epoca aceea sarcina lui devenise doar onorifică şi rareori era chemat să şi-o îndeplinească; însă nu trecuse multă vreme de cînd slujba de gustător era legată de primejdii şi însemna o cinste nu prea rîvnită. Pare ciudat de ce nu foloseau pentru asta un cîine sau un răufăcător, însă toate purtările regale sînt ciudate.

Milord D’Arcy, primul gentilom cămăraş, se afla şi el acolo — dumnezeu ştie cu ce rost — dar se afla, şi basta. Lordul şef pivnicer stătea îndărătul jilţului lui Tom, supraveghind solem-

nitatea, sub porunca lordului mare maestru şi a lordului şef bucătar, care sta pe aproape. Pe lîngă aceştia, Tom mai avea încă trei sute optzeci şi patru de slujitori; dar fireşte că în încăpere nu se aflau toţi, nici măcar un sfert din ei, iar Tom încă nici n-avea habar de existenţa lor.

Toţi cei de faţă fuseseră bine dăscăliţi, în mai puţin de-un ceas, să le intre-n cap că prinţul suferea de o sminteală trecă

toare şi să ia seama să nu-şi arate mirarea faţă de aiurările lui. Aceste „aiurări” se iviră curînd, însă treziră doar compătimirea şi mîhnirea gentilomilor, şi nu veselia lor. Îi durea inima să-l vadă pe prinţul lor mult iubit atît de vătămat.

Bietul Tom mînca mai mult cu mîna; însă nimeni nu zîmbea văzînd acest lucru, ba chiar păreau că nici nu-l observă. Îşi cercetă şervetul cu curiozitate şi nespus interes, căci avea o ţesătură foare gingaşă şi frumoasă, apoi spuse cu naivitate:

— Vă rog luaţi-l de-aci, ca nu cumva — din nepricepere — să-l murdăresc.

Gentilomul ereditar al rufăriei luă şervetul cu evlavie, fără să sufle un cuvînt şi fără a se împotrivi defel.

Tom privi cu luare-aminte napii şi lăptucile şi întrebă dacă sînt de mîncare, fiindcă abia de puţină vreme oamenii începuseră să cultive în Anglia aceste legume, în loc de-a le aduce, ca pe nişte trufandale, din Olanda[1]. I se răspunse cu un respect plin de gravitate şi fără a se trăda vreo mirare. După ce isprăvi şi desertul, îşi umplu buzunarele cu alune, dar nimeni nu păru că ia seama sau că-i stînjenit de fapta sa. Însă în clipa următoare se ruşină el însuşi, căci era singurul lucru pentru care i se îngăduise să se slujească de mîinile lui, în tot timpul mesei, şi nu se îndoi că săvîrşise o faptă foarte urîtă şi nepotrivită cu rangul său. Tocmai atunci prinse să-l mănînce straşnic vîrful nasului, şi cum sîcîiala nu înceta, Tom începu să arate o

[1] Abia către sfîrşitul domniei lui Henric al VIII-lea s-au cultivat în Anglia salate, morcovi, napi şi toate celelalte rădăcini comestibile. Mai înainte, aceste legume, consumate în mică măsură, erau importate din Olanda şi Flandra. Regina Ecaterina cînd poftea o salată era nevoită să trimită un sol într-acolo, în acest scop. („Istoria Angliei”, de Hume, voi. III, pag. 314). (N. A.)

desperare crescîndă. Se uită rugător cînd la unul, cînd la celălalt din lorzii aflaţi în juru-i şi-i dădură lacrimile. Săriră cu toţii în preajmă-i, cu chipurile negurate de-mihnire, şi-l rugară să le dezvăluie ce-l chinuia. Tom spuse, cu o spaimă sinceră:

— Vă rog de îngăduinţă, dar mă mănîncă nasul cumplit. Care este datina şi obiceiul în împrejurarea aceasta? Vă rog, fără zăbavă, căci mult nu mai pot îndura.

Nimeni nu zîmbi, însă toţi erau grozav de încurcaţi şi se uitară unul la altul, frămîntîndu-se amarnic să afle sfat. Dar vai, dăduseră peste o piedică necunoscută şi nici un fapt din istoria Angliei nu-i învăţa cum să treacă peste ea. Maestrul de ceremonii lipsea, şi nimeni nu-şi lua inima în dinţi să se aventureze pe această mare netrecută în hărţi, să ia asupră-şi riscul de-a rezolva asemenea gravă problemă. Vai! Nu aveau un scărpinător ereditar. Între timp, lacrimile se revărsaseră peste zăgazuri şi începură să se prelingă pe obrajii lui Tom. Nasul îl mînca mai departe şi pretindea mai stăruitor ca oricînd o uşurare a suferinţelor. În cele din urmă, natura doborî barierele etichetei. Tom înălţă în gînd o rugăciune de iertare, dacă săvîrşea vreun rău, şi uşură inimile împovărate ale curtenilor din suita sa, scărpinîndu-şi singur nasul.

Sfîrşind masa, un lord veni şi-i întinse un castron de aur larg şi adînc, cu apă de trandafiri, ca să-şi clătească gura şi mîinile, iar lordul gentilom ereditar al rufăriei se şi înfiinţă alături, cu un şervet. Tom se uită încurcat la castron, vreo cîteva clipe, apoi îl duse la gură şi trase o duşcă, cu gravitate. După aceea îi dădu îndărăt lordului care-l slujea şi zise:

— Nu, nu mi-i pe plac, milord: are mireasmă îmbietoare, dar îi lipseşte tăria!

Această nouă nesăbuinţă pricinuită de mintea rătăcită a prinţului făcu să sîngere inima tuturor celor din preajmă-i, dar trista privelişte nu îndemnă pe nimeni la veselire.

Următoarea boroboaţă, făptuită cu nevinovăţie de către Tom, fu să se ridice şi să plece de la masă tocmai cînd duhovnicul trecuse îndărătul jilţului său şi, cu mîinile înălţate şi cu ochii închişi, pironiţi în bagdadie, era gata să înceapă a implora binecuvîntarea cerului. Totuşi

nimeni nu păru să fi băgat de seamă că prinţul a făcut un lucru neobişnuit.

La cererea sa, micul nostru prieten fu dus apoi în iatacul său şi lăsat singur cu gîndurile lui. Pe peretele îmbrăcat în lemn de stejar spînzurau de cîrlige piesele unei sclipitoare armuri făurită din oţel, acoperită toată cu frumoase arabescuri minunat încrustate în aur. Această panoplie războinică apar

ţinea adevăratului prinţ şi era un dar primit de curînd din partea Doamnei Parr, regina. Tom îşi trase apărătoarele pentru coapse, mănuşile de oţel, îşi puse în cap coiful cu panaş şi toate celelalte părţi ale armurii pe care le putea îmbrăca fără de ajutor şi era cît pe-aci să cheme pe cineva ca să-l ajute să îmbrace şi restul, dar îşi aminti de alunele pe care le luase cu el de la masă şi se gîndi la plăcerea de a le mînca fără a fi privit de o droaie de oameni şi fără să-l mai sîcîie cu serviciile lui nedorite nici un soi de mare gentilom ereditar. Aşa că puse binişor la loc toate lucrurile acelea frumoase şi peste cîteva clipe spărgea alune şi se simţea aproape fericit, pentru întîia dată de cînd soarta îl făcuse prinţ, spre ispăşirea păcatelor lui. După ce dădu gata toate alunele, dibui nişte cărţi atrăgătoare, orînduite într-un dulap, printre care şi una cu privire la eticheta de la curtea Angliei. Era o adevărată comoară. Se întinse pe un divan moale şi purcese a se instrui, cu o sîrguinţă vrednică de laudă. Să-l lăsăm deocamdată prins de această îndeletnicire.

Capitolul 8
ÎNTÎMPLAREA CU SIGILIUL

PE LA CEASURILE CINCI, Henric al VIII-lea se deşteptă dintr-un somn neodihnitor şi murmură: „Vise cumplite, vise cumplite! Mi se apropie sfîrşitul; mi-o spun aceste presimţiri, iar bătăile tot mai stinse ale inimii mele le adeveresc. „Pe dată o sticlire rea i se aprinse în

ochi şi regele murmură: „Totuşi, nu voi muri pînă ce n-am să-l răpun!”

Văzînd că se deşteptase, unul din curtenii săi îl întrebă ce binevoieşte a hotărî cu privire la lordul cancelar, care aştepta în odaia de-alături.

— Să intre, să intre, exclamă regele, cu nerăbdare.

Lordul cancelar intră şi îngenunche lîngă patul regelui, spunînd:

— Am dat de ştire şi, după porunca regelui, pairii[1] regatului, în robe, se află acum la bara Parlamentului, unde, după ce au întărit hotărîrea prin care statorniceşte pieirea ducelui de Norfolk, aşteaptă cu umilinţă bunul plac al Majestăţii Voastre în această privinţă.

Faţa regelui fu luminată de-o bucurie sălbatică.

— Ridicaţi-mă! Eu însumi mă voi duce înaintea Parlamentului şi cu mîna mea voi pecetlui hotărîrea ce mă scapă de...

Glasul i se tăie, roşeaţa îi pieri din obraji, care se făcură pămîntii, şi curtenii îl ajutară să se culce iar pe perne şi-i veniră grabnic în ajutor cu doctorii întăritoare. După puţin timp, regele spuse cu tristeţe:

— Vai mie, cît am dorit ceasul acesta de mîngîiere! Iar acum soseşte prea tîrziu şi-mi este răpit acest prilej atît de rîvnit. Dar zoriţi-vă, zoriţi-vă! Măcar să împlinească alţii această plăcută îndatorire, de vreme ce mie nu mi-i dată bucuria. Voi încredinţa Marele meu Sigiliu unui sfat de nobili; alegeţi lorzii ce-l vor alcătui şi purcedeţi la treabă. Zoreşte-te, nraule! Înainte să răsară şi să asfinţească iarăşi soarele, să-mi aduceţi capul lui, să-l văd cu ochii mei.

— Porunca regelui va fi împlinită întocmai. Binevoieşte Majestatea Sa a porunci să-mi fie

[1] Însemnat titlu nobiliar englez. În toată Anglia au fost acordate doar douăzeci şi şase titluri de pairi. (N.A.)

încredinţat sigiliul acum, spre a-mi putea duce la capăt însărcinarea?

— Sigiliul? Dar în paza cui se află sigiliul, de nu într-a ta?

— Să-mi fie cu iertare, au nu chiar înălţimea Voastră mi l-aţi luat cu două zile în urmă, zicînd că nu trebuie să mai fie folosit pînă ce cu mîna voastră domnească nu veţi pecetlui osînda ducelui de Norfolk?

— Aşa-i, cu-adevărat, mi-aduc aminte... Ce-am făcut cu el?... Mă simt slăbit foarte... Prea adesea mă trădează ţinerea de minte în aceste din urmă zile... Ciudat, ciudat.

Cuvintele regelui se pierdură într-o mormăială nedesluşită; clătinînd încet din capu-i cărunt, se străduia anevoie să-şi amintească ce făcuse cu sigiliul. În cele din urmă milord Hertford se încumetă să îngenunche înainte-i şi să-i dea lămuriri:

— Luminăţia Ta, de-mi pot îngădui atîta îndrăzneală, îs aci de faţă mai mulţi care-şi amintesc prea bine, precum îmi amintesc şi eu, că aţi inmînat Marele Sigiliu înălţimii Sale prinţul de Wales spre păstrare, pînă în ziua cînd...

— Adevărat, cît se poate de adevărat! îl întrerupse regele. Adă-l aci! Repede — vremea zboară!

Lordul Hertford alergă la Tom, dar se întoarse în faţa regelui foarte iute, tulburat şi cu mîinile goale.

Grăi astfel:

— Mă doare inima, Majestate, să fiu purtătorul unei veşti atît de apăsătoare şi nedorite; dar este voinţa domnului ca rătăcirea prinţului să dăinuie şi el nu-şi poate aduce aminte cum că a primit sigiliul. Astfel, m-am înturnat grabnic să dau de ştire, socotind că ar fi risipă de timp preţios — şi fără de roade, aşijderi — să ne silim a cerceta prin lungul şir

de încăperi şi săli de primire aflate în stăpînirea Înăl...

Un geamăt al regelui îl făcu pe lord să-şi curme vorba. După o vreme, Majestatea Sa spuse, cu adîncă amărăciune în glas.

— Nu-l mai chinuiţi, sărmanul copil. Mîna domnului s-a abătut cu greutate asupră-i şi mi se topeşte inima de milă părintească pentru el şi de durere că nu pot purta povara sa pe umerii mei bătrîni şi încărcaţi de necazuri, dăruindu-i astfel liniştea.

Închise ochii, se porni să mormăie şi-apoi tăcu. După un răstimp deschise iar ochii şi privirea-i rătăci în neştire jur împrejur, pînă ce se opri asupra lordului cancelar îngenuncheat lîngă pat. Pe dată faţa i se făcu stacojie de mînie:

— Ce-mi văd ochii, tot aci? Pe ce am mai sfînt, de nu sfîrşeşti cu trădătorul, mîine îţi va zbura şi ţie capul!

Tremurînd, cancelarul răspunse:

— Îndurare, prea bunule stăpîn — dar aşteptam sigiliul.

— Omule, ţi-ai pierdut minţile? Sigiliul cel mic, pe car îmi făcusem obicei a-l lua cu mine în călătorii, se află în vistieria mea. Şi, de vreme ce Marele Sigiliu a pierit fără de urma, acela nu va fi de ajuns? Ţi-ai pierdut minţile? Piei din ochii mei! Şi ia aminte — să nu te mai înfăţişezi fără capul lui!

Bietul cancelar nu mai zăbovi în locul acela primejdios; comisiunea nu mai pierdu nici ea vremea şi dădu numaidecît încuviinţarea regală hotărîrii slugarnicului Parlament, statornicind pe-a doua zi tăierea capului primului pair al Angliei, ne- fericitul duce de Norfolk[1].

Capitolul 9
SERBAREA DE PE FLUVIU

LA CEASURILE NOUA SEARA, toată faţada vastă a pa- latului care da spre fluviu scăpăra de lumini. Dacă priveai în- spre cetate, vedeai fluviul atît de înţesat de bărcile luntraşilor şi de mici corăbii arătoase, toate împodobite sărbătoreşte, cu lampioane colorate şi legănate agale de valuri, încît semăna cu o neţărmurită şi scînteietoare grădină de flori, unduind în adierea văratică. Măreaţa terasă, cu treptele-i de piatră coborînd pînă la faţa apei — destul de încăpătoare ca să cuprindă armia unui principat german — înfăţişa o privelişte desfătătoare, cu şirurile sale de halebardieri regali, purtînd armuri sclipitoare, cu cctele de slujitori, în veşmintele lor bogate, zburind în sus şi-n jos, de colo pînă colo, în zorul pregătirilor.

Deodată se auzi o poruncă, şi într-o clipită toată suflarea omenească de pe trepte pieri. Acum văzduhul era stăpînit de fiorul încordat al

[1] Casa pairilor (Senatul, Casa Lorzilor), fără o cerceta pe captiv, fără judecată şi fără dovezi, votă un act de condamnare şi-l trimise Camerei Comunelor. Camera Comunelor (Parlamentul) se supuse îndrumărilor lui (ale regelui), iar regele după ce învesti actul cu încuviinţarea regală — prin consilierii săi — porunci ca Norfolk să fie executat în dimineaţa de 29 ianuarie (a doua zi). Din Hume, „Istoria Angliei”, vol. III, pag. 306. (N. A.)

aşteptării. Pînă la capătul zării, cît puteai cuprinde cu ochii, vedeai miile de oameni din bărci şi plute, ridicindu-se, ferindu-şi ochii cu mîna de strălucirea lampioa- nelor şi-a faclelor şi aţintindu-şi privirile către palat.

Un şir de patruzeci-cincizeci de bărci falnice traseră la treptele terasei. Erau aurite din belşug, iar prorele şi pupele lor
semeţe erau sculptate cu mare migală. Cîteva erau împodobite cu flamuri şi stindarde, altele cu brocat de aur şi tapiţerii de Arras brodate cu blazoane, altele cu steaguri de mătase de care erau prinşi nenumăraţi clopoţei de argint, care revărsau mici cascade de muzică voioasă de cîte ori îi legăna vîntul. Altele erau şi mai pompoase — căci aparţineau chiar nobililor din suita prinţului — avînd toate laturile împrejmuite, în chip foarte pitoresc, cu scuturi pe care erau minunat sculptate ar- moariile stăpînilor lor. Fiecare corabie mai de seamă era trasă de un remorcher. Afară de vîslaşi, aceste remorchere duceau şi cîte-un pilc de ostaşi cu coifuri lucitoare şi pieptare de oţel, şi cîte o ceată de muzicanţi.

În faţa porţii celei mari a palatului se ivi trupa de halebardieri, avangarda mult aşteptatului alai. Purtau ciorapi lungi, vărgaţi negru şi castaniu, cuprinzînd coapsele, berete de catifea prinse într-o parte cu trandafiri de argint, contăşe de postav sîngeriu şi albastru, brodate în faţă şi la spate cu fir de aur. Halebardierii se rînduiră la dreapta şi la stînga, în două şiruri lungi ce se întindeau de la poarta palatului pînă la marginea apei. Apoi un covor fu desfăşurat şi aşternut între cele două şiruri de către slujitorii care purtau livrelele prinţului, lucrate cu auriu şi roşu aprins. După ce-şi sfîrşiră treaba, răsună din palat o cîntare de trîmbiţe. Muzicanţii de pe fluviu răspunseră cu o muzică vioaie şi doi

majordomi, cu bastoane albe, cu măciulie, ieşiră de sub portal, păşind încet şi cu măreţie. Erau urmaţi de către un înalt slujbaş care purta buzduganul cetăţii, urmat de altul care ducea paloşul; după aceea veneau mai mulţi străjeri din garda oraşului, îmbrăcaţi în mare ţinută si cu însemne pe mîneci. Pe urmă venea primul Crainic regesc, în tunica sa de zale; după aceea mai mulţi cavaleri ai ordinului Băii[1], fieştecare cu o dantelă albă prinsă de mînecă, apoi cavalerii din suita lor, apoi judecătorii cu robele lor purpurii şi bonetele cu colţuri; apoi lordul mare cancelar al Angliei, într-o robă purpurie descheiată în faţă şi tivită cu blană de veveriţă siberiană; după aceea o deputăţie de consilieri ai sfatului cetăţii, în mantiile lor purpurii, şi în urmă-le capii feluritelor bresle cetăţeneşti, în veşminte de sărbătoare. Începură în sfirşit să coboare scările doisprezece nobili francezi în straie alese: tunici din postav alb de Damasc, ţesut cu fir de aur, mantile scurte de catifea roşie aprinsă, căptuşită cu tafta violetă şi pantaloni scurţi înfoiaţi, de culoarea pielii. Făceau parte din suita ambasadorului francez şi erau urmaţi de doisprezece cavaleri din suita ambasadorului spaniol, înveşmîntaţi în catifea neagră, fără nici un fel de podoabă. În urma lor păşeau mai mulţi nobili englezi de neam mare, cu slujitorii lor.

Se auzi din palat altă cîntare de trîmbiţe şi pe poarta cea mare se ivi unchiul prinţului, viitorul mare duce de Somerset. Era înveşmîntat într-un contăş strîns pe trup, de brocat negru, şi-o mantie din atlaz purpuriu, brodat cu flori de aur, întreţesute cu fire de argint. Se întoarse, făcu un gest larg, cu pălăria împănoşată, o plecăciune adîncă şi începu să meargă de-a-

[1] Ordin cavaleresc, instituit în 1399 de către Henric al IV-lea. regele Angliei. (N. A.)

ndaratelea, ploconindu-se la fiecare pas. Trîmbiţele dădură acum glas prelung şi se auzi un herald vestind:

— Faceţi loc pentru prea înaltul şi puternicul lord Eduard, prinţ de Wales!

Sus de tot, pe creasta zidurilor palatului, ţîşni, cu bubuit de tunet, o undă lungă de limbi roşii de flăcări; mulţimea îngrămădită pe fluviu izbucni în urale asurzitoare de bun venit, şi Tom Canty, eroul şi pricina întregii zarve, păşi în văzul tuturor şi-şi înclină uşor capul princiar.

Era înveşmîntat minunat într-un contăş din atlaz alb, cu pieptar de atlaz purpuriu înstelat cu diamante şi tivit cu hermină. Peste acesta purta o mantie de brocat alb, întipărită cu blazonul celor trei pene, căptuşită cu atlaz albastru, încrustată cu mărgăritare şi pietre scumpe şi prinsă cu o agrafă de briliante. La gît îi atîrna Ordinul Jartierei[1] şi felurite decoraţii princiare, şi — cum cădea asupra lui o rază de lumină — nestematele răspundeau cu scăpărări orbitoare. O, Tom Canty, născut într-un bordei bicisnic, crescut prin şanţurile Londrei, deprins numai cu zdrenţele şi murdăria şi sărăcia, ce privelişte măreaţă pentru tine!

---

[1] Ordin cavaleresc instituit în 1348 de către Eduard al III-lea, care are drept conducător pe rege şi numai 26 de membri. (N.T.)

Capitolul 10
CHINURILE PRINŢULUI

L-AM LĂSAT PE JOHN CANTY tîrîndu-l după el în Curtea Gunoaielor pe adevăratul prinţ, urmat de o gloată veselă şi zgomotoasă. Un singur om din gloata aceea luase partea prizonierului, fără să i se dea ascultare — abia dacă fusese auzit, atît de mare era zarva iscată. Prinţul se tot zbătea să scape din strînsoare, tuna şi fulgera împotriva maltratării ce suferea, pînă ce John Canty îşi pierdu şi bruma de răbdare pe care-o rnai avea şi, cuprins de o furie bruscă, ridică ciomagul său de stejar deasupra capului prinţului. Unicul apărător al băiatului se repezi să oprească braţul beţivanului, care se lovi singur peste încheietura mîinii. Canty urlă:

— Aha, mi te împotriveşti?... Atunci primeşte-ţi răsplata.

Ciomagul său îl păli în creştet pe apărătorul prinţului. Se auzi un geamăt, un trup firav căzu grămadă la pămînt printre picioarele mulţimii şi în clipa următoare rămase să zacă acolo, singur, în beznă. Mulţimea se înghiontea mai departe să caşte gura, fără ca petrecerea să-i fie cu nimic tulburată de acest episod.

În cele din urmă prinţul se trezi în văgăuna lui John Canty, care închise uşa, să nu năvălească înăuntru însoţitorii. La lumina tulbure a unei lumînări de seu, înfiptă în gîtul unei sticle, desluşi cam cum arăta în linii mari vizuina aceea scîrboasă, precum şi chiriaşii ei. Două fetişcane soioase şi-o femeie între două vîrste se traseră spre perete într-un ungher, cu mişcările unor animale obişnuite să fie maltratate, aştepîndu-se şi temîndu-se să nu fie bătute chiar în clipa aceea. Din alt colţ se furişă

o cotoroanţă cu faţa numai zbîrcituri, cu laţe cărunte şi ochi plini de răutate. John Canty îi spuse:

— Un bob zăbavă. Vei vedea comedie de soi aci. Nu vătăma întru nimic priveliştea, pînă n-oi face haz de ea, apoi las' să-ţi cază mîna cît de grea pofteşti. Vino acilea, flăcăule. Acu' zi iar născoceala aia smintită, de n-ai uitat-o cumva. Care ţi-i numele? Cine eşti tu?

Micului prinţ insultat îi năvăli iarăşi sîngele în obraji. Îl privi drept în faţă pe omul acela şi zise cu indignare:

— E o necuviinţă din partea unui tîlhar ca tine să-mi poruncească mie să vorbesc. Îţi spun acuma, cum ţi-am spus şi adineauri — sînt Eduard, prinţ de Wales, şi nimeni alt.

Cotoroanţa fu atît de buimăcită de răspunsul acesta, încît rămase pironită locului şi mai-mai să i se taie răsuflarea. Se holbă la prinţ cu o uimire prostească, care-l înveseli într-atît pe nelegiuitul ei fecior, încît se prăpădi de rîs. Dar asupra mamei şi surorilor lui Tom Canty, răspunsul prinţului avu altă in- rîurire. Spaima lor de bătaie făcu loc pe dată unei groaze de alt soi. Se repeziră din colţul lor spre băiat, cu durere şi deznădejde zugrăvite pe chipuri, strigînd:

— Vai, sărmanul Tom, sărmanul băiat!

Mama căzu în genunchi înaintea prinţului, îi puse mîinile pe umeri şi-l privi în obraz rugătoare, printre lacrimile ce-o podideau. Apoi spuse:

— Vai, sărmanul meu băiat! Cărţile acelea citite fără socoteală iată că ţi-au venit de hac pînă la urmă şi ţi-au luat minţile. O, de ce nu le-ai mai lăsat deoparte cînd ţi-am spus de atîtea ori să iei sama şi să te fereşti? Ai zdrobit inima mamei tale.

Prinţul o privi în faţă şi-i spuse cu blîndeţe:

— Feciorul tău este sănătos şi nu şi-a pierdut minţile, bună doamnă. Mîngîie-ţi inima: du-mă la palat, unde e dînsul, şi pe dată, regele, tatăl meu, ţi-l va da înapoi.

— Regele, tatăl tău! O, copilul meu! Ia-ţi îndărăt vorbele acestea ce ţie-ţi pot căşuna moartea, iar tuturor din jurul tău pierzanie. Alungă acest vis de spaimă. Cheamă-ţi îndărăt biata ţinere de minte rătăcită. Uită-te bine la mine. Nu sînt eu oare maică-ta, care ţi-a dat născare şi te iubeşte?

Prinţul clătină din cap şi zise, cu părere de rău:

— Dumnezeu îmi stă martor cît de anevoie mi-e a-ţi îngreuna inima; dar crede-mă, pînă în această clipă nu te-am văzut niciodată la faţă.

Femeia căzu înapoi pe scînduri şi, acoperindu-şi ochii cu mîinile, se porni pe-un plîns întretăiat de suspine şi bocete sfrşietoare.

— Comedia merge mai departe! ţipă Canty. Cum, Nan, Bet, fete fără cuviinţă, staţi jos în faţa prinţului? În genunchi, pleavă păcătoasă, şi arătaţi-vă cinstirea datorată.

Apoi izbucni într-un hot de rîs spart. Fetele începură să-l roage cu sfială să-l ierte pe fratele lor, şi Nan zise:

— Te rog, tată, lasă-l să se culce; somnul şi odihna îi vor tămădui sminteala.

— Te rog, tată vorbi şi Bet — e mai sleit dccît de obicei. Mîine va fi iar în minţile lui şi va cerşi cu hărnicie, nu se va mai întoarce acasă cu mîinile goale.

Aceste vorbe potoliră cheful tatălui şi-i amintiră de afaceri. Se întoarse mînios spre prinţ şi-i spuse:

— Mîine trebuie să plătim doi gologani stăpînului cocioabei ăsteia; doi gologani, ia seama — atîta bănet e chiria pe-o jumătate de an — altmintrelea ne luăm tălpăşiţa de-aici. Ara-

tă-mi ce-ai strîns astăzi, trîndăvind, în loc să cerşeşti.

Prinţul zise:

— Nu-mi arunca ocară cu treburile-ţi murdare. Îţi spun din nou: sînt fiul regelui.

Palma lată a lui Canty se abătu cu zgomot pe umărul prinţului, rostogolindu-l drept în braţele bunei mame Canty, care-l strînse la piept şi-l ocroti ce grindina de palme şi pumni, primindu-o în locul lui. Speriate, fetele fugiră în ungherul lor; însă bunica se apropie în grabă, dornică să-şi ajute fiul. Prinţul se desprinse din braţele doamnei Canty, exclamînd:

— Nu veţi pătimi din pricina mea, doamnă. Lăsaţi-i pe porcii aceştia să-şi împlinească fapta ticăloasă împotriva mea.

Vorbele acestea îi înfuriară în aşa hal pc ticăloşi, încît se aşternură pe treabă fără să mai piardă vremea. Laolaltă, îl deznodară în bătaie pe băiat, şi-apoi traseră cîte o chelfăneală fetelor şi mamei, fiindcă-şi arătaseră simpatia faţă de victima lor.

— Acum, la culcare cu toţii, zise Canty. Petrecerea m-a obosit.

Stinse lumînarea şi familia se duse la culcare. De îndată ce sforăiturile şefului familiei şi ale mamei sale arătară că au adormit, fetele se strecurară pînă la locul unde zăcea prinţul şi cu duioşie îl înveliră cu paie şi zdrenţe, ca să-l apere de frig. Mama lor se strecură şi ea pînă la el, îl mîngîie pe plete şi

plînse, aplecată peste trupul lui, şoptindu-i la ureche frînturi de cuvinte de mîngîiere şi milă. Îi pusese deoparte şi un coltuc de pîine, însă suferinţele îndurate îi tăiaseră băiatului orice poftă de mîncare — cel puţin, pentru cojile acelea negre şi fără nici un gust. Fu mişcat de curajul cu care-i luase ea apărarea şi care-o costase scump, şi de compătimirea sa, şi-i mulţumi în cuvinte foarte nobile şi princiare, rugînd-o să se ducă să doarmă şi să încerce a-şi uita necazurile. Mai adăugă că regele, tatăl său, n-avea să lase nerăsplătite bunătatea şi devotamentul ei credincios. Această întoarcere a „nebuniei” băiatului zdrobi iar inima mamei. Ea îl strînse îndelung la piept, şi-apoi, scăldată în lacrimi, se duse îndărăt la culcuşul ei ticălos.

Cum sta aşa chibzuind şi jeluind, începu să i se năzare că băiatul acesta parcă avea ceva, ceva nedesluşit — care-i lipsea lui Tom Canty, smintit sau teafăr. Nu putea spune în cuvinte lămurite, nu putea descrie ce anume era, şi totuşi pătrunzătorul ei instinct de mamă părea că descoperă şi prinde deosebirea. Dacă băiatul într-adevăr nu era fiul ei pînă la urmă? Ei, închipuire nesăbuită! Aproape că zîmbi la gîndul acesta, în ciuda necazurilor şi-a suferinţelor sale. Cu toate astea văzu că era un gînd care nu voia să piară, ci o urmărea stăruitor. Nu-i dădea pace, o hărţuia, rămînea agăţat de mintea ei şi nu voia cu nici un chip să se lase alungat sau trecut cu vederea. În cele din urmă îşi dădu seama că n-o să aibă linişte pînă nu va găsi vreun mijloc de-a se încredinţa în chip limpede şi de netăgăduit, dacă băiatul acela era fiul ei sau nu, izgonindu-şi astfel îndoielile dureroase şi chinuitoare. Da, hotărit că doar aşa putea ieşi din încurcătură; de aceea îşi puse mintea la lucru pe dată, ca să născocească ccva pentru a-l pune la încercare. Dar era mai uşor de zis, decît

de făcut. Cîntări pe rînd în minte o seamă de încercări, una mai ispititoare decît alta, însă fu nevoită să le părăsească pe toate; nici una din ele nu era pe deplin sigură, cu desăvîrşire de netăgăduit, iar o dovadă nedesăvîrşită nu o putea mulţumi. Era limpede că-şi sfărîma capul degeaba, părea vădit că trebuie să se lase păgubaşă. În vreme ce-i trecu prin minte gîndul acesta întristător, prinse cu urechea răsuflarea regulată a băiatului şi ştiu că a adormit. Şi cum asculta aşa, răsuflarea aceea egală fu întretăiată de un strigăt uşor, înăbuşit,

cum scoate un om care visează urit. Faptul acesta întîmplător îi sugeră pe dată un plan care făcea cît toate celelalte laolaltă. Numaidecît începu să se străduie — cu înfrigurare, dar fără zgomot — s-aprindă iar lumînarea, murmurînd către sine însăşi: „De l-aş fi văzut cînd a tresărit din somn, aş fi ştiut bine! Din ziua cînd, de-o şchioapă fiind, pulberea aprinsă i-a pîrlit obrazul, niciodată nu s-a trezit fără veste din somn sau din visare, fără să-şi fi pus mîna pavăză la ochi, precum a făcut în ziua aceea, şi nu cum ar face alţii, cu palma înăuntru, ci întotdeauna cu palma întoarsă în afară. L-am văzut de-o sută de ori făcind astfel şi niciodată altminteri. Da, acum voi afla adevărul!”

Între timp se tîrîse lîngă băiatul adormit, ţinînd lumînarea umbrită cu mîna. Se plecă cu grijă şi băgare de seamă asupra lui, abia răsuflînd şi stăpînindu-şi tulburarea. Deodată scăpără lumina în obrazul lui şi izbi cu degetele în duşumea, chiar lîngă urechea prinţului. Băiatul deschise ochii mari şi aruncă o privire buimacă în jur — însă nu făcu nici un fel de gest cu mîinile.

Sărmana femeie fu atît de surprinsă, încît se simţi aproape doborîtă de deznădejde şi durere. Totuşi izbuti să-şi ascundă emoţia şi să-l dezmierde pe băiat pînă ce adormi iar, apoi se tîrî deoparte şi cugetă, plină de tristeţe, la jalnicul rezultat al experienţei sale. Se sili să creadă că nebunia lui Tom al ei izgonise gestul său obişnuit, dar nu era în stare să se convingă de asta. „Nu — îşi zicea ea — mîinile lui n-au căzut în sminteală, n-au putut să se dezveţe de un obicei atît de vechi într-un răgaz atît de scurt. Ah, grea zi mi-a fost dat să ajung!”

Totuşi nădejdea era acum la fel de îndărătnică, pe cît fusese mai-nainte îndoiala. Nu-i venea să primească verdictul experienţei

făcute; trebuia să încerce încă o dată — de bună seamă că dăduse greş întîmplător. Aşa că-l mai trezi pe băiat din somn a doua şi a treia dată, la răstimpuri, cu acelaşi rezultat; apoi se tîrî pînă la culcuşul ei şi adormi cu inima încleştată, murmurînd: „Dar nu-l pot lăsa în voia soartei! O, nu, nu pot, nu pot, trebuie să fie băiatul meu!”

Sîcîielile pricinuite de sărmana mamă luînd sfîrşit şi suferinţele îndurate pierzîndu-şi treptat puterea de a-i tulbura

odihna, în cele din urmă o oboseală fără margini pecetlui ochii prinţului, care căzu într-un somn adînc şi întremător. Ceasurile se scurseră unul după altul, şi el tot mai dormea buştean. Aşa trecură patru-cinci ceasuri. Apoi negura somnului începu a se risipi. Nu trecu mult şi, pe jumătate treaz, murmură:

— Sir William! Iar după o clipă: Hei, sir William! Vino aci, de-ascultă la visul cel mai năstruşnic... Sir William, mă auzi? Omule, se făcea că eram preschimbat într-un cerşetor şi... Hei, străjeri! Sir William! Cum, nici un slujitor nu se află la datorie? Vai şi amar va fi!...

— Ce te doare? îl întrebă cineva în şoaptă. Pe cine chemi?

— Pe sir William Herbert. Tu cine eşti?

— Eu? Păi cin' să fiu, de nu sor-ta, Nan? Vai, Tom, am uitat! Eşti încă smintit — bietul băiat, eşti încă smintit; mai bine nu m-aş mai fi trezit, să aflu aceasta încă o dată! Dar te rog, înfrînează-ţi limba, altmintrelea vom fi bătuţi cu toţii de moarte!

Speriat, prinţul se ridică într-o rînă, însă vînătăile dureroase ce-i amorţiseră în timpul somnului îl făcură să-şi amintească totul, trezindu-l de-a binelea, şi căzu înapoi, pe paiele dezgustătoare, cu un geamăt şi cu exclamaţia:

— Vai mie! Aşadar, nu era vis!

Într-o clipită toată mizeria şi suferinţa apăsătoare, pe care somnul le alungase, îl copleşiră iarăşi. Îşi dădu seama că nu mai era prinţul alintat într-un palat, slăvit de întregul popor care sta cu ochii numai la el — ci un cerşetor, o lepădătură, îmbrăcat în zdrenţe, prizonier într-o vizuină bună doar pentru vite, avînd de-a face numai cu cerşetori şi hoţi.

Pe cînd era cufundat astfel în durerea sa, începură să se audă zgomote şi strigăte ce păreau că vin din apropiere. În clipa următoare

se auziră ciocănituri puternice în uşă; John Canty îşi curmă sforăitul şi zise:

— Cine ciocăne? Ce voieşti?

Un glas răspunse de-afară:

— Ştii tu pe cine ai doborît cu ciomagul tău?

— Nu. N-am habar şi nici că-mi pasă.

— Îţi vei schimba vorbele tare curînd. Iar de vrei să scapi de ştreang, numai fuga te poate ajuta. În clipa asta omul îşi dă duhul. Este preotul, părintele Andrew!

— Doamne păzeşte! exclamă Canty. Îi trezi pe toţi ai săi şi le porunci cu glas răguşit: Sus cu toţii şi căpătaţi aripi la picioare — ori rămîneţi unde vă aflaţi şi pieriţi.

În mai puţin de cinci minute, familia Canty se afla în stradă şi fugea ca să-şi scape pielea. John Canty îl ţinea pe prinţ de încheietura mîinii şi-l zorea pe ulicioara întunecoasă, povă- ţuindu-l în şoaptă:

— Ţine-ţi limba, nebun de legat, şi nu ne da în vileag numele. Îmi voi alege un nume nou, degrabă, ca să-mi piardă urma hăituitorii. Ţine-ţi limba, atîta îţi spun!

Mîrîi apoi către ceilalţi membri ai familiei:

— De ne trezim despărţiţi, fiecare să se îndrepte către Podul Londrei. Cel ce va ajunge în dreptul prăvăliei ultimului postăvar de pe pod, să zăbovească acolo pînă sosesc şi ceilalţi, apei vom fugi împreună către Southwark.

În clipa aceea, ceata ieşi deodată din beznă la lumină; însă nu numai în plină lumină, ci şi în mijlocul unei mulţimi de oameni care cîntau, dănţuiau şi chiuiau, îngrămădiţi pe malul fluviului. Cît vedeai cu ochii, în susul şi-n josul Tamisei se întindea un şirag de focuri sărbătoreşti; Podul Londrei era luminat ca de zile mari, Podul Southwark la fel. Întregul fluviu strălucea de scînteierea şi văpăile a fel şi chip de lumini colorate, iar exploziile necontenite ale artificiilor împînzeau bolta cu un păienjeniş de splendori ce-ţi luau ochii şi cerneau o ploaie de scîntei orbitoare, care mai că prefăcea noaptea în zi. Pretutindeni se zăreau cete de oameni ce se veseleau, toată Londra părea că petrece în lege.

John Canty aruncă un blestem fioros şi porunci retragerea generală; însă era prea tîrziu. Şi el, şi liota fură înghiţiţi de şuvoiul de oameni care se revărsau în toate părţile şi într-o clipă fură despărţiţi, fără nădejdea de a se mai regăsi. Pe prinţ nu-l socotim ca membru al acestei familii; Canty încă-l mai ţinea zdravăn de mînă. Totuşi inima prinţului începu să bată puternic, căci acum îi încolţeau în minte nădejdi de scăpare.

Un barcagiu vînjos, cherchelit bine cu rachiu, se trezi ghiontit cu grosolănie de Canty, care se îndesa şi se zbătea să-şi facă loc prin mulţime. Barcagiul îşi puse mîna grea pe umărul lui Canty şi zise:

— Ehei, încotro aşa zorit, prietene? Sufletul ţi-i ros cu totul de dorul treburilor necurate, cînd toţi oamenii cinstiţi şi care păstrează credinţă tronului se veselesc ca-n zi de sărbătoare?

— Treburile mele sînt doar ale mele, nu te privesc — răspunse Canty cu asprime — ia mîna de pe mine şi lasă-mă să-mi văd de drum!

— Dac-aşa ţi-i cheful, nu treci nici în ruptul capului pîn' ce nu vei închina în sănătatea prinţului de Wales — îţi spui eu! zise barcagiul, punîndu-i-se hotărit de-a curmezişul drumului.

— Dă-mi cana atunci, hai, zoreşte-te, zoreşte-te.

Alţi petrecăreţi se strînseseră între timp în jur, atraşi de gilceavă şi strigară:

— O cană, o cană, să închinăm pentru prietenie! Daţi-i arţăgosului să bea cupa prieteniei; ori o dă pe gît, ori îl zvîrlim în apă, să slujească de hrană peştilor!

Aşa că fu adusă o uriaşă cană a prieteniei. Barcagiul, apu- cînd-o de o toartă şi cu mîna cealaltă ţinînd capătul unui închipuit şervet, o înfăţişă — după cuvenita şi străvechea datină — lui Canty, care fu nevoit să apuce cu o mînă cealaltă toartă, iar cu alta să-i ridice capacul, tot după străvechea datină. Fireşte că în felul acesta mîna prinţului rămase o clipă liberă. El nu-şi pierdu vremea, ci se afundă prin pădurea de picioare care-l înconjura şi, ţuşt, pe-aci ţi-e drumul. În clipa următoare ar fi fost la fel de greu de găsit în marea aceea de oameni tălăzuită, ca şi o băncuţă de şase pence în Atlantic.

Prinţul îşi dădu seama foarte curînd de acest fapt şi chibzui de-ndată la treburile sale, fără a se mai gîndi la John Canty. Îşi mai dădu seama iute şi de alt lucru. Anume, că cetatea sărbătorea pe un fals prinţ de Wales, în locul său. Trase lesne concluzia că micul cerşetor Tom Canty se folosise cu bună ştiinţă de acel nemaipomenit prilej şi devenise un uzurpator.

De aceea nu-i rămînea decît o cale de urmat: să-şi croiască drum spre Guildhall[1], să dezvăluie cine e şi să-l dea de gol pe şarlatan. Se hotărî de asemenea să-i mai îngăduie lui Tom răgazul cuvenit ca să-şi pregătească sufletul pentru lumea cealaltă, iar apoi să fie spînzurat, tras pe roată şi tăiat în bucăţi, potrivit legii şi obiceiului vremii, pentru cazurile de înaltă trădare.

Capitolul 11
LA GUILDHALL

CORABIA REGALĂ, însoţită de flotila sa somptuoasă, o porni cu măreţie în josul Tamisei, prin mijlocul nesfîrşitului şir de bărci luminate. Văzduhul vuia de cîntec, malurile fluviului erau împodobite cu horbote de focuri de artificii; în zare, cetatea părea învăluită în dulcea strălucire de lumină a nenumăratelor focuri sărbătoreşti nevăzute. Deasupra-i se înălţau pe bolta cerului sumedenie de spirale mlădii, încrustate cu stele scînteietoare, care — privite de departe — păreau lăncii bătute în pietre scumpe, trufaş înălţate. Flotila era întîmpinată de pe maluri cu neîncetate urale furtunoase, ţîşnite din gîtlejuri răguşite, şi de necontenitul tunet şi fulger al sutelor de tunuri.

Pentru Tom Canty, pe jumătate îngropat în perne de mătase, zgomotele şi priveliştea aceea alcătuiau o minune sublimă şi uimitoare. Pentru micile prietene, ce şedeau lîngă el, prinţesa Elisabeth şi lady Jane Gray, toate acestea nu însemnau nimic deosebit.

---

[1] Guildhall, vechi palat municipal al Londrei, zidit între anii 1411— 1431 şi de mai multe ori restaurat. (N. A.)

Ajunsă la Dowgate, flotila fu remorcată în susul apei limpezi a pîrîului Walbrook (al cărui canal e ascuns vederii de mai bine de două veacuri, de clădirile ridicate între timp), pînă la Bucklesbery, trecînd pe lîngă case şi pe sub poduri luminate strălucitor şi înţesate de lumea care petrecea. În cele din urmă poposi într-un bazin, unde-i acum Barge Yard, în centrul străvechii cetăţi a Londrei. Tom coborî din corabie şi, împreună cu falnica sa suită, străbătu Cheapside şi merse pe jos o scurtă bucată de drum trecînd prin Old Jewry[1] şi Basinghall, pînă la Guildhall.

Tom şi micile prinţese fură primiţi cu cinstirea cuvenită de către Lordul Primar şi de către cetăţenii de vază ai cetăţii — purtînd robe purpurii de gală, cu lanţuri de aur la gît — care-i conduseră spre un bogat baldachin de onoare, aflat la capătul sălii celei mari, înainte-le mergînd crainici, purtătorul buzduganului şi cel al spadei cetăţii. Lorzii şi doamnele care urmau să-i slujească pe Tom şi pe micile sale prietene îşi luară locul în spatele jilţurilor lor.

Mai jos, la altă masă, se aşezară mărimile curţii şi alţi oaspeţi de neam mare, laolaltă cu demnitarii cetăţii; nobilii mai mărunţi se aşezară la mesele risipite pe tot întinsul sălii. De pe piedestalele lor semeţe, uriaşii Gog şi Magog, străvechii străjeri ai cetăţii, priveau spectacolul ce se desfăşura la picioarele lor cu ochi ce se deprinseseră a-l contempla generaţii de-a rîndul. Răsună o cîntare de corn şi o vestire, şi un chelar pîntecos se ivi într-o înaltă firidă săpată în zidul din stînga, urmat de ajutoarele sale purtînd pe o tavă — cu gravitate solemnă — un sfert de bou fript, din care se-nălţau aburi, numai bun de mîncat.

---

[1] Vechiul Ghetto al Londrei. (N. T.)

După rugăciunea de mulţumire, Tom — fiind învăţat ce-are de făcut — se ridică în picioare — întreaga adunare ridicîndu-se odată cu el — şi bău pentru prietenie cu prinţesa Elisabeth, din masiva cupă de aur a prieteniei; dînsa trecu lady-ei Jane cupa, care apoi făcu înconjurul întregii adunări. Astfel începu ospăţul.

Pe la miezul nopţii petrecerea era în toi. Cei de faţă văzură apoi unul din acele spectacole pitoreşti, atît de admirate în vremurile de demult. Se mai găseşte încă şi azi descrierea lui, în graiul sfătos şi bătrînesc al unui cronicar care a fost de faţă:

„Fiindu loc făcut, pe dată intrară un baron şi un conte gătiţi după felul turcesc, în lungi caftane de bogat brocart, brodate cu aur; pe cap purtînd turbane de catifea roşie, cu suluri mari de aur giur împregiur. Încinşi erau cu două săbii, ce ei le zic iatagane, spînzurate de brîie mari de aur. Apoi mai veneau alt baron şi alt conte, înveşmîntaţi în haine lungi de atlaz galben, brăzdate cruciş şi curmeziş cu alb, şi în fiecare vargă albă se afla o dungă de atlaz purpurie, după portul moscoviţilor, iar pe cap purtau căciuli fumurii, în mînurile lor ţinînd cîte o secure, iar botforii aveau vîrfuri răsucite în sus, lungi de un picior[1]. Şi după ei venea un cavaler, apoi lordul mare amiral şi după dînsul cinci nobili în straie de catifea roşie, răscroite adinc în faţă, precît şi în spate, prinse pe piept cu lănţuguri de argint şi, peste acestea, mantii scurte de atlaz sîngerii, iară pe capete pălărie ca ale dănţuitorilor, cu pene de fazan înfipte într-însele. Aceştia toţi erau înveşmîntaţi după portul Prusiei. Făclierii, cam la o sută cu toţii, erau înveşmîntaţi în atlaz purpuriu şi verde ca şi iarba cîmpului, cu chipurile negre precum

[1] Picior — veche măsură engleză — 32 centimetri. (N. T.)

arapii. După aceea sosiră paiaţele. Apoi, saltimbancii mascaţi dănţuiră, iară lorzii şi doamnele se porniră să joace înfocat aşijderi, de mai mare desfătare pentru ochi nici că se afla”.

Şi pe cînd Tom, de pe scaunul său înalt, privea la jocul acela înfocat, pierdut în admiraţia vîrtejului orbitor al nobililor jalnic împodobiţi — la porţile Guildhall-ului, zdrenţuitul, dar adevăratul prinţ de Wales, îşi proclama sus şi tare drepturile, denun- ţîndu-l pe şarlatan şi strigînd să fie lăsat să intre! Mulţimea petrecea straşnic pe seama acestui episod şi oamenii se înghesuiau, întindeau gîturile ca să-l vadă pe micul zurbagiu. Nu trecu mult şi se-apucară să-l împungă cu vorba şi să-şi rîdă de el, anume ca să-i stîrnească furia, spre mai mare haz. Lacrimi de ciudă îi ţîşniră din ochi; totuşi se ţinea dîrz şi-i sfida cu îndrăzneală regească. Insultele se ţineau lanţ, batjocurile îl răneau întruna, şi prinţul exclamă:

— Vă mai spun încă o dată, haită de potăi fără cuviinţă, sînt prinţul de Wales! Şi cît sînt de părăsit de toţi şi lipsit de prieteni, fără nimeni care să-mi aducă un cuvînt de mîngîiere ori reazim în nevoie, tot îmi voi apăra dreptul şi nu mă voi lăsa alungat de-aici!

— De-i fi prinţ ori ba, totuna-i, dar dau mărturie că eşti flăcău viteaz şi să ştii că ai şi prieteni! Iată că îţi stau alăturea drept dovadă, şi — ia aminte la spusele mele — n-ai putea avea prieten mai bun decît Miles Hendon, şi încă fără să-ţi osteneşti picioarele alergînd după el. Odihneşte-ţi gura, copile; vorbesc graiul acestor josnici trepăduşi, întocmai ca unul de seama lor.

Cel care vorbea aşa era un fel de Don Cesar de Bazan[1] după îmbrăcăminte, înfăţişare şi port. Era înalt, bine legat, musculos. Atît haina, cît şi

---

[1] Personaj din drama marelui scriitor francez Victor Hugo — Ruy Blas. (N. T.)

pantalonii săi largi erau croiţi dintr-o ţesătură bogată, dar decolorată de vreme şi roasă, iar aurul fireturilor se înnegrise jalnic; pieptarul de dantelă era mototolit şi cam rupt; pana pălăriei aplecată într-o parte era îndoită şi spînzura ca vai de lume. La şold purta o spadă lungă, într-o teacă de oţel ruginită; mersul său trufaş îţi arăta numaidecît că dusese viaţă de oştean şi că-i place grozav harţa. Vorbele acestui nemaivăzut personaj fură primite cu o explozie de glume şi rîsete. Care mai de care striga: „Iacătă, alt prinţ în straie schimbate!” „Ţine-ţi gura, prietene, vezi-l cît îi de fioros!” „Că bine zici, aşa arată — ian priviţi ce mai căutătură are!” „Luaţi pe sus băiatul! La adăpătoare cu căţelandrul!”

Sub imboldul acestei idei fericite, o mînă îl şi înşfăcase pe prinţ, dar cu iuţeala fulgerului străinul trase din teacă spada cea lungă şi, lovindu-l zdravăn cu latul ei, îl buşi la pămînt pe îndrăzneţ. În clipa următoare se înălţă o larmă de glasuri: „Ucideţi cîinele! Ucideţi-l! Ucideţi-l!” şi mulţimea îl încolţi pe oştean, care se rezemă de un zid şi începu să-şi rotească spada în jur ca un smintit. Victimele sale cădeau la pămînt cu duiumul, în dreapta şi-n stînga, totuşi şuvoiul de oameni se revărsa peste trupurile ce zăceau pe jos şi se tălăzuia iarăşi împotriva viteazului apărător al prinţului, cu furie neostoită. Clipele îi păreau numărate, şi pieirea neîndoielnică, cînd deodată sună un glas de trîmbiţe şi o voce strigă:

— Faceţi loc pentru crainicul regelui! şi un pîlc de călăreţi sosi în galop, împrăştiind pe năvălitori, care o rupseră la fugă cît îi ţineau picioarele ca să nu fie zdrobiţi. Cutezătorul străin îl luă în braţe pe prinţ şi curînd se aflau departe de primejdie.

Să ne întoarcem, însă, la Guildhall. Fără veste, plutind deasupra larmei vesele şi-a vuietului

petrecerii, zbucni o chemare limpede, de corn. Pe dată se aşternu liniştea — o linişte adîncă, apoi o singură voce se înălţă, aceea a crainicului sosit de la palat, care începu să dea citire unei proclamaţii, în vreme ce mulţimea asculta în picioare.

Cuvintele de încheiere, rostite cu solemnitate, fură:

— Regele a murit!

Toţi cei din măreaţa adunare îşi plecară capetele în piept, ca la un semn. Rămaseră aşa cîteva clipe, cufundaţi în tăcere deplină, apoi toţi căzură în genunchi, îşi întinseră braţele spre Tom şi izbucni un strigăt puternic, care părea că vrea să cutremure din temelii clădirea:

— Trăiască regele!

Sărmanul Tom privea cu ochii rătăciţi acest uluitor spectacol, şi în cele din urmă privirea i se opri o clipă, visătoare, asupra prinţeselor îngenuncheate lîngă el şi-apoi asupra contelui Hertford. O hotărîre neaşteptată se citi pe faţa lui şi, aplecîn- du-se, îi şopti la ureche lordului Hertford:

— Răspunde-mi drept, pe credinţa şi cinstea domniei tale! De voi rosti aci o poruncă, din cele care nimănui, afară doar regelui îi sînt date a rosti, va fi oare asemenea poruncă ascultată şi nu se va ridica nimenea spre a-i sta împotrivă?

— Nimenea, Luminăţia Ta, în ţara aceasta întreagă. În fiinţa voastră s-a întrupat Majestatea Engliterei. Sînteţi regele — cuvîntul vostru e lege!

Atunci Tom spuse, cu glas tare şi hotărît şi cu o mare însufleţire:

— Din ziua de astăzi, legea crăiască va fi îndurătoare, şi nicicînd nu va mai fi sîngeroasă! Ridică-te şi grăbeşte! Alergaţi la Turn şi daţi de

ştire: regele hotărăşte ca ducele de Norfolk să nu piară[1]!

Vorbele sale fură prinse din zbor şi, purtate din gură-n gură, făcură înconjurul sălii, iar pe cînd Hertford se îndepărta grabnic, izbucni un nou strigăt asurzitor:

— Domnia sîngelui este curmată! Trăiască Eduard, regele Engliterei!

Capitolul 12
PRINŢUL ŞI ELIBERATORUL SĂU

DE-NDATĂ CE MILES HENDON şi micul prinţ scăpară de gloată, coborîră în goană pe nişte uliţe şi ulicioare dosnice, către fluviu. Drumul era liber, pînă ce se apropiară de Podul Londrei, apoi străbătură iarăşi mulţimea, Hendon ţinîndu-l strîns de încheietura mîinii pe prinţ, adică — mai bine-zis — pe rege. Noutatea cea grozavă se şi răspîndise, şi băiatul o desluşi din miile de strigăte ce se înălţau pretutindeni: „Regele a murit!” Aflînd vestea aceasta, bietul copil părăsit simţi un fior de gheaţă în inimă şi un tremur îi scutură tot trupul. Îşi dădea seama

---

[1] *Cum a scăpat ca prin urechile acului ducele de Norfolk.* (Hume, „Istoria Angliei”, voi. III, p. 307.)

„Dacă Henric al VlII-lea ar mai fi trăit cîteva ceasuri, porunca sa cu privire la executarea ducelui de Norfolk ar fi fost îndeplinită.

Dar aducîndu-se la Turnul Londrei ştirea că regele îşi dăduse sufletul în acea noapte, comandantul închisorii mai zăbovi cu executarea actului de condamnare, iar Sfatul chibzui că nu era cuminte să se înceapă o nouă domnie cu uciderea celui mai înalt gentilom al regatului, condamnat printr-o sentinţă atît de nedreaptă şi despotică.” (N. A.)

cît de mare era pierderea ce-o suferise şi era covîrşit de-o durere amară, fiindcă tiranul mohorît, care fusese groaza tuturora, cu el se arătase totdeauna blînd. Îl podidiră lacrimile, ochii i se înceţoşară. O clipă se simţi făptura cea mai însingurată, cea mai dezmoştenită şi mai uitată de dumnezeu. Apoi, cînd alt strigăt cutremură adîncul nopţii cu tunetul său, ce-şi purta pînă departe ecourile: „Trăiască regele Eduard al şaselea” — i se aprinseră ochii şi se înfioră de mîndrie din cap pînă în picioare. „Ah! — gîndi el — ce lucru măreţ şi fără de seamăn — sînt regele!”

Prietenii noştri îşi croiau încet drum prin puzderia de oameni îngrămădiţi pe Podul Londrei. Construcţia aceasta, care a stat în picioare vreme de şase sute de ani şi a fost tot timpul o cale de trecere, zgomotoasă şi plină de forfotă, înfăţişa o privelişte curioasă, căci un şir de prăvălii şi magazii vîrîte una-ntr-alta, avînd la etaj locuinţele familiilor, se întindeau de amîndouă părţile Podului, de la un mal al fluviului la celălalt. Podul era

un fel de „oraş în oraş”. Avea hanul său, berăriile sale, brutăriile, dughenele de mărunţişuri, prăvăliile sale de alimente, manufacturile sale, pînă şi biserica sa proprie.

Se uita la cei doi vecini ai săi, pe care îi lega unul de altul — Londra şi Southwark — ca şi cum ar fi arătat de ajuns de onorabil pentru nişte mahalale, dar fără să aibă vreo însemnătate deosebită în alte privinţe. Ca să spunem aşa, Podul Londrei constituia o breaslă închisă; alcătuia un tîrguşor mărunt, cu o singură uliţă, lungă cam de o cincime de milă. Populaţia sa nu era mai mare decît aceea a unui sat şi fiecare locuitor îşi cunoştea îndeaproape toţi concetăţenii — şi-i cunoscuse mai-nainte pe taţii şi pe mamele lor — ba pe deasupra, le mai ştia pe dinafară şi toate daravelele familiale. Nici vorbă, tîrguşorul îşi avea şi aristocraţia sa — trufaşele lui familii de vechi măcelari şi brutari şi mai ştiu eu ce, care se statorniciseră în acelaşi loc de peste cinci sau şase veacuri, care cunoşteau pe de rost măreaţa istorie a podului, de la un capăt la celălalt, cu toate legendele sale ciudate, care vorbeau totdeauna în jargonul podului şi gîn- deau după tipicul podului şi care turnau numai minciuni lungi, simple, cum se obişnuia pe pod. Erau leit speţa de oameni sortiţi să fie înguşti la minte, neştiutori şi plini de ei. Copiii se năşteau pe pod, erau crescuţi acolo, îmbătrîneau şi în cele din urmă mureau fără să fi pus vreodată piciorul în vreun alt colţ de lume — decît numai şi numai pe Podul Londrei. Nimic mai firesc pentru asemena soi de oameni decît să-şi închipuie că falnicul şi nesfîrşitul alai care se perinda zi şi noapte pe uliţa lor, cu vuietul său nedesluşit — în care se îmbinau nenumărate ţipete şi strigăte cu nechezările, şi mugetele, şi behăielile, şi înăbuşita sa forfotă şi tropăială — era singurul

lucru de seamă ce se afla pe lume, şi că ei îl aveau oarecum în stăpînire. Aşa şi erau, într-un fel, căci din ferestrele lor puteai să îmbrăţişezi cu vederea panorama podului — şi ei le închiriau curioşilor în schimbul unui mic dar, de cîte ori întoarcerea din război a vreunui rege sau a vreunui erou dăruia podului o splendoare sărbătorească fiindcă nu se afla pe lume loc mai bun, de unde să vezi mai nestînjenit necurmata privelişte a coloanelor ce mărşăluiau.

Oamenilor născuţi şi crescuţi pe pod li se părea că viaţa e nesuferit de plicticoasă şi deşartă în oricare alt colţ de lume.

Istoria povesteşte despre unul din aceşti băştinaşi care a părăsit podul la vîrsta de şaptezeci şi unu de ani şi s-a dus să-şi sfîrşească în tihnă zilele la ţară. Dar acolo nu era în stare decît să se zvîrcolească şi să se sucească de pe-o parte pe alta în pat, nu-şi putea găsi somnul — atît de apăsătoare, de dureroasă, de cumplită era pentru el liniştea aceea adîncă. În cele din urmă, cînd ajunse la capătul puterilor, fugi îndărăt la vechiul său cămin, cu chipul tras şi înfăţişarea rătăcită a unei stafii, şi se cufundă într-un somn paşnic şi în vise plăcute, legănat de muzica undelor ce băteau în maluri, de bubuitul, trosnetul şi tunetul de pe Podul Londrei.

În vremurile despre care scriem, podul oferea copiilor şi lecţii vii de istorie a Angliei — anume, capetele livide şi în descompunere ale unor oameni de frunte, înfipte în ţepuşe de fier, înşirate deasupra arcadelor sale. Dar ne abatem de la subiect.

Hendon locuia în micul han de pe pod. Cînd se apropie de uşă, împreună cu noul său prieten, un glas aspru zise:

— Aşa, uite că mi-ai picat în mînă, pînă la urmă! Nu-mi mai scapi, pe legea mea, şi de-ţi va sluji cumva de învăţătură cînd te-oi face chisăliţă, poate al’ dată n-o să ne mai sileşti să te aşteptăm — şi John Canty întinse mîna să-l apuce pe băiat.

Miles Hendon i se puse în cale şi zise:

— Prea te pripeşti, prietene. Cred că nu-ţi foloseşte să te arăţi aspru. Ce neam ţi-e flăcăul ăsta?

— De-i treaba ta să te amesteci în socotelile altora, află că-i fiul meu.

— Minciună! strigă cu aprindere micul rege.

— Eşti îndrăzneţ şi-ţi dau crezare, fie că ţi-e tigva întreagă ori dogită, băiete. Dar totuna mi-e

de-ţi este tată sau ba, acest zurbagiu; dacă tu vrei să rămîi cu mine, nu va mai pune mîna pe tine ca să te bată şi să te chinuie, după cum te ameninţă.

— Vreau — nu-l cunosc pe omul ăsta, îl dispreţuiesc şi mai degrabă mor decît să merg cu drnsul!

— Atunci aşa rămîne, ce să mai lungim vorba?

— O să vedem noi! exclamă John Canty, trecînd de Hendon ca să ajungă la băiat. Îl voi sili eu să...

— De atingi doar un fir de păr din capul lui, tu, gunoi cu chip de om, te spintec ca pe-un gîscan! zise Hendon, tăindu-i

drumul şi punînd mîna pe mînerul spadei. Canty se dădu îndărăt. Acuma, ia aminte — urmă Hendon — l-am luat pe băiatul acesta sub ocrotirea mea, cînd o gloată de netrebnici de soiul tău l-ar fi năucit sub loviturile lor, poate chiar l-ar fi ucis; îţi închipui oare că-l voi părăsi acum în voia unei soarte şi mai rele? Căci, fie că eşti au ba tatăl lui — şi, vorbind făţiş, socot că asta-i o minciună sfruntată — o moarte cinstită şi grabnică ar fi mai bună pentru un astfel de băiat, decît să încapă pe mîinile unui neom ca tine. Aşa că vezi-ţi de drum şi ia-ţi tălpăşiţa iute, fiindcă mie nu-mi place vorbă multă, nefiind prea răbdător din fire.

John Canty se îndepărtă, mormăind ameninţări şi blesteme şi pieri din ochii lor, înghiţit de mulţime. Hendon urcă cele trei şiruri de trepte ce duceau spre locuinţa sa, cu povara lui preţioasă, după ce ceru să i se trimită de mîncare în odaie. Era o încăpere sărăcăcioasă, cu un pat prăpădit şi alte cîteva ciurucuri vechi, drept mobilier: două lumînări fără vlagă aruncau o lumină tulbure. Micul rege se tîrî pînă la pat şi se trînti pe el, aproape sfîrşit de foame şi de oboseală. Umblase o bună parte din zi şi din noapte — căci acum erau cam ceasurile două sau trei dimineaţa — fără să mănînce în tot timpul acesta. Murmură somnoros:

— Te rog vesteşte-mă cînd e întinsă masa, şi se cufundă pe dată într-un somn adînc.

În ochii lui Hendon licări un zîmbet şi ostaşul îşi spuse: „Pe legea mea, micul cerşetor îi ia omului locuinţa şi patul cu o uşurinţă atît de firească, de parcă ar fi stăpîn pe ele, fără nici un fel de „cu voia domniei tale”, ori „de nu vă e cu supărare”, sau alte vorbe de soiul ăsta. În aiurările sale bolnave şi-a zis prinţul de Wales, şi mai departe şi-a apărat vitejeşte rangul acesta. Sărman nefericit fără de prieteni, nici

vorbă că mintea i s-a clătinat de cîte-a pătimit. Prea bine, eu îi voi fi prieten; l-am scăpat şi inima îmi dă puternic imbold către el; mi-a şi căzut cu tronc micul vagabond, cu limbă cutezătoare. Cu cîtă bărbăţie soldăţească a înfruntat pleava aceea şi cum le arunca în faţă mîndra lui sfidare! Şi ce chip plin de farmec, drăgălaş şi blînd are acum cînd somnul i-a alungat necazurile şi suferinţele. O să-i dau învăţătură, o să-i vindec boala; da, o să-i fiu ca un frate

mai mare, o să-i port de grijă şi îl voi veghea statornic; iar cei ce-l vor ruşina ori îi vor căşuna vreun rău, pot să-şi ia de pe acum giulgiu, căci să ştiu bine că voi fi ars pe rug pentru aceasta, tot îi voi ucide pînă la unul!”

Se aplecă deasupra băiatului adormit şi-l privi îndelung, cu un interes pătruns de bunătate şi compătimire, mîngîindu-i cu duioşie obrajii tineri, netezindu-i cîrlionţii încîlciţi, cu mîna lui mare, arsă de soare. Trupul băiatului fu străbătut de un fior uşor. Hendon murmură:

— Ia te uită, de ai suflet, cum îl pot lăsa să doarmă neînvelit şi să-i fie trupul năpădit de junghiuri rele? Acuma ce să fac! De l-aş da jos din pat, l-aş trezi şi amarnic are nevoie de somn.

Căută prin odaie să mai dea de vreo cuvertură, dar, negăsind nici una, îşi scoase tunica şi-l acoperi pe băiat cu ea, spunînd: „Eu sînt deprins să dorm sub cerul liber şi cu puţin dichis, nici nu voi lua în seamă frigul” — apoi începu să se plimbe în lung şi-n lat prin odaie, ca să-şi pună sîngele în mişcare, vorbind de unul singur, ca şi mai-nainte.

„Mintea sa vătămată îl îndeamnă a crede că-i prinţ de Wales; de mirare ar fi să se mai afle un prinţ de Wales printre noi, acum că cel care era pînă ieri prinţul nu mai e prinţ, ci rege. Căci în mintea sa, sărmana, s-a pironit această închipuire şi-o ţine morţiş, fără să judece că s-ar cuveni să lepede numele de prinţ şi să-şi zică rege... De s-ar mai afla încă în viaţă tatăl meu, după aceşti şapte ani cît n-am primit nici o veste de-acasă, în temniţa străină unde-am zăcut, l-ar primi cu braţele deschise pe bietul băiat şi i-ar da adăpost din toată inima, de dragul meu; deopotrivă ar face şi bunul meu frate mai mare, Arthur. Celălalt frate al meu, Hugh — hei, dar îi voi sfărîma scăfîrlia de cumva îşi va vîrî coada, ca o dihanie nărăvită în rele şi cu suflet de

vulpe! Da, într-acolo vom purcede — şi cît mai degrabă!

Un slujitor intră cu o farfurie din care ieşeau aburi, o puse pe-o măsuţă de lemn, aşeză scaunele şi ieşi, lăsîndu-i pe chiriaşii aceia calici să se servească singuri. În urma lui uşa fu trîntită şi zgomotul îl trezi pe băiat, care se ridică brusc în capul oaselor şi aruncă o privire bucuroasă în jur; apoi pe

chipul său se aşternu iar mîhnirea şi prinţul murmură mai mult pentru el, cu un suspin adînc:

— Doar vis a fost, nefericitul de mine!

După aceea observă tunica, se uită la Hendon, înţelese sacrificiul ce fusese făcut pentru el şi spuse cu blindeţe:

— Eşti bun cu mine, da, eşti nespus de bun. Ia-o şi îmbra- că-te; nu voi mai avea nevoie de ea.

Apoi se ridică, se duse la ligheanul din colţ şi rămase acolo, aşteptînd. Hendon spuse cu glas voios:

— Acum o să îmbucăm şi o să dăm pe gît ceva care-o să ne meargă la inimă, totul este cît se poate de gustos şi fierbinte; mîncarea şi somnul te vor face iar un voinicel în puteri, n-avea grijă!

Băiatul nu răspunse nimic, ci doar aţinti asupra înaltului şi spătosului cavaler al spadei o privire încărcată de o mirare gravă, în care desluşeai şi o umbră de nerăbdare. Hendon, încurcat, întrebă:

— Ce-ţi lipseşte?

— Bunul meu cavaler, voiesc a mă spăla.

— A, numai atîta! Nu cere îngăduinţa lui Miles Hendon pentru orice ţi-ai pofti. Simte-te ca la tine acasă aci, fii binevenit, şi fă ce vrei cu orice lucru alcătuieşte avuţia mea.

Totuşi băiatul rămase locului, nemişcat; ba încă, bătu de vreo două ori în duşumea cu piciorul său mic, a nerăbdare. Hendon era cu totul buimăcit. Zise:

— Dumnezeu să ne binecuvînteze, ce s-a întîmplat?

— Rogu-te, toarnă apa şi nu mai risipi atîtea vorbe!

Hendon, înăbuşindu-şi cu greu un hohot de rîs şi spunîndu-şi: „Pe toţi sfinţii, dar ăsta e lucru vrednic de mirare!”, păşi zorit lîngă rege şi

împlini cererea micului neobrăzat; apoi rămase alături, cam uluit, pînă ce îl trezi brusc porunca:

— Haide, ştergarul.

Luă un ştergar de sub nasul băiatului şi i-l înmînă, fără o vorbă. După aceea se-apucă să-şi învioreze şi el faţa spălîndu-se zdravăn şi în vreme ce se îndeletnicea cu asta, copilul pe care-l adoptase se aşeză singur la masă şi se pregătea să înceapă a mînca. Hendon îşi sfîrşi degrabă toaleta, apoi trase

celălalt scaun şi era gata să se aşeze la masă, cînd băiatul strigă, plin de indignare:

— Ia seama! Oare voieşti să stai jos de faţă cu regele?

Lovitura aceasta îl dărîmă de-a binelea pe Hendon. El mormăi pentru sine: „Vai mie, nebunia bietei făpturi merge în pas cu vremea! A luat alt chip, odată cu marea schimbare ce s-a petrecut în regat, şi acum îşi închipuie că-i regele! Doamne sfinte, trebuie să-i intru şi-n această voie — nu am altă cale — altmintrelea mă va trimite şi la Turn!”

Şi încîntat de gluma sa, îşi depărtă scaunul de masă, trecu în spatele regelui, în picioare, şi începu să-l servească în chipul cel mai curtenitor de care era în stare.

Tot mîncînd, regele îşi mai înmuie puţin demnitatea sa băţoasă, şi odată cu mulţumirea crescîndă i se trezi şi cheful de vorbă. Zise:

— Îmi pare că ţi-ai rostit numele. Te numeşti Miles Hendon, de nu m-a-nşelat auzul?

— Da, Luminăţia Ta, răspunse Miles, care-şi zise în sinea lui: „Dacă trebuie să joc după cum cîntă nebunia bietului copil, trebuie s-o ţin strună cu Luminăţia Ta, înălţimea Ta. Nu trebuie să mă opresc la jumătatea drumului, să nu mă dau în lături de la nimic ce ţine de danţul pe care-l joc, altfel voi juca prost şi nu voi duce la capăt această faptă bună şi milostivă”.

Regele îşi mai încălzi inima cu un pahar de vin şi glăsui:

— Voiesc să aflu despre viaţa ta, spune-ţi povestea. Ai un port vitejesc şi nobil — eşti nobil din născare?

— Sîntem la coada rîndurilor nobilimii, înălţimea Ta. Tatăl meu este baronet[1], unul din

---

[1] Titlu ereditar al membrilor unui ordin cavaleresc englez, creat de Iacob I (baroni minori, de mică importanţă) spre deosebire de baronii parlamentari. (N. A.)

cei mai mici lorzi înaintaţi în acest rang pentru faptele lor cavalereşti — sir Richard Hendon, de la Hendon Hall, aproape de Movila Călugărului, în Kent.

— Numele nu mi-l amintesc. Urmează-ţi vorba — spune-mi povestea ta.

— Nu-i mare lucru, înălţimea Ta, poate doar să ucidă plictisul o scurtă jumătate de ceas, în lipsă de ceva mai bun. Tatăl meu, sir Richard, e foarte avut şi nespus de darnic din fire. Maică-mea s-a stins din viaţă pe cînd eram abia copil. Am doi fraţi: Arthur, cel mai mare, e înzestrat cu un suflet asemenea celui al tatălui său; pe cîtă vreme Hugh, mezinul, are o fire josnică, hrăpăreaţă, pizmaşă, perfidă, prefăcută — un şarpe. Aşa a fost încă din leagăn; aşa a rămas pîn-acum zece ani, cînd l-am văzut pentru cea din urmă oară — un nemernic copt, la nouăsprezece ani, eu fiind atunci de douăzeci, iar Arthur de douăzeci şi doi. Nu mai e nimeni din neamul nostru, afară de lady Edith — vară-mea, care avea şaisprezece ani pe-atunci, frumoasă, blîndă, bună, fiica unui conte, ultima din neamul ei, moştenitoare a unei mari averi şi-a unui titlu care se pierdea. Tatăl meu era epitropul ei. O iubeam, iar ea îmi împărtăşea dragostea, dar din leagăn i-a fost făgăduită logodnică lui Arthur, şi sir Richard n-ar fi îngăduit să fie călcat cuvîntul dat. Arthur iubea pe-o altă fată şi ne dădu sfat să fim inimoşi şi să ne păstrăm neclintită nădejdea că vremea şi norocul împreună aveau să aducă într-o bună zi izbîndă dorinţelor noastre, ale tuturora. Hugh iubea averea lady-ei Edith, deşi pe faţă spunea că pe dînsa o iubeşte — dar aşa a fost veşnic felul lui, să spună un lucru, gîndind pe-ascuns altul. Însă vicleniile sale au rămas fără de putere asupra fetei; putea să-l înşele pe tatăl meu, dar pe nimeni altul. Tatăl nostru ţinea la el

mai mult decît la noi toţi, şi-i dăruia toată încrederea lui, fiindcă era mezinul, şi ceilalţi îl urau — aceste însuşiri fiind de ajuns în toate vremurile pentru a dobîndi cea mai caldă dragoste a unui părinte. Şi avea Hugh grai dulce şi ademenitor şi un minunat dar de a minţi — acestea fiind însuşirile ce dau puternic reazem unui simţămînt orb pentru a cădea pradă amăgirii. Eu eram zvăpăiat — la drept vorbind, pot spune chiar că eram foarte zvăpăiat — măcar că era o zvăpăială nevinovată, de vreme ce doar mie-mi aducea vătămare, iar ruşine, au pagubă, nimănui, şi n-avea nici urmă de nelegiuire ori josnicie, sau altceva nepotrivit cu cinstea rangului meu.

Totuşi, fratele meu Hugh a sucit şi învîrtit aceste vini cum i-a venit lui la socoteală, văzînd cum sănătatea fratelui nostru Arthur e şubredă şi nădăjduind că o nenorocire ar fi spre fo

losul lui, de-aş fi eu dat la o parte din calea sa. Dar ar fi poveste lungă de înşirat, bunul meu stăpîn, şi prea puţin vrednică de-a fi rostită. În cîteva cuvinte, deci, acest frate cu iscusinţă mi-a înzecit greşelile şi le-a prefăcut în mari nelegiuiri. Drept încheiere la uneltirea-i ticăloasă, găsind în încăperile mele o scară de mătase, adusă acolo de el însuşi — cu aceasta a do- bîndit crezarea tatălui nostru — a cumpărat şi mărturia slujitorilor şi-a altor şarlatani mincinoşi, precum că eu îmi pusesem în gînd s-o răpesc pe Edith, aleasa mea, şi să mi-o fac mireasă, înfruntînd cu cutezanţă voinţa tatălui meu.

Dînsul a judecat că trei ani de surghiun, departe de cămin şi de Englitera, ar putea face din mine un ostaş şi un om întreg, şi totodată să-mi dăruie un dram de înţelepciune. Am îndurat îndelunga mea încercare, luptînd în războaiele de pe continent, gustînd din plin grele lovituri şi lipsuri, trecînd prin aventuri, dar în ultima mea bătălie am căzut prins şi în cei şapte ani ce-au venit şi-au pierit de-atunci, o temniţă străină mi-a fost adăpostul. Prin isteţime şi curaj mi-am cucerit în cele din urmă libertatea şi-am zburat drept încoace; dar abia am pus piciorul pe pămîntul patriei, sărac lipit la pungă şi veşminte — şi mai sărac încă în veşti despre cele ce s-au putut întîmpîa în aceşti şapte ani întunecaţi cu Hendon Hall, cu locuitorii săi şi bunurile sale. Astfel, nu-ţi fie cu supărare, înălţimea Ta, se încheie umila mea poveste.

— Ai fost înşelat în chip josnic! declară micul rege, cu ochii scînteind de indignare. Dar îţi voi face dreptate — jur că-ţi voi face! Ţi-o spune regele.

Apoi, aprins de povestirea nedreptăţilor îndurate de Miles, îşi dezlegă limba şi se porni să toarne în urechile ascultătorului său uimit

istorisirea propriilor sale nenorociri, atît de recente. Cînd sfîrşi, Miles îşi spuse:

„Doamne, cu ce bogată închipuire e dăruit! Într-adevăr, aceasta nu-i o minte de rînd; altmintrelea, smintită ori întreagă, nu ar fi putut ţese o poveste atît de curgătoare, cum e aceasta, doar din nimic, din vînt culeasă, tihnind un atît de năstruşnic roman cavaleresc. Sărman căpşor zdruncinat! Nu va duce lipsă de prieten ori de adăpost, cîtă vreme eu mă voi afla în rîndul celor vii. Nu se va depărta nicicînd din preajmă-mi; va fi

răsfăţatul meu, micul meu tovarăş. Şi va fi tămăduit — pe legea mea — va ajunge întreg şi teafăr, iar după aceea îşi va făuri un nume de falã, şi cît de mîndru voi fi să spun: «Da, e al meu — l-am cules cînd era un mic zdrenţăros fără de cămin, dar eu am desluşit ce era în el şi am spus că într-o bună zi numelui său i se va duce vestea — priviţi-l, cercetaţi-l, m-am înşelat cumva?»”

Regele vorbi, cu glas chibzuit, măsurat:

— M-ai cruţat de jignire şi ruşine, se prea poate ca însăşi viaţa să mi-o fi salvat, şi în acest chip coroana. O astfel de slujire cere bogată răsplată; rosteşte-ţi dorinţa, şi orice va sta în puterea mea regească se va înfăptui.

Acest îndemn fantastic îl făcu pe Hendon să tresară din visarea în care se cufundase. Era gata să mulţumească regelui şi să treacă peste propunerea lui, spunînd că n-a făcut decît să-şi împlinească datoria şi nu doreşte nici o răsplată, cînd îi veni în minte un gînd mai înţelept. Rugă să i se dea un răgaz de cîteva minute, ca să cîntărească în linişte mărinimoasa promisiune — dorinţă pe care regele o încuviinţă cu gravitate, subliniind că era mai bine să nu se pripească prea mult cu un lucru atît de însemnat.

Miles cugetă cîteva clipe, apoi îşi spuse: „Da, aşa trebuie să fac — pe orice altă cale n-ar fi cu putinţă să pun capăt aiurării lui şi, neîndoielnic, tot ce am îndurat cu el pînă acum m-a învăţat cît ar fi de istovitor şi cît m-ar stînjeni dacă aş fi nevoit s-o duc tot aşa. Da, asta îi voi cere; fericită întîmplare că nu m-am repezit cu vorba.” Apoi puse un genunchi la pămînt şi zise:

— Nu-i defel de seamă ajutorarea ce am adus-o Alteţei Voastre, căci nu trece hotarul obişnuitei îndatoriri a unui supus, şi pentru dînsa nu sînt îndreptăţit la nimica, dar întrucît Înălţimea Voastră binevoieşte a socoti fapta-mi

vrednică de-o răsplătire, îndrăznesc, faţă de marea milostivire ce-mi arătaţi, să vă fac o rugăminte. Cu aproape patru sute de ani în urmă, precum prea bine ştie Luminăţia Voastră, iscîndu-se ceartă şi neînţelegere între Ioan, regele Engliterei, şi regele Franţei, s-a hotărît precum ca doi viteji să lupte în arenă şi astfel să statornicească soarta neînţelegerii prin judecata zisă a lui Dum

nezeu. Aceşti doi regi fiind adunaţi laolaltă cu cel spaniol, spre a sta marturi şi judecători ai luptei, viteazul francez se înfăţişă, dar atît de înspăimîntător era, încît cavalerii noştri englezi se codiră a-şi măsura armele cu dînsul. Astfel, pricina, care se-arăta a fi grea, era pe cale de-a se încheia împotriva craiului englez, neavînd luptător care să-i apere dreptatea. În timpul acesta, în Turn zăcea încărcat de lanţuri lordul De Courcy, cel mai puternic braţ al Engliterei, despuiat de onorurile şi stăpînirile sale şi stingîndu-se de prea îndelungată întemniţare. Se duseră la dînsul cu rugăminţi; el încuviinţă şi sosi în arenă înveşmîntat de bătălie; dar de-ndată ce franţuzul zări uriaşa lui făptură şi-i auzi rostit vestitu-i nume, se şi aşternu pe fugă, iar pricina regelui Franţei a fost pierdută. Regele Ioan dădu îndărăt lui De Courcy rangurile şi stăpînirile sale şi-i zise: „Rosteşte-ţi dorinţa şi ţi-o voi împlini, de-ar fi să mă coste şi jumătate din regatul meu”, drept care De Courcy, îngenunchind, precum fac eu acuma, a dat răspuns: „Atunci, pentru aceasta rog şi cer, Luminăţia Ta, ca eu şi urmaşii mei să pot avea şi păstra statornicit dreptul de a nu ne descoperi de faţă cu regii Engliterei, cîtă vreme dăinui-va tronul”. Dreptul i-a fost chezăşuit, precum ştie Înălţimea Voastră, şi nu s-a întîmplat, în şirul celor patru sute de ani trecuţi de atunci, ca această spiţă să nu aibă moştenitori, şi astfel chiar pînă în ziua de azi căpetenia acestui străvechi neam îşi poartă încă pe cap pălăria sau coiful în faţa Înălţimii Sale regele, fără a cere voie şi fără a fi oprit, şi aceasta nu-i e îngăduit nimănui altuia.[1] Chemînd în sprijinul rugăminţii mele pilda aceasta, cer din adîncul sufletului, regelui, să-mi dăruiască doar această

[1] Lorzii de Kingsale, urmaşii lui De Courcy, se bucură încă şi astăzi de acest ciudat privilegiu. (N. A.)

singură milostenie şi acest drept — care va fi sufletului meu răsplată mai mult decît îndestulătoare — nimic alt — anume, ca eu şi urmaşii mei, în veci de veci, să putem şedea de faţă cu înălţimea Sa, regele Engliterei!

— Ridică-te, sir Miles Hendon, cavalere — zise cu gravitate regele, dîndu-i oşteanului acolada[1] chiar cu spada sa — ridică-te şi aşează-te. Rugămintea ţi-e împlinită. Cîtă vreme va dăinui Englitera şi coroana îşi va păstra puterea, privilegiul acesta va sta neştirbit.

Înălţimea Sa se depărtă de masă, cufundat în gînduri, iar Hendon se trînti pe un scaun, la masă, zicîndu-şi: „A fost un gînd înţelept şi mi-a adus nespusă uşurare; picioarele-mi atîrnă ca plumbul, de osteneală. De nu mi-ar fi dat prin cap, aş fi fost nevoit să stau în picioare săptămîni de-a rîndul, pînă ce se va fi tămăduit mintea bietului meu băiat.” După cîteva clipe îşi urmă gîndul: „Şi astfel, iată-mă înălţat cavaler al Regatului Viselor şi Umbrelor! Ce să spun, grozav de ciudată şi năstruşnică stare, pentru cineva cu picioarele atît de zdravăn înfipte în pămînt ca mine. Nu voi rîde, nu, să mă păzească Dumnezeu, de vreme ce lucrul acesta — care pentru mine-i atît de lipsit de orice temei — pentru el e adevăr curat. Şi pentru mine aşijderi, într-un fel, nu-i un neadevăr, căci oglindeşte pe deplin sufletul bun şi mărinimos cu care-i dăruit”. După o pauză, îşi urmă iar gîndul: „Vai, ce mă fac de-i trece prin minte să-mi dea de faţă cu lumea frumosul meu titlu! Va fi o nepotrivire hazlie între slava mea şi veşmintele ce le port! Dar aceasta nu are a face; să-mi spună cum va voi, dacă pe el îl bucură, voi fi mulţumit.”

---

[1] Ceremonial medieval de învestiri a unui cavaler, de consfinţire a unor drepturi date de suveran.

Capitolul 13
DISPARIŢIA PRINŢULUI

O PIROTEALA APĂSĂTOARE îi năpădi pe cei doi tovarăşi. Regele spuse:

— Scoate-mi zdrenţele acestea! arătînd spre îmbrăcămintea sa.

Hendon îl dezbrăcă pe băiat fără nici o împotrivire, fără un cuvînt, îl culcă şi-l înveli bine, apoi îşi aruncă privirea prin încăpere, spunîndu-şi compătimitor: „Iar mi-a luat patul, ca şi mai-nainte. Doamne, dar eu ce mă fac?” Micul rege băgă de

seamă încurcătura în care se afla oşteanul şi i-o risipi cu un cuvînt, zicînd somnoros:

— Îţi vei face somnul de-a curmezişul pragului, stră- juindu-l.

În clipa următoare scăpase de necazuri, cufundîndu-se într-un somn adînc.

„Dragul de el, s-ar cuveni să se fi născut pe tron! murmură Hendon, plin de admiraţie. De minune joacă pe regele.” Apoi se-ntinse pe duşumea, lîngă uşă, spunîndu-şi cu mulţumire: „Am stat şi mai rău decît aşa şapte ani de-a rîndul; aş vădi inimă nerecunoscătoare către cel de sus de-aş găsi prilej de cîrtire în aceasta.”

Adormi cînd pe cer se iveau zorile. Către nămiezi se trezi, îşi dezveli încetişor oaspele, care habar n-avea de nimic, şi-i luă măsura cu o sfoară. Regele se trezi tocmai cînd gazda îşi sfîrşise treaba, se plînse că-i e frig şi-l întrebă ce face cu sfoara aceea.

— Sînt gata acum, înălţimea Ta — zise Hendon — am puţină treabă pe-afară, dar mă voi înturna degrabă, dormi iară — ai nevoie de somn. Aşa — lasă-mă să-ţi acopăr şi capul, ai să te încălzeşti mai curînd.

Regele se întorsese în ţara viselor încă înainte de-a fi sfîrşit acest schimb de cuvinte. Miles se strecură tiptil pe uşă afară şi apoi iarăşi tiptil înăuntru — peste vreo treizeci-patruzeci de minute — cu toată îmbrăcămintea şi încălţămintea necesare unui băiat, cumpărate de la haine vechi. Hainele erau croite dintr-un postav ieftin şi arătau cam uzate, însă erau curăţele şi potrivite cu anotimpul. Se-aşeză pe un scaun şi începu să-şi cerceteze cumpărăturile, mormăind:

— O pungă mai plină ar fi dobîndit lucruri mai bune, dar cînd nu ai pungă grea, trebuie să te mulţumeşti şi cu ce poate dobîndi una mai uşoară.

Era o femeie pe la noi,
În oraş se-afla...

S-a mişcat, îmi pare, trebuie să cînt cu glas mai puţin tunător; nu-i bine să-i stric somnul, cînd îl aşteaptă asemenea că

lătorie, şi cînd e atît de istovit, sărmanul copil... Veşmîntul ăsta-i de ajuns de bun — o împunsătură ici, una colo, îl vor face ca nou. Cestălalt e mai întreg, măcar că o împunsătură ori două îi vor prinde bine şi lui... Iar astea-s foarte bune şi trainice şi-i vor feri picioarele plăpînde de frig şi umezeală — lucru de mirare şi nou pentru el, socot, căci neîndoielnic umbla desculţ — iarnă ori vară deopotrivă... Nu dă Dumnezeu odată ca să fie aţa pîine — ştiu fiindcă, pentru o nimica toată, fiecare cumpără aţă berechet, să-i ajungă pe un an, iar un ac straşnic şi mare capătă fără parale, numai pentru ochii lui frumoşi... Acum voi avea de furcă cu toţi dracii ca să vîr aţa-n ac!

Şi chiar aşa se-ntîmplă. Făcea ceea ce-au făcut totdeauna bărbaţii şi de bună seamă că vor face veşnic, pînă la sfîrşitul veacurilor: ţinea acul nemişcat şi încerca să vîre aţa prin ureche, tocmai pe dos de cum fac femeile. De nenumărate ori aţa nu-şi nimeri ţinta, trecînd cînd de o parte, cînd de cealaltă a urechii, uneori îndoindu-se cînd atingea marginea. Însă Miles era răbdător, fiindcă mai trecuse prin dealde astea în viaţa sa de oştean. În cele din urmă izbuti şi, luînd în poală veşmîntul pe care-l pusese deoparte, se apucă de lucru.

„Hanul e plătit — cu prînzişorul ce va să vină, cu tot — şi încă au rămas bani de ajuns spre a cumpăra o pereche de catîri şi a face faţă micilor noastre nevoi în cele două-trei zile care ne mai despart de belşugul ce ne-aşteaptă la Hendon Hall.

Ea soţul şi-l iu...

Doamne păzeşte! Mi-am vîrît acul sub unghie!... Nu face nimic — nu-i prima dată că păţesc asta, dar nici n-aş putea spune că mă

bucură... Vom fi voioşi acolo, micuţule, nu te-n-doi o clipă de asta! Necazurile-ţi vor pieri laolaltă cu vătămarea care-ţi pricinuieşte mîhnirea...

Ea soţul şi-l iubea-nfocat,
Dar o iubea un...

Nobile şi mari cusături am făcut!...”

Oşteanul ridică veşmîntul şi-l privi cu admiraţie:

„Au o măreţie ce face cîrpelile cele mărunte ale croitorului să pară grozav de bicisnice şi de rînd...

Ea soţul şi-l iubea-nfocat,
Dar o iubea un alt bărbat...

Slavă ţie, doamne, iacă o treabă gospodăreşte făcută, ba chiar dusă la capăt cu hărnicie. Acum îl voi trezi, îl voi îmbrăca de drum, îi voi turna apă, îl voi hrăni şi-apoi ne vom lua zborul către tîrg trecînd prin hanul Tabard din Southwark şi...”

— Binevoieşte a te trezi, înălţimea Ta! Nu răspunde! Înălţimea Ta! Pe legea mea, sînt nevoit a pîngări sfînta-i făptură cu o atingere, de vreme ce somnu-i e surd la orice vorbire. Ce-mi văd ochii!

Azvîrli la o parte cuverturile — băiatul dispăruse!

O clipă privi în juru-i, cuprins de o uimire care-i luase graiul; observă abia atunci că şi straiele flenduroase ale protejatului său lipseau, după aceea începu să tune şi să fulgere şi să ţipe după hangiu. În clipa aceea intra în odaie un slujitor, aducînd prînzişorul.

— Lămureşte-mă, unealtă a satanei, ori ţi-a sosit ceasul din urmă! urlă oşteanul şi făcu un

salt atît de sălbatic spre slujitor, încît acesta nici nu fu în stare să-i răspundă, de teamă şi surprindere. Unde-i băiatul?

Cu glas tremurător şi întretăiat omul dădu lămuririle cerute.

— Abia aţi părăsit locul acesta, înălţimea Voastră, cînd un flăcăiandru a sosit în goană şi a zis că era vrerea Înălţimii Voastre ca băiatul să vină pe dată spre a vă întîlni la capătul dinspre Southwark al podului. L-am adus aci, iar cînd îl trezi pe băiat şi-i dădu vestea aceasta, băiatul doar ce mormăi puţin, fiindcă fusese tulburat „atît de devreme” — precum zicea — însă cît ai clipi şi-a tras pe el zdrenţele şi dus a fost cu flăcăiandrul, zicînd numai că înălţimea Voastră ar fi arătat mai multă cuviinţă de-ar fi venit el însuşi şi nu să trimită un străin, şi astfel…

— Şi astfel eşti un nerod! Un nerod lesne de amăgit — spînzurată fie-ţi întreaga seminţie! Totuşi, poate nu s-a săvîrşit

nimic rău... Poate că nu au nici un gînd rău împotriva băiatului. Mă voi duce să-l aduc. Pune masa. Stai! Cuverturile patului se aflau rînduite de parcă ar fi dormit cineva sub ele — au numai întîmplarea să le fi potrivit aşa?

— Nu ştiu, bunul meu stăpîn. L-am văzut pe flăcăiandru făcîndu-şi de lucru cu ele — cel care a venit după băiat.

— Lovi-l-ar o mie de morţi, a făcut aceasta pentru a mă înşela, ca să cîştige vreme, e limpede. Ia aminte! Flăcăiandrul era singur sau ba?

— Singur-singurel, înălţimea Voastră.

— Eşti încredinţat că-i aşa?

— Încredinţat, Înălţimea Voastră.

— Adună-ţi minţile împrăştiate, chibzuieşte bine — la- să-ţi răgaz, omule...

După o clipă de gîndire, slujitorul zise:

— Cînd a sosit nu-l însoţea nimenea, dar acum îmi vine în minte că, drept cînd cei doi păşiră-n mijlocul gloatei de pe pod, un om cu înfăţişare de tîlhar a ţîşnit din vreun ascunziş de prin preajmă şi, tocmai cînd ajunse lîngă dînşii...

— Ce s-a petrecut atunci? Dă-i drumul pe dată! tună Hendon nerăbdător, întrerupînd povestirea slujitorului.

— Tocmai atunci i-a înghiţit mulţimea şi rîndurile sale s-au închis în urma lor, de n-am mai văzut nimica. Fiind chemat de către stăpînul meu, care era mîniat foc pentru că fusese dată uitării o friptură ce-o poruncise notarul, măcar că iau mărturie pe toţi sfinţii că de stai să arunci asupra mea vina aceasta e de-o potrivă cum ai trage pruncul nenăscut la judecată pentru păcatele ce va să...

— Piei din ochii mei, zevzecule! Trăncăneala ta mă scoate din minţi! Rămîi aici! Încotro fugi? Nu poţi sta locului măcar o clipă? S-au îndreptat înspre Southwark?

— Chiar aşa, înălţimea Voastră, căci precum am spus mai-nainte, cu privire la friptura aceea netrebnică, pruncul nenăscut nu-i mai vrednic de mustrare decît...

— Tot aici eşti? Tot îţi merge morişca? Topeşte-te ca fumul, pînă nu te sugrum!

Servitorul pieri. Hendon îl urmă, i-o luă înainte şi coborî treptele valvîrtej, două cîte două, mormăind: „Îi nemernicul

cela mîrşav care zicea că i-ar fi tată. Te-am pierdut, sărmanul, micul meu stăpîn nebun — ce gînd amar — şi ajunsese să-mi fie atit de drag! Nu! Nu se puate să-l fi pierdut! Nu l-am pierdut, căci voi cutreiera ţara de la un capăt la altul pînă ce-i voi da iar de urmă. Sărman copil, mîncarea te aşteaptă colo sus — şi-a mea deopotrivă, dar acum mi-a pierit foamea — las' să se înfrupte din ea guzganii — zor, zor, ăsta-i cuvîntul!" Şi în vreme ce-şi croia zorit drum prin mulţimea zgomotoasă de pe pod, îşi zise de mai multe ori, agăţîndu-se de gîndul acela ca şi cum i-ar fi fost deosebit de plăcut: „A mîrîit — dar s-a dus; s-a dus, da, fiindcă Miles Hendon i-a cerut aceasta, dragul de el — pentru altul n-ar fi făcut-o nicicînd, o ştiu prea bine."

Capitolul 14
„LE ROI EST MORT, VIVE LE ROI"[1]

ÎN ZORII ACELEIAŞI DIMINEŢI, Tom Canty se trezi dintr-un somn adînc şi deschise ochii în întuneric. Rămase tăcut cîteva clipe, încercînd să-şi limpezească gîndurile şi impresiile învălmăşite şi să scoată vreun înţeles din ele, apoi deodată strigă, cu glas pătruns de încîntare, dar înăbuşit:

— Pricep, pricep totul! Acum, slavă domnului, în sfîrşit, sînt treaz de-a binelea! Vino, bucurie! Piei mîhnire! Hei, Nan, Bet! zvîrliţi-vă cît colo paiele şi veniţi lîngă mine, pînă voi turna în urechile voastre neîncrezătoare cel mai

[1] „Regele a murit, trăiască regele". (În franceză, în original.)

năstruşnic şi nebunesc vis pe care duhurile nopţii l-au urzit vreodată, pentru a umple de uimire sufletul unui om! Hei, Nan, Bet, ascultaţi!...

O siluetă nelămurită se ivi la căpătîiul său şi un glas rosti:

— Binevoiţi a rosti poruncile Înălţimii Voastre.

— Porunci? O — cumplită năpastă — îţi cunosc glasuL Vorbeşte — cine sînt?

— Cine sînteţi? Spun adevărul, ieri seară eraţi prinţul de Wales, şi astăzi sînteţi preamilostivul meu stăpîn, Eduard, regele Engliterei.

Tom îşi înfundă capul în perne, murmurînd cu glas plîngător:

— Vai mie, n-a fost vis! Du-te de te odihneşte, bunule domn, şi lasă-mă cu necazurile mele.

Tom adormi iar şi după un răstimp avu acest vis plăcut. Se făcea că era vară şi că se juca, singur-singurel, pe frumoasa pajişte numită „Poiana Viteazului”, cînd un pitic abia de-o şchioapă, cocoşat şi cu favoriţi lungi, roşii, răsări deodată în faţa lui şi-i spuse:

— Sapă lîngă buturuga aceea.

Îl ascultă şi găsi doisprezece gologani strălucitori, nou-nouţi, o avuţie neaşteptată! Şi încă nu era totul, fiindcă piticul zise:

— Te cunosc. Eşti un băiat bun la inimă şi vrednic de răsplată; necazurile tale vor lua sfîrşit, căci ziua răsplătirii tale e aproape. Sapă aci, la şapte zile o dată, şi vei găsi mereu aceeaşi comoară, doisprezece gologani nou-nouţi, strălucitori. Nu sufla o vorbă nimănui — păstrează taina.

Apoi piticul pieri şi Tom alergă în zbor la Curtea Gunoaielor cu răsplata sa, spunîndu-şi: „În fiece noapte voi da tatălui meu cîte un gologan; el va socoti că l-am cerşit, inima i se va bucura şi nu voi mai fi bătut. Un gologan pe săptămînă va avea bunul preot care mă învaţă carte, mama, Nan şi Bet îi vor căpăta pe ceilalţi patru. Acum vom scăpa de foame şi zdrenţe, vom scăpa de spaime, chin şi bătăi crunte.”

În visul său ajuns la căminul lui ticălos, cu răsuflarea tăiată, însă în ochi cu sclipiri jucăuşe de recunoştinţă fierbinte; aruncă patru gologani în poala maică-si şi strigă:

— Sînt pentru tine, mamă! Toţi, pînă la cel din urmă! Pentru tine şi Nan şi Bet, şi dobîndiţi pe căi cinstite, nu cerşiţi, nici furaţi!

Fericită şi buimăcită, mama îl strînse la pieptul ei şi exclamă:

— Ceasurile sînt înaintate — doreşte cumva înălţimea Sa să se scoale?

Ah, nu acesta era răspunsul pe care-l aştepta. Visul se risipi în văzduh — era treaz.

Deschise ochii — în veşmintele-i bogate. Primul gentilom al odăii de culcare îngenunchea lîngă patul lui. Bucuria visului amăgitor se destrăma cu totul. Bietul băiat îşi dădu seama că era mai departe prizonier şi rege. Încăperea era înţesată de nobili, purtînd mantii de purpură — culoare de doliu — şi de slujitorii nobili ai monarhului. Tom se ridică în capul oaselor şi privi printre grelele perdele de mătase la această aleasă adunare.

Începu complicata ceremonie a îmbrăcatului. Curtenii în- genuncheau unul după altul şi-şi prezentau pe rînd micului rege omagiile lor, precum şi condoleanţele pentru greaua pierdere ce-o suferise, în vreme ce urmau cu îmbrăcatul. Mai întîi, o cămaşă fu luată de către primul scutier de serviciu, care o trecu primului lord al ogarilor, care o trecu celui de-al doilea gentilom al odăii de dormit, care-o înmînă capului străjerilor din Pădurea Windsor, care-o trecu celui de-al treilea gentilom al odăii de dormit, care-o trecu cancelarului regal al Ducatului de Lancaster, care-o trecu maestrului garderobei, care-o trecu crainicului Colegiului de Arme al Coroanei, care-o trecu conetabilului Turnului[1], care-o trecu primului maestru de Ceremonii al Casei Regale, care-o trecu marelui gentilom ereditar al rufăriei, care-o trecu lordului mare amiral al Engliterei, care-o trecu arhiepiscopului de Canterbury, care-o trecu primului gentilom al Camerei de dormit, care i-o puse lui Tom. Bietul de el, stînd acolo aşa mic şi năuc, toată panorama aceea îi amintea cum îşi trec oamenii găleţile cu apă din mînă-n inînă, cînd sting un foc.

---

[1] Rang echivalent cu Comisul de la curţile voievozilor români (N. T.)

Fiecare bucăţică de veşmînt trebui să urmeze, la rîndul ei, acest lent şi solemn drum. Fireşte că Tom se sătură pînă peste cap de asemenea ceremonie. Era atît de sătul, încît aproape simţi că-l podideşte recunoştinţa cînd — în cele din urmă — văzu cum lungii săi ciorapi de mătase şi-au început călătoria, la capătul şirului, şi ştiu că treaba aceea plicticoasă se apropie de sfîrşit. Dar se bucurase prea devreme. Primul gentilom al

odăii de dormit primi ciorapii şi era cît pe-aci să-i tragă pe picior lui Tom, cînd o roşeaţă bruscă îi năpădi obrajii şi se zori să vîre obiectul îndărăt în mîinile arhiepiscopului de Canterbury, privindu-l uimit şi şoptind: „Priviţi, Milord” — şi arătă spre ciorap. Arhiepiscopul păli, apoi roşi şi trecu ciorapii lordului mare amiral, şoptind: „Priviţi, milord”. Amiralul trecu ciorapii marelui gentilom ereditar al rufăriei şi abia avu putere să exclame în şoaptă: „Priviţi, milord!” Ciorapii făcură calea întoarsă de-a lungul întregului şir de nobili, însoţiţi mereu de aceeaşi exclamaţie de uimire şi spaimă: „Priviţi! Priviţi!”, pînă cînd ajunseră în sfîrşit în mîinile primului scutier de serviciu, care se holbă o clipă — cu faţa albă ca varul — la pricina acelei tulburări, apoi şopti gîtuit:

— Doamne păzeşte, a fugit un ochi! La Turn cu primul îngrijitor al ciorăpăriei regale! după care se rezemă de umărul primului gentilom al ogarilor ca să-şi mai vină în fire, în vreme ce altă pereche de ciorapi — fără nici un fir atins — fu adusă pe dată.

Dar toate treburile pămîntene trebuie să aibă un sfîrşit odată şi-odată, astfel că pînă la urmă şi Tom Canty fu în stare să se dea jos din pat. Curteanul însărcinat cu aceasta îi turnă apă, gentilomul cuvenit organiză spălatul, gentilomul cu prosopul sta alături, şi încetul cu încetul Tom trecu teafăr prin purgatoriul curăţeniei şi fu pregătit să intre pe mîna coaforului regal. Cînd ieşi în sfîrşit şi din mîinile acestui maestru, era graţios şi drăgălaş ca o fetiţă, în mantia şi pantalonii săi bufanţi de atlaz purpuriu, cu toca la care flutura o pană purpurie. Apoi o porni, cu tot alaiul, către sufragerie, prin mijlocul adunării de curteni, care se dădeau îndărăt ca să-i facă loc şi cădeau în genunchi, la trecerea lui.

După prînzişor, fu petrecut cu ceremonia regală potrivită, însoţit de marii săi sfetnici şi garda sa de luptă, alcătuită din cincizeci de gentilomi sîmbriaşi, purtînd securi aurite — către sala tronului, unde purcese a rezolva treburile statului. „Unchiul” său, lordul Hertford, îşi luă în primire postul din preajma tronului, ca să ajute mintea regelui cu înţeleptele-i sfaturi.

Consiliul iluştrilor nobili numiţi de către răposatul rege ca executori testamentari se înfăţişă ca să ceară încuviinţarea lui Tom pentru anumite acte. Era mai curînd o formalitate, şi totuşi nu era chiar o pură formalitate, deoarece încă nu fusese hotărît nici un regent. Arhiepiscopul de Canterbury raportă asupra hotărîrii luate de Sfatul Executorilor cu privire la înmormîntarea răposatei sale Majestăţi preavestite, şi încheie cu citirea semnăturilor executorilor, precum urmează: Arhiepiscopul de Canterbury, Lordul Cancelar al Angliei, William Lord St. John, John Lord Russel, Eduard Conte de Hertford, John Viconte de Lisle, Cuthbert Episcop de Durham...

Tom nici nu asculta — era preocupat de una din primele clauze ale documentului. Se-ntoarse spre lordul Hertford şi-i şopti:

— Care zi a spus că a fost statornicită pentru îngropăciune?

— Ziua a şaisprezecea a lunii ce vine, Înălţimea Ta.

— Nesăbuită nerozie. Va ţine trupul pînă atunci?

Bietul băieţaş era cam neiniţiat în obiceiurile curţii regale şi deprins să vadă cum nenorociţii care mureau în Curtea Gunoaielor erau expediaţi în mare grabă pe lumea cealaltă, cu un dichis cu totul diferit. Însă lordul Hertford îl linişti cu cîteva cuvinte.

Un ministru prezentă un ordin al Sfatului, care hotăra pentru a doua zi la unsprezece dimineaţa primirea ambasadorilor străini şi solicită aprobarea regelui.

Tom îndreptă o privire cercetătoare spre lordul Hertford, care-i şopti:

— Înălţimea Voastră îşi va da încuviinţarea. Ei vin spre a aduce mărturia durerii ce-o împărtăşesc stăpînii lor regali, faţă de greaua

nenorocire ce s-a abătut asupra Luminăţiei Voastre şi a regatului Engliterei.

Tom făcu precum i se ceruse. Alt ministru începu să citească un document cu privire la cheltuielile Casei Regale a răposatului rege, care se ridicaseră la 28 000 de lire în ultimele şase luni — o sumă atît de uriaşă, încît îl făcu pe Tom Canty să se-nece la auzul ei. Fu cu atît mai încremenit cînd ieşi la iveală că 20 000 de lire din suma aceasta erau neplătite[1] şi încă o dată cînd se dezvălui că tezaurul regelui era aproape secătuit, iar cei o mie două sute de slujitori ai săi erau foarte strîmtoraţi din pricină că nu li se plătiseră lefurile cuvenite. Tom îşi rosti părerea, cu o vie nelinişte:

— Vădit că mergem de rîpă. Se cuvine şi e nevoie să luăm o casă mai mică şi să ne lipsim de o parte din slujitori, de vreme ce nu mi-s de nici un folos, ci doar pricină de zăbavă, şi te hărţuiesc cu ajutorări ce sîcîie mintea şi ruşinează sufletul, căci n-ar sta bine decît unei păpuşi fără de minte şi fără de mîini să aştepte ajutorul lor. Îmi vine în gînd o căsuţă ce se află alăturea de tîrgul de peşte, lîngă Poarta Precupeţelor...

Tom simţi pe braţ o apăsare care opri şirul acesta de vorbe fără noimă şi-l făcu să roşească; însă nici un curtean nu trădă prin vreun semn că ciudatele sale vorbe fuseseră observate sau luate în seamă.

Un sfetnic raportă că... întrucît răposatul rege a prevăzut în testamentul său să se acorde contelui de Hertford titlul de duce, şi să fie înălţat la rangul de pair fratele său sir Thomas Seymour, iar fiul lui, Hertford, la cel de conte, laolaltă cu măriri asemănătoare pentru ceilalţi mari slujitori ai coroanei — Sfatul a hotărît a se întruni la 16 februarie spre a împărţi şi a întări aceste onoruri. Însă intre timp, deoarece

---

[1] Fapt autentic, relatat de istoricul Hume. (N. A.)

răposatul rege nu a dăruit în scris moşii potrivite cu cinstea acestor demnităţi, Sfatul — cunoscînd dorinţele ce nutrea el în această privinţă — a socotit nimerit să-i dăruiască lui Seymour „pămînturi preţuind 500 de lire”, iar fiului lui Hertford „pămînturi preţuind 800 de funzi şi încă 300 de funzi din moşiile scaunului de episcop ce va rămîne vacant, Înălţimea Sa regele, de faţă, dîndu-şi învoirea”.[1]

Lui Tom era cît pe-aci să-i scape părerea că ar fi fost mai cuviincios să se plătească mai întîi datoriile răposatului rege înainte de a i se risipi banii; însă un semn cu cotul făcut la vreme de grijuliul Hertford îl salvă de această gafă. Aşa că îşi dădu încuviinţarea, fără a sufla o vorbă, însă luîndu-şi o nouă povară pe suflet. Cum sta şi cugeta cu cîtă uşurinţă săvîrşea minunile acelea nemaipomenite şi strălucite, un gînd fericit îi străbătu mintea: de ce să n-o facă pe maică-sa ducesă de Curtea Gunoaielor şi să-i dăruiască o moşie? Însă alt gînd, dureros, îl alungă pe dată pe cel dintîi: era rege numai cu numele; veteranii aceia cu înfăţişare gravă şi mari nobili erau în fapt stăpînii lui; pentru ei mama sa era doar născocirea unei minţi bolnave. I-ar fi ascultat planul fără să-şi creadă urechilor şi-apoi ar fi trimis pur şi simplu după doctor.

Treaba aceea plicticoasă îşi urmă cursul. Fură citite jalbe şi proclamaţii, acordări de titluri, fel şi chip de hîrţoage obositoare, pline de vorbărie şi de repetiţii; în cele din urmă Tom oftă adînc şi-şi zise în sinea lui: „Cu ce-am păcătuit oare, pentru ca soarta să mă ia de pe pajişti, de sub cerul liber, din lumina vie a soarelui, şi să mă închidă aci, să mă facă rege şi astfel să pogoare în sufletul meu jalea?” Apoi bietul său cap, prostit de-atîtea hîrţoage, se clătină puţin, curînd îi lunecă pe umăr şi treburile statului

---

[1] După istoricul Hume. (N. A.)

ajunseră la un punct mort din lipsa augustului factor — puterea care să le ratifice. În jurul copilului care dormita se aşternu tăcerea, şi înţelepţii regatului îşi încetară dezbaterile.

Înainte de amiază, Tom avu şi el parte de-un ceas plăcut, — îngăduit de paznicii săi lord Hertford şi St. John — în tovărăşia prinţesei Elisabeth şi a micii lady Jane Gray, deşi prinţesele erau cam abătute de cumplita lovitură ce căzuse asupra casei regale. La sfîrşitul acestei vizite, sora sa mai mare — cunoscută mai tîrziu în istorie sub numele de „Maria cea sîngeroasă'" — îl îngheţă cu o solemnă întrevedere, care avu — în ochii lui — singurul merit de-a fi scurtă. Rămase singur cu ea doar cîteva clipe, după aceea fu lăsat să intre un băiat subţirel, de vreo doisprezece ani, a cărui îmbrăcăminte — afară de gulerul alb ca neaua şi de spuma dantelelor de la manşete — era neagră, din cap pînă-n picioare. Nu purta nici o eşarfă de doliu, ci doar un nod de panglică purpurie pe umăr. Făcu cîţiva paşi, şovăind, cu capul descoperit şi plecat şi puse un genunchi la pămînt înaintea lui Tom. În tăcere, acesta-l cercetă o clipă cu privirea, foarte liniştit. După aceea zise:

— Ridică-te, băiete. Cine eşti? Ce doreşti de la mine?

Băiatul se ridică şi rămase în picioare, într-o atitudine plină de graţie, însă pe faţă i se citea îngrijorarea. Spuse:

— Desigur că-ţi aminteşti de mine, înălţimea Ta. Sînt băiatul care primeşte bătăile în locul Domniei Tale.

— Băiatul care primeşte bătăile în locul meu?

— El însuşi, Luminăţia Ta. Sînt Humphrey, Humphrey Marlow.

Tom îşi dădu seama că sta de vorbă cu cineva despre care paznicii săi s-ar fi cuvenit să-l înştiinţeze. Situaţia era delicată. Ce se cuvenea

să facă? Să se prefacă a-l cunoaşte pe băiat, şi apoi să trădeze cu fiecare vorbă că habar n-avusese de el pînă-n clipa aceea? Nu, aşa ceva nu mergea. Îi veni în ajutor o idee: accidente de felul acesta se puteau întîmpla destul de des, acum că treburi urgente îi îndepărtau mereu pe Hertford şi pe St. John, din preajma lui, deoarece erau membri ai Sfatului Executorilor. De aceea era poate mai bine să înjghebeze singur un plan pentru a se descurca în asemenea împrejurări. Da, ar fi o cale înţeleaptă; n-avea decît să încerce o experienţă cu băiatul acesta, ca să vadă dacă va izbuti să iasă cu faţa curată. Aşa că o clipă-două îşi trecu mîna peste frunte, ca un om aflat în încurcătură, iar după aceea spuse:

— Acuma îmi pare că-mi amintesc de tine oarecum, dar mintea mi-e împiedicată şi întunecată de suferinţă...

— Vai, bietul meu stăpîn! exclamă cu simţire băiatul care primea bătăile, adăugînd în sinea lui: „Cele auzite se adeveresc — i s-a rătăcit mintea, vai, biet suflet! Ei, să mă bată Dumnezeu, cît sînt de uituc! Mi-au dat de ştire că pe chipul nimănui nu trebuie să se poată citi că mintea-i este vătămată.”

— Socot că mă amăgeşte ţinerea de minte, zilele acestea, zise Tom. Dar nu lua în seamă. Mă îndrept văzînd cu ochii; un lucru de nimica adesea îmi slujeşte spre a-mi aduce aminte de faptele şi numele ce le-am uitat. („Şi zău că nu numai de ele, ba încă şi de cele de care n-am auzit de cînd mă ştiu, după cum va vedea băiatul ăsta.”) Dă glas dorinţei tale.

— E treabă de prea mică însemnătate, dar eu tot o voi pomeni, să-mi fie cu iertăciune, înălţimea Voastră. Cu două zile în urmă, cînd înălţimea Voastră a greşit de trei ori la

elinească — la lecţiile de dimineaţă — vă aduceţi aminte?

— Mda-a... îmi pare că îmi aduc aminte. („Nu-i prea mare minciună, căci de-aş fi avut vreodată a face cu învăţătura acestui grai elinesc, nu de trei, ci de patruzeci de ori aş fi greşit.”) Da, îmi amintesc prea bine acum — urmează-ţi vorba.

— Învăţătorul, mîniat fiind pentru ceea ce socotea el treabă de mîntuială şi fără temei făcută, a făgăduit că mă va biciui în lege pentru aceasta...

— Pe tine să te biciuiască!? strigă Tom, atît de uimit, încît îşi pierdu stăpînirea. De ce să te biciuiască pe tine, pentru greşelile mele?

— Ah, Luminăţia Ta iarăşi a uitat. Totdeauna pe mine mă pedepseşte cînd greşiţi la lecţii.

— Adevărat, adevărat, uitasem. Tu mă înveţi lecţia — apoi, dacă mă arăt cumva nevolnic la învăţături, el socoteşte că ţi-ai făcut prost slujba şi...

— Vai, înălţimea Voastră, ce fel de cuvinte sînt acestea? Eu, cel mai umil dintre slujitorii voştri, să-mi închipui că v-aş putea învăţa ceva?

— Atunci, care ţi-e vina? Ce soi de ghicitoare mai e şi asta? Cu-adevărat că mi-am pierdut minţile, sau tu eşti smintit? Lămureşte-mă, vorbeşte!

— Dar, prea bunul meu stăpîn, nu-i nimic anevoie de priceput. Nimănui nu-i îngăduit a pîngări cu lovituri sfinţita făptură a prinţului de Wales; astfel, cînd săvîrşeaţi greşeli, eu primeam loviturile în locul vostru şi aşa-i drept şi cuvenit, de vreme ce aceasta îmi e îndatorirea şi de pe urma ei îmi agonisesc traiul[1].

---

[1] Băiatul care primeşte bătăile. Iacob I şi Carol al II-lea au avut, cînd erau mici, colegi care primeau pedepsele în locul lor, cînd nu ştiau lecţiile; astfel încît am închipuit şi eu, pentru scopurile mele, un astfel de băiat care

Tom îl privi lung pe băiatul care povestea liniştit toate acestea, gîndind în sinea lui: „I-auzi ce lucru de mirare, nemaiauzită şi năstruşnică meserie! Mă minunez că nu au tocmit un băiat care să fie pieptănat şi îmbrăcat în locul meu, măcar de le-ar fi dat prin gînd! Şi de-ar face una ca asta, eu aş primi bucuros biciuirea cuvenită, aducînd încă şi mulţumire cerului pentru schimbul făcut”. Apoi zise cu glas tare:

— Şi ai fost bătut, după făgăduială, sărmane prieten?

— Nu, prea bunul meu stăpîn, pedeapsa mea fusese statornicită pentru ziua de astăzi şi se prea poate să fie ridicată, fiind nepotrivită cu doliul ce s-a abătut asupră-ne; nu ştiu bine, astfel că am cutezat a veni încoace şi a-i aminti Luminăţiei Voastre de milostiva făgăduinţă de a pune un cuvînt bun pentru mine...

— Pe lîngă învăţător? Ca să te scap de biciuire?

— Aha, vă aduceţi aminte!

— Ţinerea de minte mi s-a îndreptat, vezi! Linişteşte-te, spinarea nu-ţi va mai fi jupuită — mă voi îngriji de aceasta.

— Oh, vă mulţumesc din inimă, bunul meu stăpîn! strigă băiatul, căzînd iar în genunchi. Poate că am ajuns prea departe cu îndrăzneala, măcar că...

Văzînd că domnişorul Humphrey şovăie, Tom îl încurajă să meargă pînă la capăt, spunîndu-i că „se află aplecat spre împlinirea dorinţelor”.

— Atunci voi grăi pe faţă cele ce prea mult îmi stau pe inimă. De vreme ce nu mai sînteţi prinţ de Wales, ci rege, vă stă în putinţă a porunci să fie statornicite toate după vrerea voastră, fără ca nimenea să vă stea împotrivă; cum e fără de noimă să vă mai chinuiţi cu învăţătură plicticoasă, veţi arde cărţile şi vă veţi îndrepta

---

primeşte pedepsele în locul micului meu prinţ. (N. A.)

mintea spre lucruri mai puţin stînje- nitoare. Atunci eu voi fi sărac lipit, iar surorile mele orfane deopotrivă cu mine!

— Sărac lipit? De ce, mă rog?

— Spinarea mi-e pîinea, o, îndurătorul meu stăpîn! De nu va mai fi pusă la tărbacă, voi flămînzi. De vreme ce înălţimea Ta ai să-ţi curmi învăţătura, slujba mea s-a dus — nu mai aveţi nevoie de băiat care să fie bătut în locul vostru. Nu mă alungaţi pe drumuri!

Tom fu mişcat de această sfîşietoare deznădejde. Spuse, cu un avînt de dărnicie cu-adevărat regesc:

— Nu te mai frămînta, băiete, slujba ta va rămîne veşnică, pentru tine şi toată spiţa ta. Apoi atinse uşor umărul băiatului cu latul spadei sale, rostind: Ridică-te, Humphrey Marlow, Mare Primitor de Bătăi Ereditar al Casei Regale a Engliterei! Izgoneşte-ţi îngrijorarea — mă voi apleca iar asupra cărţilor,

şi voi învăţa atît de prost, încît pe drept vor fi nevoiţi a-ţi întrei plata, într-atît vor spori îndatoririle tale.

Humphrey răspunse cu glas gîtuit de recunoştinţă:

— Mulţumesc, o, prea nobile stăpîn; această regească mărinimie întrece cu mult cele mai necugetate vise de mărire ale mele. Acuma voi fi fericit pînă la sfîrşitul vieţii, şi eu, şi tot neamul Marlowilor în urma mea.

Tom era destul de deştept ca să-şi dea seama că băiatul acesta îi putea fi de folos. Îl îndemnă pe Humphrey să vorbească şi băiatul nu se lăsă mult rugat. Era încîntat, crezînd că ajută la vindecarea lui Tom, fiindcă de-ndată ce sfîrşea de reamintit minţii vătămate a lui Tom felurite amănunte din întîmplările şi aventurile sale, ce avuseseră loc în odaia regală de învăţătură şi prin alte locuri ale palatului, observa că Tom era în stare să-şi „amintească” foarte limpede împrejurările. După vreun ceas, Tom se trezi încărcat cu un stoc de informaţii foarte preţioase, despre personajele şi treburile de la Curte, aşa că se hotărî să se instruiască zilnic din această sursă. De aceea porunci ca Humphrey să fie primit în iatacul regal oricînd vine — dacă Alteţa Sa Regele Engliterei este singur. Abia plecase Humphrey, că sosi lord Hertford, aducîndu-i lui Tom alte necazuri pe cap.

Spuse că lorzii Sfatului, temîndu-se ca vreo veste prea mult înflorită despre sănătatea vătămată a regelui să nu se fi strecurat afară din palat, socoteau înţelept şi cel mai potrivit ca Alteţa Sa să înceapă a cina în public, peste o zi sau două. Neîndoios că înfăţişarea sa sănătoasă şi pasul zdravăn, ajutate de o purtare firească asupra căreia aveau să vegheze cu grijă, şi de graţia portului, vor potoli mai grabnic neliniştea

obştească — în caz că într-adevăr ar fi umblat zvonuri răuvoitoare — decît oricare alt plan ce putea fi pus la cale.

Curînd, contele purcese a-l iniţia pe Tom — cu mult tact — în tipicul cuvenit pentru acel impunător prilej, sub masca destul de străvezie de a-i „aminti” lucruri pe care le cunoştea de mai-nainte. Însă, spre neţărmurita-i bucurie, ieşi la iveală că Tom avea nevoie de foarte puţin ajutor în această privinţă. Se folosise de Humphrey, care-i pomenise că aveau să-l pună iar să cineze în public cu suita. Humphrey prinsese vestea din

zvonurile de la curte, care zburau cu repeziciune din gură-n gură. Dar Tom păstrase taina.

Văzînd că memoria regelui se îmbunătăţeşte atît de mult, contele riscă s-o mai pună la cîteva încercări — într-un fel aparent întîmplător — ca să-şi dea seama cît de departe mersese spre vindecare. Rezultatele fură fericite, pe ici-colo — pe unde rămăseseră întipărite spusele lui Humphrey — şi, în ansamblu, lordul fu foarte mulţumit şi prinse curaj. Se simţi atît de încu-rajat, încît îşi luă inima-n dinţi şi zise, cu glas plin de nădejde:

— Acuma sînt încredinţat că dacă Alteţa Voastră îşi va pune mintea încă puţin la încercare, va limpezi taina Marelui Sigiliu — o pierdere care era de mare însemnătate ieri, cu toate că astăzi nimica nu înseamnă, de vreme ce puterea a luat sfîrşit, odată cu viaţa răposatului nostru stăpîn. Binevoieşte Luminăţia Ta a face încercarea?

Tom parcă ar fi picat din lună — habar n-avea încă de Marele Sigiliu. După o clipă de şovăire se uită cu nevinovăţie la paznicul său şi-l întrebă:

— Cum arăta Marele Sigiliu, milord?

Contele tresări, aproape neobservat, murmurînd: „Vai, iai i-au zburat minţile! Nesocotit am fost să-l îndemn să şi le încordeze astfel”. Apoi, cu iscusinţă, îndreptă conversaţia spre alte subiecte, cu scopul de a şterge nenorocitul sigiliu din gîn- durile lui Tom — un scop pe care-l atinse cu uşurinţă.

Capitolul 15
TOM REGE

A DOUA ZI veniră la Curte ambasadorii străini, cu suitele lor de-o strălucire ce-ţi lua ochii, şi Tom îi primi aşezat pe tron, înveşmîntat cu o pompă impunătoare. Mai întîi splendorile acestei scene îi încîntară ochiul şi-i aprinseră închipuirea, dar audienţa fu lungă şi plicticoasă, la fel cu cele mai multe din cuvîntările ce se ţinură — astfel că ceea ce începuse ca o plăcere se prefăcu treptat în toropeală şi dor de casă.

Din cînd în cînd Tom rostea vorbele pe care i le punea în gură Hertford şî se străduia din răsputeri să-şi împlinească mulţumitor rolul, însă pentru el asemenea treburi erau prea noi şi se simţea prea stînjenit ca să le ducă la capăt în chip strălucit. Aducea de ajuns de bine a rege, dar îi venea tare greu să se simtă rege din creştet pînă-n tălpi. Răsuflă uşurat cînd ceremonia luă sfîrşit.

Cea mai mare parte a zilei o „pierdea” Tom — după cum socotea în mintea lui — cu îndeletniciri cerute de îndatoririle sale regale. Chiar şi cele două ceasuri hărăzite anumitor petreceri şi recreaţii princiare erau mai curînd o povară pentru el, într-atît era legat de mîini şi de picioare de oprelişti şi tipicuri de ceremonial. Totuşi petrecea cu băiatul care primea bătăile un ceas, pe care-l socotea un cîştig, deoarece — stînd de vorbă între patru ochi cu Humphrey — se distra şi totodată dobîndea informaţii folositoare.

A treia zi a domniei lui Tom Canty sosi şi se duse la fel ca şi celelalte, însă cerul se mai însenină oarecum. Se simţea mai la largul lui decît la început, şi se obişnuise niţel cu împrejurările şi oamenii din jurul lui; lanţurile îl mai apăsau încă, dar nu tot timpul. Descoperea că prezenţa şi omagiile mărimilor de la Curte îl

mîhneau şi-l supărau tot mai puţin, cu fiecare ceas care se scurgea.

Ar fi putut întîmpina fără prea mare neplăcere apropierea celei de a patra zile dacă nu l-ar fi chinuit o singură teamă: din ziua aceea avea să înceapă a cina în public. Erau şi alte puncte mai importante trecute în program; din ziua aceea avea să prezideze o întrunire a Consiliului, care trebuia să asculte părerile şi poruncile sale cu privire la politica pe care urma s-o ducă Anglia faţă de felurite popoare din cele patru zări. În aceeaşi zi Hertford avea să fie numit, cu tot dichisul cuvenit, în înalta funcţie de Lord regent. Şi alte lucruri de seamă mai erau rînduite să înceapă din a patra zi a domniei sale, însă pentru Tom erau toate nişte fleacuri, pe lîngă încercarea de a cina singur-singurel, sub privirile nenumăraţilor ochi iscoditori aţintiţi asupră-i şi în şoaptele nenumăratelor guri care vor comenta felul cum îşi joacă rolul — şi greşelile lui, dacă va avea ghinionul să facă vreuna.

Totuşi nimic nu putea opri în loc cea de-a patra zi, aşa că sosi şi ea. Îl găsi pe bietul Tom abătut şi cu gîndurile aiurea, fără putinţă de a alunga starea aceasta de spirit. Ceasurile dimineţii se tîrîră încet unul după altul, sîcîindu-l cu îndatoririle obişnuite. Simţi încă o dată cît de greu îl apasă prizonieratul său.

Către sfîrşitul dimineţii se afla într-o spaţioasă sală de audienţe, conversînd cu contele de Hertford şi aşteptînd plictisit să bată ceasul hotărît pentru a primi o vizită de ceremonie din partea unui mare număr de înalţi demnitari şi curteni.

După scurt timp, Tom îşi îndreptă agale paşii către o fereastră şi prinse interes pentru viaţa şi mişcarea şoselei ce se-n- tindea dincolo de porţile palatului. Şi nu se interesa într-o doară,

ca un om care trîndăveşte, ci simţea o dorinţă pornită din inimă de a lua parte şi dînsul la forfota şi mişcarea slobodă de pe şosea. Deodată Tom auzi larmă, huiduieli şi zări o gloată de bărbaţi, femei şi copii — de speţa cea mai umilă, cea mai de jos — apropiindu-se dinspre şosea, urlînd, huiduind şi mer- gînd de-a valma.

— Tare aş voi să ştiu care-i pricina acestei zarve! exclamă el, cu neînfrlnata curiozitate a băieţilor în asemenea împrejurări.

— Sînteţi regele — răspunse solemn contele, cu o plecăciune — am învoirea Luminăţiei Voastre spre a da porunci?

— O, da, sînt prea fericit să ţi-o dau, bucuros, da! exclamă Tom aţîţat, adăugind pentru sine însuşi cu o vie mulţumire: ,,Într-adevăr, nu-i numai plictis să fii rege — eşti şi răsplătit, alteori ai şi folos”.

Contele chemă un paj şi-l trimise la căpitanul gărzii, cu ordinul:

— Gloata să fie oprită şi să se facă cercetare cu privire la pricina vînzolirii sale. Din porunca regelui!

Peste cîteva secunde, un lung şir de străjeri regali, turnaţi în oţel scînteietor, se revărsau pe porţi şi alcătuiau o barieră de-a curmezişul şoselei, în faţa mulţimii. Un sol se întoarse raportînd că mulţimea se ţinea după un bărbat, o femeie şi-o fetiţă, care urmau să fie executaţi pentru ispăşirea unor crime săvîrşite împotriva liniştii şi bunei rînduieli a regatului.

„Moarte, şi încă o moarte năprasnică — îi aşteaptă pe acei sărmani nenorociţi.” Gîndul acesta frînse inima lui Tom. Îl cuprinse compătimirea, mai presus de orice; nu se gîndi nici o clipă la legile încălcate sau la suferinţa ori pagubele pe care cei trei criminali le pricinuiseră victimelor lor; nu era în stare să se

gîndească decît la eşafod şi la soarta înfiorătoare care atîrna deasupra capetelor condamnaţilor. Mila pentru ei îl făcu să uite o clipă că era doar umbra amăgitoare a unui rege, şi nicidecum un rege în toată puterea cuvîntului şi, pînă să-şi dea seama ce face, din gura lui ţîşni porunca:

— Aduceţi-i aci!

Apoi se făcu stacojiu de ruşine şi era gata să se scuze, însă observînd că ordinul său nu trezise defel mirarea contelui sau a pajului, îşi opri cuvintele pe buze. Ca şi cum nu s-ar fi întîmplat nimic deosebit, pajul făcu o plecăciune adîncă şi ieşi de-a-ndăratelea din sala de audienţe, ca să ducă mai departe porunca. Tom fu străbătut de un fior de mîndrie şi simţi încă o dată mai puternic foloasele ce compensează neajunsurile îndeletnicirii de rege. Îşi spuse în sinea lui: „Cu adevărat, e precum mă simţeam cînd citeam poveştile bătrînului preot şi-mi închipuiam că-s eu însumi prinţ, împărţind dreptate şi porunci tuturora, zicînd fă aceasta, fă ceastălaltă — fără ca nimenea să cuteze a zăbovi sau a-mi stînjeni vrerea”.

Uşile fură apoi larg deschise; fură anunţate titluri, unul mai răsunător decît altul, şi curînd sala fu aproape înţesată de oameni aleşi şi de rang. Însă Tom abia dacă luă în seamă prezenţa acestor oameni, atît de mult îl muncea şi-l preocupa chestiunea cealaltă, cu mult mai interesantă. Se aşeză, dus pe gînduri, în jilţul său măreţ, îşi întoarse privirile spre uşă, dînd semne de aşteptare nerăbdătoare. Văzînd aceasta, cei din jur nu mai îndrăzniră să-l tulbure şi se porniră care să discute treburi obşteşti, care să şoptească cleveteli de curte.

Nu trecu mult şi se auziră apropiindu-se paşii ritmaţi ai unei cete de oşteni, iar vinovaţii intrară în sală sub paza unui slujbaş şi escortaţi

de o mînă de străjeri din garda regală. Slujbaşul îngenunche dinaintea lui Tom, apoi se dădu deoparte; cele trei fiinţe hărăzite morţii îngenuncheară de asemenea şi rămaseră aşa; garda făcu drepţi îndărătul jilţului regal. Tom îi iscodi

curios pe prizonieri. Ceva din îmbrăcămintea sau înfăţişarea bărbatului trezi în el o amintire nelămurită. „Socot a-l mai fi văzut cîndva pe omul acesta... dar nu-mi vine-n minte cînd şi unde” — ghidi Tom. Tocmai atunci omul aruncă o privire grăbită către el şi-şi plecă iar capul în jos, repede, nefiind în stare să înfrunte măreţia cumplită a suveranităţii, însă lui Tom îi fu de ajuns că-l privise o dată bine, drept în faţă. Îşi spuse: „Acuma lucrurile sînt limpezi; acesta-i străinul care l-a cules pe Giles Witt din Tamisa şi i-a scăpat viaţa în ziua aceea vîntoasă, cu ger muşcător, a Anului nou — faptă bună şi vitează — păcat că a săvîrşit şi altele mîrşave, care l-au adus în această jalnică stare... Nu mi-au ieşit din minte nici ziua, nici ceasul acela, deoarece la o oră după această împrejurare, cînd orologiile băteau unsprezece, am căpătat de la mam'mare Canty o chelfăneală atît de zdravănă şi amarnică, încît toate cele primite pînă atunci sau după aceea au fost pe lîngă ea doar giugiuleli şi dezmierdări”.

Tom ordonă întîi ca femeia şi fetiţa să fie îndepărtate pentru cîteva clipe, apoi se adresă ajutorului de ispravnic:

— Bunul meu domn, care-i vina acestui om?

Slujbaşul îngenunche şi răspunse:

— De nu-i cu supărare Înălţimii Tale, a luat viaţa unui supus, dîndu-i otravă.

Compătimirea lui Tom faţă de prizonier şi admiraţia sa pentru îndrăzneţul salvator al băiatului pe cale să se înece primiră o serioasă lovitură.

— Fapta a fost dovedită? întrebă el.

— Cît se poate de limpede, Luminăţia Ta.

Tom suspină şi zise:

— Luaţi-l de aci,— şi-a meritat moartea cu prisosinţă. Păcat, căci avea inimă vitează — a-adică se-arată viteaz după înfăţişare.

Cu o izbucnire neaşteptată, prizonierul îşi împreună mîinile şi le frînse cu deznădejde, implorindu-l pe „rege” într-un şir de vorbe întretăiate şi îngrozite:

— O, stăpînul meu, de poţi simţi îndurare pentru cei pierduţi, aibi milă de mine! Sînt nevinovat şi fapta pentru care mă

aflu învinuit a fost adeverită doar cu dovezi prea şubrede — dar de aceasta nu mai vorbesc; judecata a hotărît împotrivă-mi şi nu mai poate fi schimbată, totuşi în năpasta mea cerşesc un singur hatîr, căci mi-e peste puteri să îndur pedeapsa ce mi s-a dat. Milostivire, milostivire, stăpîne! Din bunătatea regească a înălţimii Tale, împlineşte-mi ruga — dă poruncă să fiu spînzurat!

Tom rămase uimit. Nu se aşteptase la un asemenea sfîrşit.

— Pe legea mea, nemaiauzit hatîr! Nu aceasta era soarta ce te aştepta?

— O, Luminăţia Ta prea milostivă, nu-i asta! S-a hotărît să fiu fiert de viu!

Surpriza pricinuită de aceste cuvinte groaznice aproape că-l făcu pe Tom să sară de pe jilţul său. De-ndată ce-şi putu veni în fire, strigă cît îl ţinu gura:

— Fie-ţi împlinită dorinţa, sărman suflet! De-ai fi otrăvit o sută de oameni, tot nu vei suferi o moarte atît de înfiorătoare.

Osînditul îşi plecă faţa pînă la pămînt şi îl copleşi cu mulţumiri de înduioşătoare recunoştinţă, încheind astfel:

— De vei cunoaşte vreodată nenorocirea — de care Dumnezeu în veci de veci să te păzească — fie ca bunătatea ce-ai arătat-o astăzi către mine, înălţimea Ta, să-ţi fie luată în seamă şi răsplătită!

Tom se-ntoarse către contele Hertford şi întrebă:

— Milord, e oare de crezut că legea încuviinţează o soartă atît de amarnică ca aceea hărăzită omului acestuia?

— Aşa stă scris în lege, Luminăţia Ta, pentru otrăvitori. În Germania, capulzanii[1] sînt fierţi în ulei pînă ce mor şi nu-s zvîrliţi în cazan dintr-o

[1] Falsificatorii de bani. (N. T.)

dată, ci sînt atîrnaţi la capătul unei frînghii şi vîrîţi în ulei mădular cu mădular; şi încă încet, mai întîi picioarele, apoi...

— O, te rog, milord, opreşte-te — nu pot îndura să aud de asemena fapte! strigă Tom, acoperindu-şi ochii cu palmele ca să-şi alunge imaginile acelea înfiorătoare. Cu stăruinţă îţi cer, bunul meu Lord, să se dea poruncă a schimba legea aceasta — ah, nici o sărmană făptură să nu mai treacă prin chinurile statornicite de asemenea legiuire.

Pe chipul contelui se citi o recunoştinţă adîncă, fiindcă era un om însufleţit de porniri îndurătoare şi generoase, lucru rar întilnit la oamenii din casta sa, în epoca aceea necruţătoare. Zise:

— Aceste nobile cuvinte ale Luminăţiei Tale au pecetluit soarta legii. Istoria îşi va aminti de ele, spre cinstea casei voastre regale.

Slujbaşul se pregătea să-l scoată din sală pe prizonierul său, cînd Tom îi făcu semn să aştepte, apoi spuse:

— Bunul meu domn, aş voi să cercetez mai mult această judecată. Omul a spus că fapta sa a fost dovedită doar pe temeiuri şubrede. Spune-mi ce ştii despre aceasta.

— De doreşte astfel Luminăţia Voastră... S-a învederat la judecată că omul acesta, aci de faţă, a intrat într-o casă din cătunul Islington, unde zăcea în pat cineva — trei martori zic să fi fost pe la zece ceasuri ale dimineţii, în vreme ce alţi doi spun c-ar fi fost ceva mai tîrziu — bolnavul aflîndu-se singur şi adormit în acele clipe; curînd omul a ieşit din casă şi şi-a văzut de drum. Bolnavul şi-a dat duhul într-acelaşi ceas, chinuit de mare sfîşiere a măruntaielor şi vărsături.

— A văzut careva otravă dată? S-a găsit otrava?

— Pe cinstea mea, nu, înălţimea Ta.

— Atunci cum de se ştie c-ar fi fost otravă la mijloc?

— Să-mi fie cu iertare, înălţimea Ta, doctorii au dat mărturie că nimenea nu moare cu-asemenea semne, fără doar înveninat la trup.

Era o mărturie care cîntărea greu, în epoca aceea de neştiinţă. Tom recunoscu tăria ei copleşitoare şi zise:

— Doctorii îşi cunosc meşteşugul — pesemne că au avut dreptate. Treaba se înfăţişează rău pentru sărmanul om.

— Şi aceasta nu-i totul, Luminăţia Ta; mai sînt şi altele, mai rele. Mulţi au dat mărturie că o vrăjitoare — plecată de atunci din sat, nimenea nu ştie încotro — a prorocit desluşit şi le-a rostit tainic în urechi că bolnavului i se va trage pieirea din otravă — ba şi că i-o va da un străin; un străin oacheş, îmbrăcat în straie de rînd, roase de purtare. Neîndoios că osînditul se potriveşte întocmai cu zisele acestea. Binevoiască Înălţimea

Ta să dea împrejurării greutatea întreagă ce i se cuvine, văzînd că a fost prevestită cu vreme-nainte.

În zilele acelea stăpînite de bezna superstiţiei, era un argument de-o putere cutremurătoare. Tom îşi dădu seama că chestiunea era rezolvată; dacă se punea preţ pe orice fel de dovadă, atunci vinovăţia bietului om era dovedită. Totuşi mai oferi condamnatului o şansă, spunînd:

— De poţi spune ceva întru apărarea ta, grăieşte.

— Nimic din ce-ar putea fi luat în seamă, stăpîne. Sînt fără de vină, măcar că nu pot face să-mi iasă la lumină nevinovăţia. Nu am prieteni, altmintrelea mi-ar fi cu putinţă a arăta că nu m-am aflat în Islington în ziua aceea. Deopotrivă, aş putea arăta că la ceasul de ei pomenit eram la mai bine de-o poştă departe, ţinînd seama că mă aflam la Wapping Old Stairs; ba mai mult, stăpînul meu, aş putea arăta cum, în vreme ce ei spun că luam viaţa unei făpturi, eu mîntuiam viaţa unui băiat care se îneca

— De ajuns! Omule, numeşte ziua în care a fost săvîrşită fapta!

— La ceasurile zece ale dimineţii, ori cîteva minute mai tîrziu, în ziua de Anul nou, prea vestite...

— Lăsaţi-l pe osîndit să meargă slobod — e voia regelui! După această izbucnire nu prea regală, Tom roşi iarăşi şi îşi acoperi încălcarea etichetei, pe cît putu mai bine, adăugînd: M-am mîniat că un om poate fi spînzurat pe temeiul unor asemenea dovezi şubrede şi fără un dram de minte!

Un zumzet înăbuşit de admiraţie străbătu adunarea. Nu era admiraţie pentru hotărîrea dată de Tom, căci iertarea unui otrăvitor osîndit era o măsură pe care puţini din cei de faţă ar fi

socotit-o atît de nimerită şi folositoare încît să se simtă îndrituiţi a o admite sau admira. Nu, se arăta admiraţie pentru inteligenţa şi pătrunderea pe care le dovedise Tom. Cîteva din comentariile făcute-n şoaptă sunau cam aşa:

— Acesta nu-i un rege zălud, are mintea întreagă.

— Cu cîtă cuminţenie a pus întrebările, cît de mult se potriveşte cu firea sa de dinainte această grabnică îndreptare a judecăţii.

— Slavă Domnului, boala i-a trecut! Nu se-arată a fi un slăbănog, ci un rege adevărat. S-a purtat pe potriva tatălui său.

Încăperea răsună de aprobări, aşa că larma ajunse, vrînd nevrînd, pînă la urechea lui Tom. Urmarea fu că se simţi mult rnai la largul lui şi pătruns de o plăcută voioşie.

Totuşi, curiozitatea sa copilărească se vădi curînd mai puternică decît aceste plăcute gînduri şi sentimente; era dornic să afle ce fel de fărădelege ucigaşă putuseră să pună la cale femeia şi fetiţa, astfel că la porunca lui cele două făpturi, sus- pinînd înspăimîntate, fură aduse înaintea sa.

— Ce-au făptuit acestea? ceru el lămuriri slujbaşului.

— Să fie cu iertare, Majestatea Voastră, sînt învinuite de o neagră nelegiuire dovedită cu limpezime; pentru aceasta judecătorii au hotărît, după lege, să fie spînzurate. Şi-au vîndut sufletele diavolului — aceasta-i nelegiuirea lor.

Lui Tom i se-ncrîncenă carnea pe el. Fusese învăţat să-i fie silă cumplită de oamenii care făptuiesc asemenea ticăloşii. Cu toate acestea n-avea de gînd să se lipsească de plăcerea de a-şi hrăni curiozitatea, aşa că întrebă:

— Unde s-a făptuit aceasta, şi cînd?

— În miez de noapte, în decembrie — într-o biserică dărăpănată, înălţimea Ta.

Tom se înfioră iarăşi.

— Cine a fost de faţă?

— Nimeni, afară de aceste două şi cel al cărui nume nu se rosteşte.

— Au mărturisit?

— Nu, defel, înălţimea Ta — ci statornic au tăgăduit.

— Atunci, te rog, cum de s-a adeverit vina?

— Anume martori le-au văzut pornind într-acolo, Înălţimea Ta; aceasta a născut bănuiala şi faptele cumplite ce-au urmat au întărit-o şi îndreptăţit-o. Îndeosebi e vădit că, prin ticăloasa putere astfel dobîndită, ele au chemat şi-au adus o vijelie care a pustiit ţinutul întreg din jur. Mai bine de patruzeci de martori au depus mărturii despre această năpastă, şi lesne ar fi fost să aduni şi o mie, căci toţi au pătimit de pe urma ei. Neîndoielnic că acesta-i temei de seamă.

Un răstimp Tom răsuci pe toate feţele, în mintea sa, această întunecată şi nemernică urzeală — apoi întrebă:

— A pătimit şi femeia, deopotrivă, de pe urma vijeliei?

Cîteva capete mai pleşuve din adunare se clătinară, în semn că preţuiesc înţelepciunea întrebării. Însă slujbaşul nu văzu nimic de seamă pentru anchetă, aşa că răspunse, fără a pregeta, cu o sinceritate naivă:

— Cu-adevărat a pătimit şi ea, înălţimea Ta, şi pe cît se poate de drept, ca şi toţi ceilalţi din juru-i. Casa i-a fost luată pe sus, iar ea însăşi şi copila au rămas fără adăpost!

— Socot că puterea de a-şi mijloci ei însăşi un astfel de rău a fost scump cumpărată. Ar fi fost înşelată, de-ar fi plătit măcar şi-un gologan pentru ea; dar de-a plătit-o cu sufletul ei şi al copilei, vădeşte că nu se află în minţile sale; de-i

nebună, nu ştie ce face, şi astfel n-a săvîrşit păcat.

Bătrînii clătinară iar din cap, recunoscînd înţelepciunea lui Tom, şi unul dintre ei murmură: „De-ar fi smintit regele, după spusele unora, atuncea-i un soi de nebunie care-ar spori cuminţenia multora, ce-i ştiu eu, de le-ar sta în putinţă să-i priceapă judecata”.

— Cîţi ani are fetiţa? întrebă Tom.

— Nouă ani, cu voia înălţimii Voastre.

— După legile Angliei, poate oare un copil să încheie învoială şi să se vîndă pe el singur, milord? întrebă Tom, întorcîndu-se către un judecător învăţat.

— Legea nu îngăduie unui copil să încheie vreo socoteală de seamă sau să se amestece într-însa, Înălţimea Ta, căci min- tea-i crudă e nepotrivită a se măsura cu mintea mai coaptă şi urzelile rele ale celor vîrstnici. Diavolul poate cumpăra un copil, de-şi pune-n gînd şi copilul încuviinţează, dar un supus englez nu-l poate cumpăra — căci învoiala ar fi fără de putere şi temei.

— Îmi pare aspră şi necreştinească rînduiala şi rău chibzuită, ca legea engleză să tăgăduiască unui supus englez drepturi, pe care le dă cu uşurinţă diavolului! exclamă Tom cu o sinceră înflăcărare.

Acest nou punct de vedere asupra problemei stîrni multe zîmbete şi se întipări în multe minţi, pentru a fi repetat printre curteni, drept dovadă a originalităţii lui Tom şi a temeinicei sale îndreptări către însănătoşire.

Acuzata mai vîrstnică îşi curmase plinsul şi pîndea acum fiecare cuvînt al lui Tom, cu interes aprins şi cu nădejde cres- eîndă. Tom observă acest lucru, ce-l îndemnă să ţină şi mai mult cu ea, în situaţia primejdioasă în care se afla — duşmănită de toţi. După scurt timp întrebă:

— Şi-n ce chip au izbutit să aducă vijelia?

— Scoţîndu-şi ciorapii, înălţimea Ta.

Amănuntul acesta îl ului pe Tom şi-i aţîţă la culme curiozitatea. Zise, cuprins de nerăbdare:

— Lucru de minune! Totdeauna are fapta aceasta asemenea înfricoşătoare înrîurire?

— De fiecare dată, înălţimea Ta — adică, de cîte ori doreşte femeia şi rosteşte cuvintele trebuincioase, fie în minte, fie cu viu grai.

Tom se întoarse către femeie şi vorbi cu însufleţire:

— Arată-ţi puterea! Voiesc să văd o vijelie!

Multe feţe păliră deodată în acea adunare superstiţioasă şi toţi fură cuprinşi de dorinţa nerostită de a o tuli din locul acela. Dar în zadar, căci Tom nici nu băgă de seamă freamătul stîrnit, fiindcă nu mai avea ochi şi urechi decît pentru catastrofa poruncită. Citind pe chipul femeii încurcătură şi uimire, adăugă cu aprindere:

— Nu-ţi fie teamă — nu vei purta nici o vină. Ba mai mult: vei pleca slobodă — nimeni nu-ţi va atinge nici un fir de păr. Arată-ţi puterea.

— O, stăpînul meu, nu am putere de nici un fel — am fost pe nedrept învinuită.

— Alungă-ţi spaima. Fii pe pace, nu vei suferi nici o vătămare. Stîrneşte o furtună — cît de mică — nu-i nevoie să fie cumplită sau vătămătoare, ba chiar aş pofti să fie dimpotrivă; fă aceasta, şi viaţa-ţi va fi cruţată. Vei pleca de-aci slobodă, împreună cu copila ta, ducînd cu tine iertarea regelui şi fiind păzită de răutate ori

viclenire din partea oricărei fiinţe din acest regat.

Femeia se plecă pînă la pămînt şi se văită, cu lacrimi în ochi, că nu are puterea de-a săvîrşi această minune, altminteri bucuroasă ar dobîndi numai viaţa copilei sale, fiind mulţumită

să şi-o piardă pe-a ei, dacă supunerea faţă de porunca regelui ar putea aduce asemenea nepreţuită îndurare.

Tom stăruia — totuşi femeia o ţinea morţiş cu tăgada. În cele din urmă băiatul rosti:

— Gîndesc că femeia a rostit adevărul. De-ar fi mama mea în locu-i şi înzestrată cu diavoleşti însuşiri, nu ar fi zăbovit nici o clipă să cheme furtuni şi să nu lase nici piatră peste piatră în întreaga ţară, dacă ar căpăta drept răsplată mîntuirea vieţii mele. E vădit că şi celelalte mame-s turnate după acelaşi tipar. Eşti slobodă, bună femeie, împreună cu copila ta, căci te socot cu adevărat nevinovată. Acum nu ai a te teme de nimic, fiind iertată. Scoateţi ciorapii! Iar de-mi poţi isca o furtună, vei fi bogată!

Biata fiinţă, adusă iar la viaţă, nu mai ştia cum să-şi arate recunoştinţa şi se-apucă să-i dea ascultare, în vreme ce Tom privea nerăbdător, cu încordare — cam sîcîit de nelinişte — iar curtenii se foiau, simţindu-se cît se poate de prost şi de stîn- jeniţi. Femeia rămase desculţă ca şi fetiţa ei, şi era limpede că se străduia din răsputeri pentru a răsplăti generozitatea regelui chiar cu un cutremur, dar nu izbuti defel şi pricinui numai dezamăgire. Tom suspină şi zise:

— Haide, suflet bun, nu te mai chinui. Ţi-a pierit puterea. Purcede netulburată în cale-ţi, iar de ţi se va întoarce cîndva darul, nu mă uita, adu-mi o furtună.

Capitolul 16
OSPĂŢUL DE GALĂ

CEASUL CINEI SE APROPIA, totuşi, oricît de ciudat ar părea, gîndul acesta nu-l mai supăra

pe Tom decît prea puţin şi nu-i mai trezea aproape nici un fel de spaimă. Întîmplările din dimineaţa aceea îi întăriseră de minune încrederea. După o obişnuinţă de numai patru zile, bietul pisoi vagabond se deprinsese cu ciudatul lui culcuş, mai bine decît ar fi izbutit un om în toată firea într-o lună întreagă. Niciodată nu a fost dovedită în chip mai grăitor uşurinţa unui copil de a se adapta la împrejurări.

Să-i lăsăm pe aleşii care vor lua parte la masă să se zorească şi să aruncăm o privire în marea sală de ospeţe, în vreme ce Tom e pregătit pentru asemenea impunător eveniment. Sala e încăpătoare, cu stîlpi şi pilaştri poleiţi cu aur, cu tavane şi pereţi împodobiţi cu picturi. La uşă stau străjeri înalţi, ţepeni ca nişte statui, îmbrăcaţi în veşminte bogate şi pitoreşti şi ţinînd în mîini halebarde. Într-o galerie înaltă, care face ocolul sălii, se află muzicanţii şi o droaie de dregători ai cetăţii, în straie strălucitoare. În centrul sălii, pe o estradă, se află masa lui Tom. Acum să lăsăm să vorbească străvechea cronică:

„Un gentilom păşeşte în sală, purtînd în mînă un baston, iar cu dînsul alăturea păşeşte altul, purtînd o faţă de masă pe care — după ce au îngenuncheat amîndoi de trei ori, cu cea mai desăvîrşită evlavie — o aştern pe masă, şi după ce îngenunchează încă o dată, se depărtează amîndoi. Apoi alţi doi vin, unul tot cu bastonul, celălalt cu o solniţă, o farfurie şi pîine; după ce au îngenuncheat la fel cu cei dinainte şi-au pus pe masă cele aduse, ei aşijderi se depărtează, împlinind acelaşi tipic ca şi cei dintîi. În urma lor vin doi nobili, bogat înveşmîntaţi — unul ducînd un cuţit pentru gustat — care, după ce s-au închinat de trei ori în chipul cel mai curtenitor, se apropie şi ating masa cu pîine şi

sare, arătînd cinstire deopotrivă de mare, ca şi cînd regele ar fi de faţă."[1]

Astfel se încheie solemnele pregătiri. Acum, de departe, din fundul coridoarelor care răsună de ecouri, auzim un glas de trîmbiţă şi prindem cu urechea un strigăt stins: „Faceţi loc regelui! Loc pentru prea înaltul nostru stăpîn, Majestatea sa Regele!" Sunetele acestea se repetă din clipă în clipă şi cresc, venind tot mai aproape. Nu trece mult şi mai că ne răsună în urechi trîmbiţe marţiale şi izbucneşte cu tărie strigătul: „Faceţi loc regelui!" În clipa aceea, scînteietorul alai răsare şi se scurge pe uşă, cu pas măsurat. Să dăm iarăşi cuvîntul cronicarului:

„Mai întîi vin gentilomi, baroni, conţi, cavaleri ai ordinului Jartierei, toţi bogat înveşmîntaţi şi cu capul descoperit, apoi urmează cancelarul, între doi curteni, dintre care unul poartă sceptrul regal, iar celălalt Spada de Ceremonie, cu vîrful îndreptat în sus, vîrîtă într-o teacă roşie, cu apărătoarea bătută în ţinte de aur, închipuind flori de crin. În urmă-le vine regele însuşi — pe care, din clipa cînd se înfăţişează privirilor, douăsprezece trîmbiţe şi nenumărate tobe îl întîmpină cu o mare izbucnire de bun-venit, în vreme ce toţi cei de prin galerii se ridică de pe locurile lor, strigînd: «Dumnezeu să-l apere pe rege!» După dînsul vin nobilii din suita sa, iar la dreapta şi la stînga lui mărşăluieşte garda de onoare, cei cincizeci de gentilomi simbriaşi ai săi, cu securi de bătălie aurite."

Toate acestea erau frumoase şi plăcute. Lui Tom îi bătea inima tare şi un licăr de bucurie îi strălucea în ochi. Avea un port cît se poate de graţios şi firesc, cu atît mai mult cu cît nu se

---

[1] Citat din Oraşul lui Leigh Hunt, pag. 403, însemnările unui călător de demult. (N. A.)

mai gîndea cum se descurcă cu ceremonialul, mintea fiindu-i fermecată şi stăpînită de priveliştile şi sunetele voioase din jur. Şi apoi, nimeni nu poate arăta prea lipsit de graţie cînd poartă veşminte frumoase care-i vin ca turnate — mai cu seamă dacă s-a mai obişnuit cu ele, şi nu se gîndeşte la asta. Tom îşi aminti de îndrumările primite şi răspunse la saluturi cu o uşoară aplecare a capului său împănoşat şi un curtenitor: „Vă mulţumesc, bunii mei supuşi."

Se aşeză la masă fără să-şi scoată toca, nesimţindu-se cîtuşi de puţin stînjenit, căci a sta la masă cu pălăria pe cap era singura tradiţie regală cu care regii şi familia Canty erau la fel de deprinşi de foarte multă vreme. Suita se risipi şi se orîndui în grupuri pitoreşti, toţi rămînînd cu capetele descoperite.

Acum, în sunetele unei muzici vesele, intrară călăraşii din gardă — „cei mai înalţi şi cei mai puternici bărbaţi din Anglia, fiind cu grijă aleşi pentru aceasta" — dar să-l lăsăm pe cronicar să ne povestească şi de astă dată:

„Călăraşii din gardă intrară cu capul descoperit, înveşmîntaţi în roşu aprins, cu trandafiri de aur pe spate; intrară şi ieşiră, aducînd pe rînd fel şi chip de bucate, servite în vase de preţ. Aceste bucate erau primite de către un gentilom, în aceeaşi rînduială în care se aduceau, şi apoi erau puse pe masă, în vreme ce gustătorul lua fiecărui curtean cîte-o îmbucătură din felul de mîncare adus, de teama vreunei otrăviri".

Tom prinzi bine, deşi îşi da seama că sute de ochi îi urmăreau fiecare îmbucătură şi-l pîndeau cum mănîncă, cu un interes care n-ar fi putut fi mai încordat nici de-ar fi băgat în gură un exploziv ucigător în stare să-l arunce în aer şi să-l împrăştie în mii de fărîme prin sală. Era grijuliu să nu se zorească şi la fel de grijuliu să

nu facă nici cel mai mic lucru singur, ci să aştepte pînă ce gentilomul însărcinat cu slujba aceea îngenunchea şi-l slujea. O scoase la capăt fără nici o scrînteală — izbîndă deplină şi preţioasă.

Cînd în cele din urmă masa se sfîrşi şi Tom plecă, în mijlocul scînteietorului său alai, cu urechile vuind de larma voioasă a trîmbiţelor care sunau, a tobelor care răpăiau şi a aclamaţiilor tunătoare, gîndi că dacă asta era toată greutatea de a cina în public, atunci era o încercare pe care ar fi înfruntat-o bucuros chiar de mai multe ori pe zi, ca în felul acesta să obţină să fie scutit de unele îndatoriri mai copleşitoare ale slujbei sale de rege.

Capitolul 17
FU-FU ÎNTÎI, „REGELE ZĂNATECILOR”

MILES HENDON zorea către capătul dinspre Southwark al podului, cu privirea mereu la pîndă după cei pe care îi căuta, sperînd şi aşteptîndu-se să dea peste ei dintr-o clipă într-alta. Însă fu dezamăgit. Tot întrebînd întruna, izbuti să le descopere trecerea prin Southwark pînă la un punct; apoi, pierdu orice urmă şi nu mai ştiu încotro s-o apuce. Totuşi se strădui din răsputeri în tot restul zilei. La căderea nopţii era frînt de oboseală, aproape mort de foame şi la fel de depărtat de ţinta sa, ca şi la plecare, aşa că cină la hanul Tabvard şi se duse la culcare, hotărît să o pornească iar, odată cu zorile, şi să cerceteze tot oraşul de la un cap la altul. Cum sta aşa culcat, chibzuind şi plănuind, începu curînd să raţioneze astfel: dacă-i va sta în putinţă, băiatul o să scape de nemernicul care

se dă drept tatăl său. Se va duce oare la Londra să-şi caute vechiul sălaş? Nu, nu va face aceasta, ci se va feri să le cadă iarăşi în mînă. Atunci ce va face?
Cum n-avusese pe lume nici un prieten sau ocrotitor, pînă nu-l întîlnise pe Miles Hendon, fireşte că va căuta să-şi găsească iarăşi prietenul, dacă împrejurarea nu-l va sili s-o pornească iar spre Londra şi primejdiile ei. Se va îndrepta către castelul Hendon, asta va face, fiindcă ştie că Hendon e în drum spre casă şi s-ar putea aştepta să-l găsească acolo. Da, situaţia era limpede pentru oştean — nu trebuia să mai piardă nici o clipă în Southwark, ci să pornească pe dată prin Kent, spre Movila Călugărului, cutreierînd pădurile şi întrebînd prin toate părţile, de-a lungul drumului. Şi-acum, să ne întoarcem la micul rege dispărut.

Tîlharul despre care slujitorul de la hanul de pe pod spusese că l-a văzut „tocmai cînd ajunsese” lîngă flăcăul străin şi lîngă rege nu li se alăturase, ci trecuse în spatele lor şi-i urmărise de-aproape. Nu suflase nici o vorbă. Braţul stîng îi atîrna într-o eşarfă, iar peste ochiul stîng purta un plasture mare, verde; şchiopăta puţintel şi se sprijinea într-o bîtă de stejar. Flăcăul îl duse pe rege pe un drum întortocheat, de-a curmezişul Southwark-ului, şi încet-încet ieşi la drumul mare, din spatele oraşului. Regele era supărat acum şi spuse că nu merge mai departe. Se cădea ca Hendon să vină la el, şi nu el să se ducă la Hendon. Nu va îndura asemenea necuviinţă, va rămîne locului. Flăcăul zise:

— Ai să rămîi aici, în vreme ce prietenul tău zace rănit în pădurea de colo? Fie şi-aşa.

Purtarea regelui se schimbă pe dată. El strigă:

— Rănit? Şi cine-a cutezat a-l vătăma? Dar lasă aceasta deoparte; arată-mi drumul, arată-

mi drumul! Mai repede, omule, eşti împovărat cu plumb? Rănit? De-ar fi făptuitorul şi fecior de duce, se va căi!

Pădurea era destul de depărtată, însă ajunseră degrabă. Flăcăul se uită în jur, descoperi o creangă de copac înfiptă-n pămînt, de care era legată o zdreanţă, apoi îşi urmă calea în adîncul codrului, căutînd din ochi alte crengi asemănătoare şi găsindu-le din loc în loc. Era vădit că se călăuzea după semnele acelea către ţinta sa. Tot mergînd agale, ajunseră într-un luminiş, unde se zărea schelăria unei ferme mistuite de flăcări şi alături un grajd părăginit, care sta într-o rînă. Nimic nu arăta că împrejur

ar vieţui cineva; domnea o tăcere desăvîrşită. Flăcăul intră în grajd, iar regele se ţinu după el nerăbdător. Nu era nimeni înăuntru! Regele aruncă o privire mirată şi bănuitoare spre tînăr şi-l întrebă:

— Unde-i?

Drept răspuns primi doar un rîs batjocoritor. Într-o clipită regele se mînie foc, apucă un butuc şi tocmai voia să se năpustească la flăcăul care-l amăgise, cînd alt rîs batjocoritor îi răsună în urechi. Era ticălosul cel şchiop care se ţinuse după ei la oarecare depărtare.

Regele se-ntoarse şi spuse furios:

— Cine eşti tu? Ce treabă ai pe-aici?

— Lasă-ţi deoparte sminteala — spuse străinul — şi domo- leşte-te. Nu m-am prefăcut atît de bine ca să nu-ţi recunoşti tatăl.

— Nu eşti tatăl meu. Nu te cunosc defel. Eu sînt regele. De mi-ai ascuns slujitorul, găseşte-mi-l, de nu, te vei căi amar pentru cele făptuite.

John Canty răspunse cu glas aspru şi măsurat:

— Îi limpede că eşti nebun şi mi-e silă să te pedepsesc, dar de mă înfrunţi, voi fi nevoit. Flecăreala ta nu face rău nimănui, unde nu-s urechi care să-ţi ia în seamă smintelile, dar e bine să te deprinzi cu o vorbire obişnuită, care să nu ne-aducă nici un rău, cînd ne vom schimba lăcaşul. Am săvîrşit un omor şi nu pot locui acasă; şi tu aşijderi, căci am nevoie de tine. Numele meu e schimbat, pe temeiuri înţelepte; îmi zice Hobbs — John Hobbs; iar ţie Jack — întipăreşte-ţi în minte numele. Acuma, haide, vorbeşte: unde-i maică-ta? Unde-ţi sînt surorile? N-au venit la locul statornicit, ştii oare încotro au luat-o?

Regele răspunse întunecat:

— Nu-mi tulbura mintea cu ghicitorile tale. Mama mea a murit; surorile mele se află la palat.

Flăcăul de lîngă el izbucni într-un rîs batjocoritor, şi regele ar fi tăbărît pe el, însă Canty — sau Hobbs, cum îşi zicea acum — îl opri şi zise:

— Lasă-l, Hugo, nu-l hărţui, mintea-i e rătăcită şi purtările tale îl zădărăsc. Stai jos, Jack, şi domoleşte-ţi firea; pe dată vei căpăta ceva de îmbucat.

Hobbs şi Hugo începură să vorbească în şoaptă, iar regele se depărtă cît putu de tovărăşia lor neplăcută. Se retrase în penumbra colţului cel mai depărtat al grajdului, unde găsi podeaua de pămînt căptuşită cu un strat de paie gros de doi coţi. Se-ntinse acolo, trase peste el o mînă de paie, în chip de cuvertură, şi curînd se cufundă în gînduri. Avea multe necazuri pe cap, însă cele mărunte aproape că erau zvîrlite în uitare de durerea cea mai crîncenă: pierderea tatălui său. Pentru toată lumea numele lui Henric al VIII-lea trezea un fior şi înfăţişa imaginea unui balaur care sufla pîrjol şi pară pe nări, un tiran a cărui mînă împărţea pedepse cumplite şi moarte; însă acestui băiat, acelaşi nume îi trezea numai sentimente plăcute, chipul pe care-l chema în amintire exprima numai blîndeţe şi dragoste. Îi veni în gînd un lung şir de scene pline de duioşie, între tatăl său şi el, şi stărui cu drag asupra lor, lacrimile sale nepotolite dovedind cît de adîncă şi de sinceră era mîhnirea care-i stăpînea inima. În vreme ce după-amiaza se stingea încet, flăcăul, frămîntat de necazurile sale, se afundă treptat într-un somn liniştit şi tămăduitor.

După un răstimp destul de lung, n-ar fi putut spune cît anume, simţurile sale se luptară să-şi scuture amorţeala şi, cum stătea aşa culcat, cu ochii închişi, întrebîndu-se în neştire unde se află şi ce se petrecuse cu el, prinse cu urechea bătaia posomorîtă a ploii în acoperiş. Îl învălui o

senzaţie plăcută de bunăstare, la gîndul că se află la adăpost, dar aceasta fu curmată cu brutalitate în clipa următoare, de un cor de chicoteli piţigăiate şi de rîsete grosolane. Larma aceea îl făcu să tresară în chip neplăcut şi îşi scoase capul de sub paie, ca să vadă de unde venea. O privelişte mohorîtă şi respingătoare i se înfăţişă ochilor. În mijlocul podelei, la celălalt capăt al grajdului, ardea un foc zdravăn, iar în juru-i, prinşi într-o lumină sinistră de para cea roşie, stăteau trîntiţi şi tolăniţi o ceată pestriţă de lepădături, golani şi borfaşi de ambele sexe, cum nu mai întîlnise nici în cărţi, nici în visele sale vreodată. Erau acolo bărbaţi uriaşi vînjoşi, cu pielea tăbăcită de vînturi şi ploi, cu plete lungi şi purtînd nişte zdrenţe fantastice; flăcăi potriviţi la stat, la fel de trenţăroşi, la fel de crunţi la înfăţişare se aflau cerşetori orbi, cu ochi bandajaţi sau acoperiţi de plasturi,

schilozi, cu picioare de lemn şi cîrje, bolnavi cu răni puroioase, ce se întrezăreau din bandaje făcute ca vai de lume; se afla şi un telal cu mutră de ticălos, cu bocceaua sa; de asemenea, un tocilar, un căldărar şi un bărbier felcer, cu uneltele meseriei lor. Cîteva din femeile acelea erau codane abia răsărite; unele erau în floarea tinereţii, altele erau cotoroanţe bătrîne şi brăzdate de zbîrcituri, dar cu toatele erau teleleice neobrăzate şi rele de gură, şi deopotrivă de murdare, neprimenite şi neţesălate. Erau pînă şi trei prunci cu chipuri bolnave, şi o pereche de potăi moarte de foame, cu sfori la gît — a căror îndatorire era să-i conducă pe orbi.

Se lăsase noaptea. Banda tocmai sfîrşise de mîncat şi se punea pe orgii; cana cu rachiu trecea din mînă-n mînă. Din toate piepturile ţîşni un singur strigăt:

— Un cîntec. Să ne cînte Liliacul şi Dick, şi Talpă-Lată.

Unul din orbi se ridică şi se pregăti, azvîrlind cît colo plasturii care-i adăposteau ochii foarte ageri şi tăbliţa cu text sfî- şietor povestind pricina nenorocirii sale. Talpă-Lată se descotorosi de piciorul de lemn şi-şi luă locul stînd pe picioarele sale tefere şi sănătoase, alături de soţul său întru nemernicie. Apoi urlară un cîntec destrăbălat, sprijiniţi de întreaga societate, care la sfîrşitul fiecărei strofe intona refrenul, într-un cor tot mai puternic. Cînd sfîrşiră ultimul cuplet, entuziasmul cîn- tăreţilor pe jumătate beţi atinsese asemenea culmi, încît fiecare se porni să zbiere cîntecul de la început, făcînd laolaltă atîta zarvă deşănţată, de tremurau bîrnele grajdului.

Conversaţia îşi urmă cursul — nu în limba hoţilor, în care cîntaseră, fiindcă aceasta era folosită numai cînd puteau să tragă cu urechea niscaiva vrăjmaşi. Din discuţie ieşi la iveală că

„John Hobbs” nu era cîtuşi de puţin un „boboc”, ci se hîrşise în rele, în bandă, cu mult în urmă. I se ceru să povestească ce i se întîmplase în ultima vreme şi cînd spuse că „din întîmplare” a ucis un om, cei din jur arătară mare mulţumire. Cînd mai adăugă că era vorba de un preot, fu aplaudat zgomotos şi trebui să ciocnească un pahar cu fiecare. Cunoştinţe vechi îl întîmpinau cu îmbrăţişări, iar altele noi erau mîndre să-i stringă mîna. Fu întrebat de ce „zăbovise” departe de dînşii atîtea luni. Canty răspunse:

— În anii din urmă, la Londra e terenul mai prielnic decît la ţară şi mai fără de primejdii, de cînd legile au fost întărite cu atîta străşnicie şi sîrguinţă. De n-aş fi avut această nenorocoasă întîmplare, aş fi rămas acolo. Hotărîsem să rămîn şi nicicînd să nu-mi mai pun pielea la bătaie pe drumurile de ţară — dar întîmplarea cu pricina a schimbat rînduiala statornicită de mine.

Se informă cîte persoane cuprindea acuma banda. „Zburlitul” — căpetenia lor — îi răspunse:

— Douăzeci şi cinci de gealaţi zdraveni: zdrahoni, coţcari, mehengii şi vîntură lume, laolaltă cu ţiitoarele, zdrenţuroasele lor, şi cu alte otrepe. Mai toţi se află aci, ceilalţi bat drumurile către răsărit, înspre sălaşul de iarnă. Vom porni pe acelaşi drum, în zori.

— Nu zăresc pe Wen printre cinstitele feţe din jur. Pe unde poate să fie?

— Bietul flăcău, acum n-are altă hrană decît pucioasa — şi încă-i fierbinte pentru un gîtlej plăpînd. A fost ucis undeva într-o încăierare, cam prin miezul verii.

— Mă doare inima s-aud asta; Wen era bărbat priceput şi viteaz.

— Aşa era într-adevăr. Bess cea Neagră, drăguţa lui, e încă printre ai noştri, dar a pornit

către răsărit; straşnică fată, cu purtări plăcute şi cuminte, nimenea n-a văzut-o umblînd beată mai mult de patru zile din şapte.

— Totdeauna se înfrîna — îmi amintesc bine — de treabă fată şi vrednică de toată lauda. Mama ei era mai slobodă în purtări şi mai puţin năzuroasă; hoaşcă zurbagioaică şi rea de muscă, dar înzestrată cu o minte mai presus de cele obişnuite.

— Din această pricină am şi pierdut-o. Darul ei de a citi în palmă şi alte soiuri de a prevesti viitorul i-au adus pînă la urmă faima de solomonăriţă. Legea i-a făcut de petrecanie, prăjind-o la foc domol. Zău că m-a mişcat aproape pînă la lăcrimare chipul neînfricat în care şi-a înfruntat soarta, blestemînd şi suduind toată mulţimea care căsca gura şi-o privea, în vreme ce flăcările urcau şerpuind către faţa ei şi-i prindeau şuviţele rărite, cuprinzînd capul ei bătrîn şi cărunt. Îi blestema, ptii!

Ce-i mai blestema! O mie de ani de-ai mai vieţui n-ai să auzi asemenea blesteme măiestrite. Vai, iscusinţa aceasta a pierit odată cu ea. Vor mai fi rămas încercări josnice şi firave de-a o maimuţări, dar nu mai ţi-e dat s-auzi o adevărată luare în deşert a celor sfinte.

„Zburlitul” suspină, ascultătorii suspinară de asemenea, în semn că-i împărtăşesc simţămintele. O întristare obştească po- gorî o clipă deasupra întregii adunări, căci pînă şi nişte dezmoşteniţi ai soartei ca aceştia, cu sufletele împietrite, nu sînt cu totul nesimţitori, ci sînt în stare să fie încercaţi şi ei, în chip fugar, de un sentiment de pierdere şi mîhnire. Asta la răstimpuri mari şi în împrejurări deosebit de prielnice — în cazuri asemănătoare cu cel de faţă, de pildă, cînd talentul şi ştiinţa vreunuia dintre ei îi părăsesc fără să lase urme. Totuşi, cîte-o duşcă zdravănă la fiecare dădu iarăşi curaj tuturor bocitorilor.

— Mai sînt şi alţi prieteni de-ai noştri care-au trecut prin grele încercări? întrebă Hobbs.

— Mai sînt unii. Mai cu seamă dintre cei noi veniţi — cum sînt gospodarii cei mici, rămaşi fără de adăpost şi rătăcind înfometaţi prin lumea largă, din pricină că fermele le-au fost luate spre a fi prefăcute în păşuni. Au cerşit şi-au fost biciuiţi, despuiaţi de la brîu în sus, pînă ce le-a şiroit sîngele; apoi au fost puşi în butuci, să zvîrle mulţimea în ei cu ce-i cădea în mînă. Dar ei au cerşit iar, şi iar au fost biciuiţi şi li s-a retezat cîte-o ureche; au cerşit şi-a treia oară — ce alt puteau face, sărmanii netrebnici? Şi-au fost însemnaţi pe obraz cu fierul roşu încins, apoi vînduţi ca robi; au fugit, au fost hăituiţi şi spînzuraţi. E poveste scurtă şi nu-ţi trebuie mult ca s-o depeni. Alţii dintre noi au trecut prin încercări mai puţin grele. Ridicaţi-vă, Yokel, Burns şi Hodge! Arătaţi-vă podoabele!

Cei numiţi se ridicară şi-şi scoaseră cîteva din hanţe, dez- golindu-şi spinările brăzdate de urme vechi de bici; unul îşi dădu la o parte părul şi arătă locul unde fusese cîndva urechea stîngă; altul arătă un stigmat pe umăr — litera S — şi o ureche ciuntită; al treilea zise:

— Eu sînt Yokel; mai an eram plugar pe ogorul meu, aveam gospodărie spornică, nevastă iubitoare şi copii — acum toate sînt puţin cam altfel: şi ca avere, şi ca stare, iar nevasta şi co

piii-s duşi pe cea lume — poate s-or fi aflînd în cer, poate-n celălalt loc — dar slavă cerului atotmilostiv că cel puţin nu mai trăiesc în Englitera! Buna şi bătrîna mea mamă, care nu avea nici o vină şi nici un păcat, se străduia să agonisească o pîine, îngrijind de bolnavi. Murind unul din aceştia, fără ca doftorii să se învrednicească a şti cum, maică-mea fu arsă drept vrăjitoare, sub ochii pruncilor mei care priveau şi jeleau. Halal lege engleză! Sculaţi cu toţii şi ciocniţi cănile! Toţi într-un glas strigaţi! Beţi pentru îndurătoarea lege engleză care a mîn- tuit-o pe dînsa măcar de iadul englez! Vă aduc mulţămită, fîr- taţilor, la toţi deopotrivă. Am cerşit din casă-n casă — eu şi nevasta — ducînd cu noi copiii flămînzi, dar în Englitera e o fărădelege să fii înfometat; astfel că ne-au despuiat şi ne-au biciuit în trei oraşe de-a rîndul. Beţi cu toţii iarăşi, pentru îndurătoarea lege engleză! Căci biciul ei a sorbit adînc din sîngele lui Mary a mea şi binecuvîntata mîntuire i-a sosit grabnic. Zace colo, culcată sub iarbă, ocrotită de orice rele. Dar copiii, fireşte, cîtă vreme legea mă biciuia pe mine, purtîndu-mă din oraş în oraş, se stingeau de foame. Beţi, flăcăi, numai un strop, un strop pentru bieţii copii, care n-au făcut rău nici unei făpturi. Iar am cerşit — am întins mîna pentru o coajă de pîine, şi-am fost pus în butuci, şi-am pierdut o ureche; iată, aci atîrnă ciotul ei; iar am cerşit, şi iată ciotul celeilalte, spre a-mi întipări bine în minte fapta. Şi totuşi am cerşit încă o dată, şi-am fost vîndut ca sclav — iată aci pe obraz, sub pata aceasta, de-aş şterge-o, aţi putea vedea litera S pe care a lăsat-o acolo fierul roşu! Sclav! Pricepeţi acest cuvînt? Un sclav englez stă înaintea voastră. Am fugit de la stăpînul meu, şi cînd voi fi găsit — cel mai greu blestem al

cerului cază asupra legii ţării care a rînduit astfel — voi atîrna în furcile spînzurătorii!

Un glas răsunător se-auzi din penumbră:

— Nu vei fi spînzurat! Din ziua de azi s-a sfîrşit cu această lege!

Toţi se întoarseră şi zăriră silueta fantastică a micului rege, care se apropia zorit. Cînd sosi în plină lumină şi fu văzut desluşit, izbucni o explozie generală de întrebări:

— Cine-i? Ce-i acolo? Cine eşti tu, mogîldeaţă?

Bietul copil rămase netulburat, ţintit de toate privirile acelea mirate şi cercetătoare şi răspunse cu demnitate princiară:

— Sînt Eduard, regele Engliterei.

Un hohot sălbatic de rîs urmă; parte în derîdere, parte de încîntare faţă de o glumă atît de bună. Regele fu jignit. Spuse tăios:

— Vînturători de drumuri, fără de cuviinţă ce sînteţi, aceasta vă e recunoştinţa pentru milosîrdia regală ce v-am făgăduit?

Mai spuse şi altele, cu glas mîniat şi cu gesturi aprinse, însă vorbele-i fură acoperite de-un vîrtej de rîsete şi exclamaţii batjocoritoare. John Hobbs încercă de cîteva ori să-şi facă glasul auzit, peste larma aceea, şi în cele din urmă izbuti, spunînd:

— Fraţilor, îi feciorul meu, vede cai verzi pe pereţi; e ţicnit şi nebun de legat, nu-l luaţi în seamă — el socoate că-i regele cu adevărat.

— Sînt cu adevărat regele — zise Eduard, întorcîndu-se către el — precum te vei încredinţa pe pielea ta, la vremea sorocită. Ai mărturisit un omor — te vei legăna în furci pentru el.

— Tocmai tu mă vei vinde? De pun mîna pe tine...

— Sst... sst! Domol, zise zdravănul „Zburlit”, punîndu-se între ei la vreme ca să-l scape pe rege, şi îşi întări intervenţia, doborîndu-l cu un pumn pe Hobbs.

— Nu te-nchini în faţa regelui, şi nici faţă de căpetenie? De-ţi mai îngădui vreodată de faţă cu mine asemenea necuviinţă, te spînzur cu mîna mea! Apoi adresîndu-se Alteţei Sale: Nu trebuie să-ţi ameninţi fîrtaţii, flăcăule, şi trebuie să te păzeşti a-i vorbi de rău. Fii rege, dacă-ţi place, în sminteala ta, fără a face rău altora, însă. Nu te mai făli cu asemenea rang, căci înseamnă trădare; om fi noi oameni păcătoşi în felul

nostru, dar nu se află nimenea printre noi într-atîta de ticăloşit încît să fie trădător faţă de regele său; în această privinţă avem inimi iubitoare şi credincioase. Ia seama de spun au ba adevărul. Acum — cu toţii într-un glas: Trăiască Eduard, regele Engliterei!

— Trăiască Eduard, regele Engliterei!

Răspunsul pestriţei adunări sosi cu asemenea tărie de tunet, încît şubreda baracă se cutremură din temelii. Faţa micului rege se lumină o clipă de plăcere, şi el îşi plecă uşor capul şi spuse, cu gravă simplitate:

— Vă mulţumesc, bunii mei supuşi.

Acest rezultat neaşteptat făcu ca prea cinstita adunare să se tăvălească de rîs. Cînd se mai potoliră puţin, „Zburlitul” rosti cu hotărîre, însă pe un ton de ajuns de blajin:

— Lasă-te d-alde-astea, băiete; nu-i înţelept, nici bine. Împlineşte voia închipuirii tale, de n-ai încotro, dar alege-ţi alt titlu.

Cu un glas care-ţi sfîşia urechile, un tinichigiu veni cu o sugestie:

— Fu-Fu întîi, regele zănatecilor.

Titlul „prinse” numaidecît, toţi îl adoptară şi din piepturile golanilor se-nălţă un strigăt asurzitor:

— Trăiască Fu-Fu întîi, regele zănatecilor! urmat de şuierături, mieunături şi răbufniri de rîs.

— Aduceţi-l încoace în strigăte de slavă şi încoronaţi-l.

— Puneţi-i mantia regală!

— Daţi-i sceptru!

— Urcaţi-l pe tron!

Strigăte de acestea şi vreo alte douăzeci la fel izbucniră dintr-o dată. Apoi, mai-nainte ca sărmana, mica victimă, să-şi poată trage sufletul, fu încoronată cu un lighean de tinichea, înfăşurată într-o pătură ciuruită, urcată pe-un butoi drept tron, iar în mînă îi fu pusă lingura de lipit a tinichigiului, după care se trîntiră cu toţii în genunchi în juru-i şi se porniră pe un cor de văicăreli ironice şi rugăminţi batjocoritoare, ştergîndu-şi ochii cu mînecile şi şorţurile lor pătate şi zdrenţuite.

— Fii îndurător cu noi, o, prea blîndule rege!

— Nu călca în picioare pe viermii care te roagă fierbinte, o, înălţimea Ta prea iubită!

— Fie-ţi milă de sclavii tăi şi mîngîie-le inima cu o regească lovitură de picior!

— Veseleşte-ne şi încălzeşte-ne cu razele tale îndurătoare, o, soare înfocat al măreţiei domneşti!

— Sfinţeşte pămîntul cu atingerea piciorului tău, ca să putem mînca noroiul şi astfel să ne înnobilăm!

— Binevoieşte a scuipa asupră-ne, o, înălţimea Ta, pentru ca odraslele noastre să poată povesti despre princiara ta bunătate şi să fie de-a pururi mîndre şi fericite!

Dar tinichigiul cel poznaş deveni „eroul” serii şi avu parte de toate onorurile. Îngenunchind, se prefăcu că sărută piciorul regelui şi fu împins deoparte cu scîrbă. Atunci cerşi pe la fiecare o cîrpă să şi-o lipească peste bucăţica de obraz care-i fusese atinsă cu piciorul, zicînd că trebuie s-o ferească de atingerea aerului „de rînd” şi că va face avere umblînd pe drumul mare şi arătînd ca la panoramă locul atins, la preţul de o sută de şilingi o ochire. Îi făcu să se prăpădească de rîs în aşa hal, încît stîrni invidia şi admiraţia întregii adunături rîioase.

În ochii micului monarh se iviră lacrimi de ruşine şi indignare, şi în mintea sa gîndea: „De le-aş fi căşunat vreun rău mare, tot nu s-ar fi putut arăta mai cruzi, şi eu, doar, dimpotrivă, n-am rostit decît făgăduiala de-a fi bun cu ei, şi pentru aceasta iată cum mă umilesc!”

Capitolul 18
PRINŢUL ÎN MIJLOCUL VAGABONZILOR

CEATA VAGABONZILOR îşi părăsi culcuşul odată cu revărsatul zorilor şi porni la drum. Deasupra lor cerul era acoperit de nori, sub picioare pămîntul alunecos, iar aerul îngheţat.

Veselia le pierise cu totul; unii mergeau tăcuţi şi morocănoşi, alţii erau arţăgoşi şi căutau ceartă; nici unul nu era pornit pe vorbă şi pe toţi îi sîcîia setea.

„Zburlitul” îl lăsă pe „Jack” pe seama lui Hugo, dîndu-i cîteva îndrumări scurte, şi-i porunci lui John Canty să se depărteze de el şi să-l mai slăbească... Îi mai atrase luarea-aminte lui Hugo să nu fie prea aspru cu băiatul.

După un răstimp, vremea se mai îmblînzi şi norii se îm- prăştiară puţin. Ceata nu mai dîrdîia şi vagabonzilor le crescu curajul. Deveniră tot mai voioşi şi pînă la urmă se porniră să se încaiere şi să-i ocărască pe drumeţii ce-i întîlneau în cale. Asta arăta că îşi veniseră în fire şi preţuiau iar bucuriile vieţii. Teama pe care-o stîrneau indivizii de teapa lor se vădea în faptul că toată lumea se dădea la o parte dinainte-le şi primea cu răbdare obrăzniciile lor deşănţate, fără a cuteza să spună nici pîs.

Şterpeleau rufe atîrnate la uscat pe garduri, uneori chiar în văzul stăpînilor, care nu suflau o vorbă, ci păreau mai degrabă recunoscători că nu li s-au luat şi ostreţele.

Nu trecu mult şi tăbărîră într-o mică gospodărie ţărănească, unde se instalară ca la ei acasă, în vreme ce ţăranul şi ai casei, tremurînd ca varga, îşi goleau cămara ca să le poată da un prîn- zişor. Le ciupeau de bărbie pe stăpîna casei şi pe fiicele ei, chiar cînd veneau cu mîncare şi făceau pe seama lor glume deo- cheate, luîndu-le în tărbacă şi rîzînd mînzeşte. Azvîrleau cu oase şi cu zarzavaturi în gospodar şi-n fiii lui, silindu-i să se ferească tot timpul şi aplaudînd zgomotos de cîte ori o lovitură nimerea în plin. Ca să pună vîrf la toate, mînjiră cu unt pe cap pe una din fete, care se supărase din pricina acestor grosolănii. Drept rămas bun îi ameninţară că se întorc şi dau foc la casă, cu

familie cu tot, dacă ajunge la urechile stăpînirii vreo plîn- gere despre isprăvile lor.

Pe la nămiezi, după un marş lung şi obositor, banda poposi îndărătul unui gard viu, la marginea unui sat arătos. Hotărîră să se odihnească un ceas, apoi ceata se risipi, care-ncotro, ca să intre fiecare prin altă parte în sat şi să-şi arate hărnicia în meşteşugul lui. „Jack” fu trimis împreună cu Hugo. O bucată de vreme hoinăriră de ici, colo. Hugo pîndea un prilej de a face vreo afacere mănoasă, dar negăsind nici unul, în cele din urmă zise:

— Nu zăresc nimic de furat, îi sălaş de calici. Aşa că o să cerşim.

— Într-adevăr! Păstrează-ţi meşteşugul — ţi se potriveşte. Eu unul nu voi cerşi.

— Nu vei cerşi?! exclamă Hugo, holbîndu-se mirat la rege. Şi de cînd, mă rog, ţi-ai îndreptat păcatul?

— Ce înţeles au vorbele tale?

— Ce înţeles? Oare nu ai cerşit de la naştere pe uliţele Londrei?

— Eu? Ţi-ai pierdut minţile?

— Nu risipi vorbele alese — ca să-ţi rămină şi pentru al’dată. Taică-tău zice că ai întins mîna. Se prea poate să fi minţit. Nu cumva eşti atît de îndrăzneţ şi spui că a minţit? îl batjocori Hugo.

— Cel căruia îi spuneţi voi tatăl meu? Da, a minţit.

— Haide, fîrtate, nu împinge prea departe jocul tău caraghios de-a nebunul; înţeleg că faci pe nebunul de şagă, numai ia seama să n-o păţeşti. De i-aş spune aceste vorbe, ţi-ar tăbăci pielea în lege.

— Cruţă-ţi osteneala. Eu însumi i le voi spune.

— Curajul tău îmi place, zău aşa, dar nu-ţi laud judecata. Ciomăgeli şi bătăi zdravene găseşte omul cu duiumul în viaţa asta, fără să şi le mai caute cu lumînarea. Dar să lăsăm asta, mi

se pare că vine taică-tău. Nu mă îndoiesc că ştie să mintă, nu şovăi o clipă să zic că minte de are prilejul, căci cei mai sfinţi dintre noi săvîrşesc asemenea păcat, dar aci n-avea de ce să mintă. Un om cu minte nu-şi iroseşte pe degeaba asemenea bun vicleşug, dar de vreme ce n-ai chef să ne îndeletnicim cu cerşitul, cu ce să ne trecem vremea? Să şterpelim de prin bucătării?

Regele-l repezi nerăbdător:

— Pune capăt neroziei acesteia — mă sîcîi.

Hugo răspunse cam supărat:

— Ian ascultă, fîrtate, de cerşit nu vrei, de furat nici atîta, fie şi-aşa. Atunci ţi-oi spune eu ce vei face neapărat. Vei sluji de momeală, cît voi cerşi eu. Zi că nu vrei, de cutezi!

Regele se pregătea să-l repeadă cu dispreţ, cînd Hugo îl opri:

— Destulă vorbă! Iată că se-apropie cineva milostiv după chip. Eu am să mă zvîrcolesc pe jos. Cînd străinul se va repezi spre mine, începe a te căina şi a geme şi, îngenunchind, prefă-te că plîngi; apoi zbiară de parcă toţi diavolii foamei şi sărăciei şi-ar fi făcut cuib în pîntecele tău şi spune: „Luminate domn, sărmanul meu frate e foarte bolnav şi fără nici un prieten şi sprijin sîntem. În numele Domnului, aruncă o privire îndurătoare asupra unui biet bolnav uitat de lume şi nespus de nenorocit; miluieşte cu un gologan din avuţiile domniei tale o făptură lovită de soartă şi aflată în pragul pieirii” — şi ia seama, să o ţii strună cu vaietele şi să nu te potoleşti pînă nu-l uşurăm de-un gologan, altmintrelea te vei căi.

Îndată, Hugo începu să geamă şi să horcăie, să-şi dea ochii peste cap, să se clatine buimac şi să tremure ca apucat, iar cînd drumeţul ajunse chiar lîngă ei, se trînti la pămînt cît era de lung, înaintea lui, cu un ţipăt sfîşietor, şi începu să se

răsucească şi să se tăvălească-n noroi, de ziceai că i-a sosit ceasul din urmă.

— Vai de lume! strigă inimosul drumeţ. Vai, sărmane suflet, cum mai pătimeşti! Haide, să-ţi dau ajutorare.

— O, nobile şi luminate domn, mă lasă — ca pe un prinţ de sînge să te îndrăgească pronia — dar crudă suferinţă mă încearcă, de-s atins cînd mă păleşte astfel boala. Frate-meu, de colo, va spune înălţimii Voastre ce crîncenă durere mă sfîşie cînd se abat asupră-mi aceste tulburări. Un gologan, bunule domn, un gologan, să luăm o brumă de merinde, apoi lăsaţi-mă pradă necazurilor mele.

— Un gologan! Ba trei vei căpătă, făptură fără de noroc! şi omul, scotocindu-se în mare grabă prin buzunare, scoase banii. Iată-i, sărman flăcău, ia-i, ţi-i dau cu dragă inimă. Acum vino-ncoa’, băiete, şi ajută-mă să-l duc pe fratele tău pîn-la casa de colo, unde...

— Nu sînt fratele lui — zise regele, curmîndu-i vorba.

— Cum, nu eşti fratele lui?

— Vai mie, auziţi-l! gemu Hugo, scrîşnind din dinţi pe-ascuns. Se leapădă de mine, care i-s frate bun, cînd mă vede c-un picior în groapă!

— Fiule, cu-adevărat împietrită ţi-e inima, de ţi-e frate drept. Ruşine! Cînd el sărmanul, abia-şi mai mişcă mădularele. De nu ţi-i frate, cine-i atunci?

— Un cerşetor şi un tîlhar! A luat pomana domniei tale, iar buzunarul aşijderea ţi l-a golit. Şi de voieşti a-l tămădui-n chip minunat, croieşte-i umerii cu băţul şi încrede-te în pronia cerească.

Dar Hugo nu zăbovi ca să se întîmple minunea. Într-o clipă fu în picioare şi-o tuli ca vîntul, cu drumeţul după el, stîrnind huiduieli şi mare zarvă pe unde treceau şi ridicînd satul pe

urmele lor. Regele, mulţumind din inimă cerului pentru scăparea sa, fugi în direcţie opusă şi nu-şi încetini pasul pînă ce nu

se încredinţa că e în afară de primejdie. Apucă pe cea dintîi cărare care-i ieşi înainte şi curînd lăsă satul în urma lui. Grăbi pasul cît putu, cîteva ceasuri în şir, aruncînd mereu priviri neliniştite îndărăt, să vază dacă nu e urmărit; dar, în cele din urmă, teama îl părăsi şi-n locul ei îl cuprinse o senzaţie îmbucurătoare de siguranţă. Îşi dădu seama acum că era flămînd şi foarte obosit, aşa că se opri la o fermă, dar cînd voi să deschidă gura, fu repezit şi alungat cu asprime. Flendurile cu care era îmbrăcat vorbeau împotriva lui.

Rătăci mai departe, jignit şi mînios, hotărît să nu mai îndure asemenea tratament. Dar foamea învinge pînă şi mîndria, astfel că pe-nserate se opri la altă fermă. Însă aci avu parte de o primire şi mai rea, căci i se aruncară tot felul de ocări şi fu ameninţat că va fi arestat ca vagabond, dacă nu-şi ia tălpăşiţa numaidecît.

Noaptea pogorî, rece şi cu cerul acoperit de nori; şi monarhul tot se mai ostenea, mergînd întruna, deşi-l dureau picioarele. Era silit să nu se oprească, fiindcă — de cîte ori se aşeza să se odihnească — gerul îl pătrundea pînă la oase. Toate senzaţiile şi întîmplările erau noi şi ciudate pentru el, cum păşea aşa prin întunecimea solemnă şi neţărmurita pustietate a nopţii. Cînd şi cînd auzea glasuri care se-apropiau, treceau pe lîngă el şi se pierdeau în tăcerea din jur, şi, deoarece nu zărea decît un fel de umbre unduitoare şi nelămurite din care izvorau acele glasuri, trecerea lor aducea a ceva nepămîntean, de nălucă, care-l făcea să se-nfioare. La răstimpuri zărea licărul vreunei luminiţe şi i se părea că se află la mare depărtare, aproape pe alt tărîm. Clinchetul zurgălăilor unei mioare îi ajungea la urechi ca un murmur abia simţit, depărtat, nedesluşit; mugetul vătuit al cirezilor plutea către el, pe-

aripa adierii noptatice, în cadenţe ce piereau pe dată, ca un cînt întristat. Uneori prindea cu urechea lătratul tînguitor al vreunui dulău, înălţîndu-se peste întinsul nevăzut al cîmpiei şi al pădurii. Toate sunetele şi zgomotele erau parcă pierdute în noapte, făcîndu-l pe micul rege să simtă că orice fărîmă de viaţă şi de mişcare era departe de el şi că se-afla stingher, fără nici o tovărăşie, în inima unei singurătăţi nemăsurate.

Îşi urmă calea împleticindu-se, cu închipuirea înspăimîntată la fiecare nouă încercare, tresărind cîteodată la foşnetul uşor al frunzelor uscate, de deasupra capului său — într-atît de mult aducea a şoaptă omenească. Nu trecu mult şi deodată dădu peste lumina chioară a unui felinar de tinichea, atîrnat la doi paşi de el. Se dădu îndărăt, în umbră, şi aşteptă. Felinarul atîrna lîngă uşa deschisă a unui grajd. Regele aşteptă puţin — nu se auzea nici un sunet, nu mişca nici o vietate. Gerul îl muşca atît de nemilos cum sta el acolo neclintit, iar primitorul grajd părea atît de ispititor, încît în cele din urmă se hotărî să rişte orice şi să intre. O porni grăbit, cu paşi hoţeşti, şi tocmai cînd trecu pragul, auzi în urma lui glasuri. Sări în spatele unui butoi care se afla înăuntru şi se piti. Doi argaţi intrară înăuntru, aducînd cu ei felinarul, şi se-apucară de lucru, stînd între timp de vorbă. Pe cînd se-nvîrteau cu felinarul, regele se folosi bine de vederea sa ageră şi ochi un fel de despărţitură destul de mare, la capătul cel mai depărtat al grajdului, plănuind să se strecoare într-acolo cînd va rămîne singur. Îşi întipări de asemenea în minte locul unde se afla o grămadă de pături de cai, cam pe la mijlocul grajdului — cu gîndul să împrumute din ele pentru noapte, spre folosinţa coroanei Angliei.

Pînă la urmă, oamenii sfîrşiră treaba şi plecară, zăvorînd uşa îndărătul lor şi luînd cu ei felinarul. Dîrdîind, monarhul se repezi spre pături — înaintînd cît putu de iute, în bezna aceea — le luă de pe jos şi-apoi, pe dibuite, ajunse teafăr în despărţitură. Din două pături îşi aşternu pat, iar cu celelalte două se înveli. Acum era fericit ca un rege, deşi păturile erau vechi, subţiri şi nu prea călduroase, iar pe deasupra — mai răbufnea din ele o duhoare înţepătoare de cal, atît de tare, încît aproape te înăbuşea.

Deşi regele era înfometat şi ţeapăn de frig, era totodată atît de obosit şi de somnoros, încît oboseala precumpăni şi curînd se cufundă într-un soi de amorţeală. Apoi, tocmai cînd era pe cale să fie învăluit cu totul de somn, simţi desluşit cum îl atinge ceva. Într-o clipită se trezi de-a binelea şi rămase cu răsuflarea tăiată. Fiorii de spaimă stîrniţi de atingerea aceea îngheţată, în beznă, aproape că-i pironi bătaia inimii. Zăcea culcat, fără să se mişte, şi asculta, abia îndrăznind să răsufle. Dar nimic nu se

clintea şi nu se auzea nici un zgomot. Ascultă mai departe şi aşteptă un răstimp destul de îndelungat, după cît i se părea lui, însă de mişcat tot nu se mişcă nimic şi nici nu se auzi nimic. Aşa că, de bine, de rău, începu să aţipească iar, şi deodată simţi din nou atingerea misterioasă! Atingerea aceea uşoară, trădînd o prezenţă nevăzută şi mută, îţi încreţea pielea de groază; băiatul simţi că leşină de spaimă. Ce trebuia să facă? Asta era întrebarea, însă el nu ştia ce răspuns să-i dea. Să părăsească adăpostul accla de ajuns de plăcut şi să fugă de misterul acela îngrozitor, de nepătruns? Dar încotro să fugă? Nu putea ieşi din grajd, iar gîndul de a se tirî orbeşte de colo pînă colo, prizonier între cei patru pereţi cu stafia aceea lunecînd pe urmele lui, simţindu-i mereu atingerea molatică şi sinistră pe obraz ori pe păr, era de nesuferit. Era mai bine, însă, să rămînă locului şi să îndure toată noaptea moartea aceea însufleţită? Nu. Atunci, ce-i rămînea de făcut? Vai, nu era decît o singură cale — ştia prea bine, trebuia să întindă mîna şi să descopere ce-l atingea!

Era uşor de zis, dar trebuia să-ţi încordezi puterile ca să încerci asemenea lucru. De trei ori întinse niţeluş mîna în întuneric, cu fereală, şi o trase brusc îndărăt cu înfiorare, nu fiindcă ar fi întîlnit ceva, ci fiindcă fusese sigur că era cît pe-aci să dea de ceva. Dar a patra oară bîjbîi un pic mai departe şi mîna-i atinse uşurel ceva moale şi cald. Asta aproape că-l împietri de spaimă. Mintea-i era într-un hal făr-de hal, încît nu-şi putu închipui altceva decît că obiectul acela era cadavrul — cald încă — al unei fiinţe care abia îşi dăduse duhul. Gîndi că mai degrabă ar muri decît să-l mai atingă încă o dată. Însă se-nşela, fiindcă nu cunoştea puterea de neînfrînt a curiozităţii omeneşti. Nu trecu

mult şi mîna sa bîjbîia prin beznă, tremurînd — deşi judecata şi mintea se împotriveau, totuşi bîjbîia mai departe. Întîlni un smoc de păr lung; se cutremură, totuşi dibui de-a lungul părului şi dădu de ceva ce părea a fi o frînghie caldă. Dibui şi de-a lungul frînghiei şi descoperi un viţeluş nevinovat, căci frînghia nu era defel frînghie, ci coada viţeluşului.

Regele se ruşină că trecuse prin toate spaimele şi chinurile acelea dintr-o pricină atît de neînsemnată: un viţeluş adormit.

Dar n-ar fi trebuit să se simtă ruşinat, fiindcă nu mica vietate îl speriase, ci acel ceva neplăcut şi înfiorător, drept care o luase, şi oricare alt băiat — în acele timpuri vechi şi superstiţioase — s-ar fi purtat şi-ar fi suferit aidoma cu el.

Regele fu încîntat nu numai de descoperirea că făptura aceea era doar un viţeluş, ci şi de tovărăşia lui, căci se simţea atît de singur şi lipsit de prieteni, încît chiar apropierea şi tovărăşia acelui animal atît de umil era binevenită. Şi fusese bruftuit cu atîta asprime de semenii săi, încît simţea o adevărată mîngiiere să se afle, în sfîrşit, în tovărăşia unei făpturi care avea cel puţin o inimă blajină şi blîndă, chiar dacă era lipsită de alte însuşiri mai impunătoare. Aşa că se hotărî să treacă peste deosebirea de rang şi să lege prietenie cu viţeluşul.

În timp ce-i mîngîia spinarea caldă şi catifelată — care se afla aproape de tot, la îndemînă — îi trecu prin cap că viţeluşul ar mai putea aduce şi alte foloase. Drept care îşi schimbă din nou patul, aşternîndu-l lîngă prietenul necuvîntător, apoi se cuibări lipit de spinarea lui, trase păturile peste el şi peste prietenul lui şi în cîteva minute îi era la fel de cald şi de bine cum îi fusese în cele mai bune timpuri — în culcuşurile de puf din palatul regal din Westminster.

Pe dată îl năpădiră gînduri plăcute — viaţa luă o înfăţişare mai voioasă. Scăpase din cătuşele robiei şi-ale nelegiuirii, scăpase de tovărăşia acelor decăzuţi şi brutali dezmoşteniţi ai soartei, îi era cald, avea un adăpost — într-un cuvînt, era fericit. Afară, în noapte, se stîrnise viforul şi sufla în trîmbe aprige, care scuturau din temelii grajdul şi-l făceau să zbîrnîie, apoi puterile i se mai domoleau la răstimpuri şi cutreiera gemînd şi jelindu-se prin colţuri. Însă

pentru rege şuierul vîntului era curată muzică, acum că se simţea fericit şi la largul său.

Las’ să vîjîie şi să urle cu turbare, lasă-l să ciocăne şi să trîntească uşa, să geamă şi să se jelească oricît o pofti; nu-i păsa de el, ci dimpotrivă, se bucura să-l audă. Se ghemui şi mai aproape de prietenul său, pătruns de-o caldă mulţumire, şi lunecă fericit într-un somn adînc şi fără vise, plin de seninătate şi de pace. Dulăii hămăiau în depărtare, juncanele melancolice se tînguiau, iar vîntul sufla cu turbare mai departe, în vreme ce

pînze de ploaie cădeau cu furie pe acoperiş; însă Majestatea Sa, regele Angliei, dormea înainte liniştit, şi viţeluşul de asemenea, fiind o făptură simplă şi nu prea uşor tulburată de furtuni ori stingherită să doarmă în acelaşi culcuş cu un rege.

Capitolul 19
PRINŢUL ÎN MIJLOCUL ŢARANILOR

CÎND REGELE SE TREZI, în faptul zilei, descoperi că un guzgan ud, dar chibzuit, se strecurase în grajd în timpul nopţii şi-şi găsise un loc comod de dormit chiar la sînul lui. Fiind tulburat acum, o luă la fugă lipăind. Băiatul zîmbi şi zise: „Sărman nerod, de ce te-arăţi oare atît de temător? Sînt la fel de nenorocit ca şi tine. Ar fi lucru de ruşine să lovesc o făptură lipsită de-ajutorare, cînd eu însumi sînt atît de neajutorat. Mai mult încă, îţi datorez mulţumire pentru semnul bun ce-mi dai, căci atunci cînd un rege a căzut aşa de jos, încît pînă şi guzganii au ajuns să-şi facă culcuş pe trupul lui, neîndoios înseamnă că soarta-i stă să se schimbe, de vreme ce-i limpede că mai jos nu poate ajunge”.

Se ridică şi ieşi din adăpostul lui, şi chiar atunci auzi zvon de glasuri copilăreşti. Uşa grajdului se deschise şi intrară înăuntru două fetiţe. Cum îl zăriră, îşi curmară vorba şi rîsul, se opriră locului şi rămaseră nemişcate, privindu-l cu o curiozitate nestăpînită. Apoi începură să şuşotească între ele, după aceea se apropiară mai mult de el şi iar se opriră să-l privească şi să şuşotească. Încetul cu încetul le

mai veni inima la loc şi începură să vorbească despre el cu glas tare. Una din ele spuse:

— E cilibiu la chip.

Cealaltă adăugă:

— Şi are păr frumos.

— Dar poartă haine de ajuns de proaste.

— Şi pare mort de foame.

Se apropiară şi mai mult, rotindu-se cu sfială în jurul lui, eercetîndu-l cu amănunţime din cap pînă-n picioare, ca şi cum

ar fi fost vreun soi de animal nou şi ciudat, însă cu grijă şi băgare de seamă totodată, de parcă s-ar fi temut puţin că ar putea fi un soi de animal care mai şi muşcă uneori. În cele din urmă se opriră în faţa lui, ţinîndu-se de mînă drept ocrotire, şi cu ochii lor nevinovaţi se uitară lung la el. Apoi una din ele îşi luă inima în dinţi şi, în chip făţiş şi cinstit, ceru lămuriri:

— Cine eşti tu, băiatule?

— Sînt regele — fu răspunsul grav ce-l primiră.

Copilele tresăriră puţin, holbară ochii şi rămaseră fără grai cam un minut. După aceea, curiozitatea le-mpinse să rupă tăcerea:

— Regele? Care rege?

— Regele Engliterei.

Fetiţele se priviră, apoi se uitară la el, apoi se priviră iar, mirate, uluite; în cele din urmă una din ele zise:

— L-ai auzit, Margery? Zice că e regele. Poate să fie adevărat?

— Cum poate să nu fie adevărat, Prissy? Crezi c-ar putea spune o minciună? Fiindcă, vezi tu, Prissy, de n-ar fi adevărat, înseamnă c-ar fi minciună curată. Fără doar şi poate ar fi minciună. Acu’ gîndeşte-te şi tu dacă nu-i aşa. De vreme ce tot ce nu-i adevărat e minciună — oricum o-ntorci, la fel iese.

Era un argument solid, bine înnodat şi invulnerabil, care spulberă toate îndoielile lui Prissy. Chibzui şi ea o clipă, apoi îi arătă regelui că se bizuie pe onoarea lui, spunîndu-i doar atîta:

— De eşti cu-adevărat regele, atunci îţi dau crezare.

— Sînt cu-adevărat regele.

Această declaraţie rezolvă problema. Regalitatea Majestăţii Sale fu admisă fără alte întrebări sau discuţii şi cele două fetiţe începură

pe dată să-l iscodească cum de-ajunsese acolo şi cum ajunsese să poarte veşminte aşa de nepotrivite cu rangul lui, şi încotro se îndreaptă — mă rog, tot ce privea treburile sale. Fu o mare uşurare pentru el să-şi verse focul faţă de nişte fiinţe care nu-l luau în bătaie de joc şi nu-i puneau la îndoială necazurile, astfel că îşi spuse povestea cu multă simţire, uitînd pînă şi de foame, iar drăgălaşele copile îl ascultară cu cea mai adîncă şi

duioasă înţelegere. Însă cînd ajunse la ultimele sale pătimiri şi aflară de cîtă vreme nu pusese nimic în gură, ele lăsară povestea baltă şi-l duseră degrabă în casă, să-i găsească ceva de mîncare.

Regele era acum voios şi fericit, şi-şi spuse în sinea lui: „Cînd voi dobîndi iar stăpînirea, voi ţine totdeauna la mare cinste pe copii, aducîndu-mi aminte cum aceştia mi-au dat crezare la ceas de grea cumpănă; cîtă vreme cei mai vîrstnici şi care se socot mai înţelepţi au rîs de mine şi m-au luat drept mincinos!”

Mama copiilor îl primi pe rege cu bunătate şi se-arătă plină de milă, căci halul său jalnic şi mintea sa aparent tulburată mişcă inima ei de femeie. Era văduvă şi mai degrabă săracă; prin urmare trecuse prin destule necazuri ca să simtă compătimire pentru cei nenorociţi. Îşi închipui că băiatul acela nebun se pierduse de prietenii sau ocrotitorii lui, aşa că încercă să afle de unde venise, ca să-l poată duce îndărăt. Însă zadarnic pomeni toate oraşele şi satele din împrejurimi, zadarnic făcu tot felul de cercetări de acelaşi soi; după chipul, ca şi după răspunsurile băiatului, îşi dădea seama că locurile acelea îi erau necunoscute. Vorbea cu seriozitate şi simplitate despre viaţa de la Curte şi de mai multe ori tristeţea-i înecă glasul, cînd vorbi despre răposatul rege, „tatăl său”; însă de cîte ori conversaţia se îndrepta spre subiecte mai de rînd, îşi pierdea orice interes şi tăcea.

Femeia era grozav de încurcată, totuşi nu se dădu bătută. În timp ce pregătea bucatele, îşi puse în gînd să folosească anume şiretenii pentru a-l trage de limbă pe băiat şi a-l face să-şi trădeze taina. Vorbi despre vite, lui nici că-i păsa; apoi despre oi — acelaşi rezultat; aşadar părerea ei că ar fi fost niscaiva păstor era greşită. Vorbi despre mori, despre ţesători, tini-

chigii, fierari, despre fel şi chip de îndeletniciri şi de meşteşuguri; despre ospiciul Bedlam şi despre temniţe şi aziluri de binefacere; dar oricîte încercări făcu, fu nevoită să se dea bătută pe toată linia. Nu cu desăvîrşire totuşi, căci chibzui că-nlăturînd pe rînd toate celelalte presupuneri, nu mai rămăsese decît aceea că avea de-a face cu un slujitor. Da, era sigură că acum se afla pe calea cea bună — băiatul trebuie să fi fost

slugă în vreo casă. Aşa că îndreptă vorba într-acolo. Dar rezultatul făcu să-i piară curajul. Măturatul era un subiect care părea că-l plictiseşte; aprinsul focului nu izbuti să-l mişte defel; frecatul duşumelelor şi scuturatul nu-i treziră nici un entuziasm. Atunci gospodina, pierzîndu-şi aproape orice nădejde şi mai mult ca să aibă conştiinţa împăcată, trecu şi la bucătărit. Spre mirarea sa şi nespusa-i încîntare, chipul regelui se lumină nu- maidecît. „Aha, — îşi închipui femeia — în sfîrşit, l-am încolţit!” şi simţea o mîndrie îndreptăţită pentru ocolurile iscusite şi tactul cu care izbutise asemenea ispravă.

Acum putu s-o lase mai moale cu limbuţia, fiindcă regele, îmboldit de foamea care-l chinuia şi de mirosurile îmbietoare ce se-nălţau din tigăile şi tingirile care bolboroseau pe foc, îşi lăsă gura slobodă şi ţinu o cuvîntare atît de amănunţită şi pricepută despre anumite feluri de mîncare rafinate, încît în două minute femeia-şi spuse: „Într-adevăr, bine am judecat, a fost ajutor într-o bucătărie!” Apoi monarhul se întinse la vorbă asupra listei de bucate şi vorbi despre ele cu asemenea preţuire şi însufleţire, că gospodina îşi spuse: „Doamne sfinte! Cum de cunoaşte atîtea feluri de bucate şi mai cu osebire aşa de alese? Căci acestea îşi au locul doar pe mesele celor bogaţi şi ale mărimilor. A, acuma pricep! Hoinar zdrenţuit cum e, pesemne c-a slujit la palat înainte de i s-au rătăcit minţile; da, neîndoios că a ajutat chiar în bucătăria regelui! Am să-l pun la încercare”.

Plină de nerăbdare să-şi dovedească agerimea, gospodina îi spuse regelui să vadă puţin de mîncare, dîndu-i a-nţelege că poate pregăti şi adăuga un fel, două, dacă are poftă — apoi ieşi din odaie, făcîndu-le semn fetiţelor s-o urmeze. Regele murmură:

— A mai fost un rege englez ce-a primit o însărcinare asemănătoare, în vremurile de demult — nu-i cu nimic împotriva demnităţii mele să primesc o îndeletnicire pînă la care a binevoit a se înjosi însuşi marele Alfred. Dar voi încerca să slujesc mai bine decît el încrederea ce mi se arată, căci el a lăsat să se ardă cozonacii.

Intenţia era bună, însă realizarea nu fu la înălţime, fiindcă regele acesta, ca şi celălalt, curînd se cufundă adînc în gînduri

ce priveau treburile sale însemnate şi se petrecu aceeaşi catastrofă — mîncarea se arse. Femeia se întoarse la vreme ca să salveze prînzişorul de la deplină distrugere, şi-l scutură imediat pe rege din visarea lui cu o muştruluială zdravănă, dar binevoitoare. Apoi, văzîndu-l cît de tulburat era fiindcă trădase încrederea ce i se acordase, se muie numaidecît şi fu plină de bunătate şi blîndeţe faţă de el.

Băiatul avu parte de un prînzişor îmbelşugat şi mulţumitor, care-l întremă şi-l înveseli. Fu o masă deosebită, prin neobişnuitul fapt că de ambele părţi se trecuse peste rang; totuşi nici unul din comeseni nu-şi dădea seama ce favoare i se făcuse. Gospodina avusese de gînd să-l hrănească pe flăcăiandrul vagabond cu resturi de mîncare, într-un colţ, ca pe oricare alt vagabond, sau ca pe-un cîine; însă o rodea atît de rău căinţa pentru praftura care i-o trăsese, încît se strădui cît putu să-i mai îndulcească amarul, îngăduindu-i să stea la masa familiei şi să mănînce laolaltă cu cei mai ceva decît dînsul, în condiţii de deplină egalitate. Iar regele, la rîndul său, se căia aşa de tare că trădase încrederea familiei, după ce fuseseră toţi atît de buni cu el, încît se silea să-şi răscumpere greşeala smerindu-se şi cobo- rîndu-se pînă la ei, în loc de a le cere — femeii şi copilelor sale — să stea în picioare şi să-l slujească, în vreme ce el ar fi stat la masa lor singur, după cum se cuvenea obîrşiei şi rangului său. Oricui îi prinde bine cîteodată să se plece. Buna femeie fu fericită toată ziua datorită laudelor ce şi le aduse singură pentru bunăvoinţa şi mărinimia ei faţă de-un vagabond, iar regele fu la fel de încîntat de umilinţa milostivă ce-o arătase faţă cle-o ţărancă de rînd.

După ce mîncară, gospodina îi spuse regelui să spele vasele. Porunca aceea îl izbi, pentru o

clipă, ca o lovitură de măciucă, şi regele fu cît pe-aci să se răzvrătească, dar după aceea îşi spuse: „Alfred cel Mare a vegheat cozonacii, neîndoielnic că ar fi spălat şi vasele — de aceea voi încerca şi eu”.

Se descurcă destul de prost în treaba asta, spre mirarea lui, fiindcă i se păruse uşor lucru să cureţe nişte linguri şi funduri de lemn. Era o treabă plicticoasă şi sîcîitoare, dar pînă la urmă o scoase la capăt. Îl cuprindea acum nerăbdarea de a-şi urma călătoria; totuşi nu-i era dat să scape aşa de uşor de societatea

acelei socotite doamne. Dînsa îl însărcină cu cîteva treburi mărunte, pe care le îndeplini în chip onorabil şi dobîndind oarecare cinste. Apoi îi dădu să cureţe, împreună cu fetiţele, nişte mere puse la păstrare pentru iarnă; dar era atît de stîngaci la treaba asta, încît se lăsă păgubaş şi-l puse s-ascută un cuţit de măcelărie. După aceea îl ţinu la dărăcit lînă, pînă ce regele începu a se gîndi că l-a lăsat cu mult în urmă pe bunul rege Alfred, în privinţa eroismului dovedit în treburi de rînd, şi că pregătea material foarte pitoresc pentru cărţile de istorie şi istorioare — aşa că era mai-mai să demisioneze. Şi cînd gospodina îi dădu un coş cu pisoi să-i înece, demisionă de-a binelea. Adică, avea de gînd s-o facă, căci simţea că trebuie să pună punct odată şi-odată, şi înecarea unor pisoi îi părea prilejul cel mai nimerit — dar tocmai atunci se petrecu ceva care-i schimbă gîndul. Anume, se ivi John Canty — cu un sac de telal în spinare, însoţit de Hugo.

Înainte ca ei să fi avut putinţa de a-l vedea, regele îi descoperi pe cei doi nemernici apropiindu-se de poarta din faţă, aşa că nu mai spuse nimic, ci luă coşul cu pisoii şi ieşi liniştit pe uşa din dos, fără să scoată o vorbă. Lăsă făpturile acelea plă- pînde într-un şopron şi-o luă la picior pe o potecă îngustă din- dărătul casei.

Capitolul 20
PRINŢUL ŞI PUSTNICUL

UN GARD VIU, înalt, îl ascundea acum vederii celor din casă, astfel încît, îmboldit de o spaimă de moarte, alergă din răsputeri către pădurea

ce se vedea în depărtare. Nu se uită în urmă pînă ce nu ajunse aproape la adăpostul codrului; abia atunci se întoarse şi desluşi în zare două siluete. Atît îi fu de ajuns; nu stătu să le cerceteze mai amănunţit, ci se grăbi mai departe şi nu încetini pasul pînă nu se afundă bine în adîncurile umbroase ale pădurii. Apoi se opri, încredinţat că acum se afla, de bine, de rău, în siguranţă. Ascultă cu încordare, dar tăcerea

era profundă şi solemnă — chiar înfricoşătoare şi-ţi apăsa sufletul. La răstimpuri mari, pîndind cu urechea, desluşea zgomote, însă erau atît de îndepărtate, stinse şi tainice, încît pă- reau a fi gemetele şi tînguirile unor suflete rătăcitoare. Aşa că sunetele erau încă şi mai lugubre decît tăcerea pe care-o curmau.

La început plănui să rămînă toată ziua acolo unde se afla, dar curînd frigul îi năpădi trupul asudat şi în cele din urmă fu nevoit să-şi urnească iar picioarele, ca să se mai încălzească. Tăie de-a dreptul prin desiş, sperînd să dea curînd de vreun drum, însă se înşelă. Merse şi tot merse, la nesfîrşit, dar cu cît înainta, pădurea părea că se-ndeseşte tot mai mult. Treptat, bezna din jur începu să se îngroaşe de s-o tai cu cuţitul, şi regele îşi dădu seama că se lăsa noaptea. Îl trecură fiori la gîndul de a o petrece într-un loc atît de neprietenos, aşa că încercă să zorească mai tare. Însă în felul acesta nu izbutea decît să-şi încetinească mersul, fiindcă acum nu mai putea să vadă de ajuns de bine ca să ştie unde păşeşte: se poticnea mereu de cioturile rădăcinilor şi se împleticea în joarde şi tufişuri ţepoase.

Care nu-i fu bucuria cînd, în cele din urmă, întrezări licărirea unei lumini. Se apropie de ea cu băgare de seamă, oprindu-se adesea ca să se uite-n jur şi să tragă cu urechea. Luminiţa se iţea prin deschizătura ferestruicii fără geam a unui mic bordei ca vai de lume. Deodată auzi un glas; simţi pornirea să fugă şi să se ascundă, dar se răzgîndi pe dată, fiindcă era vădit că glasul murmura o rugăciune. Se strecură la unica fereastră a colibei, se înălţă în vîrful picioarelor şi aruncă pe furiş o privire înăuntru. Odaia era mică, podeaua din pămînt bătătorit de îndelungă folosinţă; într-un colţ se afla un

culcuş de rogojină şi-o pătură, două, numai zdrenţe. În preajma lui se zăreau o găleată, o cană, un lighean şi vreo două-trei oale şi tingiri. Mai erau acolo o laviţă scurtă şi-un scăunaş cu trei picioare; în vatră mocnea jarul rămas de pe urma unui foc de vreascuri. În faţa unui biet altar luminat de o singură candelă sta îngenuncheat un bătrîn, iar pe o ladă veche de lemn, alături de el, se aflau un ceaslov deschis şi o ţeastă de om. Bătrînul era ciolănos şi bine legat, şuviţele părului şi barba îi erau foarte

lungi şi albe ca neaua; purta o mantie din piei de oaie, care-i atîrna de la gît pînă la călcîie.

„Un sfînt pustnic! îşi spuse regele. Acum într-adevăr norocul mi l-a scos în cale!”

Pustnicul se ridică, regele ciocăni în uşă. Un glas adînc îi răspunse:

— Intră, dar lasă păcatul în urmă-ţi, căci locul unde vei călca e sfinţit!

Regele intră şi se opri în prag. Pustnicul întoarse spre el nişte ochi sclipitori, neastîmpăraţi, şi zise:

— Cine eşti?

— Sînt regele — fu răspunsul dat cu o senină simplitate.

— Fii binevenit, rege! strigă pustnicul cu înflăcărare. Apoi, foindu-se de colo pînă colo, într-un zor înfrigurat, şi repetînd întruna „binevenit, binevenit”, deretică laviţa, îi făcu loc regelui să stea pe ea lîngă vatră, mai aruncă nişte vreascuri pe foc şi în cele din urmă începu să măsoare podeaua în lung şi-n lat, cu paşi nervoşi.

— Fii binevenit! Mulţi au căutat aci azil, dar nu erau vrednici şi-au fost alungaţi. Însă un rege carele-şi leapădă coroana şi nici că dă preţuire deşartelor măriri ale rangului său şi trupul în zdrenţe şi-l înveşmîntă, spre a-şi închina viaţa sfinţeniei şi pedepsirii cărnii — acela-i vrednic, acela-i binevenit, şi îşi va petrece aci zilele, pînă ce moartea îi va curma firul vieţii.

Regele se grăbi să-l întrerupă şi să-l lămurească, însă pustnicul nici nu-l lua în seamă, de parcă nici nu-l auzea, şi îşi urma netulburat vorba, cu glas ridicat şi cu energie crescîndă.

— Şi te vei afla cu inima împăcată aci. Nimenea nu va da de urma ascunzişului tău, să te tulbure cu rugăminţi, spre a te înturna la acea searbădă şi prostească viaţă pe care

domnul te-a îndemnat s-o părăseşti. Aci te vei ruga, vei pătrunde învăţătura sfintei scripturi, vei cugeta asupra rătăcirilor şi amăgirilor acestei lumi şi asupra neţărmuritelor bucurii ale lumii viitoare. Te vei hrăni cu coji de pîine şi buruieni şi-ţi vei pedepsi zilnic trupul, biciuindu-l, spre curăţirea sufletului. Vei purta pe piele o cămaşă din păr de fiară, vei bea numai apă şi vei fi cu inima împăcată; da, pe deplin împăcată, căci oricine va veni spre a te

căuta îşi va vedea iar de drum amăgit; nu-ţi vor da de urmă, nu te vor hărţui.

Tot străbătînd în lung şi-n lat odăiţa, bătrînul înceta de-a mai vorbi cu glas tare şi se porni să mormăie. Regele se folosi de acest prilej ca să-i înfăţişeze situaţia sa, cu o elocinţă inspirată de stinghereala şi neliniştea ce-l cuprinseseră. Însă pustnicul îşi văzu de mormăiala lui şi habar n-avu de băiat. Tot mormăind, se apropie de rege şi-i spuse apăsat:

— Sst! Îţi voi dezvălui o taină! Se aplecă să i-o împărtăşească, dar se stăpîni şi trase cu urechea. După vreo cîteva clipe se duse tiptil pînă la deschizătura ferestrei, scoase capul afară şi străpunse cu privirea umbrele înserării, apoi se întoarse tot tiptil, îşi plecă faţa pînă aproape de-a regelui şi şopti:

— Sînt un arhanghel!

Regele avu o tresărire puternică, şi-şi spuse: „Mai bine m-aş afla iar cu nelegiuiţii aceia, căci, vai mie, acum sînt prizonierul unui nebun!" Temerile sale crescură şi i se puteau citi limpede pe chip. Cu glas scăzut şi aţîţat, pustnicul urmă:

— Văd că simţi ce duh pluteşte în juru-mi! Pe chipul tău s-a zugrăvit teamă cucernică! Nimănui nu-i dat a păşi în preajma mea fără a suferi înrîurirea, căci aci pluteşte însuşi duhul cerului. Eu zbor într-acolo şi mă întorc cît clipeala ochiului. Am fost înălţat arhanghel chiar aici, cu cinci ani în urmă, de către îngerii trimişi din ceruri să-mi dăruie această înfricoşătoare cinste. Venirea lor a umplut locul acesta cu o strălucire de neîndurat pentru ochii pămînteni. Şi-au îngenuncheat înaintea mea, rege! Da, au îngenuncheat dinainte-mi! Căci eram mai presus de ei. Am călcat prin înaltele curţi ale cerurilor şi-am vorbit cu patriarhii. Atinge mîna mea — nu-ţi fie teamă — atinge-mi

mîna. Aşa, acuma ai atins o mînă care-a fost strînsă de către Avraam şi Isaac şi Iacob! Căci am călcat prin curţile de aur şi am stat faţă-n faţă cu dumnezeirea!

Se opri, ca să dea mai multă greutate vorbelor sale, apoi chipul i se schimbă brusc şi pustnicul sări iar în picioare, spu- nînd cu mînioasă însufleţire:

— Da, sînt un arhanghel; nu-s decît un biet arhanghel — eu, carele mi-ar fi stat în putinţă să ajung papă! Acesta-i adevărul curat. Mi-a fost împărtăşit din ceruri într-un vis, cu

douăzeci de ani în urmă; vai, da, eram menit a fi papă! Şi papă aş fi fost neîndoielnic, pentru că cerul hotărîse astfel, însă regele mi-a nimicit tagma bisericească, şi eu, sărman călugăr necunoscut şi lipsit de prieteni, am fost azvîrlit fără cămin în lumea largă, jefuit de împlinirea soartei mele măreţe!

Începu să mormăie iar şi să-şi izbească fruntea cu pumnul, cuprins de-o turbare neputincioasă, cînd şi cînd bîiguind un blestem veninos sau exclamînd cu patos:

— Pentru aceasta nimic alt nu sînt decît un arhanghel, cînd mi s-ar fi cuvenit să fiu papă!

O ţinu aşa mai bine de-un ceas, în vreme ce micul rege sta şi suferea în tăcere, bietul de el. Apoi deodată agitaţia bătrînului se potoli cu totul şi el deveni blîndeţea întruchipată. Glasul i se îndulci; coborîse din nori şi acum se porni să tăifăsuiască cu atîta simplitate şi omenie, încît curînd cuceri cu totul inima regelui. Bătrînul sihastru îl împinse pe băiat mai aproape de foc şi căută să-l facă a se simţi ca la el acasă; îi doftorici micile vînătăi şi julituri cu o mînă iscusită şi uşoară şi apoi se-apucă să pregătească cina. Flecărea în chip plăcut tot timpul, dezmierdînd cînd şi cînd obrazul băiatului sau mîngîindu-l lin pe creştet, cu atîta blîndă duioşie, încît nu trecu mult şi toată spaima şi sila trezite de arhanghel se preschimbară în respect şi dragoste faţă de om.

Această fericită stare de lucruri ţinu şi în timpul mesei. Apoi, după ce făcu o rugăciune în faţa altarului, pustnicul îl culcă pe băiat într-o odăiţă alăturată, învelindu-l grijuliu şi iubitor ca c mamă; şi astfel, cu o dezmierdare de noapte bună, îl lăsă singur şi se aşeză lîngă foc, începînd să răscolească tăciunii din vatră aşa, într-aiurea, cu gîndurile duse. După un răstimp se opri; apoi îşi ciocăni de cîteva ori fruntea cu

degetele, ca şi cum s-ar fi străduit să-şi amintească vreun gînd care-i scăpase din minte. Părea că nu izbuteşte. Dar deodată se ridică zorit, intră în odăiţa oaspelui său şi spuse:

— Tu eşti regele?

— Da! Fu răspunsul rostit de-un glas somnoros.

— Care anume?

— Al Engliterei.

— Al Engliterei? Atunci Henric a pierit!

— Vai, aşa e. Sînt feciorul lui.

O mohorîtă încruntare se aşternu pe chipul pustnicului şi el îşi încleştă mîinile osoase cu o furie răzbunătoare. Rămase astfel cîteva clipe, răsuflînd greu şi înghiţind în gol, apoi rosti cu glas şuierător:

— Ştii tu oare că el a fost cel ce ne-a alungat în lume, fără de cămin şi adăpost?

Nu se auzi nici un răspuns. Bătrînul se-aplecă şi cercetă amănunţit chipul paşnic al băiatului, îi ascultă răsuflarea liniştită. „Doarme, doarme adînc!” şi încruntarea se şterse de pe faţa pustnicului, luîndu-i locul o expresie de mulţumire răutăcioasă. Pe buzele băiatului adormit flutură un zîmbet. Sihastrul murmură: „Aşa, îi e inima împăcată” — şi se îndepărtă. Umblă de colo pînă colo, prin odaie, pe furiş, scormonind prin toate ungherele după ceva, oprindu-se cîteodată să asculte; răsucea uneori brusc capul, aruncînd cîte-o privire grabnică spre pat şi mormăind întruna, de unul singur. În cele din urmă găsi ceva ce se părea că-i trebuie — un cuţit de măcelar, vechi şi ruginit, şi o piatră de ascuţit. Apoi se strecură înapoi la locul său de lîngă foc, se aşeză şi începu să ascută încet cuţitul pe piatră, tot mormăind, bombănind şi exclamînd. Vîntul suspina în jurul singuraticei colibe; din depărtări veneau plutind glasurile tainice ale nopţii. Ochii lucitori ai şoriceilor şi guzganilor mai cutezători se iveau din crăpături şi borte, privindu-l pe bătrîn, însă el îşi vedea mai departe de treabă, ca dus pe cea lume, absorbit, şi nu băga de seamă nimic din toate astea.

La răstimpuri lungi îşi trecea degetul mare peste tăişul cuţitului şi clătina din cap mulţumit: „Se-ascute — mormăia el — da, se-ascute”.

Nu lua în seamă cum zbura vremea, ci lucra înainte liniştit, pierdut în gîndurile sale, care uneori ţîşneau la suprafaţă şi bătrînul izbucnea în gura mare:

— Tatăl său ne-a urzit răul, el ne-a nimicit şi s-a dus în flăcările cele veşnice! Da, în străfundul iadului, în flăcările cele veşnice! A scăpat de răzbunarea noastră — dar a fost vrerea Domnului, da, vrerea lui a fost, nu ni se cade a cîrti. Însă n-a scăpat de flăcările iadului! Nu, n-a scăpat de flăcări, de focul nimicitor, crunt, necruţător — şi care dăinuie în vecii vecilor!

Şi astfel tot ascuţea şi ascuţea întruna, mormăind, scoţînd cîte-un chiot înăbuşit şi hîrîit, alteori prinzînd să îndruge iar:

— Tatăl său a pus totul la cale. Sînt doar un arhanghel — de nu mi-ar fi stat el în cale, papă aş fi fost!

Regele se-nvîrti prin somn. Pustnicul se repezi, fără zgomot, la căpătîiul patului şi îngenunche, aplecîndu-se asupra celui adormit, cu cuţitul ridicat. Băiatul se răsuci iarăşi: ochii săi se deschiseră o clipă, însă nu era în ei nici un strop de cunoştinţă, aşa că nu vedeau nimic; în clipa următoare răsuflarea lui regulată arăta că doarme la fel de adînc.

Pustnicul pîndi şi ascultă cîtăva vreme, în aceeaşi poziţie şi-abia răsuflînd; apoi coborî încet braţul, dar numaidecît se depărtă, zicîndu-şi:

— A trecut cu mult de miezul nopţii, nu-i potrivit să scoată vreun strigăt ce din întîmplare s-ar putea s-ajungă la auzul vreunui drumeţ.

Lunecînd ca o umbră prin bordei, se roti şi culese ici o zdreanţă, colo alta; apoi se întoarse şi, încetişor şi cu grijă, izbuti să lege gleznele regelui fără a-l trezi. După aceea voi să-i lege încheieturile mîinilor; încercă de cîteva ori să i le încrucişeze, însă băiatul trăgea mereu, ba o mînă, ba alta, tocmai cînd era gata să-i treacă legătura peste ele. În cele din urmă, însă, cînd arhanghelul era aproape să-şi piardă nădejdea,

băiatul îşi încrucişă singur mîinile şi în clipa următoare erau legate. Apoi o legătură fu trecută pe sub bărbia băiatului, trasă peste cap şi înnodată zdravăn — şi aşa de uşor, aşa de treptat şi de iscusit fuseseră îmbinate nodurile, încît tot timpul acestei operaţii băiatul dormi în tihnă, fără să se clintească.

Capitolul 21
HENDON ALEARGĂ ÎN AJUTOR

BATRÎNUL SE DEPĂRTĂ TIPTIL, aplecîndu-se pe brînci, furişîndu-se ca o pisică, şi trase laviţa lîngă pat. Se-aşeză pe ea cu trupul pe jumătate luminat de candela pîlpîitoare şi tulbure, jumătate ascuns în umbră; şi astfel, cu ochii săi arzători aţintiţi asupra băiatului adormit, veghe cu răbdare, fără să ia în seamă scurgerea timpului, ascuţindu-şi încet cuţitul, mormăind şi chicotind. După înfăţişare şi atitudine, semăna grozav cu un păianjen cenuşiu, monstruos, care-ar fi pîndit lacom o gîză nefericită ce zăcea neputincioasă, înfăşurată în pînza lui.

Trecuse vreme îndelungată, cînd bătrînul, care tot mai privea — fără să vadă însă — cu mintea pironită de vise ceţoase, observă deodată că băiatul se trezise, făcuse ochii mari şi se uita la el. Se uita, îngheţat de oroare, la cuţit. Pe chipul bătrînului lunecă un zîmbet de diavol bucuros şi, fără să-şi schimbe atitudinea sau îndeletnicirea, zise:

— Fecior al lui Henric al VIII-lea, ţi-ai rostit rugăciunea?

Băiatul se zbătu deznădăjduit în legăturile sale şi totodată se sili să scoată printre fălcile strînse un sunet înăbuşit, pe care pustnicul găsi cu cale să-l tălmăcească drept un răspuns afirmativ la întrebarea sa.

— Atunci roagă-te iar. Înalţă spre cer rugăciunea din urmă.

Trupul băiatului fu străbătut de un fior şi faţa sa se făcu albă ca varul. Apoi se luptă iar să se elibereze, învîrtindu-se încolo şi încoace, trăgînd ca scos din minţi, cu sălbăticie, cu deznădejde, ca să rupă sforile ce-l legau, însă în zadar. Şi tot timpul, bătrînul căpcăun zîmbea aplecat asupră-

i, clătina din cap şi-şi ascuţea liniştit cuţitul, mormăind din cînd în cînd:

— Clipele sînt preţioase — puţine şi preţioase — înalţă spre cer rugăciunea din urmă!

Băiatul scoase un geamăt deznădăjduit şi, gîfîind, încetă să mai lupte. Apoi îi veniră lacrimile; îi picurau în josul obrajilor, una cîte una, însă acest tablou sfîşietor nu-l înmuie cîtuşi de puţin pe cumplitul bătrîn.

Cînd băgă de seamă că mijeau zorile, el rosti răspicat, cu o urmă de îngrijorare nervoasă în glas:

— Nu-mi mai e îngăduit să lungesc această desfătare! Noaptea s-a şi dus. Îmi pare c-a ţinut doar o clipă — numai o clipă; de-ar fi ţinut un an! Vlăstar al jefuitorului bisericii, închide-ţi ochii sortiţi pieirii, de ţi-e teamă să priveşti la...

Ce mai avea de spus bătrînul se pierdu în mormăieli nedesluşite. Căzu în genunchi, strîngînd cuţitul în mînă şi se aplecă peste băiat, care gemea.

Ce se-aude? Zvon de glasuri lîngă colibă. Cuţitul căzu din mîna pustnicului; el aruncă o blană de oaie peste băiat şi se ridică, tremurînd. Larma crescu şi glasurile răsunară curînd, aspre şi mîniate; apoi se auziră lovituri şi strigăte de ajutor, după care se porni un tropăit de paşi ce se-ndepărtară repede. Imediat se auziră bătăi tunătoare în uşa colibei, urmate de:

— He-eei! Deschide! Şi zoreşte-te, în numele tuturor diavolilor din iad!

Ah, strigătul acela sună mai frumos decît cea mai minu- nată muzică în urechile regelui, căci era glasul lui Miles Hendon!

Scrîşnind din dinţi, în turbarea sa neputincioasă, pustnicul se depărtă repede de pat închizînd uşa îndărătul lui şi regele auzi numaidecît următoarea convorbire purtată în „capelă”.

— Închinare şi bun găsit, cucernice! Unde se află băiatul, băiatul meu?

— Care băiat, prietene?

— Care băiat! Nu-mi îndruga minciuni, prea cuvioase, nu te juca cu gîndul să mă amăgeşti! N-am poftă de-aşa ceva. Aproape de locul acesta i-am prins pe nemernicii care socoteam că mi l-au furat şi i-am silit a face mărturisire; au spus că a scăpat iar şi că s-au ţinut după urmele lui

pînă la uşa ta. Mi-au arătat chiar urmele paşilor săi. Acuma nu mai zăbovi, căci, ia seama, prea sfinte, de nu mi-l aduci... Unde-i băiatul?

— A, prea bunule cavaler, pesemne pomeneşti de vagabondul zdrenţuit care a mas aci peste noapte. Dacă unul de seama ta îi poartă de grijă, află atunci că l-am trimis spre a-mi îndeplini o treabă. Se va înturna pe dată.

— Cît de curînd? Cît de curînd? Haide, nu pierde vremea, oare nu-l pot ajunge? Cît de curînd se va înturna?

— Nu-i nevoie să te frămînţi, se va înturna degrabă.

— Aşa să fie, deci. Voi încerca să aştept. Dar ia stai! L-ai trimis spre împlinirea unei trebi? Tu! Neîndoielnic, asta-i minciună — nu s-ar fi dus. Te-ar fi tras de barba-ţi bătrînă, de i-ai fi adus asemenea neobrăzată jignire. Ai minţit, prietene, fără vorbă că ai minţit! Nu s-ar duce pentru tine, cum nu s-ar duce pentru nici un alt om.

— Pentru nici un alt om — nu, se prea poate că nu. Dar vezi că eu nu sînt om.

— Cum! În numele Domnului, ce eşti tu atunci?

— E-o taină — ia seama să n-o dai în vileag. Sînt arhanghel!

Miles Hendon scoase o exclamaţie cumplită — de ajuns de profană — zicînd apoi:

— Într-adevăr, aceasta lămureşte pe deplin bunăvoinţa lui! Am ştiut că n-ar mişca un deget măcar pentru trebile de rînd ale vreunui muritor, dar pînă şi un rege îi nevoit să se supună cînd un arhanghel îi dă poruncă! Ia, s-sst! Ce zgomot se aude?

În tot timpul acesta, micul rege zăcuse alături, cînd scuturat de spaimă, cînd tremurînd de nădejde; şi tot timpul gemuse din răsputeri, aşteptîndu-se întruna ca vaietele sale să ajungă la urechea lui Hendon, însă dîndu-şi seama de fiece dată, cu amărăciune, că nu izbutea sau, cel puţin, nu făcea impresia că sînt auzite. Astfel că ultimele spuse ale slujitorului său il înviorară, ca pe-un muribund mireasma cîmpiilor împrospătate de primăvară. Se smuci încă o dată şi cu toată furia, tocmai cînd pustnicul spunea:

— Zgomot? Aud numai vîntul.

— Poate că vîntul a fost. Da, neîndoielnic că vîntul a fost, mereu l-am auzit ca un vaiet înăbuşit. Ia auzi-l iar! Nu, nu-i vîntul! Ce sunet neobişnuit! Haide să ne dumirim de unde vine!

Acum bucuria regelui era aproape de neîndurat. Plămînii săi obosiţi făcură tot ce le sta în putinţă — întărit de nădejde — însă fălcile pecetluite şi blana de oaie care-l înăbuşea îi paralizau în chip jalnic strădania. Atunci bietului copil i se frînse inima, auzindu-l pe pustnic cum spune:

— A, de-afară a venit — socot că din crîngul de colo. Haide, îţi voi arăta eu drumul.

Regele îi auzi pe cei doi ieşind, discutînd. Auzi cum paşii lor se pierd iute în depărtare — după aceea rămase singur într-o tăcere prevestitoare de rău, mohorîtă, înfiorătoare.

Îi păru că a trecut un veac pînă ce auzi paşii şi glasurile apropiindu-se iar. De data aceasta li se mai adăugase un zgomot — părea tropăit de copite. Apoi îl auzi pe Hendon grăind:

— Nu voi mai aştepta. Nu mai pot cu nici un chip să aştept. S-a rătăcit în pădurea asta deasă. Încotro a luat-o? Hai, arată-mi iute.

— A luat-o... dar aşteaptă, voi merge cu tine.

— Bine, bine! Pe legea mea, eşti mai bun decît te-arată înfăţişarea. Socot chiar că nu se mai află pe lume arhanghel cu inimă dreaptă ca a ta. Voieşti să călăreşti? Vrei să iei măgăruşul pregătit pentru băiatul meu, sau vei încăleca cu sfin- tele-ţi picioare pe spinarea acestui catîr rău nărăvit şi păcătos ce mi l-am hărăzit mie însumi? Şi încă am fost înşelat, căci nu face nici două parale.

— Nu, călăreşte-ţi catirul şi du-ţi de căpăstru măgarul; sînt mai stăpîn pe picioarele mele şi voi umbla pe jos.

— Atunci, te rog, îngrijeşte de animalul cel pitic, în vreme ce eu îmi iau inima în dinţi şi mă zbat cum pot să-l încalec pe cel mare.

Urmă o harababură de lovituri, palme, tropăieli şi smuceli, însoţite de tunetele unui potop de blesteme, şi în cele din urmă, o scurtă cuvîntare mai amară adresată catîrului, care se vede că-i zdrobi încăpăţînarea, fiindcă din clipa aceea ostilităţile părură a lua sfîrşit.

Copleşit de-o jale nespusă, micul rege legat fedeleş auzi cum glasurile şi paşii se pierd în depărtare şi se sting. Mai întîi îl părăsi orice nădejde, şi-o disperare neagră îi cuprinse inima. „Singurul meu prieten e amăgit şi îndepărtat — îşi zise el — pustnicul se va întoarce şi...” I se puse un nod în gît, şi pe dată se porni iar să lupte cu legăturile sale, cu o furie atît de aprigă, încît azvîrli de pe el blana de oaie.

Şi în clipa aceea auzi cum se deschide uşa. Zgomotul acela îl îngheţă pînă-n măduva oaselor, îi părea că-şi simte cuţitul la gît. De groază închise ochii, şi tot de groază îi deschise iarăşi. În faţa lui stăteau John Canty şi Hugo!

Ar fi exclamat un „slavă Domnului!”, dacă fălcile nu i-ar fi fost înţepenite. Peste cîteva clipe mîinile şi picioarele-i erau libere, iar răpitorii săi, înşfăcîndu-l fiecare strîns de cîte-un braţ, îl trăgeau după ei, zorindu-se prin codru cît îi ţineau picioarele.

Capitolul 22
VICTIMA PERFIDIEI

REGELE FU-FU întîi cutreieră din nou drumurile, laolaltă cu vagabonzii şi dezmoşteniţii soartei, fiind calul de bătaie al

glumelor lor grosolane şi al batjocurilor lor neroade şi cîte- odată victima micilor sîcîieli puse la cale de Canty şi de Hugo — asta numai cînd „Zburlitul” era cu spatele la ei. De fapt numai Canty şi Hugo îi purtau într-adevăr pică. Dintre ceilalţi, cîţiva îl simpatizau şi toţi îl admirau pentru că era inimos şi curajos. Vreo două-trei zile, Hugo — în a cărui pază şi sarcină era regele — făcu pe furiş tot ce se putea ca să-i fie băiatului viaţa nesuferită. Noaptea, în timpul orgiilor obişnuite, distra societatea înjosindu-l cu cîte un fleac — totdeauna chipurile din întîmplare. De două ori îl călcă pe degete întîmplător — şi regele, cum se cuvenea rangului său, cu dispreţuitoare nepăsare, nici nu băga în seamă acest fapt. Însă a treia oară cînd Hugo îşi pregăti asemenea distracţie, regele îl doborî la pămînt cu o lovitură de bîtă, spre nespusa încîntare a întregii liote. Arzînd de mînie şi de ruşine, Hugo sări în picioare, apucă o bîtă şi se năpusti spumegînd asupra micului său adversar. Numaidecît în jurul gladiatorilor se alcătui o arenă şi se porniră rămăşaguri şi strigăte de încurajare. Însă bietul Hugo n-avea nici un fel de şansă. Obişnuit să lupte doar cu ucenicii, pocnindu-se ca sălbaticii şi învîrtind bîta cu stîngăcie, îşi găsise naşul, cînd fu să se măsoare cu un braţ antrenat de cei dintîi maeştri din Europa în lupta cu bastonul şi ţepuşa şi iniţiat

în toate tainele şi şiretlicurile scrimei. Micul rege, sprinten, dar şi cu graţie, para şi îndepărta grindina de lovituri cu o uşurinţă şi cu o precizie care lăsă cu gura căscată de admiraţie ceata pestriţă a privitorilor. Iar de cîte ori ochiul său exersat descoperea cum adversarul şi-a deschis garda şi drept urmare o lovitură fulgerătoare cădea pe capul lui Hugo, era o minune s-auzi ce furtună de aplauze şi rîsete făcea să hăulească locul bătăliei. După vreo cincisprezece minute, Hugo, plin de cucuie şi vînătăi şi ţinta unui nemilos bombardament de ocări şi huiduieli, o şterse din arenă, iar eroul luptei, neatins, fu luat şi dus pe umerii voioasei adunături, la locul de onoare, alături de „Zburlitul”. Acolo, cu multă pompă, fu încoronat Rege al Cocoşilor de Lupte, titlul său mai umil fiind totodată în mod solemn şters şi anulat, luîndu-se hotărîrea de a surghiuni din bandă pe oricine avea să-l mai rostească vreodată.

Toate încercările de a-l face pe rege să fie de folos bandei căzuseră baltă. Refuzase cu îndărătnicie să facă cel mai mic lucru; mai mult decît atît, căuta mereu să fugă. În prima zi a întoarcerii sale fusese vîrît într-o bucătărie nepăzită. Nu numai că ieşise de acolo cu mîna goală, dar încercase să dea de veste celor din casă. Fiind trimis cu un căldărar să-l ajute la lucru, nu voise să lucreze, ba încă îl ameninţase pe căldărar chiar cu lingura lui de lipit şi, pînă la urmă, Hugo şi cu căldărarul avuseseră de furcă să-l împiedice să fugă. Slobozea trăsnetele sale regeşti asupra capetelor tuturor celor care-i stinghereau libertatea sau căutau să-l silească a fi de folos cu ceva. Fusese trimis să ceară de pomană în paza lui Hugo, împreună cu o femeie zoioasă şi-un prunc bolnav, dar rezultatul nu fusese încurajator; refuzase să se roage pentru cerşetori sau să le sprijine în vreun fel cauza.

Astfel trecuseră cîteva zile şi neajunsurile vieţii sale de vagabond, oboseala, vulgaritatea şi mizeria acelui trai sordid deveneau din ce în ce mai nesuferite captivului, aşa că în cele din urmă ajunse să simtă că scăparea de cuţitul pustnicului a fost cel mult un răgaz trecător îngăduit de moarte.

Însă noaptea, în vis, lucrurile acestea erau uitate, şi se afla pe tron, stăpîn iar. Fireşte, asta-i sporea suferinţele la trezire, astfel că umilinţele înghiţite în fiece dimineaţă, din puţinele

dimineţi care trecuseră de la întoarcerea sa în sclavie şi pînă la lupta cu Hugo, deveniră tot mai amare şi tot mai greu de îndurat.

în dimineaţa de după luptă, Hugo se sculă aprins de dorul de răzbunare împotriva regelui. Avea două planuri. Unul era să-i aducă băiatului o umilire deosebită pentru închipuitu-i rang de rege şi firea sa mîndră, iar de dădea greş, celălalt plan al său era de a pune vreo nelegiuire oarecare pe socoteala regelui şi a-l preda apoi în ghearele nemiloase ale legii.

Urmîndu-şi primul plan, chibzui să pună o „poştă” pe piciorul regelui, judecînd — pe bună dreptate — că asta îl va jigni la culme. Iar, de îndată ce „poşta” îşi va face efectul, voia să ceară ajutorul lui Canty şi să-l silească pe rege să-şi expună piciorul la drumul mare ca să ceară de pomană. „Poşta” însemna, în jargonul vagabonzilor, o rană pricinuită cu bună ştiinţă. Pentru a obţine aşa ceva, vagabonzii amestecau var nestins, săpun şi rugină de fier vechi, întindeau pasta obţinută pe o bucată de piele, care era apoi legată strîns de picior. Această cataplasmă jupuia curînd pielea şi lăsa carnea crudă şi iritată; apoi se freca locul dorit cu sînge care, după ce se usca bine, căpăta o culoare închisă şi respingătoare. Apoi se punea pe deasupra, cu o iscusită neglijenţă, o faşă, care lăsa să se vadă ulceraţia aceea hîdă, trezind compătimirea trecătorilor.[1]

Hugo ceru ajutorul căldărarului, pe care regele îl ameninţase cu lingura de lipit. Îl luară pe băiat cu ei să dea o raită în căutare de lucru şi, de-ndată ce nu mai putură fi văzuţi din tabăra vagabonzilor, îl trîntiră la pămînt şi căldărarul îl ţinu, în timp ce Hugo îi lega iute şi strîns de picior cataplasma.

---

[1] Din „Vagabondul englez”, Londra, 1665. (N. A.)

Regele tuna şi fulgera, făgăduind să-i spînzure pe amîndoi în clipa cînd va avea iar sceptrul în mînă, dar ei îl ţineau zdravăn şi se bucurau de zbaterea sa neputincioasă şi rînjeau la ameninţările lui. Stătură aşa pînă cînd cataplasma începu să prindă şi nu mai trebuia mult ca ticăloşia să ajungă la capăt, dacă n-ar fi fost întreruptă. Dar tocmai atunci „sclavul” care dezvăluise cruzimea legilor Angliei se ivi la faţa locului şi puse capăt mîrşavei lor fapte, smulgînd cataplasma şi faşa.

Regele voia să împrumute bîta eliberatorului său şi să-i scuture bine pe cei doi nemernici, chiar pe loc. Însă omul se împotrivi, ca să nu stîrnească zarvă, sfătuindu-l să aibă răbdare pînă seara, cînd toată banda se va întruni şi-atunci nimeni dinafară n-ar mai fi cutezat să se-amestece, ori să-i tulbure. Îi duse îndărăt pe toţi trei şi-i povesti „Zburlitului” tărăşenia. Acesta ascultă cu luare-aminte, chibzui şi-apoi hotărî ca regele să nu mai fie repartizat la cerşit, deoarece se vădise că era vrednic de ceva mai înalt şi mai bun. De aceea îl înălţă pe loc în rang şi-l trecu în rîndul hoţilor.

Hugo nu-şi mai încăpea în piele de bucurie. Urmărise acest lucru şi mai-nainte, fără a izbuti; acum însă nu mai putea să apară vreo stavilă, fiindcă desigur că regele nici n-ar fi visat să sfideze un ordin precis, decretat direct de statul-major. Aşa că plănui chiar pentru după-amiaza aceea o expediţie, punînd la cale ca, în cursul ei, să-l arunce pe rege în ghearele legii. Ba încă născoci un plan atît de ingenios, încît să pară ceva întîm- plător şi fără voie, pentru că Regele Cocoşilor de Luptă era acum îndrăgit şi banda nu s-ar fi arătat prea blîndă faţă de un membru nesuferit, care-i juca un renghi atît de serios, acela de a-l da pe mîna duşmanului comun: legea.

Prea bine. La ceasul potrivit, Hugo o porni cu victima sa spre un sat învecinat. Cei doi colindară agale toate uliţele la rînd, unul pîndind cu ochi ager o şansă sigură de a-şi îndeplini scopul ticălos, celălalt pîndind cu aceeaşi încordare o şansă de-a o tuli şi a scăpa pentru totdeauna din înjositoarea sa captivitate.

Amîndoi renunţară la cîteva prilejuri care păreau destul de atrăgătoare, fiindcă amîndoi — în adîncul inimii — erau hotă- rîţi ca de astă dată să meargă cu totul la sigur şi nici unul din ei n-avea de gînd să îngăduie dorinţelor sale înfrigurate să-l ispitească, aruncîndu-l în vreo aventură riscantă.

Şansa lui Hugo se ivi mai întîi. Căci, în cele din urmă, se apropie o femeie care căra într-un fel de coş un pachet pînte- cos. În ochii lui Hugo scînteie o plăcere ticăloasă şi golanul îşi spuse: „Pe viaţa mea, de-aş putea să arunc asta pe seama lui, rămas bun şi Domnul te aibă în pază, Rege al Cocoşilor de Luptă!” Aşteptă şi pîndi, liniştit în aparenţă, însă de fapt cu sufletul mistuit de atîta aţîţare, pînă ce femeia trecu pe lîngă ei; şi socoti că a sunat ceasul. Apoi zise, în şoaptă:

— Aşteaptă aici pînă mă întorc — şi-o ţîşni tiptil după pradă.

Regelui i se umplu inima de bucurie. Acum putea să evadeze — numai dacă Hugo, tot iscodind, se îndepărta de ajuns.

Dar nu-i era hărăzit asemenea noroc. Hugo se strecură în spatele femeii, îi smulse pachetul şi se-ntoarse în goană, pur- tîndu-l înfăşurat într-o bucată de pătură veche pe care o ducea pe braţ. Într-o clipită, femeia — care-şi dădu seama de pagubă după uşurarea poverii, deşi nu văzuse cine-a săvîrşit furtişagul — stîrni o goană şi o hăituială turbată după el. Fără a se opri, Hugo aruncă bocceaua în braţele regelui, spunînd:

— Acum goneşte după mine cu ceilalţi laolaltă şi strigă „Prindeţi hoţul!” — dar ia seama, fă-i să-mi piarză urma.

În clipa următoare Hugo coti după un colţ şi se pierdu într-o ulicioară întortocheată, iar peste alte cîteva clipe ieşi iarăşi la iveală — mergînd alene, făcînd pe mironosiţa şi pe nepăsătorul şi se ascunse îndărătul unui stîlp, ca să vadă rezultatele.

Jignit, regele aruncă bocceaua pe jos şi pătura se desfăcu tocmai cînd femeia ajunse în dreptul lui, urmată de o droaie de oameni, care sporea neîncetat. Cu o mînă îl apucă pe rege, cu cealaltă apucă zorită bocceaua şi începu să reverse un torent de insulte asupra băiatului, care se zbătea fără folos să scape de strînsoare.

Hugo văzuse de ajuns — duşmanul era prins şi legea avea să pună mîna pe el acum — aşa că o şterse, chicotind şi sărind într-un picior, luîndo spre sălaş. Şi cum mergea aşa, ticluia în minte o versiune lesne de crezut a întîmplării, pe care s-o servească suitei „Zburlitului”.

Regele se zbătu mai departe în încleştarea puternică a femeii, strigînd furios din cînd în cînd:

— Ia mîna de pe mine, făptură neroadă; nu eu sînt acela care ţi-a răpit bunul tău de nimica!

Mulţimea se strînse buluc în jurul lor, ameninţîndu-l pe rege şi aruncindu-i tot felul de ocări. Un fierar spătos, cu şorţ

de piele şi mîneci suflecate pînă la coate, întinse mîna după el, spunînd că-l va tăbăci bine, ca să-l înveţe minte. Însă tocmai atunci o sabie lungă scînteie prin văzduh şi se abătu cu latul — cu o forţă convingătoare — peste braţul omului, în timp ce uimitorul ei stăpîn remarcă glumeţ:

— Luaţi aminte, oameni buni, să purcedem cu duhul blîn- deţii, nu cu sînge rău şi cuvinte necreştineşti. Treaba aceasta se cuvine a fi judecată de lege, nu supusă chibzuielii oricărui om nepriceput. Dă-i drumul băiatului, bună gospodină.

Fierarul îl măsură cu o privire pe vînjosul oştean, apoi se depărtă mormăind şi frecîndu-şi braţul; mai de voie, mai de nevoie, femeia dădu drumul băiatului, mulţimea-l privi pe străin cu ciudă, însă îşi ţinu gura, din prudenţă. Regele sări alături de eliberatorul său, cu obrajii aprinşi şi ochii scînteie- tori, exclamînd:

— Amarnic ai zăbovit, dar ai sosit la vreme; acum, sir Miles, taie-mi în bucăţi adunătura aceasta!

Capitolul 23
PRINŢUL ÎNTEMNIŢAT

HENDON SE SILI IAR să zîmbească, se aplecă şi-i şopti regelui la ureche:

— Uşure, uşure, prinţul meu, învîrte-ţi limba în gură cu băgare de seamă — ci chiar rabdă a n-o mai învirti defel. Aibi încredere în mine — totul se va sfîrşi cu bine, pînă la urmă.

Apoi adăugă în sinea lui: „Sir Miles! Doamne sfinte, uitasem cu totul că sînt cavaler!

Dumnezeule, ce lucru de minu- nare-i stăpînirea statornică pe care mintea lui o are asupra năstruşnicelor şi smintitelor sale închipuiri!… Deşert şi nerod titlu mai am, şi totuşi e lucru de preţ, fiindcă l-am dobîndit pe merit; e mai multă cinste să fii socotit vrednic de rangul de cavaler-stafie în Regatul Viselor şi Umbrelor, decît să fii socotit de ajuns de josnic pentru a fi conte în vreunul din regatele adevărate ale acestei lumi”.

Mulţimea se dădu în lături, ca să facă loc unui strajnic. Acesta se apropie şi era gata să pună mîna pe umărul regelui, cînd Hendon zise:

— Încetişor, bunul meu prieten, ţine-ţi mîna — va merge de bună voie; răspund eu de aceasta. Arată-ne calea, noi te vom urma.

Omul stăpînirii o luă înainte, împreună cu femeia cu bocceaua; Miles şi regele în urmă, cu mulţimea ţinîndu-se buluc după ei. Regele se simţea îndemnat să se răzvrătească, însă Hendon îi şopti:

— Cugetaţi bine, Alteţa Voastră — legile voastre sînt temelia puterii voastre regale! Oare li se va împotrivi însăşi rădăcina, cînd ramurilor le cere să se supună? Pare-se că una din aceste legi a fost încălcată. Cînd regele va fi pe tron iar, oare îl va mîhni vreodată a-şi aminti că pe vremea cînd trecea drept un supus de rind, cu loialitate s-a aplecat el însuşi înaintea legii?

— Înţelept grăieşti. Nu mai rosti nici un cuvînt. Vei vedea cum — cîtă vreme trece drept supus — regele Engliterei va arăta el însuşi legii aceeaşi cinstire pe care o cere de la oricare supus al său.

Cînd femeia fu chemată să depună mărturie în faţa judecătorului de pace, jură că micul acuzat din boxă săvîrşise furtul. Nu se află nimeni în stare să arate contrariul, aşa că vinovăţia regelui fu dovedită. Bocceaua fu apoi

desfăcută, iar cînd conţinutul ei se arătă a fi un dolofan purceluş fript, judecătorul păru tulburat, în vreme ce Hendon păli şi trupul ii fu scuturat de un fior de deznădejde, de parc-ar fi fost fulgerat. Numai regele rămase netulburat. Îl ocrotea faptul că habar n-avea de lege. Judecătorul chibzui o bucată de vreme, ceea ce dădea de gîndit, apoi se întoarse către femeie, cu întrebarea:

— Cît socoţi că preţuieşte bunul acesta?

Femeia făcu o temenea şi răspunse:

— Trei şilingi şi opt pence, înălţimea Voastră; n-aş putea scădea un ban, de-i fac cinstit preţul.

Judecătorul îşi roti privirea asupra mulţimii din jur, stingherit; apoi făcu un semn din cap către strajnic şi zise:

— Goleşte tribunalul şi închide uşile.

Treaba fu făcută. În sală nu rămase nimeni afară de cei doi slujbaşi, regele, reclamantul şi Miles Hendon. Acesta era ţeapăn de emoţie, îi pierise tot sîngele din obraji, iar pe frunte i se adunaseră stropi mari de sudoare rece, care-i picurau pe faţă. Judecătorul se întoarse iar spre femeie şi spuse cu glas mişcat de compătimire:

— E un biet băieţandru neştiutor şi se prea poate să fi fost îmboldit cumplit de foame, căci grele vremi sînt pentru nenorociţi; ia seama, nu i se citeşte răutate pe faţă, dar cînd foamea dă ghes... Bună femeie, ştii oare că de fură cineva un lucru ce preţuieşte mai mult de treisprezece gologani şi jumătate, legea spune că pentru aceasta va fi spînzurat?

Micul rege tresări, holbînd ochii de consternare, însă se stăpîni şi rămase liniştit — cu femeia însă nu se întîmplă la fel. Sări în picioare, scuturată de spaimă, şi strigă:

— Vai, ce-am făcut! Pentru nimic în lume n-aş voi să fie spînzurat, bietul de el! Ah, scăpaţi-mă din strîmtoarea aceasta, înălţimea Voastră — ce să fac, ce pot să fac?

Judecătorul îşi păstră atitudinea de om al legii şi zise cu simplitate:

— Negreşit, e îngăduit a îndrepta preţuirea, de vreme ce încă nu s-a trecut în scris.

— Atunci, pentru numele Domnului, ziceţi că purcelul făcea opt gologani şi cerul binecuvînteze ziua care mi-a mîn- tuit sufletul de această treabă înfricoşătoare!

În încîntarea sa, Miles Hendon uită cu totul de etichetă şi-l uimi pe rege şi-i răni demnitatea, aruncindu-şi braţele după gîtul lui şi strîngîndu-l la piept. Femeia îşi luă ziua bună, re-

cunoscătoare, şi plecă cu purcelul ei, iar strajnicul, care îi deschise uşa, se luă după ea, în tinda cea îngustă. Judecătorul începu să scrie în registru. Hendon, totdeauna la pîndă, gîndi că ar fi bine să afle de ce slujbaşul o urmase pe femeie afară, aşa că se strecură tiptil în tinda întunecoasă şi ascultă. Auzi următoarea conversaţie:

— Este un porc dolofan şi făgăduieşte o masă îmbelşugată. Ţi-l voi cumpăra; iată cei opt gologani ce ţi se cuvin.

— Opt gologani, zău aşa! N-ai să capeţi asemenea pleaşcă. Mă costă pe mine însămi trei şilingi şi opt pence, bani buni şi cinstiţi ai domniei din urmă, de care bătrînul Harry, răposat de curînd, nicicînd nu s-a atins, nici nu le-a schimbat greutatea. Du-te învîrtindu-te cu cei opt gologani ai tăi!

— Aşa o întorci? Ai fost sub jurămînt, dar te-ai legat cu jurămînt făţarnic cînd ai zis că preţuieşte doar opt gologani. Vino numaidecît îndărăt cu mine în faţa înălţimii Sale şi dă socoteală pentru nelegiuire! Apoi băiatul va fi spînzurat!

— Haide, haide, fără pripeală, inimă bună, nu mai spune nimic, sînt mulţumită. Dă-mi opt gologani şi pecetluieşte-ţi gura.

Femeia plecă plîngînd. Hendon se strecură înapoi în sala de judecată şi strajnicul îl urmă numaidecît, după ce-şi ascunse prada într-un loc potrivit. Judecătorul mai scrise ce mai scrise, apoi îi citi regelui o înţeleaptă şi binevoitoare predică, condamnîndu-l la o scurtă şedere în temniţa borfaşilor de rînd, urmată de o biciuire în public. Uluit, regele deschise gura şi probabil că voia să ordone ca bunului judecător să i se taie capul pe loc, însă prinse cu privirea un semn al lui Hendon, care-l punea în gardă, şi izbuti să-şi închidă la loc gura înainte de-a fi scăpat vreo vorbă. Hendon îl luă atunci de mînă, făcu o plecăciune înaintea judecătorului şi-apoi o porniră către temniţă sub paza strajnicului. În clipa cînd ajunseră în stradă, înfierbîntatul monarh se opri, se smulse din mîna oşteanului şi exclamă:

— Nătîngule, au îţi închipuieşti că voi intra viu într-o temniţă de rînd?

Hendon se-aplecă şi-i spuse cam răspicat:

— Vrei să-mi dai crezare au ba? Linişte! Şi fereşte-te a ne înrăutăţi mai mult starea cu vorbe de primejdie. Se va în- tîmpla cum vrea ursita; nu poţi nici să grăbeşti, nici să schimbi nimic; pentru aceasta aşteaptă şi aibi răbdare — va fi vreme de ajuns să te căinezi sau să-ţi veseleşti inima, cînd ceea ce-i menit a se întîmpla se va fi întîmplat.

Capitolul 24
EVADAREA

SCURTA ZI de iarnă era aproape încheiată. Uliţele erau pustii, doar cîţiva trecători întîmplători, rari, se grăbeau şi ei — cu chipurile încordate ale unor oameni nerăbdători să-şi sfirşească treburile cît mai iute şi-apoi să se pună frumuşel la adăpost de viforul care se stîrnea şi de bezna care se făcea tot mai deasă. Nu se uitau nici în dreapta, nici în stînga; nici nu-i luau în seamă pe eroii noştri, păreau chiar că nici nu-i zăresc. Eduard al şaselea se întreba dacă vederea unui rege dus spre temniţă mai fusese vreodată întîmpinată cu asemenea nepăsare uimitoare. Încet-încet, strajnicul ajunse la o piaţă pustie şi începu s-o străbată. Cînd fură la mijlocul pieţii, Hendon puse mîna pe braţul lui şi-i spuse încet:

— Rogu-te, o clipă de popas, bunul meu domn; nu-i nimeni prin preajmă să tragă cu urechea şi am să-ţi spun o vorbă.

— Datoria mea nu-mi dă voie, Domnia Ta; te rog, nu mă ţine, se lasă noaptea.

— Stai totuşi, căci treaba aceasta te priveşte îndeaproape. Întoarce spatele o clipă şi fă-te a nu vedea: lasă-l pe acest sărman băiat să fugă!

— Îmi spui astfel de vorbe?! Te întemniţez, în numele...

— Nu, nu, nu fii prea pripit. Ia seama să nu săvîrşeşti vreo greşeală prostească... Apoi cu voce scăzută şopti în urechea omului: Purcelul pe care l-ai cumpărat cu opt gologani te poate costa capul, omule!

Bietul strajnic, luat prin surprindere, rămase mai întîi fără grai — apoi mai căpătă glas şi se porni să bombăne şi să ameninţe; însă Hendon

era liniştit şi aşteptă cu răbdare pînă ce i se tăie omului răsuflarea, după care zise:

— Îmi eşti oarecum pe plac, prietene, şi n-aş fi bucuros să văd cum ţi se întîmplă vreun rău. Ia aminte, am auzit totul, fiecare vorbuliţă. Îţi voi dovedi. Şi repetă conversaţia pe care slujbaşul o avusese cu femeia, în tindă, cuvînt cu cuvînt, sfîr- şind astfel:

— Aşa, am înşirat oare totul? Nu mă socoţi în stare a înşira fără greş vorbele tale şi înaintea judecătorului, de cumva împrejurarea ar cere-o?

O clipă omul rămase mut de groază şi disperare; după aceea îi mai veni inima la loc şi spuse cu o veselie forţată:

— Ar fi temei pentru grea judecată, cu adevărat, de n-ar fi lucru făcut în glumă, căci n-am amăgit-o pe femeie decît ca să-mi rîd de ea.

— Ai păstrat şi purcelul femeii tot în rîs?

Omul îl repezi:

— Pentru nimic alt, bunule domn — ţi-am zis o dată că doar am glumit.

— Încep a-ţi da crezare — spuse Hendon, făcînd pe încurcatul, cu un ton pe jumătate batjocoritor, pe jumătate convins — dar zăboveşte aci o clipă pînă ce alerg şi-i fac în- trebare înălţimii Sale, fiind om învăţat în legi, în glume, în...

Vorbind întruna, se şi depărtă. Strajnicul şovăi, se foi, scuipă vreo două-trei înjurături, apoi strigă:

— Opreşte-te, opreşte-te, bunule domn — te rog, aşteaptă puţin — cum, judecătorul? Păi bine, omule, ăla nu înţelege de glumă nici cît ar înţelege un mort! Vino să ne urmăm vorba. Năstruşnică întîmplare! Pare-mi-se că mă aflu în strîmtoare — totul numai şi numai pentru o petrecere nevinovată şi nechibzuită. Sînt om împovărat, cu familie, iar nevastă-mea şi

copilaşii… Fii om cu minte, înălţimea Ta: ce voieşti de la mine?

— Atîta doar: să fii orb şi mut şi ologit cît ar număra cineva pînă la o sută de mii — numărînd încet — spuse Hendon cu înfăţişarea unui om care cere doar un hatîr nevinovat şi încă foarte mic.

— Înseamnă pierzania mea! spuse strajnicul, deznădăjduit. Ah, arată-ţi înţelegerea, bunule domn; cercetează cele întîmplate, din toate privinţele, şi vezi că totul a fost doar în şagă. Asta-i vădit şi limpede! Şi chiar de-ar fi să spună cineva că nu-i de glumă, este vină într-atît de mică, încît chiar şi cea mai aspră pedeapsă ce-ar putea aduce după sine ar fi ca judecătorul să mă dojenească şi să-mi spună să iau aminte.

Hendon răspunse, cu un aer solemn, care-ar fi îngheţat şi apele:

— Gluma aceasta a ta are un nume în lege — ştii oare care-i numele ei?...

— Nu avem cunoştinţă! Se prea poate că am fost nesăbuit. Nici prin vis nu mi-a trecut că are vreun nume — vai, ceruri milostive, am gîndit că eu am născocit-o cel dintîi.

— Da, are un nume. În lege această crimă poartă numele *Non compos mentis lex talionis sic transit gloria mundi*[1].

— Doamne Dumnezeule!

— Şi pedeapsa statornicită pentru ea e moartea!

— Atotputernicul fie îndurător cu mine, păcătosul!

— Îngrozind pe cineva aflat în greşeală, în amarnică primejdie şi la voia ta, ai dobîndit bunuri ce preţuiesc mai bine de treisprezece gologani şi un pitac, plătindu-le o nimica toată; şi aceasta, în ochii legii, înseamnă jaf şi tăinuire de bunuri, rea-credinţă în împlinirea îndatoririi — *ad hominem expur- gatis in stătu quo* — ce se pedepseşte cu moartea prin spînzu- rare, fără răscumpărare sau preschimbarea cu iertare dată de cler.

— Ţine-mă, ţine-mă, bunule domn, picioarele mi se taie! Fii îndurător, cruţă-mi această soartă şi voi întoarce spatele şi nici că voi vedea ceva.

— Prea bine! Acuma eşti înţelept şi cuminte. Şi vei da înapoi purcelul?

— Îl voi da, aşa voi face, îl voi da — nici că mă voi atinge de vreun altul, chiar de l-ar trimite cerul şi un arhanghel mi l-ar aduce. Pleacă — de dragul dumitale sînt orb — nu văd nimica. Voi spune că te-ai năpustit asupră-mi şi mi-ai smuls osînditul din mîini cu sila. Temniţa are doar o

---

[1] Cuvinte latineşti care n-au nici o legătură între ele (N. T.)

ușă veche şi putredă şi o voi scoate din ţîţîni eu însumi, între miezul nopţii şi dimineaţa de mîine.

— Fă astfel, suflet creştinesc, nici un rău nu-ţi va căşuna fapta aceasta; judecătorul a arătat milă iubitoare faţă de acest sărman băiat şi nu va vărsa lacrimi, nici nu va frînge oasele vreunui temnicer, din pricina fugii lui.

Capitolul 25
HENDON HALL

DE-NDATA CE HENDON şi regele pieriră din ochii straj- nicului, Alteţa Sa fu îndrumată să se grăbească spre un anumit loc dinafara oraşului şi să aştepte acolo, în vreme ce Hendon se va duce la han şi va lichida socotelile. Peste o jumătate de ceas, cei doi prieteni se hurducau voioşi către răsărit, pe spinările jalnicilor bidivii ai lui Hendon. Regelui îi era cald şi bine acum, fiindcă lepădase zdrenţele şi se îmbrăcase cu straiele cumpărate de Hendon la haine vechi, pe Podul Londrei.

Hendon dorea să nu-l obosească prea mult pe băiat. Socotea că prînzurile neregulate, călătoriile istovitoare şi zgîrcenia la somn vor înrăutăţi starea minţii sale bolnave, pe cînd odihna, viaţa rostuită şi mişcarea făcută cu măsură, cu siguranţă că-i vor grăbi vindecarea. Ţinea mult să-i vadă mintea însănătoşită şi închipuirile izgonite din căpşorul său chinuit. De aceea se hotărî să se îndrepte cu popasuri dese către căminul de care fusese lipsit atîta vreme — în loc de a urma îndemnul nerăbdării şi a se zori zi şi noapte, fără răgaz.

După ce străbătură vreo zece mile, ajunseră într-un sat arătos şi au mas acolo peste noapte, la un han bun. Fură reluate relaţiile dinainte: Hendon stătea îndărătul scaunului regelui, cînd acesta mînca, şi-l servea, îl dezbrăca seara, cînd era gata de culcare, apoi se-ntindea pe duşumea, care-i slujea drept pat, şi dormea de-a curmezişul pragului, înfăşurat într-o pătură.

A doua zi şi-n ziua următoare se drumeţiră alene, sporo- văind despre aventurile prin care trecuseră din clipa despărţirii şi bucurîndu-se grozav fiecare de povestirea celuilalt. Hendon

înşiră cu de-amănuntul ce meleaguri întinse cutreierase în căutarea regelui şi-i descrise cum arhanghelul îl rătăcise aiurea prin toate colţurile pădurii şi în cele din urmă îl adusese îndărăt la colibă, cînd văzuse că nu se poate descotorosi de el. Apoi — zise el — bătrînul intrase în odăiţa de dormit şi se-ntorsese clătinîndu-se, zdrobit şi spunînd că se aşteptase să-l găsească pe băiat întors şi întins pe pat să se odihnească, dar nu era aşa.

Hendon aşteptase la colibă toată ziulica, apoi i se stinsese orice speranţă de a-l mai vedea pe rege întorcîndu-se şi pornise iar în cercetare.

— Iar bătrînul Sanctum Sanctorum era cu-adevărat mîhnit că înălţimea Ta nu s-a întors — zise Hendon. I-am cetit jalea pe faţă.

— Pe legea mea, nicicînd nu voi sta la îndoială în privinţa mîhnirii sale! strigă regele şi după aceea îşi spuse povestea lui, la sfîrşitul căreia lui Hendon îi păru rău că nu l-a făcut mii-fărîme pe arhanghel.

În ultima zi a călătoriei, Hendon parcă era în al şaptelea cer. Îşi dăduse drumul la gură şi nu se mai oprea. Vorbea despre bătrînul său tată şi despre fratele său Arthur, povestind multe fapte care le oglindeau firile nobile şi mărinimoase; se pierdu în aiurări drăgăstoase despre Edith a lui şi inima-i era însufleţită de atîta bucurie, încît fu în stare să spună cîteva vorbe bune şi frăţeşti pînă şi despre Hugh. Îşi clădi o mulţime de vise de tot felul pe seama primirii ce-avea să li se facă la Hendon Hall; ce surpriză avea să fie sosirea lor pentru toată lumea şi ce izbucniri de încîntare şi de mulţumiri aduse cerului avea să stîrnească.

Ţinutul era îmbietor, semănat cu căsuţe atrăgătoare şi livezi, şi drumul trecea prin mijlocul unor întinse imaşuri, ale căror hotare se pierdeau în depărtare, în uşoare unduiri care te duceau cu gîndul la neîncetatul du-te-vino al valurilor mării. După-amiază, fiul risipitor care se întorcea acasă se abătu de nenumărate ori din drum ca să vadă dacă nu cumva poate — urcînd pe vreo movilă — să străpungă depărtarea cu ochii şi să întrezărească măcar un colţ din căminul său. În cele din urmă izbuti şi strigă, stăpînit de aţîţare:

— Iată colo satul, prinţul meu, şi castelul în preajmă-i! De aci se pot zări turnurile, iar

pădurea de colo e parcul tatălui meu. Ah, acuma afla-vei cu ochii ce însemnează fala şi măreţia. O casă cu şaptezeci de odăi, închipuie-ţi numai! Şi douăzeci şi şapte de slujitori! Straşnică locuinţă pentru oameni ca noi, nu-i aşa? Haide, să ne zorim — nerăbdarea mea nu va mai îndura altă zăbovire.

O porniră la drum cu cea mai mare grabă; cu toate acestea abia pe la trei ajunseră în sat. Călătorii trecură valvîrtej prin el, în timp ce lui Hendon îi mergea gura întruna, ca o morişcă.

— Iată biserica, de aceeaşi iederă acoperită — totu-i aidoma cum a fost. Mai la vale se află hanul, bătrînul Leu Roşu, dincolo-i piaţa tîrgului. Aci se ţine serbarea de mai şi dincolo e cişmeaua — nimica nu s-a schimbat, afară de oameni, orişicît. Zece ani mai aduc schimbări asupra oamenilor, unii dintre ei îmi pare că-i cunosc, dar pe mine nimeni nu mă ştie.

Aşa îşi urma el întruna sporovăiala. Ajunseră curînd la capătul satului; călătorii apucară pe o potecă întortocheată şi îngustă, străjuită de garduri vii, înalte, şi-o ţinură cu pas întins vreo jumătate de milă, apoi trecură — pe sub arcadele unei porţi impunătoare, ai cărei uriaşi stîlpi de piatră erau împodobiţi cu steme şi blazoane sculptate — într-o largă grădină înflorită.

În faţa lor se înălţa un castel mîndru la înfăţişare.

— Fii binevenit la Hendon Hall, regele meu! exclamă Miles. Ah, azi e o zi mare! Tatăl meu şi fratele meu, şi lady Edith vor fi atît de înnebuniţi de bucurie, încît nu vor avea ochi şi grai decît pentru mine, în încîntarea dintîi a întîlnirii, astfel că ţi se va părea că eşti primit cu răceală — dar să nu iei în seamă la aceasta, căci curînd va părea altfel. Cînd le voi spune că te afli sub ocrotirea mea şi le voi mărturisi cît de

mare-i dragostea ce-ţi port, vei vedea cum te vor strînge la piept, de dragul lui Miles Hendon, şi de-azi înainte, pînă-n veci de veci, te vor adăposti în casa şi în inima lor!

În clipa următoare, Hendon sări la pămînt în faţa uşii celei mari, îl ajută pe rege să descalece, apoi îl luă de mînă şi se repeziră în casă. Din cîţiva paşi ajunseră într-o încăpere spaţioasă; intră şi îi dădu regelui un jilţ — mai mult grăbit decît ceremonios — apoi alergă spre un tînăr care sta la o masă de scris, în faţa unui foc de buşteni, hrănit din belşug.

— Îmbrăţişează-mă, Hugh — strigă el — şi spune că eşti bucuros de întoarcerea mea şi dă-i de veste tatălui nostru, căci căminul nu-i cămin pînă ce nu voi atinge mîna lui şi nu-i voi vedea chipul, şi nu-i voi auzi iar glasul!

Dar Hugh doar se dădu îndărăt, după ce trădă o surprindere de-o clipă, şi aţinti o privire gravă asupra intrusului. O privire care mai întîi trădă oarecum demnitatea jignită, înlocuită apoi — drept urmare a vreunui gînd sau a vreunei hotărîri lăuntrice — de-o curiozitate plină de mirare, amestecată cu o compătimire sinceră sau prefăcută. După aceea cuvîntă cu glas blînd.

— Mintea-ţi pare vătămată, sărmane străin, neîndoielnic ai pătimit grele lipsuri şi aspre lovituri ţi-a dat soarta; înfăţişarea şi veşmintele tale vădesc aceasta prea bine. Drept cine mă iei oare?

— Drept cine te iau? Drept cine alt să te socot, decît cel care eşti cu-adevărat? Socot că eşti Hugh Hendon — răspunse Miles răspicat.

Celălalt continuă, pe acelaşi ton dulceag:

— Şi cine-ţi închipui că eşti tu însuţi?

— Închipuirea nu are nimic de-a face cu aceasta. Sau te prefaci că nu mă recunoşti drept fratele tău, Miles Hendon?

O undă de surprindere voioasă flutură peste chipul lui Hugh, care exclamă:

— Cum?! Nu glumeşti? Morţii pot oare căpăta încă o dată viaţă? Domnul fie lăudat, de-i aşa! Sărmanul nostru băiat pierdut, întors iar la sînul nostru, după toţi anii aceştia cruzi. Ah, pare prea frumos pentru a fi aievea; e într-adevăr prea frumos pentru a fi aievea! Ia aminte, aibi milă, nu-ţi bate joc de mine! Vino iute la lumină, lasă-mă să te cercetez!

Îl apucă de braţ pe Miles, îl trase la fereastră şi începu să-l soarbă din ochi, din cap pînă-n picioare, sucindu-l şi învîrtin- du-l încolo şi încoace şi rotindu-se repede în jurul lui, ca să-l poată măsura din toate părţile, în vreme ce fiul risipitor întors, scînteind de bucurie, zîmbea, rîdea şi dădea mereu din cap, spunînd:

— Haide, frate, cercetează-mă pe-ndelete şi nu-ţi fie teamă, nu vei găsi nici o trăsătură şi nici un mădular care să nu treacă încercarea. Iscodeşte-mă şi cercetează-mă cît îţi pofteşte inima, bunul meu Hugh — sînt cu adevărat Miles al tău de odinioară, acelaşi Miles, fratele tău pierdut, nu-i aşa? Ah, e o zi

mare — am spus eu că-i o zi mare! Dă-mi mîna, întinde-mi obrazul tău. Doamne, mai-mai că-mi dau sufletul de bucurie.

Era cît pe-aci să se arunce de gîtul fratelui său, însă Hugh îl opri cu mîna, apoi lăsă capul în piept cu o înfăţişare jalnică, spunînd mişcat:

— Ah, Dumnezeule atotîndurător, dă-mi puterea să duc pe umerii mei această amarnică dezamăgire!

Uluit, Miles rămase o clipă fără glas, după aceea i se dezlegă limba şi strigă:

— Care dezamăgire? Nu sînt oare fratele tău?

Hugh clătină din cap cu mîhnire şi spuse:

— Mă rog de cel de sus să ne poată dovedi aceasta, şi ca alţi ochi să poată găsi asemănări ce mie-mi sînt ascunse. Vai, mă tem că scrisoarea prea adevărat grăia.

— Care scrisoare?

— Una care a sosit de peste mare, cu vreo şase-şapte ani în urmă. Spunea că fratele meu a murit în bătălie.

— Era o minciună! Cheamă-ţi tatăl — el mă va cunoaşte.

— Nimănui nu-i stă în putinţă a chema morţii.

— Morţii? Glasul lui Miles era stins şi buzele-i tremurau. Tatăl meu mort! Oh, ce veste cumplită! Jumătate din bucuria mea s-a ofilit. Te rog, lasă-mă să-l văd pe fratele meu Arthur — el va adeveri cine sînt, mă va cunoaşte şi-mi va da mîngîiere.

— El, aşijderi, e mort.

— Dumnezeule, fii milostiv cu mine, un biet om doborît la pămînt. Duşi, amîndoi duşi pe cea lume — celor vrednici li s-a curmat firul vieţii, iar cei nevrednici ca mine sînt cruţaţi! Ah! mă rog stăruitor să-mi dărui mila ta! Nu-mi spune că lady Edith...

— E moartă? Nu, ea trăieşte.

— Atunci, Domnul fie lăudat, bucuria mi-e iarăşi întreagă! Zoreşte-te, frate — spune-i să vină la mine! Iar de va spune ea că nu sînt eu însumi... dar ea nu va face aceasta, nu, nu, ea mă va cunoaşte cine sînt, nătîng aş fi de m-aş îndoi ci aceasta. Adu-o aci, adu-i pe vechii slujitori, ei deopotrivă mă vor recunoaşte.

— Toţi? s-au dus, fără numai cinci — Peter, Halsey, David, Bernard şi Margaret.

Zicînd acestea, Hugh ieşi din încăpere. Miles rămase puţin pe gînduri, apoi începu să străbată odaia-n lung şi-n lat, mur- murînd: „Cei cinci meşteri în ticăloşii au rămas în viaţă, cînd au pierit cei douăzeci şi doi de slujitori credincioşi şi cinstiţi. Acesta-i lucru de minunare”.

Se învîrti mai departe, ca un leu în cuşcă, tot mormăind de unul singur — uitase cu desăvîrşire de rege. Nu trecu mult, şi Alteţa Sa spuse cu gravitate şi cu o nuanţă de sinceră compătimire — deşi cuvintele puteau fi luate drept o ironie:

— Nu lua aminte la nenorocul tău, bunul meu cavaler, se mai află şi alţii pe lumea aceasta cărora li se tăgăduieşte a fi ei înşişi şi ale căror plîngeri sînt luate în rîs. Ai tovărăşie.

— Ah, regele meu — strigă Hendon, roşind puţin — nu mă osîndi şi tu, aşteaptă şi vei vedea. Nu sînt un înşelător, ea îmi va întări spusele; vei auzi mărturia rostită de cele mai dulci buze din Englitera. Eu, înşelător? De unde dar cunosc acest bătrîn castel, portretele acestea ale strămoşilor mei şi toate cîte se află în juru-ne, cum îşi cunoaşte un prunc leagănul? Aici m-am născut şi am crescut, stăpîne; spun adevărul, nu te-am amăgit şi chiar de nu-mi va da crezare nimeni alt, te rog, tu nu te îndoi de mine — nu aş putea îndura aceasta.

— Nu mă îndoiesc de domnia ta — spuse regele, cu o simplitate şi o încredere copilărească.

— Îţi mulţumesc din inimă! exclamă Hendon, cu o aprindere care arăta că este mişcat. Regele adăugă cu aceeaşi simplitate:

— Dar tu de mine te îndoieşti?

Hendon fu încurcat şi se simţi oarecum vinovat, aşa că fu mulţumit cînd Hugh deschise uşa, scutindu-l de a mai răspunde.

O doamnă frumoasă, purtînd un veşmînt bogat, îl urma pe Hugh, iar după ea se înşirau cîţiva slujitori în livrele. Doamna mergea încet, cu capul plecat şi ochii aţintiţi în podea. Faţa îi era nespus de tristă. Miles Hendon sări înspre ea, strigînd:

— Oh, Edith a mea, scumpa mea...

Dar Hugh îi făcu semn cu gravitate să se deandărăt şi-i spuse doamnei:

— Priveşte-l. Îl cunoşti?

La auzul glasului lui Miles, femeia tresărise uşor şi obrajii i se aprinseseră: acum tremura. Rămase nemişcată, păstrînd cîteva clipe o tăcere impresionantă, apoi îşi ridică încet capul şi se uită drept în ochii lui Hendon, cu o privire împietrită şi înspăimîntată. Sîngele-i pieri din faţă, picătură cu picătură, pînă ce i se aşternu pe chip numai paloarea cenuşie a morţii — după aceea spuse, cu glas mort ca şi chipul său:

— Nu-l cunosc! Se întoarse cu un geamăt şi un suspin înăbuşit şi ieşi din odaie, împleticindu-se.

Miles Hendon se prăbuşi într-un jilţ şi-şi îngropă faţa în palme. După o pauză, fratele său le spuse slujitorilor:

— L-aţi văzut bine. Îl cunoaşteţi?

Oamenii clătinară din cap. Apoi stăpînul îi spuse:

— Slujitorii nu te cunosc, domnule. Mi-e teamă că-i la mijloc vreo greşeală. Ai văzut că soţia mea nu te-a cunoscut.

— Soţia ta!

Într-o clipită, Hugh fu ţintuit la perete, cu grumazul prins într-o încleştare de fier.

— Ah, tu, rob cu suflet de vulpe, pricep totul! Tu însuţi ai ticluit scrisoarea, iar mireasa mea răpită şi averea furată sînt roadele mîrşăviei tale. Haide, acuma piei din ochii mei, ca să nu-mi fac de ruşine cinstea de ostaş, măcelărind o stîrpitură atît de bicisnică!

Hugh, stacojiu la faţă şi aproape înăbuşindu-se, se duse împleticindu-se către jilţul cel mai apropiat şi porunci slujitorilor să pună mîna pe tîlharul acela străin şi să-l lege. Ei şo- văiră, iar unul din ei zise:

— E înarmat, sir Hugh, iar noi n-avem arme.

— Înarmat! Ce-i cu asta, cînd sînteţi atîţia? Pe el, vă spun!

Însă Miles le atrase luarea-aminte să-şi dea seama ce fac şi adăugă:

— Mă ştiţi cu toţii de pe vremuri — nu m-am schimbat defel, apropiaţi-vă, dacă vă dă mîna.

Această aducere aminte nu-i încurajă prea mult pe slujitori; ei se codeau încă.

— Atunci, ieşiţi, laşi josnici, înarmaţi-vă şi păziţi uşile, în vreme ce eu trimit pe cineva s-aducă strajă, zise Hugh. În prag se întoarse şi-i spuse lui Miles: Vei găsi că-i spre folosul tău a nu ne întărîta cu zadarnice încercări de fugă.

— Fugă? Cruţă-ţi grija, de ţi-i doar acesta necazul. Căci Miles Hendon e stăpînul castelului Hendon şi-al tuturor celor ce atîrnă de castel. Va rămîne aci — să n-ai nici o îndoială.

Capitolul 26
RENEGAT

REGELE STĂTU PE GÎNDURI cîteva clipe, apoi îşi înălţă privirea şi zise:

— E cu totul de neînţeles. Nu-mi pot lămuri aceasta.

— Nu, nu-i defel de neînţeles, înălţimea Ta. Îl cunosc bine, şi purtarea lui e firească. Era ticălos din născare.

— A, nu de el vorbesc, sir Miles.

— Nu de el? Atunci de ce anume? Ce anume este ciudat?

— Că nimenea nu simte lipsa regelui.

— Cum? Care? Tare mă tem că nu pricep.

— Într-adevăr? Nu te miră şi nu-ţi pare nemaivăzut că ţara nu-i plină de crainici călări şi de proclamaţii, înfăţişînd făptura mea şi căutîndu-mi urma? Nu-i pricină de cutremurare

şi deznădejde că s-a dus capul ţării? Că am pierit şi pierdut sînt?

— Cît se poate de adevărat, regele meu — uitasem. Apoi Hendon suspină şi-şi murmură: „Sărmană minte pustiită, tot stăpînită-i de visul ei mişcător!”

— Dar am un plan care ne va îndrepta starea la amîndoi. Voi scrie un hrisov în trei limbi — latineşte, elineşte şi englezeşte — iar domnia ta te vei zori cu el către Londra, dis-de-di- mineaţă. Să nu-l încredinţezi nimănui alt, fără doar unchiului meu, lordul Hertford; cînd îl va vedea, va şti ce e şi va spune că eu l-am scris. Atunci va trimite după mine.

— N-ar fi mai bine, prinţul meu, să aşteptăm aci pînă dovedesc cine sînt, şi-mi întăresc drepturile asupra moşiilor mele? Atunci voi fi cu atît mai în stare de a...

Regele îl întrerupse cu glas poruncitor:

— Tăcere! Ce sînt moşiile tale de nimica, tocmelile tale amărunte, faţă de trebile care privesc bunăstarea unui popor şi păstrarea unui tron? Apoi adăugă cu glas blînd, ca şi cum s-ar fi căit de asprimea sa: Supune-te şi nu avea teamă; îţi voi face dreptate, îţi voi da stăpînirea întreagă — da, mai mult decît întreagă. Voi ţine minte şi te voi răsplăti.

Zicînd acestea, luă pana şi se-apucă de lucru. Hendon îl privi lung, cu drag, un răstimp, după care îşi spuse: „De-ar fi beznă aci, aş socoti că de bunăseamă un rege a rostit aceste vorbe. Nu-i chip a tăgădui, cînd i se porneşte boala, tună şi fulgeră deopotrivă cu regele nostru cel adevărat — dar de unde a prins meşteşugul acesta? Ian te uită cum mi-ţi mîzgăleşte şi zgîrie hîrtia mulţumit, cu codiţe şi cîrlige fără vreo noimă, închipuindu-şi că sînt cuvinte latineşti şi elineşti... Şi de nu-mi va sluji mintea vreun şiretlic norocos pentru a-l depărta de la ţelul său, voi fi nevoit a mă preface mîine dimineaţă că gonesc călare spre împlinirea nesăbuitei însărcinări ce-a născocit-o pentru mine”.

În clipa următoare gîndurile lui sir Miles se întoarseră la episodul abia petrecut. Era aşa de absorbit în meditaţie, încît cînd regele îi înmînă hîrtia pe care-o scrisese, o luă şi-o băgă în buzunar fără să aibă habar ce face. „Cît de uimitor de ciudat s-a purtat ea, murmură oşteanul. Mi se pare că m-a cunoscut, şi-mi pare că nu m-a cunoscut. Aceste păreri se izbesc cap în cap, văd limpede; nu le pot împăca, şi nici să aduc temeiuri puternice, ca să înlătur vreuna din ele, sau măcar să mă întăresc în părerea că una cîntăreşte mai mult decît cealaltă nu pot. Lucrurile stau fără doar şi poate aşa: trebuie să mă fi recunoscut după chip, înfăţişare şi glas, căci cum ar fi putut fi altfel? Totuşi de spus a

spus că nu mă cunoaşte şi aceasta-i dovadă desăvîrşită, căci ea nu-i în stare de minciună. Ci stai — gîndesc că încep să văd limpede. Se prea poate ca el s-o fi înrîurit, să-i fi poruncit, s-o fi silit a minţi. Aceasta-i cheia! Taina-i dezlegată. Părea moartă de spaimă, da, se afla sub ameninţarea lui. O voi căuta, o voi găsi; acum că el este plecat, îşi va spune pe faţă gîndul adevărat. Îşi va aminti de vremurile de-altădată, cînd eram tovarăşi de joacă, şi asta îi va îmblînzi

inima şi nu mă va mai trăda, ci-mi va mărturisi totul. Nu are sînge de nelegiuit în vine — nu, totdeauna a fost cinstită şi cu credinţă. I-am fost drag odinioară — aceasta-i chezăşia mea, căci nu poţi vinde pe cineva care ţi-a fost drag.”

Păşi grăbit spre uşă, care în clipa aceea se deschise; în încăpere intră lady Edith. Era foarte palidă, însă mergea cu pasul hotărît şi portul ei era plin de graţie şi de-o blîndă demnitate. Faţa-i era la fel de mîhnită ca şi mai-nainte.

Împins de-o fericită încredere, Miles sări s-o întîmpine, dar ea-l opri cu un gest abia simţit, şi oşteanul rămase locului. Castelana se aşeză şi-l pofti şi pe el să şadă. Astfel, acest simplu gest îi răpi sentimentul de veche camaraderie, prefăcîndu-l într-un oaspe străin. Era atît de surprins, atît de buimăcit, încît faptul acela neaşteptat îl făcu o clipă să înceapă a se întreba dacă, la urma urmei, mai e tot Miles Hendon, cum susţinea. Lady Edith zise:

— Cavalere, am venit să-ţi dau un sfat. Poate că nu stă în puterea cuiva ca nebunii să fie treziţi din nălucirile lor; dar neîndoielnic că pot fi îndemnaţi a se feri de primejdii. Socot că acest vis al domniei tale poartă faţa adevărului cinstit pentru domnia ta, şi pentru aceea nu-i nelegiuit; dar nu zăbovi aci cu el, căci aci visul acesta este aducător de primejdii. Se uită drept în ochii lui Miles o clipă, apoi adăugă în chip mişcător: E cu atît mai primejdios, cu cît te asemuieşti mult cu ce-ar fi fost băiatul pe care l-am pierdut noi, de-ar fi vieţuit s-ajungă vîrsta aceasta.

— Sfinte Dumnezeule, doamnă, dar eu sînt acela!

— Te cred că aşa socoţi, cavalere. Nu-ţi pun la îndoială cinstea în această privinţă; îţi spun doar să iei seama, atîta tot. Soţul meu e stăpîn în acest ţinut; puterea sa mai că n-are hotare;

oamenii duc viaţă înfloritoare ori mor de foame, după vrerea lui. De n-ai semăna cu omul care ţii sus şi tare că eşti, soţul meu te-ar lăsa poate să te desfeţi în voie cu visul dumitale. Ci dă-mi crezare, îl cunosc prea bine, ştiu ce va face: va spune la toată lumea că eşti un şarlatan nebun, şi pe dată toţi îi vor ţine isonul. Aţinti asupra lui Miles încă o dată aceeaşi privire neclintită şi adăugă: De-ai fi chiar Miles Hendon şi el ar şti aceasta, şi tot ţinutul ar şti — ia aminte ce spun, cîntăreşte

bine — te-ai afla în aceeaşi primejdie, pedeapsa la fel de sigură ţi-ar fi; s-ar lepăda de domnia ta şi te-ar tîrî în faţa judecăţii şi nimenea n-ar fi de ajuns de cutezător ca să-ţi ia partea.

— Îţi dau crezare cît se poate de deplină — zise Miles, cu amărăciune. Puterea care poate porunci cuiva să trădeze pe-un prieten de-o viaţă întreagă şi să se lepede de el, prea bine poate să se bizuie a fi ascultată de către cei a căror pîine şi viaţă atîrnă de dînsa, mai ales cînd nu-i la mijloc defel păienjenişul legăturilor de loialitate şi onoare.

O uşoară roşeaţă se ivi o clipă pe obrajii castelanei, şi ea lăsă ochii în podea; însă glasul nu-i trădă nici o emoţie cînd urmă:

— Ţi-am dat de ştire şi trebuie încă să-ţi mai spun, ca să pleci de-aci. Altmintrelea omul acesta te va nimici. E un tiran care nu cunoaşte mila. Eu, care sînt roaba lui înlănţuită, ştiu aceasta. Sărmanul Miles şi Arthur, şi scumpul meu epitrop, sir Richard, au scăpat de el şi au linişte acum — mai bine ţi-ar fi a te afla alături de ei, decît să rămîi aci, în ghearele acestui nemernic. Dezvăluirile domniei tale sînt o ameninţare împotriva titlului şi-a stăpînirilor sale; te-ai năpustit asupra-i chiar în casa lui — eşti pierdut de mai rămîi. Pleacă — nu mai şovăi. De duci cumva lipsă de bani, ia punga aceasta — te rog — şi cumpără slujitorii ca să te lase să treci. Ah, ţine seama de spusele mele, sărmane suflet, şi fugi cît mai ai vreme.

Cu un gest hotărît, Miles refuză punga, se ridică şi stătu drept în faţa ei.

— Un singur hatîr fă-mi, zise el. Aţinteşte-ţi ochii asu- pră-mi, astfel ca să văd dacă-ţi rămîne neclintită privirea. Aşa — acum răspunde-mi. Sînt eu Miles Hendon?

— Nu. Nu te cunosc.

— Jură!

Răspunsul sosi şoptit, dar lămurit:
— Jur.
— Vai, aceasta întrece orice închipuire!

— Fugi! De ce oare te-ncăpăţînezi a risipi în zadar timpul acesta preţios? Fugi şi mîntuieşte-ţi viaţa.

În clipa aceea straja năvăli în odaie şi o luptă crîncenă începu; dar Hendon fu curînd copleşit şi tîrît afară. Regele fu luat şi el şi amîndoi fură legaţi cobză şi duşi la închisoare.

Capitolul 27
ÎN ÎNCHISOARE

CELULELE ERAU TOATE ÎNŢESATE, aşa că cei doi prieteni fură zvîrliţi în lanţuri într-o sală unde erau ţinuţi de obicei cei învinuiţi de încălcări neînsemnate ale legii. Aveau tovărăşie berechet, căci se aflau acolo vreo douăzeci de osîn- diţi de ambele sexe şi de toate vîrstele, încătuşaţi şi puşi în obezi — o bandă dezmăţată şi zurbagie. Regele era amarnic de mînios din pricina uluitoarei înjosiri aduse astfel Majestăţii Lui, însă Hendon sta posomorît şi tăcut. Era aiurit de-a binelea. Venise acasă în chip de voios fiu risipitor, aşteptîndu-se ca toată lumea să fie cuprinsă de-o bucurie nebună la întoarcerea sa, şi-n loc de asta avusese parte de-un duş rece şi de temniţă drept adăpost. Între închipuire şi realitate era o deosebire ca de la cer la pămînt, încît efectul era buimăcitor; nici nu putea hotărî dacă era mai mult tragic sau mai mult grotesc. Se simţea ca un om care a dănţuit de bucurie că vede curcubeul şi a fost lovit de trăsnet.

Dar treptat, gîndurile sale răvăşite şi chinuitoare se aşezară într-un fel de rînduială şi-apoi se adunară numai în jurul lui Edith. Sucea şi răsucea gîndul la purtarea ei şi-l cerceta pe toate feţele, însă nu putea ajunge la nici un

rezultat mulţumitor. Îl recunoscuse sau nu? Era o enigmă care-l punea în mare încurcătură şi-l preocupă multă vreme, dar pînă la urmă ajunse la convingerea că-l recunoscuse, într-adevăr, şi se lepădase de el din motive interesate. Acum voia să arunce asupra numelui ei tot felul de blesteme, dar numele acela fu

sese atîta vreme sfinţit pentru dînsul, încît se trezi că limba lui nu cutează să-l ponegrească.

Înveliţi în pături de închisoare, zoioase şi ciuruite, Hendon şi regele petrecură o noapte agitată. Pentru un bacşiş, temnicerul procurase băutură cîtorva deţinuţi, şi urmările fireşti ale acestei înlesniri fură: cîntece deşănţate, păruieli, ţipete şi beţie. În cele din urmă, nu mult după miezul nopţii, un bărbat tăbărî asupra unei femei şi aproape că o ucise, lovind-o în cap cu cătuşele, înainte ca temnicerul să o poată scoate din mîinile lui. Temnicerul statornici iar pacea, zvîntîndu-l în bătăi pe deţinutul acela, croindu-l cu ciomagul peste cap şi peste umeri. Atunci cheful se sparse, şi după aceea toţi cei pe care nu-i supărau gemetele şi vaietele răniţilor putură în sfîrşit să adoarmă.

În cursul săptămînii care urmă, zilele şi nopţile semănară între ele ca picăturile de apă, fiind de o monotonie ucigătoare. Ziua, oameni ale căror chipuri Hendon şi le amintea mai mult sau mai puţin lămurit veneau să-l privească pe şarlatan, să-i tăgăduiască identitatea şi să-l insulte, iar noaptea, chefurile şi încăierările se ţineau lanţ, cu o regularitate matematică. Totuşi, în cele din urmă, se petrecu un incident care mai aduse o schimbare. Temnicerul aduse înăuntru pe un moşneag şi-i spuse:

— Nemernicul se află în această încăpere. Aruncă asu- pră-i privirile ochilor tăi bătrîni şi vezi de poţi spune cine e.

Hendon îşi înălţă privirea şi avu prima senzaţie plăcută de cînd se afla în temniţă. Îşi zise: ,,Acesta-i Blake Andrews, ce-a slujit viaţa toată în familia tatălui meu — suflet bun şi cinstit, cu inimă dreaptă în piept. Adică, astfel îl ştiam. Acum, însă, nimenea nu se arată credincios adevărului, toţi sînt mincinoşi. Omul

acesta mă va recunoaşte şi se va lepăda şi el de mine, precum au făcut ceilalţi?”

Moşneagul îşi roti ochii prin încăpere, se uită pe rînd la fiecare şi, în cele din urmă, zise:

— Nu văd pe nimeni aci, afară de borfaşi de nimica, pleava uliţelor. Care dintr-înşii e cel despre care ziceai?

Temnicerul rîse.

— Aci — spuse el — cercetează pe-ndelete pe vita asta mătăhăloasă şi împărtăşeşte-mi părerea ta.

Moşneagul se-apropie şi se uită la Hendon îndelung şi stăruitor, apoi clătină din cap şi zise:

— Doamne păzeşte, dînsul nu-i din neamul Hendonilor, nici că a fost vreodată!

— Aşa e! Ochii tăi bătrîni sînt încă ageri. Şi de-aş fi eu sir Hugh l-aş lua pe prăpăditul acesta şi... temnicerul îşi sfîrşi fraza înălţîndu-se în vîrful picioarelor, ca tras de-un ştreang imaginar şi scoţînd totodată un gîlgîit care sugera strangularea. Moşneagul spuse, încrîncenat:

— Să-l binecuvînteze pe Dumnezeu de nu i se întîmplă şi mai rău; de mi-ar cădea mie pe mînă, nemernicul, nu sînt eu om întreg dacă nu s-ar prăji pe rug!

Temnicerul scoase-un rîs ca de hienă, şi zise:

— Ia spune-i ce gîndeşti, moşnege. Toţi fac aşa. O să-ţi găseşti bună desfătare în asta.

Apoi o porni ţopăind spre odăiţa sa şi dispăru. Moşneagul se lăsă în genunchi şi şopti:

— Slavă domnului că ai venit iar, stăpînul meu! Te-am crezut mort, în ăşti şapte ani din urmă, şi iată că te afli în viaţă. Te-am cunoscut de cum te-am zărit, şi greu şi împovărător lucru mi-a fost să-mi păstrez chipul împietrit şi să mă prefac a nu vedea aci decît netrebnici de doi bani şi lepădături de pe uliţe. Sînt bătrîn şi sărac, sir Miles, dar rosteşte un cuvint, şi voi merge şi voi vesti adevărul, chiar de-ar fi să fiu sugrumat pentru asta.

— Nu — spuse Hendon — nu vei face aceasta. Ţi-ar aduce pierzania şi mi-ar fi de puţin ajutor. Dar îţi aduc mulţămită, căci tu mi-ai dat îndărăt o parte din credinţa ce mi-o pierdusem în semenii mei.

Bătrînul slujitor se dovedi foarte preţios pentru Hendon şi rege, fiindcă trecea de cîteva ori pe zi ca să-l ocărască pe oştean, şi totdeauna le strecura cîteva bunătăţi care mai îmbogăţeau tainul închisorii; totodată le aducea şi noutăţi. Hendon păstra trufandalele pentru rege. Fără ele, Alteţa Sa poate că n-ar fi scăpat cu viaţă, fiindcă nu era în stare să mănînce hrana nenorocită şi ticăloasă ce le-o dădea temnicerul. Andrews era

silit să se mărginească la vizite scurte, ca să înlăture bănuielile, însă izbutea de fiecare dată să le dea destule veşti — veşti şoptite, pentru urechea lui Hendon, veşti împănate cu epitete insultătoare, rostite cu glas tare, pentru auzul celorlalţi ascultători.

Astfel ieşi la iveală, încetul cu-ncetul, povestea familiei. Arthur murise de şase ani. Pierderea aceasta, laolaltă cu lipsa veştilor de la Hendon, înrăutăţise starea sănătăţii tatălui. Socotind că va muri curînd, dorise să-i vadă pe Hugh şi pe Edith uniţi pe viaţă, înainte de-a închide el ochii. Dar Edith implorase amînarea, sperînd că Miles se va întoarce. Atunci sosise scrisoarea care aducea vestea morţii lui Miles. Lovitura aceasta îl doborîse pe sir Richard. Crezînd că sfîrşitul îi e aproape, stăruiseră şi el, şi Hugh pentru căsătorie. Edith, îndurerată, ceruse şi căpătase un răgaz de-o lună; apoi încă unul şi în cele din urmă pe-al treilea; apoi căsătoria se oficiase la căpătîiul patului pe care îşi dădea sufletul sir Richard. Nu se dovedise a fi o căsătorie fericită. Umblase zvonul prin ţinut că, curînd după nuntă, mireasa găsise prin hîrtiile soţului ei cîteva ciorne mîzgălite şi neterminate ale scrisorii fatale, şi-l învinuise că grăbise totodată căsătoria şi moartea lui sir Richard printr-un fals nelegiuit. Pretutindeni umblau poveşti despre cruzimea cu care erau trataţi lady Edith şi slujitorii, iar de la moartea tatălui său, sir Hugh lepădase orice mască de blîndeţe şi devenise un tiran nemilos faţă de toţi cei al căror trai depindea de el în vreo măsură.

O parte din povestirea lui Andrews fu ascultată de către rege cu un viu interes:

— S-a împrăştiat prin ţară o scorneală, cum că regele-i nebun. Dar, fiţi milostivi, nu cumva să spuneţi că eu am pomenit de aceasta, căci, zice-se, moartea te paşte de vorbeşti astfel.

Alteţa Sa îi aruncă moşneagului o privire mînioasă şi zise:

— Regele nu-i defel nebun, bătrîne, şi va fi spre folosul tău să-ţi vezi de treburi ce te privesc mai îndeaproape, decît să te ţii de asemenea palavre ce poartă sămînţa răzvrătirii.

— Ce voieşte a spune flăcăiaşul? zise Andrews, surprins de acest brusc atac pornit dintr-un loc atît de neaşteptat.

Hendon îi făcu semn şi slujitorul nu mai întrebă nimic, ci îşi urmă pomelnicul de noutăţi.

— Răposatul rege va fi îngropat la Windsor, peste-o zi ori două, la şaisprezece ale lunii — iar noul rege va fi încoronat la Westminster, în ziua de douăzeci.

— Pare-mi-se că mai întîi e neapărat nevoie a-l găsi — mormăi Alteţa Sa, apoi adăugă, încrezător — dar se vor îngriji de aceasta, şi eu aşijderi.

— În numele...

Însă moşneagul nu-şi sfîrşi vorba; Hendon îi făcu un semn să-şi ţină gura. Îşi urmă povestirea.

— Sir Hugh se duce la încoronare — şi cu măreţe nădejdi. E plin de încredere că se va întoarce pair, căci e ţinut la mare cinste de lordul regent.

— Care lord regent? întrebă regele.

— Înălţimea sa ducele de Somerset.

— Care duce de Somerset?

— Doamne, doar e unul singur — Seymour, conte de Hertford. Regele întrebă tăios:

— De cînd e dînsul duce şi lord regent?

— Din ziua cea din urmă a lui ghenar.

— Şi cine oare l-a înălţat astfel?

— El însuşi cu Marele Sfat — cu ajutorul regelui.

Alteţa Sa tresări puternic.

— Regele — strigă el — care rege, bunul meu domn?

— Care rege, într-adevăr! (Dumnezeule atotîndurător, ce l-a apucat pe băiat?) De vreme ce avem doar unul, nu-i nevoie de răspuns — prea sfinţita sa Luminăţie, regele Eduard al VI-lea — Dumnezeu să-i păzească zilele! Da, şi încă ce mai ştrengar scump şi drăgălaş e! O fi smintit sau ba — şi zice-se că zilnic i se îndreaptă sănătatea — de pe toate buzele nu se înalţă

decît laude pentru el şi toţi îl binecuvîntează deopotrivă şi se roagă ca să fie dăruit cu viaţă şi domnie îndelungată asupra Engliterei. Căci şi-a început cîrmuirea cu multă omenie, cruţînd viaţa bătrînului duce de Norfolk şi-acum îi pornit a stîrpi cele mai crude din legile care obijduiesc şi împilează poporul.

Aceste noutăţi îl lăsară pe rege mut de uimire şi-l cufundară într-o visare atît de adîncă şi de sumbră, încît nu mai auzi nimic
din flecăreala bătrînului. Se întrebă dacă „micul ştrengar” era cumva cerşetorul pe care-l lăsase îmbrăcat în veşmintele sale, în palat. Nu i se părea cu putinţă aşa ceva, fiindcă neîndoielnic că purtările şi graiul lui l-ar fi trădat dacă s-ar fi dat drept prinţul de Wales — şi-atunci ar fi fost izgonit şi s-ar fi pornit în căutarea adevăratului prinţ. Nu cumva curtenii vor fi pus vreun vlăstar nobil în locul lui? Nu, fiindcă nu le-ar fi îngăduit unchiul lui — era atotputernic şi fireşte că ar fi zdrobit asemenea încercare. Meditaţiile nu-l duseră la nici un rezultat; cu cît se străduia mai mult să dezlege misterul, cu-atît mai tare se zăpăcea, cu-atît îl durea capul mai rău şi dormea mai prost. Nerăbdarea lui de-a ajunge la Londra creştea din ceas în ceas şi captivitatea îi devenea o povară aproape de neîndurat.

Toată priceperea lui Hendon de a-l consola pe rege dădu greş; însă două femei care zăceau în lanţuri lîngă ei avură mai mult succes. La îndemnurile lor blînde îşi găsi alinare şi se învăţă să fie ceva mai răbdător. Li se arătă foarte recunoscător şi ajunse să ţină nespus la ele şi să fie încîntat de mîngîietoarea şi duioasa lor tovărăşie. Le întrebă de ce se aflau în închisoare, şi cînd îi răspunseră că erau baptiste, băiatul zîmbi şi se interesă:

— Aceasta-i o crimă pentru care să fie cineva ţinut la închisoare? Mă doare inima că vă voi

pierde — nu vă vor ţine mult aci pentru o faptă atît de neînsemnată!

Femeile nu-i răspunseră, însă pe feţele lor citi ceva care-l făcu să se simtă stingherit. Zise cu aprindere:

— Nu rostiţi nici o vorbă — fiţi bune cu mine şi spuneţi-mi: nu va urma şi altă pedeapsă? Vă rog, spuneţi-mi de aveţi cumva vreo teamă în această privinţă?

Ele încercară să schimbe subiectul, dar regelui i se treziseră temerile şi stărui:

— Vă vor biciui oare? Nu, nu, nu vor fi atît de cruzi! Spuneţi că nu. Haideţi, nu-i aşa că nu?

Femeile trădară încurcătură şi deznădejde, însă nu putură ocoli răspunsul, astfel că una din ele zise, cu glas sugrumat de emoţie:

— Ai, ne zdrobeşti inima, suflet bun. Domnul ne va ajuta să răbdăm...

— E o spovedanie! exclamă regele. Aşadar, vă vor biciui, nelegiuiţii cu inimă de piatră. Dar vai, nu trebuie să plîngeţi, nu pot îndura asta. Păstraţi-vă curajul — voi ajunge în drepturile mele la vreme ca să vă cruţ de această amară soartă, şi o voi face neapărat!

Dimineaţa, cînd regele se trezi, femeile dispăruseră.

— Mîntuite sînt! spuse el, cu voioşie. Apoi adăugă abătut: Dar vai mie, căci erau mîngîierea mea...

Fiecare din ele îi lăsase, în semn de amintire, o fîşie de panglică prinsă cu un ac de straiele lui. Băiatul făgădui că va păstra veşnic nimicurile acelea şi că-n curînd va porni în căutarea bunelor şi scumpelor sale prietene şi le va lua sub ocrotirea lui.

Tocmai atunci intră temnicerul, cu cîteva ajutoare, poruncind ca deţinuţii să fie duşi în curtea temniţei. Regele nu mai putea de bucurie — aştepta ca pe-o adevărată binecuvîntare să

vadă iar cerul albastru şi să tragă în piept aer curat. Se foia şi era necăjit de încetineala gardienilor, dar pînă la urmă îi veni şi lui rîndul, i se dădu drumul din belciugul său şi i se porunci să-i urmeze pe ceilalţi deţinuţi, laolaltă cu Hendon.

Curtea era dreptunghiulară, pietruită şi neacoperită. Deţinuţii intrară în ea pe sub o boltă grea de zidărie şi fură înşiruiţi în picioare, cu spatele la zid. În faţa lor fu întinsă o frînghie, în vreme ce gardienii îi păzeau şi ei. Era o dimineaţă rece, posomorîtă, iar puţina zăpadă ce căzuse în timpul nopţii înălbea întinderea aceea mare şi pustie, sporindu-i şi mai mult înfăţişarea tristă. Cînd şi cînd, cîte-o pală de vînt răbufnea prin curte, în- vîrtejind omătul prin toate ungherele.

În mijlocul curţii se aflau două femei înlănţuite de nişte stîlpi. O privire îi arătă regelui că erau chiar bunele sale prietene. Fu scuturat de un fior şi-şi zise: „Vai, n-au fost slobozite, precum am gîndit. Fiinţe ca ele să cunoască biciul — în Englitera! Ruşinea aceasta nu cade asupra păgînătăţii — ci asupra bisericii anglicane creştine! Vor fi biciuite, şi eu, căruia ele mi-au dat atîta mîngîiere şi mi-au arătat atîta bunătate, sînt nevoit a privi cum se săvîrşeşte această mare nedreptate! E de necrezut, cu totul de necrezut, ca eu, însuşi izvorul puterii în acest întins regat, să fiu neputincios a le ocroti. Dar să-şi păzească bine pielea spurcăciunile acestea, căci va veni o zi cînd le voi cere socoteală pentru fapta aceasta. Pentru fiecare lovitură ce-o dau acum, vor simţi atunci o sută”.

O poartă mare se deschise larg şi un noian de cetăţeni se revărsară înăuntru. Se strînseră ciotcă în jurul celor două femei şi regele nu mai putu să le vadă. Un preot intră şi-şi croi drum prin mulţime, care-l ascunse şi pe el vederii.

Regele auzi apoi o discuţie — ca şi cum s-ar fi pus întrebări şi s-ar fi dat răspunsuri — însă nu izbutea să desluşească ce se spune. După aceea urmă o forfotă şi o pregătire însufleţită. Trecură încolo şi-ncoace puzderie de paznici, prin acea parte a mulţimii care se afla mai departe de cele două femei. Şi în timpul acesta se aşternu deasupra tuturora o linişte adîncă.

Ca la o poruncă, mulţimea se despică în două, se dădu la o parte, şi regele văzu o privelişte care-i îngheţă măduva în oase. În jurul celor două femei fuseseră îngrămădite maldăre de vreascuri şi un om îngenunchease să le aprindă.

Femeile-şi plecară capetele şi-şi acoperiră feţele cu palmele. Flăcările galbene începură să se înalţe, însoţite de trosnetul şi pîrîielile vreascurilor, şi spirale de fum albastru porniră să se împrăştie în vînt: preotul îşi ridică braţele şi începu o rugăciune; tocmai atunci două fete tinere intrară alergînd prin poarta cea mare, scoţînd ţipete sfîşietoare, şi se aruncară la pieptul femeilor de pe rug. În aceeaşi clipă fură tîrîte la o parte de gardieni, şi una din ele fu ţinută ca-n cleşte, însă cealaltă se smulsese din strinsoare, spunînd că vrea să moară împreună cu mama ei. Înainte de a putea fi oprită, îşi aruncase iarăşi braţele de gîtul mamei sale. Fu tîrîtă deoparte, încă o dată, cu fusta în flăcări. Cîţiva oameni o ţinură, îi rupseră bucata de fustă aprinsă şi o aruncară departe, în vreme ce fata se zbătea tot timpul să i se dea drumul, spunînd că acum va rămîne singură pe lume şi rugîndu-se să i se îngăduie să moară împreună cu mama ei. Amîndouă fetele ţipau fără încetare şi se luptau să scape din încleştare. Dar deodată larma aceasta fu înecată de un potop de strigăte sfîşietoare — vaiere de moarte; regele îşi îndreptă privirea de la fetele înnebunite, spre rug, apoi se întoarse, îşi rezemă de zid faţa

pămîntie şi nu se mai uită deloc. Îşi zise: „Cele ce-am văzut în această singură clipită, în veci de veci nu-mi vor pieri din amintire, ci vor stărui acolo şi le voi zări în fiecare zi, le voi visa în fiecare noapte, pînă-n ceasul morţii. De-ar fi dat Dumnezeu să fi fost orb!”

Hendon îl pîndea cu privirea pe rege. îşi spuse cu satisfacţie: „Neorînduiala minţii sale e îndreptată; s-a schimbat şi s-a făcut mai blînd. De şi-ar fi urmat deprinderea, ar fi tunat şi fulgerat către aceşti nemernici, zicînd că el e regele şi poruncind ca femeile să fie slobozite fără a se atinge nimeni de ele. Curînd sminteala îi va trece şi va fi uitată, iar sărmana sa minte va fi iarăşi întreagă. De s-ar apropia ziua aceea!”

În aceeaşi zi fură aduşi să mîie peste noapte cîţiva osîndiţi, care erau trimişi, sub pază, în diferite părţi ale regatului, ca să-şi ispăşească pedeapsa pentru crimele săvîrşite. Regele stătu de vorbă cu ei. Se hotărîse, de la bun început, să se instruiască pentru slujba sa regală, punînd întrebări deţinuţilor de cîte ori se ivea prilejul — şi povestea năpastelor lor făcu să-i sîngere inima. Printre dînşii se afla şi o biată femeie pe jumătate tîmpă, care furase un cot sau doi de postav de la un ţesător — urma să fie spînzurată pentru asta. Altul era un bărbat care fusese învinuit de furtul unui cal. Mărturia se dovedise netemeinică şi spunea că se socotise scăpat de ştreang; dar nici gînd, căci abia fusese eliberat, cînd se trezi iar închis fiindcă ar fi ucis un cerb pe domeniul regal. De astă dată i se dovedise vinovăţia şi acum era în drum spre spînzurătoare. Mai era şi un ucenic de meşteşugar al cărui caz îl întristă în chip deosebit pe rege. Flăcăul povestea că într-o seară găsise un şoim care zburase de la stăpînul lui şi-l dusese acasă, închipuindu-şi că e îndreptăţit să-l ia;

însă tribunalul îl condamnase pentru hoţie şi-l osîndise la moarte.

Regele era furios din pricina acestor neomenii şi voia ca Hendon să spargă porţile temniţei şi să fugă cu el la Westminster, ca să se poată urca pe tronul părintesc şi să întindă sceptrul său milostiv asupra acelor nefericiţi, salvîndu-le vieţile. „Sărman copil — suspină Hendon — aceste jalnice poveşti i-au adus îndărăt boala; vai, fără de această nenorocoasă întîm- plare, ar fi fost teafăr curînd.”

Printre deţinuţi se afla şi un bătrîn avocat — un om cu înfăţişare energică şi care părea neînfricat. Cu trei ani în urmă scrisese un pamflet împotriva Lordului Cancelar, acuzîndu-l

de nedreptate. Pentru cutezanţa lui fusese pedepsit să-şi piardă urechile la stîlpul infamiei şi să fie alungat din barou, iar pe lîngă aceasta fusese amendat cu 3 000 de lire şi condamnat la închisoare pe viaţă. Mai tîrziu îşi repetase jignirea şi, drept urmare, era acum sortit să-şi piardă „ceea ce-i mai rămăsese din urechi”, să plătească o amendă de 5 000 de lire, şi să fie înfierat pe amîndoi obrajii şi să rămînă întemniţat pe viaţă.

— Sînt semne vrednice de cinstire acestea — grăi el şi dîndu-şi la o parte pletele cărunte, îşi arătă cioturile ciopîrţite, care fuseseră cîndva urechile sale.

Ochii regelui scînteiară de patimă. El zise:

— Nimeni nu-mi dă crezare — nici tu nu-mi vei da. Dar nu are însemnătate — doar o lună va trece, şi vei fi slobod. Mai mult încă, legile care ţi-au pătat cinstea şi au făcut de ruşine numele de englez vor fi şterse din cărţile de pravile. Lumea-i rău alcătuită, s-ar cuveni ca regii să meargă cînd şi cînd la şcoala legilor de ei întocmite şi astfel să înveţe ce-i îndurarea.

Capitolul 28
JERTFA

ÎNTRE TIMP MILES se săturase pînă-n gît să stea închis şi cu mîinile-n sîn. Dar, spre marea sa uşurare, sosi şi ziua procesului şi el gîndi că va întîmpina cu mulţumire orice sentinţă, numai să nu-i prelungească prizonieratul. Însă se înşelase în această privinţă. Se făcu foc cînd se trezi descris drept un „vlăjgan pribeag, fără căpătîi!” şi condamnat să stea două ceasuri la stîlpul infamiei din această pricină şi pentru că-l

atacase pe stăpînul castelului Hendon. Pretenţiile sale de a fi frate cu pîrîtorul său şi moştenitor legal al titlului şi moşiilor familiei Hendon fură trecute cu vederea în chip dispreţuitor, ca şi cum n-ar fi meritat nici măcar să fie luate în cercetare.

Spumegă şi ameninţă, în timp ce era dus spre locul pedepsei, dar fără nici un folos; fu tîrît cu brutalitate de către gar

dieni şi primi cîţiva ghionţi în plus pentru purtarea lui ne- respectuoasă.

Regele nu putu să răzbată prin adunătura care roia în spatele oşteanului, aşa că fu nevoit să-l urmeze la coada convoiului, departe de bunul său prieten şi slujitor. Regele fusese cît pe-aici să fie şi el condamnat la stîlpul infamiei, fiindcă se aflase în asemenea proastă tovărăşie, dar îi dăduseră drumul după o predică şi-un avertisment, ţinînd seama de vîrsta lui fragedă. În cele din urmă, cînd mulţimea se opri, băiatul alergă cu înfrigurare de colo pînă colo, în jurul ultimelor şiruri de gură cască, căutînd un loc prin care să se strecoare-n faţă. Abia după multă osteneală şi zăbavă izbuti. Şi iată-l pe bietul aghiotant cum sta acolo, la stîlpul înjositor, rîsul şi ţinta unei gloate murdare — el, garda personală a regelui Engliterei! Eduard auzise pronunţarea sentinţei, însă nu-şi dăduse seama nici pe departe ce înseamnă. Mînia începu să i se aprindă, pe măsură ce pricepea mai bine înţelesul acestei noi atingeri a demnităţii sale. Ajunse să fiarbă şi să se-ncingă ca-n arşiţa lui august, în clipa următoare, cînd văzu cum un ou zboară prin aer şi se sparge de obrazul lui Hendon şi auzi mulţimea urlînd de încîntare la această întîmplare. Sări în cercul rămas liber înaintea condamnatului şi-l înfruntă pe gardianul care păzea acolo, strigîndu-i:

— Ruşine să vă fie! Acesta-i slujitorul meu — eliberaţi-l! Sînt...

— Ah, linişteşte-te! exclamă Hendon, cuprins de spaimă. Îţi vei căşuna pierzania. Nu-l lua în seamă, gardianule, e smintit.

— Nu te frămînta la gîndul că-l voi lua în seamă, omule, nici n-am de gînd s-o fac, dar sînt îndemnat să-l învăţ cîte ceva. Se întoarse către un subaltern şi zise: Dă-i micului nebun două-trei bice, de gust, ca să-i îndrepte puterile.

— O duzină i-ar sluji mai bine — sugeră sir Hugh, care venise şi el pe-acolo, călare, ceva mai-nainte, ca s-arunce în treacăt o privire la executarea sentinţei.

Regele fu luat pe sus. Nici măcar nu se zbătu, atît de mult îl paraliza pînă şi gîndul monstruoasei jigniri pe care plănuiau s-o aducă făpturii sale sfinţite. E drept că istoria mai era pro

fanată de amintirea biciuirii unui rege englez — era însă un gînd de nesuferit faptul că el trebuia să ofere o copie a acelei pagini ruşinoase. Era pus la cazne, nu se afla scăpare pentru el: trebuia ori să primească pedeapsa, ori să se roage de iertare. Grea situaţie, n-avea încotro, se vedea nevoit să primească biciuirea — un rege putea face aşa ceva, însă nici un rege nu putea cere iertare.

Între timp însă Miles Hendon rezolva problema.

— Daţi-i drumul copilului — spuse el — tu, cîine fără de inimă, nu vezi cît e de nevîrstnic şi plăpînd? Daţi-i drumul — voi primi eu bicele.

— Pe legea mea, un gînd bun, şi-i aduc mulţămită pentru el — zise sir Hugh, cu faţa luminată de o bucurie diavolească. Daţi-i drumul micului cerşetor şi trageţi-i acestui bicisnic o duzină de bice în locul lui, o duzină sănătoasă, bine măsurată şi zdravănă. Regele voia să protesteze cu furie, însă sir Hugh îl amuţi cu o observaţie grăitoare:

— Da, vorbeşte, haide, slobozeşte-ţi gîndul — numai, ia seama, pentru fiecare cuvînt ce-l vei rosti, va mai primi cîte şase lovituri.

Hendon fu scos din butuci şi spinarea îi fu dezgolită. În timp ce era biciuit, sărmanul rege îşi întoarse faţa şi lăsă să-i curgă pe obraji, nestăpînite, lacrimi de simplu muritor. „Ah, inimă mare şi vitează — îşi spuse el — fapta aceasta de credincios nu-mi va pieri nicicînd din amintire. Nu o voi uita — şi nici ei!” adăugă el cu înfocare. Cu cît cugeta mai mult, purtarea generoasă a lui Hendon căpăta dimensiuni din ce în ce mai uriaşe în mintea sa, iar preţuirea şi recunoştinţa lui sporeau la fel.

Curînd îşi spuse: „Cel ce-şi mîntuie regele de răni şi din primejdie de moarte — şi el a săvîrşit aceasta pentru mine — împlineşte înaltă

îndatorire, dar e prea puţin, căci nimica, o, da, chiar mai puţin decît nimica este aceasta — de cîntăreşti asemenea ispravă faţă de fapta celui care-i cruţă regelui său ruşinea!”

Hendon nu scoase nici un vaiet cît fu biciuit, ci îndură grelele lovituri cu o bărbăţie ostăşească. Această dîrzenie,

laolaltă cu graba sa de a-l salva pe băiat, primind în locul lui biciuirea, îi cuceriră pînă şi respectul gloatei decăzute şi fără de căpătîi care se afla adunată acolo. Batjocurile şi şuierăturile privitorilor încetară cu totul şi nu se mai auzi nimic altceva decît zgomotul loviturilor care cădeau. Liniştea care cuprinse locul, cînd Hendon se trezi din nou la stîlpul infamiei, contrasta puternic cu larma insultătoare care domnise în jur abia cu cîteva minute mai-nainte. Regele se apropie tiptil de Hendon şi-i şopti la ureche:

— Regii nu te pot înnobila, suflet bun şi mare, căci cel mai presus decît regii s-a îngrijit de aceasta; însă un rege poate întări nobleţea ta faţă de oameni. Luă de pe jos biciul, atinse uşor cu el umerii picurînd de sînge ai lui Hendon şi şopti: Eduard al Engliterei te învesteşte cu rangul de Conte!

Hendon fu mişcat. Ochii i se umplură de lacrimi — totuşi, pe de altă parte, umorul sinistru al împrejurărilor îi zdruncină aşa de mult gravitatea, încît cu greu izbuti să se stăpînească şi să nu-şi dea în vileag, prin vreun semn, veselia lăuntrică. Să fie ridicat deodată — despuiat şi sîngerînd — de la stîlpul infamiei, la înălţimea alpină şi la splendoarea stării de conte, i se păru o culme desăvîrşită a grotescului. Îşi spuse: „Acuma sînt straşnic poleit, într-adevăr! Cavalerul-stafie al Regatului Viselor şi Umbrelor a ajuns un conte-stafie! Ameţitor zbor pentru aripi firave! De va merge aşa înainte, curînd voi fi împopoţonat ca o prăjină de mai cu zorzoane neînchipuite şi măriri amăgitoare. Dar le voi preţui, orişicît sînt ele de fără preţ, pentru dragostea căreia-i stau mărturie. Mai bune-s aceste biete ranguri de batjocură ale mele, care vin necerute, date de-o mînă curată şi-un suflet drept, decît cele

adevărate, cumpărate prin slugărnicie de la o putere hrăpăreaţă şi cu suflet mic.”

Temutul sir Hugh îşi întoarse calul şi, în timp ce-l împodobea cu pintenii ca să se depărteze, zidul acela viu se desfăcu, în tăcere spre a-i lăsa loc să treacă şi tot atît de tăcut se închise la loc. Şi rămase astfel. Nimeni nu merse atît de departe încît să cuteze a rosti vreo vorbă în favoarea osînditului sau să-i aducă vreo laudă; cu toate acestea, însăşi absenţa ocărilor însemna un omagiu destul de grăitor. Un întîrziat, care nu era

la curent cu cele petrecute şi care-i rînji în nas „şarlatanului” şi voia să arunce în el cu o pisică moartă fu pe dată doborît la pămînt şi izgonit fără o vorbă, iar apoi tăcerea cea adîncă stăpîni mai departe.

Capitolul 29
SPRE LONDRA

CÎND HENDON îşi sfîrşi stagiul la stîlpul infamiei, i se dădu drumul, poruncindu-i-se să părăsească ţinutul şi să nu se mai arate niciodată prin părţile acelea. I se înapoie sabia, laolaltă cu măgăruşul şi catîrul. încălecă şi-o porni, urmat de rege, în vreme ce mulţimea se dădea la o parte, cu respect tăcut — ca să le facă loc — şi apoi se risipi cînd îi pierdu din vedere.

Hendon se cufundă curînd în gînduri. Urma să dea răspuns unor întrebări de mare însemnătate. Ce-i rămînea de făcut? Încotro trebuia să se îndrepte? Trebuia să găsească undeva un sprijin puternic, căci altfel era nevoit să-şi părăsească moştenirea şi pe deasupra să rămînă sub învinuirea de-a fi un şarlatan. Unde putea trage nădejde de a găsi un sprijin? Unde, într-adevăr? Era o probîemă spinoasă. Tot chibzuind, îi veni un gînd care ar fi dus la o posibilitate — cea mai firavă dintre firavele posibilităţi, fireşte, dar care totuşi merita să fie luată în consideraţie, odată ce lipseau cu desăvîrşire altele care să tăgăduiască măcar cea mai mică şansă, îşi aminti ce spusese bătrînul Andrews despre bunătatea tînărului rege şi despre generozitatea cu care lua apărarea celor nedreptăţiţi şi nefericiţi. De ce n-ar încerca să-i

vorbească rugîndu-l să-i facă dreptate? Bine, dar un cerşetor ca el ar putea oare să fie primit de către un august monarh? Nu-i nimic, lasă — o să se descurce el la faţa locului; e ca o punte pe care nu trebuie s-o treacă decît cînd va ajunge la ea. Doar nu degeaba era el un veteran călit în lupte şi deprins să născocească şiretlicuri şi căi ocolite în campanii; fără îndoială — pină la urmă — va fi el în

stare să găsească o cale de a-şi duce planul la capăt. Da, se va îndrepta spre capitală. Poate că-l va ajuta vechiul prieten al tatălui său, sir Humphrey Marlow — „bunul şi bătrînul sir Humphrey, şef locotenent al bucătăriilor sau grajdurilor răposatului rege, ori aşa ceva” — Miles nu-şi putea aminti ce anume învîrtea el pe la palat. Acum, că avea o ţintă asupra căreia să-şi concentreze energia, un plan foarte precis de îndeplinit, negura de umilinţă şi descurajare care pogorîse asupra cugetului său se ridică şi se risipi în vînt, şi oşteanul înălţă capul să privească în juru-i. Fu surprins constatînd cît de departe ajunsese: satul rămăsese mult îndărătul lui. Regele se hurduca agale în urma sa, cu capul plecat, fiindcă şi el era adîncit în planuri şi chibzuieli. O îngrijorare dureroasă întunecă voioşia abia născută a lui Hendon: oare băiatul avea să se-arate dornic a se întoarce într-un oraş în care în tot cursul scurtei sale vieţi nu avusese parte de altceva decît de maltratări şi de sărăcie lucie? Dar întrebarea nu putea fi ocolită — trebuia neapărat să fie pusă, aşa că Hendon opri măgăruşul şi strigă:

— Am uitat să întreb care ne e ţinta. Porunca voastră, înălţimea Ta!

— Spre Londra!

Hendon o porni mai departe, grozav de încîntat de răspuns, dar şi uimit, totodată.

Întreaga călătorie se desfăşură fără nici o peripeţie vrednică de pomenit. În schimb, se încheie cu o nouă aventură. Pe la ceasurile zece ale serii de 19 februarie păşiră pe Podul Londrei, intrînd într-un vălmăşag de oameni care se zvîrcoleau, se zbăteau, răcneau şi strigau ura — cu chipurile lor voioase, de băutori de bere, puternic luminate de văpaia a nenumărate torţe. Tocmai în clipa aceea, capul putrezind al vreunui fost duce sau al vreunei alte mărimi se

rostogoli în mijlocul lor, lovindu-l în cot pe Hendon şi-apoi săltînd prin mişunarea aceea de picioare grăbite. Într-atît de pieritoare şi nestatornice sînt înfăptuirile oamenilor pe această lume! Bunul rege e mort abia de trei săptămîni şi se află în mormîntul lui doar de trei zile, iar „podoabele” pe care le-a ales cu atîta trudă de la oamenii de vază, pentru nobilul său pod, au şi început să cadă.

Un cetăţean se poticni de capul acela şi nimeri cu propria sa căpăţînă în spinarea cuiva din faţa lui. Cel izbit se întoarse, pocni pe prima persoană care-i veni la îndemînă şi fu întins lat la iuţeală de prietenul acelei persoane. Era tocmai momentul cel mai prielnic pentru o încăierare zdravănă, căci începuseră de-acum festivităţile pentru a doua zi — Ziua Încoronării — şi toată lumea era burduf de bere şi de patriotism. În cinci minute încăierarea se întinsese pe-o bucată mare de loc; peste vreo zece-douăsprezece minute acoperea vreun pogon şi devenise o bătălie în lege. De data aceasta Hendon şi regele fură despărţiţi, fără nădejde de-a se regăsi şi se pierdură în năvala şi clocotul talazurilor de oameni care urlau. Aşa că să-i lăsăm acolo şi să ne depărtăm.

Capitolul 30
URCUŞUL LUI TOM

ÎN TIMP CE ADEVĂRATUL REGE cutreiera ţara îmbrăcat şi hrănit ca vai de lume, cînd bătut şi batjocorit de vagabonzi, cînd aruncat într-o temniţă, laolaltă cu tîlharii şi ucigaşii, socotit de toţi, fără deosebire, drept un descreierat şi un şarlatan — falsul rege Tom Canty avea parte de o experienţă cu totul deosebită.

Cînd l-am văzut ultima dată, regalitatea tocmai începea să aibă şi o latură luminoasă pentru el. Aceasta îl încuraja tot mai mult, cu fiece zi; în foarte scurtă vreme viaţa lui devenise aproape numai raze de soare şi desfătare. Băiatul îşi alungase spaimele; îngrijorările sale păliseră şi pieriseră; stînjenirea îi dispăruse,

fiind înlocuită de o purtare degajată şi încrezătoare. Exploata mina de informaţii — băiatul care primea bătăile — cu profit din ce în ce mai mare.

Ordona să fie primite lady Elisabeth şi lady Jane Grav cînd avea chef de joacă ori să stea de vorbă şi se scutea de prezenţa lor cînd nu mai avea chef de discutat, cu gesturile fireşti ale unui om deprins de mult cu asemenea isprăvi. Acum nu-l mai încurca defel faptul că aceste ilustre personaje îi sărutau mîna la despărţire.

Ajunse să-i placă alaiul falnic care-l însoţea la culcare şi ceremonia solemnă şi complicată a îmbrăcării, dimineaţa. Deveni pentru el o plăcere mîndră să păşească, spre sala de mîn-care, în mijlocul unei sclipitoare suite de falnici nobili slujitori şi de gentilomi din gardă. Ba chiar îi plăcea atît de mult, încît îndoi numărul gentilomilor din gardă ridicîndu-l la o sută. Îi gîdila auzul cînd trîmbiţele răsunau de-a lungul nesfîrşitelor coridoare şi glasuri depărtate le răspundeau „faceţi loc să treacă regele!”

Învăţă să se bucure pînă şi cînd sta pe tron cu mare pompă, la şedinţele Consiliului, şi să pară ceva mai mult decît purtătorul de cuvînt al lordului regent. Îl încînta să primească pe ambasadorii cei măreţi şi suitele lor ce-ţi luau ochii, şi să asculte mesajele pline de dragoste pe care i le aduceau, din partea unor iluştri monarhi ce-i spuneau „frate”. O, prea feri- citule Tom Canty, care nu de mult îţi duceai veacul în Curtea Gunoaielor!

Se bucura de veşmintele sale splendide, şi îşi mai comandă şi altele; chibzui că cei patru sute de slujitori nu erau de ajuns pentru măreţia ce se cuvenea să-l înconjoare, şi le întrei numărul. Linguşirile curtenilor care-i făceau temenele se prefăcură într-o muzică dezmierdătoare pentru urechile sale. Ră- mînea bun şi blînd, apărător

vajnic şi hotărît al tuturor împilaţilor, purtînd neobosit război legilor nedrepte; totuşi, în unele prilejuri, cînd era jignit, ştia să se-ntoarcă spre un conte sau chiar spre un duce şi să-i arunce o căutătură care-l făcea să tremure. Odată, cînd regala sa „soră”, mohorîta lady Mary, îşi puse-n gînd să-l mustre, arătîndu-i că nu este înţelept să ierte atîţia oameni care altminteri ar fi fost întemniţaţi, spînzuraţi sau arşi, şi amintindu-i că închisorile răposatului şi augustului lor tată adăpostiseră uneori pînă la şaizeci de mii de deţinuţi şi că în timpul admirabilei sale domnii dăduse pe mîna călăului, spre a fi ucişi, şaptezeci de mii de hoţi şi tîlhari[1] — băiatul fu cuprins de o generoasă indignare şi-i porunci să se ducă în iatacul ei, să se roage Domnului ca să-i ia piatra ce-o are în piept şi să-i dea în loc o inimă omenească.

Oare Tom Canty nu era niciodată tulburat gîndindu-se la soarta bietului prinţ adevărat, care arătase atîta bunătate şi zburase cu un zel atît de aprig ca să-l răzbune împotriva obrăzniciei santinelei de la poarta palatului?

Ba da; primele zile şi nopţi ale domniei sale erau adesea tulburate de gînduri dureroase asupra soartei prinţului rătăcit şi de sincere dorinţe de a-l vedea întors şi reîntronat în chip fericit — în drepturile şi splendorile la care-l îndrituia obîrşia sa. Dar pe măsură ce se scurgeau săptămînile şi prinţul tot nu se ivea, mintea lui Tom începu să fie tot mai stăpînită de noile şi încîntătoarele întîmplări prin care trecea şi, încetul cu încetul, monarhul dispărut îi pieri aproape cu totul din gînd. Pînă la urmă, cînd totuşi se mai strecura la răstimpuri în gîndurile sale, devenise o stafie nepoftită, fiindcă-l făcea pe Tom să se simtă vinovat şi ruşinat.

[1] După Istoria Angliei de Hume. (N. A.)

Biata mamă şi sărmanele surori ale micului cerşetor îi ieşiseră din minte în acelaşi fel. La început le ducea dorul, suferea din pricina lor şi le simţea lipsa. Însă mai apoi, gîndul că ar putea pica pe nepusă masă, în zdrenţele şi murdăria lor, să-l dea de gol cu sărutările lor, să-l dea jos de pe locul său înalt şi să-l tragă îndărăt, pradă lipsurilor şi degradării şi mahalalelor mizere — îi încreţea carnea pe el. În cele din urmă ele încetară aproape cu totul de a-i mai tulbura gîndurile, ceea ce îl făcu să se simtă mulţumit, ba chiar bucuros, căci acum ori de cîte ori chipurile lor întristate şi acuzatoare se mai ridicau înaintea lui, îl făceau să se simtă mai vrednic de dispreţ decît viermii care se tîrăsc în pulbere.

La miezul nopţii de 19 februarie, Tom Canty se cufunda în somn, în patul său bogat împodobit, din palat, străjuit de vasalii credincioşi şi înconjurat de tot fastul regalităţii — fiind un băiat fericit — căci ziua următoare era sorocită încoronării sale solemne ca rege al Engliterei. La acelaşi ceas, Eduard, adevăratul rege, flămînd şi însetat, zoios şi năduşit, istovit de drum şi acoperit de zdrenţe şi cîrpe — partea sa de foloase de pe urma încăierării — era strivit în mijlocul unei mulţimi ne

sfîrşite de oameni care priveau cu deosebit interes anumite cete de muncitori ce mişunau necontenit, tot intrînd şi ieşind din Westminster Abbey, cu hărnicie de furnici: făceau ultimele pregătiri pentru încoronarea regelui.

Capitolul 31
PROCESIUNEA RECUNOAŞTERII

ÎN DIMINEAŢA URMĂTOARE, cînd Tom Canty se trezi, văzduhul era stăpînit de-un vuiet tunător, care umplea toată împrejurimea. Pentru băiat zgomotul acela era o muzică divină, fiindcă însemna că tot poporul englez ieşise pe străzi, cu mic, cu mare, ca să întîmpine ca supuşi credincioşi măreaţa zi.

Curînd, Tom se pomeni personajul cel mai însemnat al unui minunat alai care plutea pe Tamisa, fiindcă — după străvechea tradiţie — procesiunea recunoaşterii trebuia să străbată Londra, pornind de la Turn şi urmînd să se întoarcă în acelaşi loc.

Cînd ajunse acolo, toate zidurile venerabilei fortăreţe părură că se desfac pe neaşteptate într-o mie de bucăţi, şi prin fiecare crenel al meterezelor ţîşni o limbă roşie de văpaie şi-un şuvoi alb de fum. Urmă o explozie asurzitoare, care acoperi cu totul ţipetele mulţimii şi făcu să tremure pămîntul. Ţîşnirile de flăcări, fumul şi exploziile se repetară iară şi iară, cu o uimitoare repeziciune, încît — în cîteva clipe — bătrînul Turn dispăru în negura deasă a propriului său fum, de nu se mai zări decît creasta impunătorului edificiu numit Turnul Alb. Acesta, cu stindardele sale, se înălţa semeţ deasupra

valului des al aburilor, precum un pisc de munte se ridică deasupra trîmbelor de nori.

Tom Canty, splendid înveşmîntat, călărea un armăsar de paradă focos, ale cărui bogate valtrapuri aproape că ajungeau pînă la pămînt; „unchiul” său, lordul regent Somerset, încălecat pe un armăsar la fel cu-al lui, venea în spatele său. Oştenii din garda regelui se înşirară pe-un singur rînd, de- amîndouă părţile, parcă turnaţi în armurile lor lustruite. După

regent urma o procesiune, ce părea nesfîrşită, de nobili în port strălucitor, însoţiţi de vasalii lor. După aceştia veneau primarul şi sfatul pîrgarilor, în mantii de catifea roşie şi cu colane de aur pe piept, iar după aceştia capii şi membrii tuturor breslelor din Londra, în straie bogate şi purtînd stindardele arătoase ale feluritelor corporaţii. La procesiune lua parte — alcătuind o gardă specială de onoare, de-a curmezişul oraşului — şi străvechea şi preacinstita Companie de Artilerie — o organizaţie care, la vremea aceea, împlinise trei sute de ani şi era singurul corp militar din Anglia ce deţinea privilegiul (pe care-l mai păstrează şi-n zilele noastre) de a se socoti independentă de poruncile Parlamentului. Oferea o privelişte scînteietoare şi fu salutată cu aclamaţii pe tot parcursul, pe cînd îşi croia cu măreţie drum prin mulţimea cetăţenilor înţesaţi pe margini. Cronicarul spune: „Regele, cum intră în oraş, fu întîmpinat de către popor cu rugăciuni, urări de bun venit, strigăte şi cuvinte dezmierdătoare, fel şi chip de dovezi ce mărturisesc cinstita iubire a supuşilor faţă de domnitorul lor; iar regele, infăţişîndu-se bucuros la chip celor care se aflau departe de dînsul şi grăind cu nespus drag celor care stăteau în preajma Luminăţiei Sale, s-a arătat nu mai puţin mulţumit de a primi bunavoie a poporului precît de inimos se grăbeau supuşii să i-o dovedească. Tuturor celor ce-i făceau urări de bine, le aducea mulţămită. Celor care glăsuiau „Domnul să apere pe Luminăţia Sa!”, li se înturna cu vorbe ca acestea: „Domnul să vă apere pe toţi!” — şi făcea adaus că din toată inima le aducea mulţămită. Neţărmurită era încîntarea poporului faţă de iubitoarele răspunsuri şi semne ale regelui lor.”

Pe strada Fenchurch, „un copil frumos la chip, în găteală costisitoare”, stătea pe o scenă,

ca să dea Majestăţii Sale salutul de bun venit în oraş. Ultimul catren al urării sale suna astfel:

„Fii binevenit, rege! Urăm acum, fierbinte —
Binevenit fii iară, cît poate rosti graiul —
Voioase guri urează, inimi păstrînd credinţă;
În veci te-apere Domnul, ferice-ţi ţină traiul”.

Poporul izbucni în strigăte de bucurie, repetînd într-un glas ceea ce spusese copilul. Tom Canty cercetă cu privirea pînă departe marea aceea ce-şi înălţa talazul de chipuri dornice să-l vadă, şi inima-i crescu de orgoliu, simţind că singurul lucru pentru care merită să trăieşti pe lumea asta e să fii rege — idolul unei naţiuni. Deodată văzu, la o distanţă bună de el, doi din tovarăşii lui zdrenţăroşi din Curtea Gunoaielor — unul fusese lordul mare amiral în fosta lui maimuţăreală de curte, celălalt, primul gentilom al odăii de dormit, în aceeaşi cutezătoare închipuire, şi mîndria-i spori mai mult ca oricînd. Ah, dacă s-ar fi putut să-l recunoască acum, măcar o clipă! Ce triumf de nespus ar fi dacă ar putea să-l recunoască şi să-şi dea seama că falsul rege batjocorit al mahalalelor şi fundăturilor devenise un rege adevărat, avînd duci şi prinţi iluştri drept mărunţi slujitori şi întreaga lume engleză la picioarele sale. Dar trebui să-şi refuze această plăcere, înfrînîndu-şi dorinţa, fiindcă s-ar fi putut ca asemenea revelaţie să-l coste mai mult decît făcea. Aşa că întoarse capul şi-i lăsă pe cei doi băieţi zoioşi s-o ţină strună cu uralele şi exclamaţiile prin care-l proslăveau bucuroşi, fără a bănui cui le adresau.

Din cînd în cînd ţîşnea un strigăt: „Dar! Dar!” şi Tom răspundea azvîrlind un pumn de monezi nou-nouţe, sclipitoare, ca să aibă mulţimea pentru ce să se buşească.

Cronicarul spune:

„La capătul de sus al uliţei Gracechurch, în faţa semnului Vulturului, cetatea înălţase o boltă ce-ţi lua ochii, sub care se afla un podiu care se întindea de la o margine la alta a uliţei. Era un tablou viu, istoric, înfăţişînd strămoşii apropiaţi ai regelui. Stătea acolo Elisabeta de York, în inima unui uriaş trandafir alb, ale cărui petale alcătuiau migălite horbote în juru-i:

alăturea de ea sta Henric al VII-lea, ieşind dintr-un mare trandafir roşu, în acelaşi chip orînduit; mîinile perechii domneşti se împleteau şi inelul de cununie era pus la vedere. Din trandafirul roşu şi din cel alb pornea o tulpină ce urca la al doilea cat al podiului, pe care se afla Henric al VIII-lea, ieşind dintr-un trandafir roş-alb, cu chipul mamei noului rege, Jane Seymour, alăturea de el înfăţişată. Din această păreche se înălţa o ramură ce urca cel de-al treilea cat, unde se afla efigia lui

Eduard al VI-lea înscăunat pe tron în deplină măreţie domnească, iar întregul tablou era înrămat cu cununi de trandafiri roşii şi albi”.[1]

Acest ciudat şi fastuos spectacol însufleţi atît de mult poporul care se veselea, încît aclamaţiile sale acoperiră cu totul glăsciorul copilului însărcinat să explice toată povestea în versuri ditirambice. Însă lui Tom Canty nu-i păru rău, fiindcă această larmă a supuşilor credincioşi alcătuia pentru el o muzică mai dulce decît orice poezie — oricît de măestrit ar fi fost scrisă. Oriîncotro întorcea Tom tînărul său chip fericit, poporul recunoştea desăvîrşita asemănare a efigiei cu el însuşi — replica în carne şi oase — şi izbucneau noi vijelii de aplauze.

Marele alai înainta tot mai departe, trecînd rînd pe rînd pe sub alte arcuri de triumf şi pe lîngă o uluitoare şi simbolică înşiruire de tablouri vii, spectaculoase şi simbolice, fiecare din ele întruchipînd şi slăvind vreo virtute, vreun talent sau vreo însuşire de-a micului rege.

„Cît ţinea Cheapside, la oricare ferestruică, pe coperişuri, la oricare fereastră, atîrnau stindarde şi flamuri, iară cele mai bogate scoarţe, ţesături şi brocaturi aurite erau aşternute pe uliţe — oglindind marea bogăţie, cuprinsă în prăvăliile din jur; strălucirea aceasta era deopotrivă de mare pe celelalte uliţe, ba în unele chiar întrecută”.[2]

— Şi toate aceste minunăţii şi lucruri fără seamăn sînt menite a mă întîmpina pe mine — pe mine! murmura Tom Canty.

Obrajii falsului rege se împurpuraseră, ochii-i scînteiau, înota cu totul într-o mare de încîntare. În clipa aceea, tocmai cînd ridica braţul ca să azvîrle altă regească pomană, zări în treacăt, în

---

[1] După Istoria Angliei de Hume (N. A.)

[2] După Istoria Angliei de Hume (N. A.)

rîndul al doilea al mulţimii, un chip palid şi uluit, care se întindea încordat, cu privirea arzătoare pironită asupra lui. Fu cuprins de-o mîhnire pustietoare — îşi recunoscuse mama! Mîna îi zbură scut înaintea ochilor, cu palma în afară — gestul acela vechi, involuntar, născut dintr-o întîmplare uitată şi statornicit de obişnuinţă. În clipa următoare, femeia se smulse din înghesuială şi, croindu-şi drum prin mulţime, trecu de străjeri şi se află alături de el. Îi îmbrăţişa piciorul, îl acoperi cu sărutări şi strigă: „O, copilul meu, odorul meu!” ridicîndu-şi spre el chipul transfigurat de bucurie şi dragoste. În aceeaşi clipă, un ofiţer din garda regelui o apucă blestemînd-o şi cu braţul său puternic o azvîrli îndărăt în mulţime, cu un brînci zdravăn ce o făcu să se clatine. Cînd se petrecu acest jalnic fapt, de pe buzele lui Tom Canty ieşiră cuvintele: „Nu te cunosc, femeie”, deşi i se frînse inima s-o vadă tratată astfel. Iar cînd maică-sa se întoarse să-l mai privească pentru cea din urmă oară, în vreme ce mulţimea o înghiţea şi-o ascundea ochilor lui, părea atît de rănită, cu inima atît de zdrobită, încît îl copleşi o ruşine care-i prefăcu în cenuşă mîndria şi ofili strălucirea rangului său domnesc pe care-l furase. Măreţia sa nu mai avea nici un preţ acuma, părea că-i cade de pe el ca o zdreanţă putredă.

Procesiunea înainta fără oprire, străbătînd splendori care sporeau neîncetat, întîmpinată cu urale tot mai furtunoase, însă pentru Tom Canty toate acestea parcă nici nu mai existau. Mergea fără să vadă ori s-audă ceva. Regalitatea îşi pierduse farmecul şi dulceaţa — fastul ei devenise o mustrare. Remuş- carea îi rodea inima. Îşi spunea întruna: „De-ar da Domnul să fiu scăpat din robia mea!”

Fără să-şi dea seama, folosea iarăşi frazele pe care le rostise în primele zile ale măririi sale nedorite.

Strălucitorul alai tot înainta, răsucindu-se ca un scînteietor şi nesfîrşit şarpe prin întortocheatele uliţe ale ciudatului oraş vechi, prin viitoarea noianului de oameni care strigau urale; dar regele călărea mai departe, cu capul plecat şi ochii aţintiţi în gol, nevăzînd decît chipul mamei sale şi jignirea ce se citea pe el.

„Dar! Dar!” Strigătul răsuna în urechile care nu-l luau în seamă.

— Trăiască Eduard, regele Engliterei!

Parcă se scutura pămîntul de-o explozie, dar regele nu dădea nici un semn de răspuns. Auzea uralele doar cum aude cineva tunetul talazului de la mare depărtare, fiindcă ele erau înăbuşite de alt glas care se afla mai aproape, în propriul său

piept, în conştiinţa lui acuzatoare, un glas care repeta necontenit cuvintele acelea ruşinoase: „Nu te cunosc, femeie!”

Cuvintele cădeau pe sufletul regelui, zdrobindu-l, aşa cum dangătul unui clopot de-nmormîntare zdrobeşte sufletul unui prieten rămas în viaţă, cînd îi aminteşte de tainicele trădări suferite de pe urma lui, de către cel care s-a dus.

La fiecare cotitură i se dezvăluiau noi privelişti închinate proslăvirii sale, noi încîntări, noi minuni ieşeau la iveală. Larma stăpînită a bateriilor în aşteptare fu slobozită; noi mărturii de entuziasm se revărsară din piepturile mulţimii delirante. Totuşi regele nu dădu nici un semn şi glasul acuzator — care gemea în adîncul pieptului său lipsit de mîngîiere — era singurul sunet pe care-l auzea.

Treptat, bucuria de pe chipurile pîlcurilor de oameni se schimbă puţin, fiind amestecată cu un fel de îngrijorare sau nelinişte; se observa şi o rărire a aplauzelor. Lordul regent remarcă imediat aceste lucruri şi la fel de iute descoperi şi cauza, îşi îmboldi cu pintenii calul pînă ajunse alături de rege, se plecă în şa cît putu de jos, se descoperi şi vorbi astfel:

— Luminăţia Ta, vremea nu-i defel potrivită pentru visare. Poporul ia aminte la capul plecat al Majestăţii Voastre, la în- făţişarea-i înnegurată, şi-o socoate drept semn prevestitor de rele. Fii chibzuit: ia vălul de pe soarele regalităţii şi fă-l să lumineze deasupra acestei pîcle purtătoare de nenoroc, pînă ce-o va risipi. Ridică-ţi capul şi zîmbeşte supuşilor tăi.

Zicînd acestea, ducele azvîrli cîte-un pumn de monezi în dreapta şi-n stînga şi se-napoie la locul său. Falsul rege făcu în mod silit ceea ce i se ceruse. Zîmbea fără nici o tragere de inimă, însă puţini ochi erau de ajuns de aproape de el

sau de ajuns de pătrunzători ca să deosebească acest amănunt. Cînd înclina uşor capul împănoşat, salutîndu-şi supuşii, era plin de graţie şi bunăvoinţă; darurile pe care le-mpărţea cu mîna lui erau de-o mărinimie regească, aşa că neliniştea poporului se topi şi aclamaţiile izbucniră iarăşi la fel de puternice ca şi mai-nainte.

Totuşi, încă o dată, cînd mai era puţin pînă la sfîrşitul procesiunii, ducele fu silit să călărească pînă la rege şi să-l mustre, şoptindu-i:

— O, temute suveran! Alungă-ţi aceste înnegurări ce-aduc pierzanie. Ochii lumii sînt aţintiţi asupră-ţi. Apoi adăugă, cu mult necaz: Afurisită fie cerşetoarea aceea smintită! Ea a tulburat pe Înălţimea Ta!

Fastuosul personaj îndreptă asupra ducelui ochii săi stinşi şi spuse, cu glas pierdut:

— Era mama mea!

— Doamne sfinte! gemu regentul, în timp ce-şi strunea calul îndărăt la locul lui. Semnul acela era încărcat de prevestiri rele. Iară i s-au rătăcit minţile!...

Capitolul 32
ZIUA ÎNCORONĂRII

SA NE ÎNTOARCEM cu cîteva ceasuri în urmă şi să ne aşezăm în Westminster Abbey, la ora patru, în dimineaţa acestei memorabile zile a încoronării. Nu ducem lipsă de tovărăşie, căci, deşi e încă noapte, descoperim că galeriile luminate de torţe se umplu de pe-acum cu oameni care sînt foarte mulţumiţi să stea nemişcaţi şi să aştepte şapte-opt ore, pînă ce le va sosi şi lor ceasul de-a vedea ceea ce nu pot

spera să vază nici măcar de două ori în viaţa lor: încoronarea unui rege. Da, Londra şi Westminster s-au trezit încă de cînd au bubuit tunurile vestitoare, la trei de noapte, şi cete-cete de bogătaşi fără titluri nobiliare, care şi-au cumpărat privilegiul de-a încerca să-şi găsească un loc în galerii, se şi îndeasă la intrările rezervate celor de seama lor.

Ceasurile se tîrăsc de ajuns de plicticoase. O bucată de vreme orice forfotă încetează, căci toate galeriile sînt de mult pline vîrf. Acum putem sta jos, putem să ne uităm şi să chibzuim în voie. Ici şi colo şi dincolo, întrezărim, prin tulburea lumină a zorilor din catedrală, porţiuni din multe galerii şi balcoane pline cu ciorchini de oameni, celelalte porţiuni ale acestor galerii şi balustrade fiindu-ne ascunse în întregime de coloane şi părţile de zidărie care se interpun. Vedem marele

transept[1] din partea de nord, pustiu, şi aşteptîndu-i pe privilegiaţii Angliei, de asemenea larga estradă sau platformă, aşternută cu covoare bogate, pe care e aşezat tronul. Tronul ocupă centrul platformei şi e înălţat pe patru trepte. În jilţul tronului se află o lespede turtită, netezită — stînca din Scone — pe care au stat multe generaţii de regi scoţieni, cu prilejul încoronării. Astfel — cu vremea — a devenit destul de sfîntă ca să corespundă aceluiaşi scop şi pentru monarhii englezi. Tronul ca şi scăunaşul de la picioarele lui sînt acoperite cu brocat aurit.

Domneşte o tăcere deplină, torţele clipesc, abia pîlpîind. Vremea se tîrăşte greoi. Dar în cele din urmă zorii vestiră sosirea apropiată; se sting torţele şi o lumină dulce se răspîndeşte în marile spaţii. Toate liniile măreţului edificiu se reliefează acum, însă în linii estompate şi ca în vis, fiindcă soarele este puţin vălurit de nori.

La ceasurile şapte se întîmplă prima schimbare în monotonia aceea toropitoare, căci la cea dintîi bătaie a acestei ore, o soţie de pair intră în transept, înveşmîntată cu o splendoare demnă de regele Solomon. Este condusă la locul statornicit pentru ea, de către un demnitar muiat în mătăsuri şi catifele, în vreme ce altul, aidoma lui, culege lunga trenă a doamnei, urmînd-o şi — cînd s-a aşezat — îi potriveşte trena în poală. Apoi îi trage un scăunaş la picioare, unde pofteşte dînsa, după care-i pune coroniţa într-un loc unde să-i fie la îndemînă cînd va sosi clipa în care nobilii îşi vor pune toţi odată coroniţele pe cap.

E ceasul cînd pairesele se scurg înăuntru într-un şuvoi sclipitor, iar demnitarii în atlazuri zboară şi scînteiază pretutindeni, dîndu-le locuri

---

[1] Transept — aripile laterale ale bisericilor catolice. (N. T.).

şi străduindu-se să le facă să se simtă la largul lor. Acum scena e de ajuns de însufleţită. Pretutindeni vezi forfotă şi mişcare şi culori felurite. După un răstimp domneşte din nou liniştea, fiindcă toate pairesele au sosit şi se află la locurile lor, alcătuind un adevărat pogon — sau cam aşa ceva — de flori umane, strălucind în felurite culori şi bătute cu diamante ca o Cale a Laptelui. Găseşti acolo înalte doamne de toate vîrstele: văduve, băbătii tăbăcite, zbîrcite, cu părul alb, care sînt în stare să plutească înapoi şi tot înapoi, pe cursul vremii, şi să-şi amintească de încoronarea lui Richard al III-lea şi de zilele frămîntate ale acelei vechi epoci uitate; falnice doamne între două vîrste, fermecătoare şi graţioase matroane în floarea vîrstei şi frumoase şi sfielnice fete tinere, cu ochi strălucitori şi obraz fraged, care s-ar putea să-şi pună cu stîn- găcie coroniţele împodobite cu giuvaeruri, cînd va veni clipa cea mare — fiindcă va fi un lucru nou pentru ele şi emoţia le va încurca amarnic. Totuşi aşa ceva nu se poate întîmpla, căci coafura acestor domniţe a fost aranjată tocmai în vederea unei rapide şi reuşite plasări a coroniţei la locul ei, cînd se va da semnalul cuvenit.

Am văzut că impresionantele şiruri de pairese sînt semănate cu şiraguri alese de diamante şi-am mai văzut de asemenea că acest lucru alcătuieşte un spectacol minunat — însă acum sîntem pe cale de-a fi cu totul uluiţi. Pe la nouă, norii se sparg deodată şi suliţele soarelui străpung atmosfera încărcată şi lunecă încet de-a lungul şirurilor de înalte doamne; şi fiecare rînd pe care-l ating se învăpăiază într-o orbitoare splendoare de focuri multicolore, iar frumuseţea acestui spectacol şi surpriza pricinuită ne-nfioară pînă-n vîrful degetelor, ca un şoc electric! Peste puţin, un trimis special,

din vreun îndepărtat colţ al Orientului, păşind odată cu întregul alai al ambasadorilor străini, străbate acest lingou de raze de soare şi ne ţinem răsuflarea, atît de copleşitoare este slava care se revarsă, scînteiază, şi freamătă în jurul lui — căci este încrustat din creştet pînă-n tălpi cu nestemate, şi cea mai mică mişcare a lui scaldă în jocuri feerice tot ce-i în jurul său.

Să schimbăm acum timpul povestirii, pentru uşurinţă. Vremea se scurgea — un ceas, două ceasuri, două şi jumătate, apoi detunăturile înfundate ale artileriei vestiră că regele şi măreţul său alai sosiseră în sfîrşit, aşa că mulţimea care aştepta se bucură. Toţi ştiau că va mai urma un răgaz, fiindcă regele trebuia să fie pregătit şi înveşmîntat în mantie pentru solemna ceremonie; însă acest răgaz avea să treacă în chip plăcut, privind la adunarea pairilor regatului, în falnicele lor mantii. Pairii fură conduşi cu pompă la locurile lor şi coroniţele li se puseră la îndemînă; între timp, interesul mulţimii din galerii creştea, căci cei mai mulţi dintre privitori vedeau pentru prima dată cu ochii lor duci, conţi şi baroni, ale căror nume intraseră

în istorie de cinci sute de ani. Cînd fură în sfîrşit aşezaţi cu toţii, spectacolul — văzut din galerii şi din toate locurile prielnice — era desăvîrşit; un spectacol fastuos şi menit să ţi-l aminteşti multă vreme.

Acum, mărimile bisericii, în mantii şi cu mitre pe cap — împreună cu suitele lor — se înşirară pe platformă şi-şi luară locurile statornicite. Ei fură urmaţi de lordul regent şi de alţi mari demnitari, în urma cărora venea un detaşament din gardă, îmbrăcat în armură de oţel.

Urmă o pauză de aşteptare: după aceea, la un nou semnal, ţîşni un şuvoi de muzică triumfătoare, şi Tom Canty, purtînd o lungă mantie de brocat aurit, apăru pe o uşă şi urcă pe platformă. Toată mulţimea se ridică-n picioare, şi ceremonia recunoaşterii continuă.

Un imn majestuos cutremură clădirea cu bogatele sale valuri de sunete şi, astfel vestit şi întîmpinat, Tom Canty fu condus către tron. Străvechile ceremonii se desfăşurau cu o solemnitate impresionantă, în vreme ce asistenţa privea. Şi pe măsură ce se apropiau de încheiere, Tom Canty pălea tot mai mult şi peste sufletul său şi peste inima sa roasă de căinţă se aşter- nea adîncă jale şi mîhnire.

În cele din urmă se ajunse la ultimul episod. Arhiepiscopul de Canterbury ridică coroana Angliei de pe perna ei şi-o ţinu deasupra capului tremurînd al falsului rege. În aceeaşi clipă o sclipire de curcubeu fulgeră de-a lungul spaţiosului transept, căci dintr-o singură mişcare, fiecare ins din marea adunare de nobili îşi ridicase coroniţa şi o ţinea în cumpănă deasupra capului — în aşteptare.

O tăcere adîncă străbătu catedrala. În momentul acela impresionant, o arătare surprinzătoare năvăli pe scenă; o arătare neobservată de nimeni, în mulţimea aceea

absorbită de ceremonie, se ivi deodată, înaintînd pe cărarea dintre stranele din mijloc. Era un băiat cu capul descoperit, prost încălţat şi purtînd straie grosolane de plebeu, care-i cădeau în zdrenţe. Ridică mîna, cu o solemnitate care nu se potrivea deloc cu înfăţişarea sa murdară şi jalnică şi rosti acest avertisment:

— Te opresc să pui coroana Engliterei pe capul acesta trădător. Eu sînt regele!

Într-o clipă, cîţiva spectatori revoltaţi puseră mîna pe băiat, însă în aceeaşi clipă, Tom Canty, în ţinuta sa regală, făcu repede un pas înainte şi strigă cu glas răsunător:

— Lăsaţi-l şi luaţi seama! El e regele!

O uimire înspăimîntată trecu prin adunare şi o parte din privitori se ridicară în picioare şi se holbară uluiţi unii la alţii şi la principalii eroi ai acestei scene, ca nişte oameni care se întreabă dacă sînt treji şi cu mintea întreagă, sau dorm şi visează. Lordul regent era la fel de uluit ca şi ceilalţi, însă îşi veni în fire repede şi exclamă, cu glas poruncitor:

— Nu luaţi în seamă pe Majestatea Sa: boala l-a prins iar. Puneţi mîna pe nemernicul golan!

I s-ar fi dat ascultare, dacă falsul rege n-ar fi bătut din picior, ţipînd:

— Sînteţi în primejdie! Nu-l atingeţi, el e regele!

Mîinile se retraseră; asistenţa fu paralizată, nimeni nu se mişca, nimeni nu scotea un cuvînt; la drept vorbind, nimeni nu ştia ce atitudine să ia sau ce să spună într-o împrejurare atît de stranie şi de surprinzătoare. În timp ce toate minţile se străduiau să se adapteze situaţiei, băiatul înaintă mai departe, cu pas sigur, cu ţinută trufaşă şi privire încrezătoare; nu se oprise defel, de la începutul scenei. Şi pe cînd minţile încă aiurite bîjbîiau zadarnic, el urcă pe platformă, iar falsul rege alergă bucuros să-l

întîmpine şi căzu în genunchi dinainte-i, spunînd:

— O, slăvite stăpîne, dă-i voie sărmanului Tom Canty să fie cel dintîi care-ţi jură credinţă şi să spună: „Pune-ţi pe creştet coroana şi intră iar în stăpînirea drepturilor ce ţi se cuvin!”

Privirea lordului regent măsură cu asprime chipul noului venit, însă asprimea-i pieri pe dată, fiind înlocuită de-o mirare întrebătoare. Acest lucru se petrecu şi cu ceilalţi mari dregători. Se uitară unul la altul şi făcură un pas îndărăt, împinşi parcă de un îndemn general şi inconştient. În mintea fiecăruia răsărise acelaşi gînd: „Ce asemănare de neînchipuit!”

Lordul regent cugetă cîteva clipe uluit, apoi spuse, pătruns de un respect grav:

— Cu îngăduinţa domniei voastre, doresc să vă pun anume întrebări care...

— Îţi voi da răspuns la ele, milord.

Ducele îi puse multe întrebări despre Curte, despre răposatul rege, despre prinţ şi prinţese. Băiatul îi dădu răspunsuri corecte, fără a şovăi. Descrise sălile de recepţie din palat, apartamentele răposatului rege şi cele ale prinţului de Wales.

Era ciudat, era minunat; da, era inexplicabil — aşa spuneau tcţi cei care auzeau răspunsurile. Curentul începuse să-şi schimbe direcţia şi speranţele lui Tom Canty creşteau, cînd lordul regent clătină din cap şi zise:

— E adevărat şi nespus de minunat — dar nu-i mai mult decît poate face deopotrivă stăpînul nostru, regele.

Această remarcă şi pomenirea lui tot drept rege, îl întristară pe Tom Canty şi băiatul simţi cum i se fărîmiţează nădejdile.

— Acestea nu sînt dovezi, adăugă regentul.

Acum curentul se schimbă repede, foarte repede, într-adevăr — dar în direcţie greşită, lăsîndu-l pe bietul Tom Canty eşuat pe tron şi azvîrlindu-l pe celălalt în largul mării. Lordul regent stătu puţin să cumpănească şi clătină din cap — un singur gînd i se impunea cu tărie: „E de primejdie pentru ţară şi pentru noi toţi, să lăsăm să dăinuie o taină atît de fatală; ar putea dezbina naţiunea şi săpa temeliile tronului”. De aceea se întoarse şi zise:

— Sir Thomas, întemniţează pe acest... Nu, stai! Chipul i se lumină şi el îl înfundă pe zdrenţărosul pretendent cu următoarea întrebare: Unde se află Marele Sigiliu? Dă-mi răspuns adevărat la aceasta şi ghicitoarea-i dezlegată, căci numai cel care e prinţul de Wales poate răspunde adevărat! De un lucru fără de seamă cum e acesta atîrnă un tron şi o dinastie!

Era un gînd norocos, un gînd fericit. Marii dregători arătară că-l consideră astfel prin privirile luminate a încuviinţare, ce schimbau între dînşii. Da, nimeni altul decît adevăratul prinţ nu putea să limpezească îndărătnicul mister ce stăruia încă asupra Marelui Sigiliu dispărut. Micul şarlatan bicisnic fusese bine dăscălit, însă aci lecţiile primite aveau să dea greş, fiindcă nici profesorul lui n-ar fi fost în stare să răspundă la întrebarea aceea — a, prea bine, prea bine, într-adevăr; acuma vor fi scăpaţi la iuţeală de această treabă primejdioasă şi menită a naşte vrajbă! Aşa că ei clătinară din cap şi zîmbiră în sinea lor

de mulţumire şi se aşteptară să-l vadă pe aiuritul acela de băiat simţindu-se vinovat şi stingherit. Cît de surprinşi fură, văzînd că nu se întîmplă nimic de felul acesta — cum se mai minunară auzindu-l că răspunde prompt, cu glas încrezător şi netulburat, spunînd:

— Nu-i nimic anevoios de dezlegat în ghicitoarea aceasta. Apoi, fără să se sinchisească măcar pentru a cere îngăduinţa cuiva, se întoarse şi dădu această poruncă — cu degajarea cuiva obişnuit să facă asemenea lucruri: Milord St. John, du-te în iatacul meu din palat — întrucît nimeni altul nu cunoaşte locul acela mai bine ca domnia ta — şi jos, aproape de pardoseală, în colţul din stînga, cel mai îndepărtat de uşa care se deschide din anticameră, vei găsi în perete floarea unui piron de aramă. Apasă pe ea, şi ţi se va deschide un mic sipet de nestemate de care nici domnia ta nu ai ştiinţă — nu, nici vreun alt suflet în lumea întreagă decît eu şi meşteşugarul vrednic de încredere care mi l-a făurit. Cel dintîi lucru ce-ţi va cădea sub ochi va fi Marele Sigiliu — adu-l aici.

Toată adunarea se minună de vorbele sale şi se minună cu atît mai mult, văzînd cum micul cerşetor îl alege tocmai pe acel pair, fără vreo şovăială sau vreo teamă că greşeşte, şi cum îi spune pe nume, atît de sigur de el, încît te convingea că l-a cunoscut toată viaţa. Pairul fu atît de surprins, încît aproape că-i dădu ascultare. Făcu chiar un gest ca şi cum ar fi dat să plece, dar iute îşi luă iar atitudinea liniştită şi-şi mărturisi gafa roşind. Tom Canty se-ntoarse spre el şi-i spuse răspicat:

— Oare de ce şovăi? N-ai auzit porunca regelui? Du-te!

Lordul St. John făcu o plecăciune adîncă — şi se observă că era o plecăciune grăitor de

prudentă şi care nu angaja cu nimic, fiindcă nu se adresa nici unuia din cei doi regi, ci terenului neutru care se afla între amîndoi — şi ieşi.

Acum începu o mişcare înceată, abia vizibilă, totuşi stăruitoare, în acel fastuos grup de dregători, o mişcare aidoma celei dintr-un caleidoscop care e rotit încet, încît componentele unui splendid ciorchine de pietricele colorate se despart şi se unesc în altă grupare — o mişcare ce, în cazul de faţă, destrămă treptat mulţimea sclipitoare adunată în jurul lui Tom Canty şi o strînse iarăşi ciotcă în vecinătatea noului venit. Tom Canty ră

mase aproape singur. Urmă o scurtă pauză de cumplită încordare şi aşteptare, în cursul căreia pînă şi puţinii curteni slabi de înger care se mai aflau în preajma lui Tom Canty îşi luară treptat inima-n dinţi şi se fofilară unul cîte unul, alături de majoritate. Astfel că în cele din urmă Tom Canty, în veşmintele şi cu giuvaerurile sale regale, stătea cu desăvîrşire singur şi izolat de lume — un personaj bătător la ochi în mijlocul unei pustietăţi grăitoare.

În sfîrşit fu văzut întorcîndu-se lordul St. John. Cînd înainta printre stranele de mijloc, interesul era atît de aprins, încît murmurul scăzut al conversaţiilor din marea adunare se stinse cu totul şi fu urmat de o tăcere adîncă, o nemişcare netulburată de nici o răsuflare — în care paşii lui răsunară cu o cadenţă mohorîtă şi depărtată. Toate privirile erau aţintite asupra lui, pe cînd se apropia. Ajunse pe platformă, se opri o clipă, după aceea se îndreptă către Tom Canty şi, făcînd o temenea pînă la pămînt, spuse:

— Sire, sigiliul nu se află acolo.

Nici o gloată de trecători nu se topeşte ca fumul din preajma unui ciumat, cu mai mare grabă decît o şterse banda de curteni, palizi şi îngroziţi, de lîngă micul pretendent zdrenţăros al Coroanei. Într-o clipă rămase singur cuc, fără vreun prieten sau partizan; o ţintă asupra căreia se concentra focul unor priviri înciudate şi dispreţuitoare. Lordul regent strigă fioros:

— Zvîrliţi-l pe cerşetor în stradă şi biciuiţi-l prin tot oraşul — doar pentru atîta mai e vrednic a fi luat în seamă acest înşelător păcătos!

Ofiţerii din gardă se repeziră să-i împlinească ordinul, însă Tom Canty le făcu semn să se depărteze şi spuse:

— Îndărăt! Cine se atinge de dînsul, îşi primejduieşte viaţa!

Lordul regent era încurcat la culme. Îi spuse lordului St John:

— Ai cercetat bine? Dar această întrebare e de prisos. Pare de necrezut, peste fire. Lucruri mărunte, nimicuri, scapă băgării de seamă a cuiva şi nu le socoţi prilej de mirare, dar cum să fie oare cu putinţă ca un lucru ce cîntăreşte atîta şi-i mare cît

sigiliul Engliterei, să poată pieri fără ca vreun om să fie în stare a-i da iar de urmă — un disc de aur greu...

Tom Canty, cu ochi sclipitori, făcu un salt înainte şi ţipă:

— Opreşte, aceasta-i de ajuns! Era rotund? Şi gros? Şi avea litere şi semne săpate pe el? Da? Ah, acum ştiu bine ce-i acest Mare Sigiliu care a stîrnit atîta frămîntare şi zarvă în juru-i. De mi-aţi fi spus desluşit cum arăta, l-aţi fi putut căpăta cu trei săptămîni în urmă. Ştiu prea bine unde se află; dar nu eu l-am pus acolo, mai întîi.

— Cine atunci, Luminăţia Ta? întrebă lordul regent.

— Cel care stă acolo — regele îndreptăţit al Engliterei. Şi el vă va spune unde se află; atunci veţi da crezare că ştie aceste lucruri din însăşi viaţa lui dusă la palat. Chibzuieşte bine, regele meu — îmboldeşte-ţi mintea — a fost cel din urmă, cel din urmă lucru pe care l-ai făcut în ziua aceea, înainte de a fugi din palat, îmbrăcat în straiele mele, spre a-l pedepsi pe soldatul care mă lovise.

Urmă o tăcere netulburată de vreo mişcare sau vreo şoaptă. Toţi ochii erau aţintiţi asupra noului venit, care stătea cu capul plecat şi fruntea încruntată, bîjbîind în memoria sa prin mulţimea de amintiri fără valoare înghesuite acolo, după un singur fapt mic, care-i scăpa. Dacă-l găsea, faptul acela avea să-l urce pe tron; dacă nu, avea să-l lase pentru totdeauna în halul în care se afla — un cerşetor şi un proscris al soartei. Clipă după clipă se scurgea; clipele se adunau în mintea lui şi băiatul încă se lupta în tăcere cu amintirile, fără să dea vreun semn că a izbutit ceva. Însă în cele din urmă scoase un oftat, clătină încet din cap şi spuse, cu glas abătut şi buze tremurătoare:

— Chem îndărăt în amintire întîlnirea noastră, de la un capăt la celălalt, dar sigiliul nu are nici un loc în ea. Făcu o pauză, apoi îşi înălţă privirea şi spuse cu o blîndă demnitate: Lorzii mei şi gentilomi, de-l veţi prăda de drepturile sale pe cîrmuitorul vostru cel adevărat din lipsa acestei mărturii, pe care nu-i în stare a v-o da, nu mi-ar sta în putinţă a mă împotrivi vouă, aflîndu-mă fără de putere. Dar...

— Vai, e nebunie, vai, e sminteală, regele meu! strigă Tom Canty îngrozit. Stai! Gîndeşte-te bine! Cauza Majestăţii Voastre nu este pierdută! Nici că va fi vreodată! Dă ascultare la cele

ce spun — ia aminte la fiece cuvînt — îţi voi aduce iară vie în minte dimineaţa aceea, cu fiece întîmplare. Am stat de vorbă — ţi-am spus despre surorile mele, Nan şi Bet; a, da, îţi aduci aminte de aceasta — şi despre bătrîna mea maică mare, şi despre jocurile necioplite ale băieţilor din Curtea Gunoaielor. Da, îţi aminteşti aşadar de aceste lucruri; prea bine, ur- mează-mă cu mintea şi mai departe îţi vei aminti totul. Mi-ai dat de mîncare şi de băut şi cu o princiară curtenie ai trimis afară din odaie slujitorii, astfel ca josnicele mele deprinderi să nu mă facă de ruşine faţă de ei — aşa, da, aceasta deopotrivă ţi-o aduci aminte.

Pe măsură ce Tom dezgropa pe rînd amănuntele întîlnirii şi celălalt băiat dădea din cap în semn că le recunoaşte, marea mulţime a privitorilor şi demnitarii holbau ochii, cuprinşi de-o buimacă minunare. Povestea suna ca o istorie adevărată, totuşi cum era cu putinţă să se fi ajuns la această imposibilă legătură dintre un prinţ şi un cerşetor? Niciodată nu se mai aflase pînă atunci vreo adunare de oameni atît de încurcată, atît de pasionată şi de uluită de-o povestire.

— În glumă, prinţul meu, ne-am schimbat veşmintele. Apoi am stat dinaintea oglinzii şi într-atît de asemeni eram, de-am zis amîndoi că părea a nu se fi făcut vreo schimbare — da, îţi aduci aminte. Apoi ai băgat de seamă că ostaşul mă lovise rău peste mînă — priveşte! Iată, nici astăzi încă nu pot scrie cu ea, degetele-mi sînt ţepene. Văzînd aceasta, Înălţimea Ta a sărit în sus, jurînd răzbunare împotriva acelui ostaş, şi-a alergat către uşă; ai trecut pe lîngă o masă — lucrul acela ce-l numiţi sigiliu se afla pe masa aceea; l-ai luat şi grabnic ai cercetat cu privirea jur împrejur, după o ascunzătoare; ochiul vostru s-a oprit asupra...

— Aşa, de ajuns! Şi cerul să fie slăvit! exclamă zdrenţărosul pretendent, cu o aprindere nepotolită.

— Du-te, bunul meu St. John. Într-o mînecă a armurii milaneze care atîrnă pe perete, vei găsi sigiliul!

— Aşa e, slăvite, aşa e! strigă Tom Canty. Acum cu adevărat sceptrul Engliterei este al Majestăţii Voastre, iar cel ce-ar voi să rostească ceva împotrivă, mai bine i-ar fi să se fi născut mut! Du-te, milord St. John, pune-ţi aripi la picioare!

Întreaga adunare era în picioare acum şi-aproape scoasă din minţi de nesiguranţă, nelinişte şi aţîţare mistuitoare. Pe platformă şi în catedrală izbucni un zbîrnîit asurzitor de conversaţii fără cap şi fără coadă, şi o bucată de vreme nimeni nu ştiu şi nu auzi nimic, nu fu interesat de nimic altceva decît de ceea ce-i zbiera în urechi vecinul său ori ceea ce-i zbiera el în urechi vecinului. Timpul se scurse pe nesimţite şi neluat în seamă. Nimeni nu ştia cît trecuse, cînd în cele din turmă o tăcere neaşteptată se aşternu în întregul edificiu şi, în aceeaşi clipă, St. John se ivi pe platformă ţinînd sus în mîna lui Marele Sigiliu. Atunci din toate piepturile se înălţă un singur strigăt:

— Trăiască adevăratul rege!

Timp de cinci minute, văzduhul se cutremură de strigăte şi de tunetul instrumentelor muzicale şi se înălbi de o furtună de batiste fluturate. Şi în mijlocul acelei frămîntări, un băiat zdrenţăros, cel mai de seamă personaj din Anglia, stătea — roşu la faţă, fericit şi mîndru — în centrul încăpătoarei platforme, avînd pe marii vasali ai regatului îngenuncheaţi în jurul său.

Apoi toţi se ridicară şi Tom Canty strigă:

— Acum, o, Majestate, ia-ţi îndărăt aceste veşminte regale şi dă-i sărmanului Tom, slujitorul tău, zdrenţele şi petecele lui.

Lordul regent rosti sever:

— Despuiaţi-l pe micul nemernic şi zvîrliţi-l în Turn.

Însă noul rege, adevăratul rege, zise:

— Nu vreau să se întîmple aceasta. De n-ar fi fost el, nu mi-aş fi dobîndit înapoi coroana — nimeni nu va pune mîna pe el ca să-i facă vreun rău. Cît despre domnia ta, bunul meu unchi, lord regent, purtarea aceasta nu vădeşte inimă recunoscătoare faţă de bietul băiat, căci aflu că te-a înălţat duce — regentul roşi — cu toate că nu era rege; drept care, ce preţuieşte acuma frumosu-ţi titlu? Mîine vei face rugăminte către mine prin el, să ţi-l întăresc, altmintrelea nu duce, ci deopotrivă cu orice alt conte vei rămîne.

Sub povara acestei mustrări, Luminăţia Sa Ducele de So- merset se trase mai la spate deocamdată. Regele se întoarse spre Tom şi-i grăi cu bunătate:

— Sărmanul meu băiat, oare cum ţi-ai putut aduce aminte unde am ascuns sigiliul, cînd mie însumi nu mi-a stat în putinţă a-mi aminti?

— A, înălţimea Ta, a fost lucru uşor, de vreme ce l-am folosit în mai multe zile.

— L-ai folosit — şi totuşi n-ai putut lămuri unde se afla?.

— N-am ştiut că aceasta căutau. Nu mi-au spus cum arată, Alteţă.

— Atunci cum de l-ai folosit?

Sîngele începu să îmbujoreze obrajii lui Tom, şi băiatul lăsă ochii-n jos şi rămase tăcut.

— Vorbeşte, bunul meu băiat, şi de nimica să nu te temi, spuse regele. Cum ai folosit Marele Sigiliu al Engliterei?

Tom se bîlbîi o clipă, stăpînit de-o stinghereală mişcătoare, apoi mărturisi:

— Am spart nuci cu el!

Bietul copil! Potopul de rîsete care întîmpină vorbele sale aproape că-l doborî la pămînt. Dar dacă mai rămăsese în mintea cuiva vreo îndoială că Tom Canty ar fi regele Engliterei şi ar fi deprins cu augustele îndeletniciri ale regalităţii, acest răspuns i-o risipi cu desăvîrşire.

Între timp, somptuoasa mantie de gală fusese luată de pe umerii lui Tom şi pusă pe cei ai regelui, ale cărui zdrenţe fură ascunse cu totul sub ea. După care ceremonia încoronării îşi urmă cursul; adevăratul rege fu uns şi îi fu pusă pe cap coroana, în vreme ce, detunînd, bateriile purtau vestea aceasta oraşului şi întreaga Londră părea ca zdruncinată din temelii de aplauze.

Capitolul 33
EDUARD PE TRON

MILES HENDON era de ajuns de caraghios la înfăţişare chiar înainte de-a fi picat în mijlocul încăierării de pe Podul Londrei, dar era şi mai şi cînd ieşi din încăierare. N-avusese

decît cîţiva gologani cînd intrase în învălmăşeală, nu mai avea nici de sămînţă cînd ieşise. Pungaşii de buzunare îl curăţaseră pînă la ultimul.

Dar asta nu conta — măcar de şi-ar fi găsit băiatul. Fiind oştean, nu porni la treabă aşa, la întîmplare, ci mai întîi se-apucă să-şi înjghebe un plan de bătaie.

,,Ce-avea să facă băiatul, în chip firesc? încotro avea să se îndrepte? Nici vorbă — chibzui Miles — se va duce la vechiul său sălaş, căci într-acolo sînt mînaţi de instinct cei lipsiţi de cămin şi plutind în voia soartei, cînd sînt întregi la minte, ca şi-atunci cînd li-e mintea bolnavă. Cam pe unde să se fi aflat vechiul lui sălaş? Zdrenţele lui, laolaltă cu mîrşava lepădătură care părea a-l cunoaşte şi care pretindea chiar a-i fi tată arătau că trebuie să-i caute căminul în vreuna din cele mai sărace şi mai prăpădite mahalale ale Londrei. Oare cercetarea avea să dureze mult sau să fie anevoioasă? Nu, mai degrabă se arăta a fi uşoară şi scurtă. N-avea s-adulmece urma băiatului, ci avea să caute o gloată; cu siguranţă că — mai curînd sau mai tîrziu — avea să-l găsească pe micul şi sărmanul său prieten în mijlocul unei mulţimi mai mari sau mai mici. Şi, ca de obicei, netrebnicii vor petrece pe seama băiatului, sîcîindu-l, iar el se va proclama rege. Atunci Miles Hendon va betegi vreo cîţiva inşi din acea gloată şi-l va lua de-acolo pe micul său protejat, mîngîindu-l şi îmbărbătîndu-l cu vorbe drăgăstoase şi nimeni nu-i va mai despărţi vreodată.

Aşa că Miles porni în cercetare. Hoinări ceas după ceas prin fundături şi uliţe mizere, căutînd cete şi mulţimi şi găsind la adunături berechet, dar fără să dea nicăieri de urma băiatului. Acest lucru îl miră mult, însă nu-l descurajă. Pentru el,

planul acela de bătaie n-avea nici un cusur; singurul calcul greşit în alcătuirea lui era că pe cînd el se aşteptase să aibă de dus o campanie scurtă, acuma se lungea.

Cînd mijiră în sfîrşit zorile, străbătuse multe mile şi iscodise îndelung cu privirea multe cete, fără alt rezultat decît că era de ajuns de obosit, îi era o foame de lup şi i se lipeau ochii de somn. Simţea nevoia să îmbuce ceva, dar nu era chip să-şi facă rost de-un prînzişor. Nu-i dădea nici prin gînd să cerşească, cît despre zălogirea spadei, era ca şi cum s-ar fi gîndit

să renunţe la onoarea sa. Putea să se lipsească de o parte din straiele sale — e drept — însă mai uşor găseai un muşteriu pentru o boală, decît pentru asemenea straie.

La nămiezi încă mai bătea drumurile — acum prin mijlocul adunăturii de gură-cască ce se ţineau după procesiunea regală, fiindcă socotea că priveliştea fastului regal îl va ademeni grozav pe micul său ţicnit. Urmă cortegiul pe tot traseul său întortocheat, de-a curmezişul Londrei, pînă la Westminster şi la Catedrală. Vreme îndelungată rătăci încolo şi-ncoace, abia trăgîndu-şi picioarele prin mulţimea îngrămădită în vecinătate, nedumerit şi nehotărît şi în cele din urmă se depărtă, tot chibzuind şi străduindu-se să născocească vreo îmbunătăţire a planului său de bătaie. Pe neaşteptate, cînd se trezi din gîndurile sale, descoperi că oraşul se afla departe în urma lui şi că ziua se apropia de sfîrşit. Se afla aproape de fluviu, în plin cîmp: era un ţinut cu aşezări ţărăneşti, frumoase, tocmai un colţ care n-ar fi primit bine pe un om îmbrăcat ca vai de lume, cum era el.

Nu era deloc frig, aşa că se întinse pe pămînt în dosul unui gard viu, ca să se odihnească şi să se gîndească.

Toropeala începu curînd să-i amorţească simţurile, bubuitul stins şi îndepărtat al tunului îi pluti pe la urechi şi zicîndu-şi „Noul rege-i încoronat”, adormi pe dată. Nu dormise, nici nu se odihnise mai bine de treizeci de ceasuri în şir. Nu se mai trezi pînă aproape de jumătatea dimineţii următoare.

Se sculă şchiop, ţeapăn şi aproape mort de foame; se spălă în fluviu, îşi domoli pîntecul cu o vadră ori două de apă şi o luă la picior către Westminster, mormăind u-şi tot felul de mustrări fiindcă pierduse atîta vreme. Foamea îl

ajută acum să-şi înjghebeze alt plan. Voia să încerce să-i vorbească bătrînului sir Humphrey Marlow şi să împrumute de la el cîteva mărci şi... dar era destul cît plănuise; pînă una-alta îi rămînea vreme destulă să-şi lărgească planul, după ce va fi împlinită prima etapă.

Pe la ceasurile unsprezece se apropie de palat şi, deşi în jurul său roia o armie de oameni în straie arătoase, îndrep- tîndu-se în aceeaşi direcţie, nu trecu deloc nebăgat în seamă — îmbrăcămintea sa avea grijă să-l facă observat. Cerceta amă

nunţit chipurile acelor oameni, sperînd să găsească pe vreunul mai milostiv care să binevoiască să-i spună bătrînului locotenent numele său. Cît despre încercarea de a intra singur în palat, nici vorbă nu putea fi.

În clipa aceea, cunoştinţa noastră — băiatul care încasa bătăile în locul regelui — trecu pe lîngă el, apoi se învîrti în juru-i, iscodindu-i chipul şi spunîndu-şi: „De nu-i acesta însuşi vagabondul din a cărui pricină se frămîntă atîta Majestatea Sa, atunci eu sînt un măgar, măcar că s-ar putea să fi fost şi pîn-acuma. Se potriveşte cu zugrăvirea ce i s-a făcut, pînă la cea din urmă zdreanţă, dacă Domnul ar zămisli doi aidoma, şi-ar strica preţul minunilor, risipindu-le fără noimă. Tare-aş voi să născocesc un prilej pentru a-i vorbi”.

Miles Hendon îi cruţă această osteneală, fiindcă în acel moment se întoarse — cum face de obicei un om cînd cineva îl hipnotizează privindu-l ţintă de la spate — şi, observînd un interes deosebit în ochii băiatului, se apropie de el şi zise:

— Ai ieşit din palat, sau trăieşti cumva la Curte?

— Da, Înălţimea Ta.

— Îl ştii cumva pe sir Humphrey Marlow?

Băiatul tresări şi-şi spuse: „Doamne! Bătrînul meu tată răposat!” Apoi răspunse, cu glas tare:

— Prea bine, înălţimea Ta.

— Bine — e înăuntru?

— Da — răspunse băiatul — adăugind pentru el: „înăuntrul mormîntului”.

— Aş putea oare să-ţi cer hatîrul de a-i spune numele meu şi că-i fac rugăminte să asculte din parte-mi două vorbe?

— Voi duce la capăt această treabă prea bucuros, viteze cavaler.

— Atunci spune-i că sir Miles Hendon, fiul lui sir Richard, se află aci afară; îţi voi fi nespus de îndatorat pentru aceasta, bunul meu băiat.

Băiatul păru dezamăgit. „Regele nu i-a dat acest nume — îşi zise el — dar nu are însemnătate, acesta îi poate frate geamăn, şi chezăşuiesc cu capul că-i poate aduce Majestăţii Sale veşti despre celălalt, sir Terchea-Berchea.” Astfel că-i spuse lui Miles:

— Păşeşte colo o clipă, domnia ta, şi aşteaptă pînă ce îţi aduc cuvînt de la el.

Hendon se duse în colţul arătat — era o firidă în zidul palatului, cu o bancă de piatră, un adăpost de vreme rea pentru santinele. De-abia se aşezase, cînd cîţiva halebardieri comandaţi de un ofiţer trecură pe lîngă el. Ofiţerul îl zări, îşi opri oamenii şi-i porunci lui Hendon să iasă de-acolo. Oşteanul se supuse şi fu arestat pe dată, învinuit că ar fi un individ dubios, care dă tîrcoale prin preajma palatului. Treburile începeau să se încurce urît. Bietul Miles voia să dea lămuriri, însă ofiţerul îi închise gura cu asprime şi ordonă oamenilor săi să-l dezarmeze şi să-l percheziţioneze.

„Dumnezeu cel atotmilostiv facă să găsească ceva — îşi zise bietul Miles — căci eu unul îndeajuns am cercetat fără de izbîndă, măcar că nevoile-mi sînt mai mari decît ale lor.”

Nu se găsi nimic, decît un hrisov. Ofiţerul desfăcu sulul, şi Hendon zîmbi cînd recunoscu „mîzgăleala” făcută de micul său prieten pierdut în ziua aceea întunecată, la Hendon Hall. Chipul ofiţerului se întunecă în timp ce citea paragraful scris în engleză, iar chipul lui Miles se înălbi, ascultîndu-l.

— Alt pretendent la tron! strigă ofiţerul. Adevăr zic, astăzi se prăsesc ca iepurii. Puneţi mîna pe nemernic, oşteni, şi ţi- neţi-l bine, în

vreme ce eu duc în palat acest preţios hrisov şi-l trimit regelui.

Se îndepărtă în grabă, lăsîndu-l pe prizonier în grija halebardierilor.

— Acum nenorocul meu s-a sfîrşit, în cele din urmă — mormăi Hendon — căci neîndoielnic, mă voi legăna la capătul unei frînghii, din pricina petecului acela de hîrtie mîzgălită. Şi ce se va alege de sărmanul meu băiat! Vai, numai Dumnezeu ştie!

Nu trecu mult şi-l văzu pe ofiţer venind iar. în mare grabă, aşa că-şi luă inima-n dinţi, hotărît să-şi înfrunte năpasta aşa cum îi stă bine unui om întreg. Ofiţerul ordonă oamenilor săi să dea drumul prizonierului şi să-i înapoieze sabia; după aceea făcu o plecăciune respectuoasă şi zise:

— Vă rog, urmaţi-mă nobile domn.

Hendon îl urmă, spunîndu-şi: „De nu aş călători către moarte şi către judecata cea mare, şi pentru aceea sînt nevoit să fiu zgîrcit cu păcatele, l-aş gîtui pe ticălosul acesta, pentru prefăcuta-i curtenie”.

Cei doi străbătură o curte plină de oameni şi ajunseră la intrarea cea mare a palatului, unde ofiţerul, făcînd încă o plecăciune, îl predă pe Hendon în mîinile unui dregător somptuos îmbrăcat. Acesta-l primi cu profund respect şi-l călăuzi prin- tr-o sală mare, străjuită de-amîndouă părţile de şiruri de lachei splendizi (care făceau reverenţe umile la trecerea lor, însă luptau din greu ca să nu fie cutremuraţi de un rîs ucigător, de-ndată ce falnica noastră sperietoare de ciori le întorcea spatele). Urcară apoi o scară largă, printre pîlcuri de oameni de vază şi în cele din urmă Hendon fu condus într-o sală spaţioasă. Demnitarul îi croi drum printre curtenii adunaţi — floarea nobilimii Engliterei — apoi făcu o plecăciune. Îi aminti să-şi scoată pălăria şi-l părăsi în mijlocul sălii, ţinta tuturor privirilor, prilejuind belşug de încruntări indignate şi numeroase zîmbete amuzate şi batjocoritoare.

Miles Hendon era năucit de-a binelea. Colea, la cinci paşi de el, sub un baldachin impunător, şedea tînărul rege, cu capul aplecat într-o parte, vorbind cu o pasăre a paradisului cu chip de om — vreun duce, pesemne. Hendon cugetă că era o lovitură de ajuns de grea să fii condamnat la moarte cînd clocoteşti de viaţă, fără să ţi se mai adauge şi această umilire publică. Dorea ca regele să se grăbească — unii din curtenii înzorzonaţi din preajma lui deveneau cam prea jignitori. În clipa aceea, regele ridică puţin capul şi Hendon îi văzu bine faţa. Aproape că i se curmă răsuflarea. Ca fascinat, rămase cu

privirea aţintită asupra chipului acela tînăr şi frumos, apoi deodată exclamă:

— Ia te uită colo, Stăpînul Regatului Viselor şi-al Umbrelor pe tronul său!

Bîigui cîteva fraze întretăiate, tot privind şi minunîndu-se, apoi îşi roti pe-ndelete ochii jur împrejur, stăruind asupra mulţimii aceleia de curteni în straie ce-ţi luau văzul şi asupra splendidei săli, murmurînd: „Dar acestea sînt adevărate — precît se poate de adevărate — neîndoielnic că nu este vis”.

Îşi ţinti iarăşi îndelung privirea asupra regelui şi se gîndi: „Să fie oare vis?... Ori el este cu adevărat suveran al Engliterei şi nu sărmanul Tom din balamucul Bedlam, lipsit de prieteni, cum îl socoteam eu — cine-mi va dezlega această ghicitoare?”

O idee neaşteptată făcu să-i scapere ochii. Se duse la perete, luă un jilţ, îl aduse îndărăt, îl înfipse în duşumea şi se aşeză.

Un zumzet de indignare se înălţă, o mînă grea i se lăsă pe umăr şi un glas exclamă:

— În picioare, bădăran necioplit! Voieşti oare să şezi jos de faţă cu regele?

Incidentul atrase atenţia Majestăţii Sale, care întinse mîna şi strigă:

— Nu-l atingeţi, e în dreptul lui!

Mulţimea se dădu înapoi, uluită. Regele urmă:

— Aflaţi cu toţii, doamne, lorzi şi gentilomi, că acesta-i slujitorul meu de credinţă şi mult iubit, Miles Hendon, care cu sabia vitează şi-a mîntuit prinţul de durere trupească şi poate chiar de moarte — şi pentru aceasta-i înălţat cavaler, din porunca regelui. Aflaţi, aşijderi, că pentru faptă mai presus de aceasta, cruţîndu-i suveranului său biciuirea şi ruşinea, luîn- du-le asupră-şi, e înălţat pair al Engliterei, conte de Kent, şi va fi dăruit cu pămînturile şi bunurile cuvenite rangului său. Mai mult — privilegiul de care s-a folosit acum e al lui cu regească învoire; căci am poruncit ca toţi capii spiţei sale să aibă şi să păstreze dreptul de a sta jos de faţă cu regele Engliterei, de-acum încolo, veac de veac, cîtă vreme va dăinui coroana. Nu-l hărţuiţi!

Două fiinţe care din pricina întîrzierii sosiseră de la ţară abia în dimineaţa aceea şi se aflau în sala tronului doar de cinci minute, ascultau aceste cuvinte şi se uitau la rege, apoi la spe- rietoarea de ciori, apoi iarăşi la rege — cu o uimire mută. Erau sir Hugh şi lady Edith. Însă

noul conte nu-i vedea. El se tot uita la monarh, ca năuc, murmurînd:

— Sărman de mine! Acesta-i cerşetorul meu! Dînsul, ză- natecul meu! El e cel căruia voiam să-i arăt ce însemnează măreţia, în casa mea cu şaptezeci de încăperi şi douăzeci şi

şapte de slujitori! El e cel care niciodată n-a cunoscut decît zdrenţe drept veşmînt, lovituri drept mîngîiere şi gunoiul drept hrană! El, cel pe care eu l-am înfiat şi am vrut să-l fac om întreg! De s-ar deschide pămîntul sub picioarele mele!

Apoi îşi aminti deodată de etichetă şi căzu în genunchi, cu mîinile în mîinile regelui, jurînd credinţă şi închinîndu-se pentru moşiile şi titlurile primite. După care se ridică şi se dădu respectuos deoparte, rămînînd încă ţinta tuturor privirilor şi a pizmuirilor deopotrivă.

Acum regele îl descoperi în mulţime pe sir Hugh şi rosti, cu glas mînios şi ochi scăpărători:

— Despuiaţi-l pe acest jefuitor de măreţia-i înşelătoare şi moşiile furate şi puneţi-l sub zăvor pînă ce voi avea nevoie de el.

Fostul sir Hugh fu scos din sală.

La celălalt capăt al încăperii se iscă deodată forfotă; adunarea făcu loc să treacă Tom Canty, ciudat, dar bogat înveşmîntat. Băiatul trecu printre aceste ziduri vii, precedat de un majordom, şi îngenunche înaintea regelui, care zise:

— Am aflat povestea acestor puţine săptămîni din urmă şi sînt mulţumit de tine. Ai cîrmuit regatul cu blîndeţe şi milă cu adevărat regească. Ţi-ai găsit iarăşi mama şi surorile? Bine, li se va purta de grijă, iar tatăl tău va fi spînzurat, de doreşti aceasta şi dacă legea îngăduie. Să ştiţi voi toţi care-mi auziţi glasul că, din ziua aceasta, cei care stau în adăpostul Lăcaşului lui Christ şi se împărtăşesc din bunătatea regelui vor căpăta hrană pentru minţi şi inimi, deopotrivă cu cea pentru trup, iar acest băiat va locui acolo şi cît va vieţui va păstra locul de frunte în cinstitul sfat de efori. Şi pentru că a fost odată rege, se cade a i se încuviinţa mai multă, cinstire decît cea

obişnuită. Drept care luaţi seama la ăst veşmînt de falã, căci după el va fi cunoscut şi nime alt nu-l va purta. Şi oriunde se va ivi, va aminti lumii că a fost rege la vremea lui, şi nimeni nu-i va tăgădui cinstea datorată şi nu va uita să i se închine. Se bucură de ocrotirea tronului, de sprijinul Coroanei, va fi cunoscut şi numit cu titlul de cinste: Finul Regelui.

Mîndru şi fericit, Tom Canty se ridică şi sărută mîna regelui şi fu petrecut afară din sala tronului. Nu-şi pierdu defel vre

mea, ci alergă la maică-sa să-i povestească şi ei, şi lui Nan, şi lui Bet, despre toate acestea şi să împartă cu ele bucuria acestor veşti mari.

Încheiere
DREPTATE ŞI RĂSPLATĂ

CÎND TOATE TAINELE fură limpezite, ieşi la lumină — după mărturisirea lui Hugh Hendon — că soţia sa îl renegase pe Miles Hendon în ziua aceea, la Hendon Hall, din porunca lui. O poruncă sprijinită şi întărită de făgăduiala, foarte vrednică de crezare, că dacă nu-i va tăgădui identitatea şi-i va lua parte cu hotărîre, îşi va pierde viaţa. Şi deoarece castelana îi răspunsese să i-o curme, fiindcă tot nu mai preţuia nimic pentru ea — dar tot nu-l va renega pe Miles — atunci soţul ei îi spusese că-i va cruţa viaţa, însă va pune să fie omorît Miles! Asta era cu totul altă socoteală, astfel că Edith îşi dăduse cu- vîntul şi şi-l ţinuse.

Hugh nu fu judecat pentru ameninţările sale sau pentru că furase moşiile fratelui său, deoarece soţia şi fratele nu voiau să depună mărturie împotriva lui, ba celei dintîi, chiar să fi vrut, nu i-ar fi îngăduit legea. Hugh îşi părăsi soţia şi plecă pe continent, unde muri curînd, şi cu vremea, contele de Kent se însură cu văduva lui. A fost o mare sărbătoare şi-o petrecere de pomină în satul Hendon cînd perechea a făcut prima vizită la Hendon Hall.

De tatăl lui Tom Canty nu se mai auzi nimic.

Regele puse să fie căutat fermierul care fusese însemnat cu fierul roşu şi vîndut ca rob, îl scăpă de viaţa păcătoasă pe care-o ducea cu

banda „Zburlitului” şi-l ajută cu dărnicie, ca să poată avea un trai înlesnit.

Îl scoase de asemenea din închisoare pe bătrînul avocat şi-i anulă amenda. Le înzestră cu dărnicie pe fetele celor două femei baptiste pe care le văzuse arse pe rug şi-l pedepsi straşnic pe

slujitorul care-i trăsese pe spinare lui Hendon bicele acelea nemeritate.

Îl scăpă de spînzurătoare pe băiatul care prinsese şoimul rătăcit şi pe femeia care furase un petec de pînză de la un ţesător; însă ajunse prea tîrziu ca să-l mai poată salva pe omul condamnat pentru uciderea unui cerb pe domeniile coroanei.

Îi arătă bunăvoinţă judecătorului care se milostivise de el cînd fusese învinuit de furtul unui purcel şi avu mulţumirea de a-l vedea cîştigînd tot mai mult preţuirea obştească şi devenind un om de seamă şi onorat.

Pînă-n ceasul din urmă, regelui îi făcu plăcere să-şi povestească aventurile din fir-a-păr, din clipa în care santinela îl zvîrlise afară pe poarta palatului cu un ghiont — pînă în cel din urmă miez de noapte cînd se-amestecase cu iscusinţă într-o ceată de muncitori zoriţi şi, strecurîndu-se astfel în Catedrală, se ascunsese în mormîntul lui Eduard Duhovnicul, unde dormise apoi atît de tîrziu în ziua următoare, încît fusese cît pe-aci să piardă de-a binelea încoronarea. Spunea că repetînd adesea lecţia aceea preţioasă, se întărea în hotărîrea sa de-a face ca învăţăturile ei să aducă foloase poporului. Şi astfel, cît mai avea viaţă, avea să spună întruna povestea, păstrîndu-şi proaspete în amintire dureroasele-i privelişti şi izvoarele îndurării se revărsau în inima lui.

Miles Hendon şi Tom Canty fură favoriţii regelui în tot cursul scurtei sale domnii, şi-l plînseră din inimă la moartea lui. Bunul conte de Kent era prea cuminte ca să abuzeze de privilegiul său special. Totuşi îl folosi de două ori, după împrejurarea pe care-am văzut-o mai sus, înainte de a trece pe cea lume. O dată la urcarea pe tron a reginei Mary şi o dată la urcarea pe tron a reginei Elisabeth. Un urmaş al

său folosi privilegiul la urcarea pe tron a lui Iacob I. Mai-nainte ca unicul său fiu să se hotărască a folosi şi el acest drept, se scursese aproape un sfert de veac şi „privilegiul conţilor de Kent” se ştersese din mai toate amintirile. Astfel, cînd contele de Kent din vremea aceea se înfăţişă înaintea lui Carol I şi a Curţii sale şi stătu jos de faţă cu suveranul, ca să afirme şi să perpetueze dreptul casei sale, se iscă un tărăboi grozav. Dar chestiunea fu explicată pe dată şi dreptul căpătă întărire regală. Ultimul conte din spiţa aceasta căzu în războaiele civile, luptînd pentru rege, şi ciudatul privilegiu se stinse odată cu el.

Tom Canty trăi pînă la adînci bătrîneţe, ajungînd un moşneag alb ca neaua şi chipeş, cu înfăţişare gravă şi binevoitoare. Cît trăi, fu cinstit şi respectat de toţi, deoarece îmbrăcămintea sa aparte şi izbitoare pentru ochi păstra viu în amintirea tuturor faptul că fusese cîndva rege. Astfel că oriunde se ivea mulţimea se dădea în lături ca să-i facă loc să treacă şi oamenii îşi şopteau: „Jos pălăria, e Finul Regelui!” şi îl salutau astfel, fiind răsplătiţi cu zîmbetul lui bun, pe care îl şi preţuiau, căci povestea lui era vrednică de cinstire.

Da, regele Eduard al VI-lea n-a trăit decît cîţiva ani, bietul băiat, însă i-a trăit cu demnitate. De multe ori cînd vreun mare demnitar, vreun vasal al coroanei încărcat de averi cîrtea împotriva îngăduinţei sale şi susţinea că o lege pe care monarhul era pornit s-o îndrepte era de ajuns de blîndă pentru menirea ei şi nu căşuna vreo suferinţă sau împilare de care să se sinchisească prea mult cineva, tînărul rege îşi aţintea asupra lui ochii săi mari, compătimitori, de-o tristeţe grăitoare, şi-i răspundea:

— Oare de unde are habar Domnia Ta de suferinţă şi împilare? Eu şi cu poporul meu ştim prea bine ce înseamnează acestea, dar Domnia Ta, nu.

Domnia lui Eduard al VI-lea fu neobişnuit de îndurătoare pentru vremurile acelea aprige. Acum, cînd ne despărţim de el, să căutăm să ţinem minte acest lucru, spre lauda lui.

CUPRINS

Lector ALEX. DIMA
Tehnoredactor AURICA IORDACHE

Bun de tipar: 18.VIII.1986
Colt de tipar 14
Apărut 1986
Data ediţiilor anterioare 1976

Com. 50505
Combinatul poligrafic „Casa Scînteii”,
Bucureşti — Republica Socialistă România

MARK TWAIN, scriitor american, născut în Florida, în 1835, a avut o bogată biografie. A pilotat vase pe Mississippi, a fost soldat, ucenic tipograf, gazetar. A scris numeroase pagini de proză satirică, evocări istorice, însemnări de călătorie, renumite romane ale copilăriei, cu elemente autobiografice etc. A murit în 1910, în Connecticut.

În această colecție, din opera sa au mai apărut romanele: **„Tom Sawyer detectiv" și „Tom Sawyer în străinătate", „Aventurile lui Tom Sawyer" și „Aventurile lui Huckleberry Finn".**

Lei 13,50

EDITURA ION CREANGĂ - BUCUREȘTI